

218

2010

*2001

Anecdota Oxoniensia

A COLLATION WITH THE ANCIENT
ARMENIAN VERSIONS OF THE GREEK TEXT

OF

ARISTOTLE'S CATEGORIES

DE INTERPRETATIONE, DE MUNDO, DE VIRTUTIBUS ET VITIIS

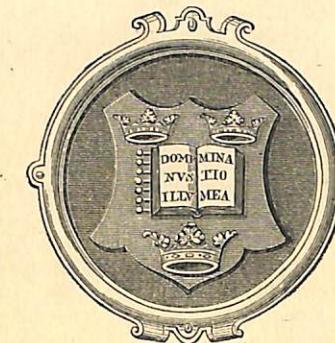
AND OF

PORPHYRY'S INTRODUCTION

BY

FREDERICK CORNWALLIS CONYBEARE, M.A.

Late Fellow and Praelector of University College, Oxford

Oxford

AT THE CLARENDON PRESS

London
HENRY FROWDE
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE
AMEN CORNER, E.C.

New York
112 FOURTH AVENUE

59004-^m

18H-72

TO MY KIND ARMENIAN FRIENDS

ABGAR JOANNISSIANY

OF TIFLIS

AND

THE REV. FATHER KARÉKIN

OF VENICE

THIS STUDY OF THEIR ANCIENT LITERATURE

IS DEDICATED.

CONTENTS

	PAGE
INTRODUCTION	i
TEXT:—	
The Categories	1
De Interpretatione	28
De Mundo	51
De Virtutibus	72
Porphyry's Introduction	76
APPENDIX I.	
On the Codex Ticinus	89
APPENDIX II.	
The Armenian Text	107

HEADS OF PROLEGOMENA.

- § 1. On scope of work and on necessity of starting from a pure Armenian text.
- § 2. Conditions on which value of a collation depends.
- § 3. Age and authorship of Armenian Version of Categories and 'On Interpretation.'
- § 4. Problems suggested by Armenian commentaries which accompany these treatises.
- §§ 5, 6. Evidence of style proves that the versions of treatises and commentaries were made together.
- § 7. Internal evidence as to date of these versions.
- § 8. Evidence of subscriptions in the Armenian MSS.
- § 9. List of the versions and commentaries attributed to David Invictus.
- § 10. Evidence of early Armenian writers, of Stephanus of Siunik and of Gregory Magistros.
- § 11. Who was David Invictus? Views of Valentine Rose.
- § 12. The evidence of the old Armenian 'Book of Beings.'
- § 13. Authorship of Armenian commentaries on the Categories and De Interpretatione an enigma. They are not to be ascribed to David Invictus. Character of these commentaries.
- §§ 14, 15, 16. Probabilities regarding these commentaries.
- §§ 17, 18. These commentaries along with the version they accompany at least as old as the fifth century.
- § 19. They are perhaps the work of a non-Christian school of early Armenian translators.
- § 20. Recapitulation of evidence. The affinity of the old Armenian text of the De Interpretatione to that used by Boethius.
- § 21. On the fidelity of the old Armenian Versions.

HEADS OF PROLEGOMENA.

- § 22. On the Text of the Armenian Version of Categories and De Interpretatione.
(a) On Venice Printed Text, and its Manuscript Sources.
- § 23. (β) On other Manuscript Sources. Paris Codices.
- § 24. Codices of Jerusalem.
- § 25. The Codex Ticinus of the University Library of Pavia.
- § 26. Contents of this Codex and characteristics.
- § 27. History of this Codex. Theseus Ambrogius.
- § 28. On version of De Mundo and De Uirtutibus. Imperfections of the Armenian Text and of the Manuscript Sources.
- § 29. Version of the De Uirtutibus.
- § 30. Version of the Isagoge of Porphyrius. Venetian and other Texts of it. Its age.
- § 31. On the version of David's Commentary on the Isagoge.
- § 32. Aim pursued in making these collations.
- § 33. Acknowledgment of help received in preparing the work.

PROLEGOMENA.

§ 1. THE following work is a collation with the ancient Armenian Versions of:—

- (1) The treatises of Aristotle upon the ten Categories and upon Interpretation. The Greek text used is that of Waitz, and all references to Greek Codices are based on his apparatus criticus.
- (2) The pseudo-Aristotelian treatises De Mundo and De Uirtutibus. The Greek text used is Bekker's, as printed in the Berlin edition of Aristotle.
- (3) The Isagoge of Porphyrius. The text used is that of Adolph Busse, published at Berlin, and references to Greek Codices are based on his apparatus criticus.

It will be noticed that the collation of the Categories and 'Upon Interpretation' is given in two halves, in a main text and in an appendix thereto, in such a way that both must be consulted by a reader anxious to know what reading of any particular passage is implied by the version. The reason of this inconvenient arrangement is that, after the main text was already printed, I chanced upon a manuscript of the version greatly superior to those which I had been able to use in preparing that main text. There was no other course open to me but to add in an appendix the critical gains resulting from an examination of this better Armenian text. Although the results printed in my main text are thus premature, I may at least hope to escape the charge of negligence of sources and of over-haste; for in preparing that main text, which occupies pp. 1–50, I had not acquiesced in the Venetian text of the version,—itself based upon three MSS. in the Library of

San Lazaro at Venice,—but had carefully collated the best MSS. preserved in the Bibliothèque Nationale in Paris, and in the Library of the Armenian Patriarch at Jerusalem, and had even satisfied myself that the MSS. of the Conventual Library of Edschmiadzin added nothing to the sources I had already consulted. I could not foresee that in Pavia I should after all find a manuscript text of my author, unique in point of age, authority, and literary interest.

§ 2. The value of such a collation as the following depends on the fulfilment of three conditions:—

- (1) The version must be ancient.
- (2) It must be so literal as really to reflect the Greek text from which it was made.
- (3) We must possess a *pure* text of the version, a text, that is, free from the corruptions of copyists and unimpaired as a witness by recensions of itself made in a later age.

Now the versions here collated of these several Greek texts are not all by one hand, nor are they all of the same age and authority. It is rather the case that, examined in respect of the three conditions above proposed as determining the value of their evidence, they fall into the three groups into which I have above separated them. In the rest of these prolegomena, each group has to be examined to see how it fulfils these several conditions.

§ 3. The Categories and De Interpretatione. As to the age and authorship of this version, the evidence is of three kinds and rests upon:—

- (1) Style and other internal indications.
- (2) Subscriptions in the MSS. themselves.
- (3) Citations in old writers and historical tradition.

The style in which this version is composed is unmistakably that of the first or golden age of Armenian literature, which was roughly coincident with the fifth century. In that century the Septuagint was rendered into Armenian along with the writings of such of the Greek

Fathers as were then popular in the orthodox church. The version of the Categories and De Interpretatione, like the rendering of the Grammar of Dionysius Thrax, is written in a Grecising style; indeed it is little more than the Greek written with Armenian words. Not only each word, but the separate parts of the compound words, are rendered with the same slavish accuracy. The contemporary versions of the Bible and of the Greek Fathers are in a better style; indeed, the Armenian Bible is entitled on purely literary grounds to take rank with our own or with Luther's Version. The question arises, why, being masters of an independent and pure Armenian style, did the translators of the fifth century yet render these treatises of Aristotle's in so slavish a manner? Some Armenian critics argue that this Grecising style of translation was a later product of their Hellenic culture, and on that account postpone the date of the versions of Aristotle to the very close of the fifth or beginning of the sixth century. I fail to see any cogency in this argument. On the contrary, we might expect the independent style to be the later development of the two; and on purely literary grounds I should be inclined to attribute these versions to the age of Prohaeresius, the Armenian Professor of Rhetoric at Athens, whose figure is so familiar to us from the pages of Eunapius.

§ 4. The other evidence must now be considered. In all the MSS., except a few comparatively late ones, the text of Aristotle is not given alone and continuously, but in short sections, each of which is followed by its appropriate commentary. The following questions then arise. Whose is this commentary thus preserved in Armenian? Is it a translation of a Greek original? If so, were the text and the commentary translated by the same hand and at the same time?

§ 5. So far as the style is concerned we may ascribe the translation both of text and of commentary to the same hand. The slight differences of language between them may be explained on the ground that the text reflects Aristotle's Greek, while the commentary reflects a Greek original written at least seven centuries later than Aristotle. The citations also of the text embedded in the Armenian commentary agree on the whole with the version of the text, and, where they differ a little, we can suppose that the Greek commentator himself was not quoting his Greek

with strict accuracy. Indeed there is such a general correspondence between the Armenian text and the Armenian commentary, that it is not easy to conceive of their having been translated at different times and by different hands.

§ 6. Yet there are difficulties in this view. For example, in the *De Interpretatione*, p. 16a. 27, all the Armenian MSS. except the Codex Ticinus add after οὐδέν ἐστιν words equivalent to ἀλλ' οὐσις εἰσὶ κατὰ φύσιν φωναὶ γεγραμέναι ἀλλ' ὅμως δούματα οὐκ εἰσίν. These words should certainly not stand in the text, since no Greek MS. contains them and the Pavia MS. rejects them. On the other hand the commentary seems to imply these words, for it runs thus: զի ըստ շարադրութեա զանուանսն, այլ ոչ ըստ բնութեա կամ գոլ բազումա յաղագս այսորիկ յառաջագոյն ասացաւ: Յիշէ սակայն և աստանօր զձայնս ոմանս լեալս՝ և ընդ գրով անկեալս, այլ սակայն ոչ ևս անուանս. This may be rendered thus: ծու կատա սυնթήկην τὰ δούματα ἀλλ' οὐ կաτὰ φύσιν βούλεται εἶναι πολλὰ, περὶ τούτου προειρηται: ἀλλ' ὅμως μέμνηται καὶ ἐνταῦθα περὶ φωνῶν τινῶν γενομένων καὶ γεγραμένων, ἀλλὰ μὴν οὕπω δονομάτων. This passage is in all the Armenian MSS., including that of Pavia. It cannot, however, be adduced as a proof that the Armenian text and commentary were translated independently of one another. That the interpolation must have crept into some Armenian texts of Aristotle from the commentary is clear from its absence from the Codex Ticinus; nor does the commentary itself necessarily involve a text in which the words stood. Even if it did, the inconsistency might have lain in the twofold Greek original of text and commentary.

§ 7. Assuming, therefore, that the version of the text is coeval with that of the commentary, can we fix the date and authorship of the latter? In these Armenian commentaries upon the *Categories* and the *De Interpretatione*, there are singularly few allusions of such a kind as to fix the date of the composition of the Greek original. There is one indication, however, of the date of the Version, which has been pointed out to me by my friend Dr. Baronean of Manchester. A certain Vardan is adduced in the commentary as a type of bravery; the Vardan thus referred to can hardly be other than the king of that name who perished in war against the Persians, A.D. 451. If, therefore, the name is not an

interpolation, the Armenian commentary, and the version of the text which coheres therewith, cannot be put back earlier than the middle of the fifth century.

§ 8. We come next to the evidence of subscriptions in the Armenian MSS. On this we can build little, for although in all later MSS. these treatises are stated to have been translated and commented upon by the great and unrivalled philosopher David, yet the MS. of Pavia, which far outweighs all the rest in authority, contains no such statement. In it the version and commentary are simply headed: 'the Categories of Aristotle,' and after the *Categories* follows, without the loss of any space and without any title at all, the version with commentary of the *De Interpretatione*. From the silence of this manuscript we might infer that the ascription of these versions and commentary to the great and unrivalled philosopher David was a comparatively late myth; and our inference is raised to a certainty, if we compare the Armenian soi-disant commentary of David with the commentaries entitled in the Greek Codices ἀπὸ φωνῆς Δαβὶð. These Greek commentaries of David are, at least so far as extend the citations of them in vol. 4 of the Berlin Aristotle, wholly unrecognisable in the Armenian commentary on the *Categories* and *De Interpretatione*.

§ 9. This conclusion is confirmed by the evidence of citations and references in early Armenian writers.

It is only late Armenian traditions, just as it is only subscriptions in the late manuscripts, which attribute to David Invictus the commentaries upon and the translations of the *Categories* and *De Interpretatione*. The same can be said of the last two of the following writings and translations, which we find in Armenian, all of them attributed to David Invictus:—

- (1) The Definitions of Philosophy written against Pyrrhon. This is known in Greek as τὰ προλεγόμενα τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ φωνῆς Δαβὶð τοῦ θεοφιλεστάτου καὶ θεόφρονος φιλοσόφου¹.
- (2) A version of the *Isagoge* of Porphyrius and the commentary of David thereon.

¹ See Berlin Aristotle, vol. iv, p. 12, and Cramer's *Anecdota Parisiensia*.

- (3) A considerable fragment of a commentary on the Analytics of Aristotle. This version is made from a Greek commentary written, it would seem by the same David, in the fourth or fifth century.
- (4) The version of Dionysius Thrax with commentary. This seems to be by the same hand which rendered the Categories and De Interpretatione.
- (5) The versions of the so-called Aristotle De Mundo and De Uirtutibus.

§ 10. In the early part of the eighth century Stephanus of Siunik seems to have written a commentary upon the grammar of Dionysius¹, unless indeed we should take the evidence in the sense that the version of the Grammar was actually his, which seems impossible. In the same writer we find a definite reference to the Davidis Prolegomina². It is as follows: 'Of what kind then is our nature, we have learned in the most special way from the mighty David, who so stoutly combats the Academics and Pyrrhonists, who strive to destroy the essence of philosophy.'

We again meet with allusions to the several versions above enumerated in the first half of the eleventh century, in the correspondence of Gregory Magistros, allusions of such a kind as to prove that they were all of them in his day in circulation in Armenia. This Gregory received the title of Duke of Mesopotamia at the hands of Constantine Monomachus, and died in the year 1058. He mentions them in a letter sufficiently interesting to be quoted at length; it is addressed to his two pupils Basil and Elisha, and runs thus: 'I heard that our Vicar of God has given you Aristotle, and I desire you to send it to me; for it is meet that you should first study and wholly possess yourselves of grammar along with translation; and after this of rhetoric with complete division of the three heads. Next you should gain a knowledge of the definitions of both Plato and Aristotle, as well as of the Pythagorean determinations and maxims. But before that again you must be completely versed in the Old and New Testaments and in the mythology (or poetry) which

¹ Catalogue des anciennes traductions Arméniennes (siècles iv-xiii). Venice, 1889, by P. P. Carekin, p. 395.

² Histoire Littéraire de l'Arménie Ancienne (siècles iv-xiiii). Venice, 1886, p. 301.

is spread over many and divers places. You should also, in a spirit of sound and fervent reflection, peruse the dialectical parts of Homer and of the afore-mentioned Plato; and likewise gain a knowledge of all other inventions and books, for a philosopher will claim knowledge and disavow ignorance in all subjects; especially in what is within reach of the four arts, arithmetic, music, geometry and astronomy. It is enough to have pursued these subjects so far. If the collection of Aristotle be that which is called "on the Heavenly Bodies and the Sphericity of the Earth," or "on the Ordinance of Life," in which he mentions also the analysis of qualities and classification of affections called reflective, then send it to me. But if it should be merely the treatise of Porphyry, defining in answer to the enquiry of Chrysostom the five predicaments, which are the following: genus, species, differentia, proprium, accidens; or the eight, which are scope, utility, meaning of title, order, mode of teaching and so forth; or the ten categories of the Stagirite: substance, quality, quantity, relation, where, when, situation, having, doing, suffering—the like of all these I have no need to ask you to send me from afar; for these treatises have already been in my possession ever since I was a stripling.'

The above letter is to be found in a MS. collection of this writer's letters preserved in the library at Munich. On page 39 of the same MS. Gregory refers to 'the Athenian Categories,' by which no doubt he means those of the Stagirite; on page 235 he quotes the Isagoge, and on page 45 he cites the Prolegomena Davidis. There can be no doubt that this writer refers to these treatises in their Armenian and not in their Greek dress. It is significant that he does not mention David Invictus in connection with the versions of Aristotle. On p. 186 of this MS. he does indeed mention that he had found an ancient Armenian version 'of Olympiodorus whom David mentions'¹; and on p. 209 of the same Munich MS. he seems to refer to David in a passage in which he is asserting the claims of Armenian writers of Philosophy to be considered original thinkers and not mere translators of Greek books. We have seen that Stephanus of Siunik, three centuries earlier attributed the Prolegomena to David. We have already dwelt on the fact that the Pavia MS. does not mention David as translator or commentator. We

¹ I.e. in The Prolegomena Davidis, pp. 143 and 164 of the San Lazaro edition.

may infer that before the eleventh century the Versions of the Categories and De Interpretatione and the commentaries thereon were not known as David's.

§ 11. Who was this David whose name is borne by the Prolegomena Philosophiae and the Commentary of the Isagoge in Greek and Armenian alike? Of what race was he? When did he live and where?

Here are questions to which Valentine Rose believes that he has found a partial answer in a manuscript life of Saint David of Thessalonica purchased from the Blenheim Library by the Prussian Government and now in Berlin. From this tract, which Rose published at Berlin in 1887, we learn that David was a holy and ascetic man, a worker of miracles, who late in life went to Byzantium and there had an interview with the Emperor and Empress, on whom his age and sanctity made a great impression. Similar stories are told of the Armenian philosopher by native historians¹. We learn from them that David, after completing his studies at Athens, repaired to the Court at Byzantium and in the presence of the Emperor confuted the heathen philosophers. The interesting point, however, in regard to this Greek Saint is that even according to Greek accounts he was probably an Armenian. Thus Rose cites Johannes Moschi to the effect that this David was by race a native of Mesopotamia and in the Menologion of the Emperor Basilius a day in June is dedicated to the memory of 'our Holy Father David of Thessalonica who came from the East.' The Greek accounts, however, make no mention of the philosophical attainments of David which appear so prominently in the Armenian traditions; and Rose suggests that late in life David gave up the carnal pursuit of Pagan wisdom and betook himself to the self-mortifying life of the Christian ascetic.

§ 12. A more reliable answer is furnished by a treatise preserved in a manuscript at Edschmiadzin and called the *Գիրք էակաց* (the Book of true beings). This manuscript gives the subscription of an older book from which it was copied as follows:—'Mambre and Paulus and Abraham composed discourses full of no mean thoughts: and after a long time was written this book, just as God has handed it down unto us.

¹ Compare the account quoted in the History of Armenian Literature by P. P. Carékin of Venice, p. 299.

In this time, in the year, namely, of the Armenians 76 (=A. D. 629), I, Gourgén, chartulary of Great Armenia, and spatharius of the holy rulers of Pourh (*պոռհ*), was owner of this book. But it is to be noticed, in the ancient subscription of this book on true beings, that it was written, in a translation from Greek into Armenian by command of the Lord John Catholicos of the Armenians, of the Gabelenatzik (see Moses of Choren, History Bk. 2, ch. 7), in the year of the Armenians 25 (=A. D. 578). This is testified to by Sarkis the Arabian, a bishop, with true testimony. Blessing, praise and glory and honour to Father, Son and Holy Ghost, now and for ever.'

Here then we have a Greek source rendered into Armenian as early as A. D. 578, but itself how much older we do not know; though from its contents its composition must be dated about 530 A. D. It is entitled: 'The controversy of the holy teachers of the Armenians, Moses and David, with the heretics who separated the natures'; and, as this title implies, the bulk of the writing consists of a long and tiresome anti-Nestorian argument supposed to have been delivered at the Council of Ephesus. This argument is preceded and followed by historical matter relating to the spread of the new Greek learning in Armenia. From the exordium we learn that David Invictus, called the philosopher, was one of five Armenian students, who were at the beginning of the fifth century sent, at the invitation of Theodosius, to Constantinople in order to study Greek and translate the Scriptures into Armenian. He was accompanied by Moses the Grammarian, Mambre the Philosopher, Abraham the Rhetor and Paulus. After a brief interlude of study at Constantinople, David was despatched by the Greek Emperor to Armenia, his native country, to superintend the refortification of Carni, near Erivan, an old strong place of which Tacitus relates the siege by the Romans, and which in the preceding century had been rebuilt by the Armenian King Tiridates. Returning thence to Constantinople David once more solicited the Emperor that he might be sent to study at Athens; his request was granted and he was installed at Athens along with his compatriots under the particular patronage and protection of the Emperor. There, by a strange anachronism he is made to consort with Basil of Caesarea and the Gregories. By Gregory of Nyssa and his brother Nazianzenus, the divine, David was actually invited to occupy

the chief professorial chair of Philosophy at Athens, and both he and Moses remained as teachers in Athens for a space of 30 years. Then followed their great refutation of Nestorius at Ephesus in A.D. 431, and their arguments then delivered form the bulk of the book. After the Council the Emperor sent them home, laden with presents—among which was a portion of the true cross—and armed with the many books which during their stay in Greece they had translated into their native language. Returning to Great Armenia they found their orthodox countrymen engaged in that death-struggle for their faith with Azkert, the Persian King, in which fell Vardan the Brave. This was in the year 451 A.D., twenty years later than the Council of Ephesus. ‘Then’ the narrative continues ‘Moses and David were anxious not to show themselves in the land of Armenia, but desired to live secretly and in hiding, because they were Athenians and already old, and the land of Armenia was undone. Moses disguised himself as a beggar and retired to a village in the plain, while his companions David, Mambre, Paulus and Abraham pushed on to Erivan, where they were honourably welcomed by the lord Giut an old fellow-student of Moses, and now Catholicos of the Armenians. Better days were in store for Moses also; he was sought for and found, and in spite of his protest, that he was now a stranger after so many years spent in Hellas, he was ordained an Archbishop. He forthwith began and wrote his history of Armenia, his exposition of Grammar, and also a hymnal for the use of the churches. Open teaching of his countrymen was denied him in that cruel time. David now wrote his book of definitions (Prolegomena Philosophiae) and also his exposition of Grammar, and they both opened the stores which they had so long before begun to accumulate.’

In this curious tract there are anachronisms arising out of the desire of its writer to minimise the intellectual indebtedness of the Armenians to the Greeks. But after discounting that, there is no reason to doubt that during the first half of the fifth century there lived an Armenian at Athens named David who was a professional teacher of philosophy. The story of his return to Armenia with Moses is also very probable. In the middle of the century the Persian rulers forbade Greek books and learning in Great Armenia, on political grounds, because they were

jealous of any alliance between a country in vassalage to themselves and the Greek Empire. This proscription of Greek letters checked and crushed Armenian literary development almost in its first outburst, but by severing the intellectual ties which bound the race to Constantinople and Athens, it contributed to found the independence of their national Church. The Greek Commentaries on Aristotle and on Porphyry which we have under the title ἀπὸ φωνῆς Δαβὶδ may very well be the work of this Armenian teacher who spent 30 years in Athens between 406 and 451 A.D.

§ 13. But the Commentaries upon the Categories and De Interpretatione remain an enigma. In the hope that some Aristotelian may be able to identify them I now append some specimens of it. In my rendering of it I set a note of interrogation where I am not certain of the meaning and leave blanks where the text is broken.

BEK. ED.
PAGE.

1 a. 1. ὅμοινυμα γίγνεται κατὰ δύο τρόπους, κατὰ τύχην ἢ κατὰ διάνοιαν. διάνοια δὲ κατ' ἀξιωμα (?) κατὰ μνήμην, κατ' ἐλπίδα, κατ' εὐχὰς, κατ' εἰκόνα, καθ' ὅμοιότητα ἢ κατὰ συζητίας στέρησιν ὥσπερ μονοχίτων ὥσπερ ἀθλητής.

Compare the above with the ‘Anonymi in Aristotelis Categorias Paraphrasis,’ published among the Commentaria in Aristotelem Graeca, vol. xxiii. part ii, pp. 1, 2. The Armenian seems to be the barest summary of that paraphrase. Compare also the Berlin Aristotle, vol. iv. p. 42 b. 13 in a Scholium of David: ‘φέρε εἰπώμεν τὴν διαιρεσιν τῶν ὁμοιούμων. τούτων τὰ μέν εἰσιν ἀπὸ τύχης.’ But note that what follows in the Greek is very diffuse and unlike the Armenian.

BEK. ED.
PAGE.

1 a. 6. συνώνυμα δι' ἐκεῖνο λέγεται, ὅτι εἰ καὶ διαφορὰ ἐν τοῖς ὄνόματος μορίοις, ἐν καὶ ταῦτὸ σημαίνει κατὰ τὸν τῆς οὐσίας λόγον, ὥσπερ ἀφ' ἔνδος καὶ πρὸς ἐν.

1 a. 12. διασαφεῖ τὴν παρωνομασίαν κατὰ τρεῖς τρόπους· τὸ συμφωνεῖν μὲν τὸν πρῶτον φθόγγον, διαφέρειν δὲ τὴν ὑστάτην συλλαβήν. ὄρισμος (?) τοῦ πράγματος, σπουδαῖος καὶ σπουδαιότης.

1 a. 16. ὡς διπλοῦ ὄντος τοῦ λόγου, τὸ μὲν γὰρ ἐν διανοίᾳ, τὸ δὲ ἐν προφορᾷ.

τὸ προφορᾶ μὲν, ἔστι φωνὴ σημαντική τὸ δὲ διανοίᾳ, νόημα καὶ εἰκὼν πραγμάτων. Ἰστέον ὅτι οὐκ ἀεὶ αἱ φωναὶ ἡ νοήματα ἔπονται πράγμασιν ἀλλὰ ἐνίοτε τὰς φωνὰς μὲν συμβαίνει εἶναι ἀπλᾶς, τὰ δὲ νοήματα σύνθετα· οἷον τρέχω ἡ ἀναγιγνώσκω· ἐνίοτε δὲ αἱ μὲν φωναὶ συνθέται, τὰ δὲ νοήματα ἀπλᾶ· οἷον εἴ τις εἴποι ἄνθρωπον ζῷον, λογικὸν θυητόν· ἀλλ’ ἔστιν ὅτι αἱ τε φωναὶ ἀπλᾶ καὶ τὰ νοήματα· οἷον Σωκράτης ἡ "Ομηρος." ἔστι δὲ καὶ ὅτι αἱ τε φωναὶ συνθέται καὶ τὰ νοήματα. οἷον Σωκράτης φιλοσοφεῖ ἡ "Ομηρος ποιεῖ."

With the above compare the Anonymi Paraphrasis p. 5, ll. 2-15.

Let us omit a few intervening scholia and translate the Commentary on the Categories 1 b. 25-2 a. 10. To save trouble I render it into English, occasionally using the Greek form of a technical phrase:—

BEK. ED.
PAGE.

1 b. 25-2 a. 10. 'He takes in hand the second classification of beings, as we called it above. At present he does not go into the ten genera, because he before divided (beings) into two: into substance (*οὐσία*) and into accident (*συμβεβηκός*). Substance is of a single kind (*ἀπλᾶ τὸ εἶδος*), but not so accident. Rather this is multifarious (*πολύτροπον*); and in order according to the kinds which naturally belong in it (*κατὰ τὰ ἐν αὐτῷ πεφυκότα γένη*) does he make division of it. Of these kinds the names differ, but the substance is one. If then all are put together, they make up the number ten; from which fact, as we said before, our treatise received its title.'

'We must make up our minds that what he says, the words namely: *τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἔκαστον ἦτοι οὐσίαν σημαίνει ἡ ποιόν* or some other of the ten categories, that we must needs subject these words to an examination not of their sounds only, but of the thoughts they contain. For if we follow the mere sounds, we shall not with any the more exactitude know the manner of the saying. To take an example—*τρέχω*, here is a simple sound. But the thought contained is complex. For it contains within itself the pronoun, e.g. 'I,' since it makes no difference whether we say *τρέχω* or *ἐγὼ τρέχω*. In the same way if anyone should

think of (the word) *μουσικός*, as meaning a single thing, because the sound is single. For it does not really mean a single thing (*ἐν τι*). For if you examine what *μουσικός* is, you will find two things, and not one. For *μουσικός* means a man skilled in musical sounds. Consequently *μουσικός* consists of man and of art together, and is clearly therefore two and not one. But if anyone chooses to say: "Why did he take such an example?" let him know that he did not himself for his own instruction (*κυρίως*) use examples at all, but merely that he might be easily understood by learners. Such words as these he appends (?). He mentions affirmation and negation—at once, wishing to inform us (?). For he is pleased to omit for the present about premiss. For it is necessary that every affirmation and negation should be a syllogistic premiss, and that a premiss should be either true or false. Consequently affirmation or denial will either be true or false, as he himself said.'

This extremely simple commentary is unrecognisable among the scholia on this passage which are given in the Berlin Aristotle, vol. iv.; among which scholia are given extracts from the Greek Commentary of David.

Let us take one more example of the Armenian commentary, that which expounds the opening words 16 a. 1, 2 of the De Interpretatione. It is as follows:—

'We stated once before, that the aim of the whole of this logical treatise is to arrive at demonstrative syllogisms. But, since there are many fallacies in syllogisms, we must be acquainted with each of them. For, through a knowledge of the others, we reach the demonstrative syllogism. But it is impossible to recognise either one or the other of the said syllogisms, unless we first learn, what syllogism is. But syllogism itself involves premisses or propositions; and a premiss is either *καταφατικός* or *ἀποφατικός*, or is *λόγος τις*.

'It were best to begin with teaching about speech (*λόγος*) and its parts, and after that to pass to the teaching (*διδασκαλία*) of

premises, which is what he himself does in this treatise. For in defining, *τί ὄνομα, τί ρῆμα καὶ λόγος*, he passes to the exposition of *κατάφασις* and *ἀπόφασις* and of *ἀποφαντικὸς λόγος*, of which premises are made up.

'But what will be the meaning of his opening words? For he says: *πρῶτον δεῖ θέσθαι*. We know that this word *πρῶτον* is used in two ways. Either in relation to someone, as for example that one must first read a particular poem and then examine its thoughts; or in relation to many, as if they should say, first before all one must possess Homer's poems, and then after that all the others which follow; and this is the sense in which the word "first" is here used, in the sense namely of "before everything." *Δεῖ* as if it were *πρέπει*. Now *δεῖν* is of two kinds, either *κατὰ τὸ ἀναγκαῖον* or *κατὰ τὸ χρήσιμον*. Here it is used in the former sense as equivalent to "it is necessary." But *θέσθαι* again has three senses. Either as if in a place, as in a man or in a city; or as when we call by a name, for position (*θέσις*) is another phrase for calling by a name (? *ὄνοματόκλησις*); or as when we define. This was specially the sense which *θέσθαι* had for the ancients, and it is the one in which the philosopher here uses it, namely the sense of defining. Collecting then all our results, let us see what our exposition comes to. The words "*πρῶτον δεῖ θέσθαι*" may be set forth thus. Before all it is necessary to define what is a term and what a verb and so forth. For a knowledge of all these in the way of definition will assist us in our quest after premises.

'But why, we would know, in this place has the teacher observed one order, while in the sequel he arranges his teaching differently. Surely it is not according to their (? true) order that he has here ranked *ἀπόφασις* and *κατάφασις* and *ἀπόφασις* before *λόγος*. But because their confused nomenclature is in us a source of ignorance, for this reason he takes us into the midst and wishes by means of names familiar to us, such as are *λόγος* and *ὄνομα* and *ρῆμα*, to acquaint us with the extremes and manifest our ignorance of the mean. And that

187-22

the terms are out of order is quite clear, for he has set *ἀπόφασις* before *κατάφασις*, in order that we may not suppose that he is here proceeding *κατὰ τάξιν*, but only in the way which utility prescribes.

'But to any one who should ask, why he only mentions the noun and verb and not also other parts of speech, it must be answered that it is so, because alone and in a paramount sense (*κυρίως*) the parts of speech are noun and verb; whereas, of the other parts usually so called in teaching children, some fall under the noun and others under the verb. Under the noun—as pronoun or adverb, for any one on examination will find it so. But the participle under the verb, while all the rest of them subserve various uses. Just as in a ship things have each their peculiar use, for example glue and flax for fastening, nails for rivetting the joints, red paint for decorating it; yet none of these are called the ship, but are catachrestically referred to the ship. So with speech, some elements serve to tie and pin together its component parts, as for instance the conjunction, some to complete it as the preposition; not in the way of making it more perfect, but as making it clear and illuminating it have the other so-called parts of speech their several uses in respect of speech, though they should not therefore be considered really parts of it.'

The beginning of the above scholion resembles that of John Italus given in the Berlin Aristotle, vol. iv. 24 b. 30 ff. The disquisition on the use of *θέσθαι* echoes the more elaborate scholion of Ammonius printed in the Berlin Aristotle, iv. 98 a. 24 ff. The enquiry why Aristotle propounds in the order *ἀπόφασις κατάφασις κ.τ.λ.* the objects of his enquiry echoes, though it is not identical with, the commentary ad locum of Syrianus; for we read in the foot-note vol. iv. 99 b. of the Berlin Aristotle as follows:—'Boeth. ii. p. 287: Syrianus vero, cui Philoxenus cognomen est, hoc loco quaerit cur proponens prius de negatione, post de affirmatione pronuntiaverit.' Syrianus, so far as we can judge from Boethius' reference gave quite other and deeper reasons than those which our Armenian commentator gives. Neither do the other references

to the lost commentary of Syrianus given in Boethius' commentary on the *De Interpretatione* tally with the Armenian Commentary.

§ 14. If the Armenian Commentary is not that of David, and this is certain, several allied questions arise regarding it. Is it a translation at all and not rather an Armenian Commentary written on a preexisting version of Aristotle's Text? If it be a translation of some Greek commentary, then was it made along with or before or after the version of the text was made?

That we have here a version from Greek seems certain on at least two grounds. Firstly, its style is unmistakably that of a version from Greek. Secondly, there are references in it to other books of Aristotle which were accessible to a Greek writer, but probably inaccessible—since they were never translated—to an Armenian writer composing a commentary in his own language. I give some examples of such references. In the § of commentary on 16 a. 3-9, in explanation of the words in l. 9: ἄλλης γάρ πραγματείας, we read as follows:—

‘Πάλιν αὖ εἰπὼν περὶ σημείων, ἀ δὴ πραγμάτων ἡ νοήματος ἡ φωνῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ἀνατρέχει ὅτι ὁν τούτων σημεῖα πρώτων παθήματα τῆς ψυχῆς ταῦτα, οἷον εἰ ὅσα ὀσαντώς ἐνοήθη (or ὅστις ὁσ. ἐνόησεν), δὲ τὰ νοήματα ἔχων, καθόλου κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον τὸν τοῦ ἀρχετύπου ἐκδέχεται τύπον ὃς ἐστι παθήματα, αὐτίκα ἀντιστρέφων τὸν λόγον, παντὶ τῷ ἔχοντι τοὺς αὐτοὺς τύπους καὶ νοήματα, οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἀρχέτυποι πᾶσιν ἡ ἐστι πράγματα. ὥστε νοήματα καὶ πράγματα, ἀ δύναται εἶναι τὰ αὐτὰ πᾶσι, φύσει ταῦτα ῥηθείη. αἱ δὲ φωναὶ καὶ γραφόμενα ἀδύνατα πᾶσιν εἶναι τὰ αὐτά. ἔνεκα τοῦ ὑστερού γενέσθαι τοῦτο καὶ ὅτι οὐκ ἐστι τούτου τοῦ τόπου ἡ περὶ τοῦ νοήματος ζήτησις, ἡ ναγκάσθη σμικρόν τι λαβεῖν πρὸς τὸ χρησιμὸν αὐτοῦ. Τὴν δὲ τελειοτέραν διδασκαλίαν, ὅτι οἷον δὴ δμοιώματα ἀν εἴη τὰ νοήματα, ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ, ὅτε περὶ τῆς ψυχῆς λέξει, ῥηθήσεται. φυσικῆς γάρ ἐστι φιλοσοφίας ὡς οἱ περιπατητικοὶ, ἡ θεολογικῆς, ὡς οἱ πλατωνικοὶ, ἀλλ’ οὐχὶ ταύτης πραγματείας ἡ τοιαύτη θεωρία.’

Again in the Commentary on 16 a. 14-18 we read:—

‘ἄλλ’ ἐπειδὴ ἐζήτει περὶ ἀληθείας ἡ ψεύδους τῶν μερῶν τοῦ λόγου, ὅτι ὕσπερ τὰ νοήματα οὕτως ἔχουσιν αἱ φωναὶ, οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ

καὶ ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ φησὶν οὕτως ὅτι τἀληθὲς καὶ τὸ ψεύδος τὴν ἀρχὴν μὲν ἀπὸ τῶν νοημάτων ἔλαβεν, μετὰ δὲ τοῦτο καὶ ἐν φωναῖς ἀποφαίνεται. πράγματα γάρ ἀδύνατα πρὸς οἰονδήποτε αὐτῶν σταλεύειν, ἀλλὰ τὸν ἀεὶ χρόνον τὸ ἐν ἔχει ἀκινήτως. Διατάξας τοῦτο ὅτι τὸ ἀληθεύειν καὶ τὸ ψεύδεσθαι ἐν συμπεπλεγμένοις γίγνεται, ἀλλ’ οὐκ ἐν ἀπλαῖς φωναῖς, μετὰ τοῦτο μεταλλάττει εἰς διδασκαλίαν διόματος καὶ ρήματος καὶ τῶν ἄλλων, ὅσων ἐμέμινητο.’

So in § of commentary on 17 a. 1-15 Plato is referred to as holding the opinion that speech is in us φύσει, because it is the instrument of reason; and the argument of Aristotle is represented as being directed against Plato. Other passages might be cited in which Aristotle's other works are referred to in a way which proves the commentator to have been a Greek to whom they were accessible and not an Armenian paraphrast of an already existent version of the text.

§ 15. But if the latter alternative is rejected, how shall we explain: firstly, the general identity in form of citations of the text imbedded in the commentary with that text itself? For instance in the commentary on 16 a. 3-9 above cited the unusual reading ὁν τούτων σημεῖα πρώτων is repeated from the text. Secondly, how account for the entire absence of references to other commentators? For most commentaries of the fifth century abound with such references friendly or polemical. One can only account for the former circumstance by supposing that the text and commentary were rendered at one and the same time and by the same hand from a Greek original in which also text and commentary went side by side. The occasional slight differences of citations which exist in the Armenian may also have been in the Greek. For example the words 10 a. 25: **Թերլս, և պյլ ինչ երկեսցի յեղանակ՝ որակութեան** (=καὶ ἄλλος ἀν τις φανεῖται τρόπος ποιότητος), are cited thus in the accompanying commentary: **Թերլս և պյլ երկեսցի տեսակ՝ որակութեան** (=καὶ ἄλλο ἀν φανεῖται εἶδος ποιότητος). Here we may merely have a piece of loose citation in the original Greek. Such cases might be multiplied indefinitely.

I have only chanced on one passage in the commentary, as to which one feels that it cannot be translation from the Greek, and in this case we may suppose the Armenian translator to have made so

obvious an addition. It refers to the words 10 b. 5-9 and is as follows:—

'And secondly, although we may have the name of a quality (*ποιότης*) and though the man who is such (*ποιός*) may participate in the things (*μετέχει τῶν πραγμάτων*), yet the participation may not have a name formed *παρωνύμως* from the quality in question. As for example from *առաքինուի* (=ἀρετή) one is called *քաջ* (=σπουδαῖος). For in the Greek tongue there is a quality called *ἀρετή*, but the corresponding "such" (*ποιός*) is not *առաքինի* (=virtuous), but *քաջ* (=σπουδαῖος). Or rather, if you look out for a true equivalent, our word *փոյթ* is such¹. But in the Greek tongue *σπουδή* is not the original term used, so that a man is called *σπουδαῖος* because he has *σπουδή*, neither, although they have in use *ἀρετή* as the quality, is the person who owns the quality called *παρωνύμως* a man who is *ἀρεταῖος*, but you have one name for the quality, to wit, *ἀρετή*, and another for him that has it, to wit, *σπουδαῖος*.'

Cannot this passage be explained as a note added by the translator himself to clear up a passage in the text which would otherwise have been obscure to his countrymen?

§ 16. The other question regarded the absence of all references to other commentators. Can we explain this by supposing this to be a very early commentary? May not names of other commentators be absent from it, because the commentators in question had not yet written? It is impossible that this should be so, and if any significance be attached at all to such absence of references, it must rather be taken as a sign that the author of this commentary is expounding his text to pupils who knew nothing of other famous teachers like Alexander, Themistius, Maximus, Kallimachus, Olympiodorus; references to whom are frequent in the Armenian versions of David's commentary on the Isagoge and Prolegomena, and in the fragmentary commentary on the Analytics. On such pupils learned references would have been thrown

¹ For *քաջ* means brave rather than ethically virtuous, and *փոյթ* is a better equivalent for *σπουδαῖος*, for it means 'careful, sedulous, anxious to do right.'

away. Perhaps then we have here an indication that the commentary was originally composed for the instruction of native Armenians.

§ 17. But in that case why should it have been first composed in Greek? It would perhaps meet all the difficulties, if we supposed that an Armenian teacher, living in Athens or Antioch or Caesarea and familiar with the rest of Aristotle's writings and with Greek philosophy in general, had translated the Aristotelian text, and at the same time written this commentary for the use of his compatriots who had not the same advantages as himself. We might then explain the version-like character of the Armenian as merely the style in which an Armenian, saturated with Greek learning, would write. He might even have composed it first in Greek and then turned his own Greek into Armenian.

§ 18. I cannot persuade myself that some such view is not the true one. We know for instance that Prohaeresios, the rhetor, teacher of Julian, of Basil and of Gregory Nazianzen, was an Armenian from the borders of Persia; furthermore that when he was professor at Athens 'all Pontus and the neighbouring nations, sent their scholars to him, admiring him as a peculiar ornament of their country (*ասπեր օլենոս ձյանով*)¹'. To him, with as much certainty as to any one, may be attributed these versions of Aristotle along with the commentary. Such a supposition harmonises well with the early tradition, which I have quoted, that David Invictus was senior to and as a teacher paramount over Basil and Gregory Nazianzen. May not Armenian tradition have confused Prohaeresios,—whose Armenian name we know not—and who actually taught these famous men, with David, author of the prolegomena and commentary on the Isagoge, who lived nearly a hundred years later?

§ 19. No importance can be attached to the absence in these commentaries on Aristotle of all references indicative of Christian authorship. Neither are they found in David's commentary on the Isagoge or in his prolegomena. But the absence of such references has its proper significance. It might appear that all these Armenian commentaries and versions were the work of a school of translators quite apart from and perhaps antagonistic to the school of SS. Mesrop and Isaac. How that school treated profane works in translating them into Armenian, we see

¹ See Eunapius. Life of Prohaeresios.

in the translation made by Moses of Chorene of the rhetoric of Aphantonus. In the latter version all the illustrations are drawn from the Bible and all allusions to Pagan mythology are carefully omitted.

§ 20. Let us recapitulate the evidence on various points.

- (1) That this Armenian commentary on the Categories and De Interpretatione is not by David Invictus. In proof of this we know (*a*) that the Greek commentary *ἀπὸ φωνῆς Δαβίδος* has nothing in common with it. (*β*) That the Prolegomena Philosophiae are ascribed in an Armenian book of the year 580 A.D. to David Invictus; while the work on the Categories and De Interpretatione is not. Similar evidence is furnished by Stephanus of Siunik, early in the eighth, and by Gregory Magistros early in the eleventh century. (*γ*) The MS. of Pavia, of unique authority in deciding such a question, does not mention David. The brief colophon at the end of the book in the first hand is merely to this effect: 'The wisdom of the master and text of the lovely wisdom, the teacher called deacon (Sarkavag), elaborated unto correctness of the letter. What was worthy he rendered without grudge and freely.' I take the above to mean that this teacher called Deacon was the copyist of the Pavia MS. and not the author of the commentary.
 - (2) That the commentary was translated along with the text and not before or after it. Or if not a translation at all, then it was composed by the translator of the text, and went with it from the first.
- This is almost certain because (*a*) all the MSS., the Pavia Codex among them, give the text and the commentary in alternate sections. (*β*) The style and wording of the two are too closely allied for them to have been written apart.
- (3) As to the date. This cannot be fixed with precision. (*a*) The reference to Vardan as the typically brave man points to the latter half of the fifth century. If we ascribe an earlier date we must set this reference down as a change wrought in the text by Armenian patriotism. (*β*) The best evidence

is that of the text of Aristotle reflected in the version. This text, especially in the case of the De Interpretatione where we can test it, is nearly allied to the text which Boethius used. Compare for instance the readings of the following passages: 16 a. 6; 16 a. 25; 17 a. 11; 17 a. 30 17 b. 7, 8; 17 b. 14; 18 a. 8; 18 a. 35; 18 b. 25; 18 b. 33; 18 b. 39; 19 a. 4; 19 a. 20; 19 b. 12; 19 b. 15; 19 b. 25; 19 b. 30; 20 a. 31; 20 b. 36; 21 a. 18; 21 a. 22; 21 b. 18; 21 b. 21; 23 a. 11; 23 a. 21; 23 a. 25; 23 a. 31; 23 b. 21; 24 b. 6; 24 b. 8. Karl Meiser, the editor of the accurate text of Boethius' Commentary, calls attention in Fleckeisen's Jahrbücher (vol. 117), to many characteristics of the Boethian text, which are attested also by the Armenian. There can be therefore no doubt but that the Armenian Version represents a Greek text of Aristotle at least as old as the fifth century. It may also be noticed that the Arabic version of the Categories edited by J. Th. Zenker, at Leipsic, in 1846, has some affinities with the Armenian. Zenker notes the variants implied by the Arabic at the foot of each page. The following are recognisable in the Armenian: 2 a. 5, add *ἡ καταφάσει*; 2 a. 38, omit *κατηγορηθήσεται τὸ ζῷον*; 3 a. 20, omit *ώσαντως*; 3 b. 26, omit *γάρ*; 3 b. 29, omit *ἡ τριπήχει*; 3 b. 35, omit *καὶ ἥττον*; 4 b. 13, omit *πάθος*; 5 b. 8, *καὶ καθ' αὐτὰ πόσα*; 6 a. 22, *πέντε ἡ τρία λέγεται*; 8 b. 28, *μονιμώτερον εἰ. κ. πολυχρονιώτερον*; 9 a. 30, omit *καὶ στρυφνότης*. Most of these variants, however, appear in one or more of Waitz' MSS.

§ 21. Let us now consider how the versions collated in this work satisfy the second of the conditions specified in § 2, namely, that of being so literal as really to reflect the Greek Texts from which they were made. They all satisfy this condition in a very complete manner. The only exception is the rendering of the De Mundo, and most of the variations of that are corruptions due to its widespread use as a school-book. It is enough to quote the words of Adalbert Merx on this point. True, they were written about the Armenian Version of Dionysius Thrax, but they hold good equally of these versions; and in defining the proper way in which to make use of these Armenian versions they leave nothing to

be desired. I quote from Dionysii Thracis ars Grammatica, edidit Gustavus Vhlig. Lipsiae, 1883. Merxii disputatio De Interpretatione Armeniaca, p. lxiii :—

'Iam qua ratione Armenius usus sit in interpretando Dionysio explanemus. Interpretis indolem facili negotio describeremus, sieum non verborum modo verum syllabarum fere ac litterarum tenacem diceremus, tamen exili hac definiendi ratione haud contenti satius duximus exemplo prolatu demonstrare, quam inierit viam. Quod ubi lectores perpendent bene intellegent quinam eius sit usus et quae auctoritas in exercenda re critica. Quem ad finem prima duo capita Graece et Armeniace descripturi sumus adiecta insuper enarratione singularum vocum, immo syllabarum Armeniacarum, ita concinnata, ut quoad fieri poterit littera litterae respondeat. Quam enarrationem Latinam, in qua perpendenda lectores rogo ut Ciceronis male sint memores, si quis cum textu Graeco contulerit, non poterit non intellegere satis accurate posse statui, quamnam lectionem Graecam Armenius expresserit.'

Instead of the chapter from the Grammar given by Merx let us take a passage from the De Interpretatione :—

17 a. 8. Ἐστι | δὲ | εἰς | πρῶτος | λόγος | ἀπο-φαντικὸς | κατά-
 Λ | ξ, | Μη, | απωλῆν | ρωն | ρωγ-ερικան. | απο-
 φασις, | εἰτα | ἀπό-φασις. | οἱ δὲ ἄλλοι | πάντες |
 αποιθιν, | απω | ρωγ-αποιθιν: | ήσκ αγλέν | απενεριαն, |
 συν-δέσμω | εἰς· | ἀνάγκη δὲ | πάντα | λόγον | ἀπο-
 ρω-καψω, | Μη: | ρωγ γερικε | ρωγ-ερικε | ρων | ρωγ-
 φαντικὸν | ἐκ-ρήματος | εἶναι | ἦ | πτώσεως
 ερικան. | ηαρισα-ρωγε | ηη, | ηαμ | απωλεμάκε: |
 ρήματος | καὶ | γὰρ | δ-τοῦ-ἀνθρώπου | λόγος, | ἐὰν | μὴ |
 Λ | ρωνη | ηαρηγ, | ρων, | ηη | ηη |
 τὸ-ἔστιν | ἦ | ἦν | Λ | ηαμ | ηερηγ, | ηαμ | ηη | ηη |
 τῶν τοιούτων | προστεθῆ, | οὐ-πω | λόγος | ἀπο-φαντικός.
 ρωγ-ερικαն: | απηγε, | ηη-ηη | ρωн | ρωγ-ερικаан:

In his corresponding example from the Grammar of Thrax, Merx adds a Latin Version interlineally. I omit it, as it adds nothing to the force of the example. In the above extract, notice that the order of the Greek is kept, except,

- (1) in rendering δέ or γάρ; the former being rendered by *ρωγ* or *Λ* according as it has an adversative force or is merely equivalent to *καὶ*.
- (2) in rendering the article. In the Armenian the article is rendered by the suffix *ն*.

The changes in the Greek involved by the above version can be detected at a glance. They are the omission of *ρήματος*, of *ἦ* *ἦν* and the reading *ἄλλο τι τῶν τοιούτων* for *τι τοιοῦτον*.

And again, p. lxvii, Merx writes as follows :—

'Haec igitur est indoles interpretationis Armeniaca: Graeca, syllabam fere syllaba reddens, Armenius expressit, raro sensum respexit, particulas vero, quibus sermo eius patrius caret modo omisit, modo liberius reddidit. Moneo vero lectores, ne censeant voces ab interprete factas in usum linguae non esse receptas, immo eodem modo uti insulsae Latinorum interpretationes, qui μετοχήν *participium*, αἰτιατικήν *accusativum*, γενικήν *genetivum* reddere non erubuerunt, ab omnibus sunt receptae, ita et voces ab interprete grammaticae Dionysianae ad normam Graecam formatae deinde in numerum vocum usitatarum intraverunt. Iam si quis Armeniaca, nulla Graeci archetypi habita ratione, eo modo in aliam linguam transtulerit, ut quae in lexicis habentur vocabulorum technicorum explicationibus utatur, neque explicare dictionem et indolem Dionysii Armeniace redditum, nec rem criticam iuvare censendus erit. Eundem enim si recte intellexerit, sensum ex Armenio atque ex Graeco elicet. Itaque ipsum textum Armeniacum in quolibet linguam convertere omnino inutile est; ea potius ratione Armenius est tractandus, ut singula verba ad textum Graecum accuratissime excutiantur.'

§ 22. The third condition proposed above in § 2 was that we should possess a *pure* text of the version. The texts of the Armenian Categories and De Interpretatione which I have collated and used are the following :

(a) Printed. An edition of the philosophical and other works of David Invictus was published at Venice, A.D. 1833, by the Mechitarist Press. In this edition, pp. 359–408, is found the treatise on the ten Categories unaccompanied by the commentary. The subscription runs: Կատարեցաւ տասն սոսորոցութիւնն ասացեալ յեռամենծէն յարիստոտէլէ որ ասի ըստ յունարէն ձայնի կատիղօրիսս, ‘Explicitunt decem categoriae quae dicuntur maximi Aristotelis quae dicuntur Graeca lingua Categoriae.’ The title of the treatise is simply: սոսորոցութիւնք արիստոտէլի, ‘Categoriae Aristotelis.’ There is here no mention of David, but there follows, pp. 409–458, the same treatise from 9 b. 28 to end, each paragraph being now followed by its section of commentary. The title is: սոսորոցութիւնք արիստոտէլի թարգմանեալ և մեկնեալ ի դաւթէ, ‘Categoriae Aristotelis translatae et commentario ornatae a Davide.’

The first part of the commentary was missing in the Venice MSS., but is supplied in most of the MSS. hereafter to be described as collated by myself.

To this Venetian printed text I allude in my Appendix II as V. It is based from pp. 349–408 on three codices, one of which in large cursive is dated 859 Armenian=A.D. 1411, another in small cursive is dated 1136 Armenian=A.D. 1688, while the third in small cursive is undated. From pp. 409–458 of the Venice Edition the text together with commentary is printed, and for this part the first of these three MSS. was alone available. It should be noticed that in the earlier codex the text and commentary go together, and that in the later MSS. only is the text found unaccompanied by the commentary. In the same Venice edition the text of the De Interpretatione is printed pp. 461–486. The title is: սկիզբն և նախադրութիւն գրոցն որ ասի ըստ յունեայ պէրիարմէնիսս և հայերէն յաղագս մեկնութեան արդադրեալի մեջ իմաստնոյն արիստոտէլէ=‘Beginning and preface of the book which is called in Greek περὶ ἐρμηνείας and in Armenian about interpretation set forth by the great philosopher

Aristotle.’ It is followed, pp. 487–553, by the same text, accompanied paragraph by paragraph by the commentary, which is, however, missing from 17 a. 25–20 b. 14. This is entitled: պէրիարմէնիսս արիստոտէլի թարգմանեալ և մեկնեալ ի դաւթէ=‘περὶ ἐρμηνείας of Aristotle translated and explained by David.’

The Manuscripts used are nearly the same as for the Categories, viz.: for text alone, small cursive of 1688 and small cursive of A.D. 1710; for text with commentary the large cursive of A.D. 1411 alone.

The separate readings of these MSS. are sometimes exhibited, but without classification, in the margin of the printed text. To these I allude in Appendix II and elsewhere as Vo.

§ 23. (β) We now come to the manuscript sources of Paris, Jerusalem and Pavia. In the Bibliothèque Nationale I consulted various MS. texts, especially two, Fonds Arméniens 105 and 106, alluded to in Appendix II as D and E, but in the collation simply as Paris MSS. or P. MSS. The text of the Categories unaccompanied by commentary occupies ff. 89–118 of 105. The text accompanied by the commentary is given ff. 252–356 of 106. Of these No. 106 is the older, probably of the fifteenth century, but the worst written; No. 105 is somewhat later, and is more neatly written.

The same MSS. contain the De Interpretatione. No. 106 gives text with commentary ff. 97–164; No. 105 gives the text alone ff. 119–135 v.

Both these MSS. attribute version and commentary alike to David.

§ 24. After collating these MSS. in 1887 I was still conscious of there being left in the version many variants from the Greek merely due to corruptions of copyists or to corrections made upon medieval Latin versions. In hope of eliminating these and acquiring a purer text I went to Jerusalem in the year 1888, and there collated the two oldest codices preserved in the Patriarch's library of the Convent of St. James. These two Codices I refer to in my collation as J. MSS. or J. 401 and 1291. In Appendix II I refer to No. 1291 as B, to No. 401 as C. The latter of these seemed to me to be the older of the two. In it the folio

containing the last § of commentary on the Categories is missing. Both MSS. are undated, but judged by the writing 401 may belong to the fourteenth century. I regret that my notes containing a fuller description of these Jerusalem MSS. were lost while travelling. In the same year I examined the MSS. of Edschmiadzin, but found that they added nothing to the recension of the text of the version already made from the MSS. of Paris and Jerusalem.

§ 25. On this recension I based the collation printed pp. 1-50 of this book. When these pages were already printed I visited Pavia, where I had heard that there was in the Library of the University a Codex of David Invictus. The differences of this text from all the others were so considerable that I made a wholly fresh collation and was compelled to add as an appendix the many additions and corrections supplied by it to the Armenian text with which I had hitherto worked. In Appendix II, I print this Pavian text itself, reproducing as far as possible all its peculiarities of spelling, punctuation and accentuation. This Codex I now proceed to describe more in detail. It consists of two volumes, 130 D 42, 43. With the exception of a few quaternions in the first volume it is written on thick cotton paper, very glossy and white. The size of page is $10 \times 6\frac{3}{4}$ inches. On an average four lines of writing fall within one linear inch. A facsimile of this MS. is added at the end of this book. It seems to have been bound as at present in the fifteenth century. Of several quaternions the first or last folio is missing, as if the book had been read at first in loose quaternions. There is no date in either volume. The hand in which the commentary of David on the Isagoge of Porphyrius and the Categories and De Interpretatione with commentary are written out seems not later than A.D. 1300 and not earlier than A.D. 1100. This copyist could also write an uncial hand, in which he often completes the end of a line. In one place he actually digresses for half a page into small uncials. The spelling is that which is met with in Codices of the ninth and tenth and presumably older centuries. Thus instead of the later orthography է, էր, էին, էակ, եթէ, ունէին, օ, էառ (= ἔλαβεν), we find, though not invariably, Ե, Եր, Եին, Եակ, Եթէ, Ունեին, Ա, Եառ; sometimes Երկանկուն for Երկանգուն; յաւես and այլ frequently for յաւէս and այլ. Also Երբեք is sometimes

written for Երբէք as in 19 b. 36, դեպ for դէպ. There are few abbreviations and none except the accustomed ՃՇ and ՃՇ for Ճիւն and Ճեան. The punctuation of this MS. was difficult to reproduce in print, especially the difference between two small points set together and two larger points. Both round and square dots are used, also heavy and lighter commas. Round commas frequently occur above the line and also heavier square topped commas. The double point occurs both on the line level with the writing and where there is more of a pause above the line. The single point is sometimes round, sometimes square, and comes either below, abreast of or above the line. Often from poverty of type the double point in my printed text represents two short horizontal dashes, one above the other, in the original. Occasionally triple points occur. The punctuation is peculiarly full and ample and adapted to the end of bringing out the sense of what is written. The writing is often almost continuous; and the whole system of punctuation employed seems to have been copied exactly from an older book written continuously, in which the stops served to separate the words. I cannot otherwise account for the frequent diastole or comma above the line, used where there is no elision or hiatus. Words which in later texts were written as a single whole are sometimes divided by a comma, e.g. Կրեթէ is always written Կրէ, Թէ. Prepositions are frequently written together with the words they precede; and occasionally a hyphen is drawn under a compound word. The auxiliary է (= ἐστιν) is very often joined to the participle which precedes it.

The spelling of the MS. is not quite uniform and such variations as there are I have observed in printing it. Some of these variations may be mistakes of the copyist no doubt, but others may have a philological value. I have merely tried to reproduce in print the text of the MS. In copying it for the printer I have mostly separated words which were written continuously, but have tried to avoid any other change. In printing the text of the version from the Pavian Codex no pains have been spared to reproduce the accents, which are very characteristic. In few Armenian manuscripts are the words accentuated with so much care and fulness. In a few cases, as for instance 16 a. 13, the accent is drawn horizontally, instead of vertically, and this I have tried to keep. The subject of the ancient Armenian accent is an obscure one and in modern

editions they are not printed. I hope that my care in reproducing the accentuation may be of use to philologists interested to determine the nature of the old Armenian accent.

§ 26. The following is a list of the contents of this Manuscript :

In the first volume (i) In an old hand, not the same as, but contemporary with the hand which wrote out the whole of vol. ii, is a list of Greek Botanical terms written in Armenian characters with their vulgar Armenian equivalents. (ii) In the same hand Philo's dictionary of Old Testament names. This is entitled : 'These sounds of the Hebrew names were translated into the Greek tongue by Philo, the successor of the Apostles.' This seems to be an earlier form of Philo's dictionary than any we have in Greek or Latin. The hand in which are written (i) and (ii) I call A₁. (iii) In a later hand, which we may call C, and on coarser paper follow the treatises of Aristotle De Mundo and De Uirtutibus. The beginning of the former is missing. (iv) The Isagoge of Porphyry in yet another hand, which I call B, older than C, but younger than A or A₁. (v) The commentary of David on the Isagoge. The beginning of this is in hand B, but the bulk of it is in the hand A which wrote vol. ii. This part of the book is much damaged by damp. The end again of David's commentary is in yet another and very peculiar hand which I call A₂. This hand is perhaps contemporary with A, and imitates Greek writing in adding breathings at the beginning of all words which commence with vowels. (vi) An old translation in hand A₁ of a commentary on the Categories, beginning lost. (vii) The old Armenian version of Euclid, Book I as far as the 3rd Proposition with diagrams. This is also in hand A₁.

Volume ii contains the Categories and De Interpretatione in the fine bold and ancient hand which I call A. In the margin and text are interspersed, chiefly in hand C, later readings of the Armenian, drawn it is sometimes stated, 'from the books of the Franks.' With few exceptions all the readings of the Venice text and of the other manuscripts which I have added in my apparatus criticus are thus added in hand C, an attempt having been often made to obliterate the true text. The contemporary hand A₁ adds a few corrections in the text or margin, which I have been careful to notice at the foot of the page. Perhaps it is the

same hand, if it is not actually the first hand, which sets a punctum delens here and there. Corrections by A₁ must have been drawn from Greek MSS. of the fifth century. For example, it is this hand which in 19 B 8 sets a point over οὐ, so making the variant : " ὄνομα μὲν λέγω, ἀλλ' ἀόριστον ὄνομα," where the reading of all Greek codd. is : ὄνομα μὲν οὐ λέγω, ἀλλ' ἀόριστον ὄνομα. The same hand seems to have written in most of the chapter headings which are in red. A few of the corrections made in red I have not known whether to ascribe to A₁ or to C writing archaically. All readings in the hand C are corruptions of the text, and the value of the Pavian Codex lies just in this, that its text carries us back behind all these medieval corruptions to the bedrock of the fifth century version. I hesitated to notice the variants from the codex of the printed edition and of the other MSS., so universally bad are they. I only at last added them at the foot of the page by way of showing to what corruption the old Armenian texts were in the middle ages and under Frankish influences liable. This illustrates also the necessity of getting back to an earlier stratum of the text. The same care is to be observed in using for critical purposes the Armenian Bible.

§ 27. Of the history of this Codex before the sixteenth century nothing is known. At the beginning of that century it belonged to Pero di Beccarisi, one of the noble family of that name at Pavia. A little later it belonged to Theseus Ambrosius ex comitibus Albonesii of Pavia, one of the earliest pioneers of Oriental Studies in Italy and author of the 'Introductio in Chaldaicam linguam, Syriacam, atque Armenicam, et decem alias linguas. Excudebat Papiae. Ioan. Maria Simoneta Cremoneñ. In Canonica Sancti Petri in Coelo Aureo. Sumptibus et Typis, autoris libri. Anno a Virginis partu. 1539. Kal. Martij.' Some of the Armenian examples in this Introductio are taken from this very manuscript and are to be found e.g. on pp. 144, 156, 165, 166. It is the 'Antiquissimus Aristotelis liber, Armenicis literis scriptus' to which Theseus Ambrogius refers on p. 168. So also on p. 144 he writes : 'In antiquissimo libro Armenicis literis scripto, in quo Porfirii Praedicabilia, et parua Aristotelis Logicalia, literis et lingua Armenica scripta continentur reperto,' and proceeds to give the transliteration of the Hebrew alphabet to be found in vol. i of this MS.

He also gives readings of Porphyry and Aristotle only to be found in this MS., and even prints in one case a note which is to be found written in the margin of this MS. by a late hand. In the University Library at Pavia are three other Armenian MSS. which belonged to Theseus Ambrogius, and in them he has written his name and titles in Armenian letters. They are only Church books of late date. The interlinear Latin glosses frequent in these and also in the versions of Porphyry and Aristotle are no doubt in his handwriting.

§ 28. The second group of versions, those of the *De Mundo* and *De Uirtutibus* must now be considered. The antiquity of these is less certain than that of the first group, and the earliest notice we have of them is in the Letters of Gregory Magistros already referred to in § 10. He asks his pupils to send him the Aristotle which they had received in case it be the collection entitled: 'on the heavenly bodies and the sphericity of the earth,' or 'on the ordinance of life' in which is given an analysis of the qualities and classification of affections termed reflective. The treatises thus referred to may well be the *De Mundo* and *De Uirtutibus*. Judged by their style these versions seem to belong to the eighth or ninth century.

Much of the version of the *De Mundo* is no less literal than that of the *Categories*, and must undoubtedly represent a Greek original considerably different from the text printed in the Berlin Aristotle; but owing to the fact that these two books were much used as text-books of philosophy in the middle ages their text has undergone the most wholesale corruption. I even hesitated to print the variants of the Armenian, because most of them were so evidently due to corruptions of the version itself, and I doubt whether after all it was worth the while. Even those which I have printed are but a selection, for it was impossible to adhere to the plan, which I followed in the case of the *De Interpretatione* and *Categories*, of giving every variant implied by the Version.

In the autumn of 1891, when pp. 51-71 of my collation were already printed, I chanced to find in an old and uncially written Codex of the Conventual library of Edschmiadzin, under the title of: 'Aristotle about God,' a text of the Version extending from p. 397 b. 16, *διὸ καὶ . . .*,

to the end of the treatise, far superior to any I had before met with. The Codex in question is numbered 2050 in the Catalogue of Gharenian printed at Tiflis 1863, and 2093 in the handlist of the convent. It is on paper and was written in the island of Aghrthamar near Van A.D. 1223. In it the Version is not attributed to David Inuictus.

A fresh comparison with the Greek of this last half of the version as given in this Codex shows how wholesale is the corruption which has beset the vulgar text, printed in the Venice edition, and found in all the other Codices which I have seen. For example the following notes in the collation printed pp. 62-71 need to be omitted:—

- p. 63. Notes on 397 b. 34, 398 a. 1, 398 a. 13, 398 a. 14.
- p. 64. Notes on 398 a. 14, 398 a. 16, 398 a. 18, 398 a. 21, 398 a. 22.
- p. 65. Notes on 398 b. 21, 398 b. 23, 398 b. 30, 398 b. 31.
- p. 66. Notes on 399 a. 12, 399 a. 19, 399 a. 25.
- p. 67. Notes on 399 b. 22, 399 b. 23, 400 a. 1, 400 a. 3, 400 a. 6.
- p. 68. Notes on 400 b. 12, 400 b. 13, 400 b. 17, 400 b. 23, 400 b. 26.
- p. 70. Notes on 401 b. 6, 401 b. 8, 401 b. 11, 401 b. 16.
- p. 71. Notes on 401 b. 28, 401 b. 29.

In all these passages the Codex mentioned agrees with the Greek. In many other passages it necessitates a recasting of my printed notes, for example in the following:—

- p. 62. 397 b. 18. *τὰ καὶ δι' . . . τῇ γε οὐσίᾳ*] Here the Armenian indicates no change. The words *τῇ μὲν θείᾳ δυνάμει πρέποντα καταβαλλόμενοι λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οὐσίᾳ* are indeed rendered in the sense 'divinam potentiam significantes (*συμβαλλόμενοι*), non autem essentiam,' but this may be a bit of paraphrase.
- p. 63. 398 a. 10. *οὐκ*] Here the Codex also omits *οὐκ*, but requires the words *ἐπὶ τῷ μεγάλῳ βασιλέως* to be read in the next clause after *ἀλλ' οἶον*.
- p. 64. 398 b. 5. *ἐπιτελεῖν ἢ βούλοιτο*] Here the Codex retains *ἐπιτελεῖν*, but omits *ἢ βούλοιτο*.
- p. 65. 398 b. 26. Here the Codex involves: *ἔστι δὲ οἷς καὶ ἐναντίας καίτοι τῆς πρώτης ἐνδέσεως εἰς κίνησιν ἐτεροῖς γενομένης.*

- p. 66. 399 b. 12. Here the Codex translates as if the text ran somehow thus: ὅπερ οὐδαμῶς ἔστιν ἐμπόδιον, οὐτε κινεῖ πρὸς διάνοιαν ἡμᾶς ἀπιστίας.
- p. 67. 399 b. 18. Here the Codex involves: νόμων κόσμος καὶ πολιτείας.
- p. 68. 400 b. 18. Here the only change involved is ἀποδώσων instead of σιτησόμενος.
- p. 68. 400 b. 24. Here the Codex omits ὄντως, but indicates no other difference.
- p. 69. 400 a. 15. The Codex omits πᾶς and ἀτέρμονος but reflects no other change.
- p. 69. 400 a. 19. The Codex involves ἐπὶ τῶν καρπῶν for ἀπὸ τῶν καρπῶν, but really reflects no other difference.
- p. 70. 401 b. 9. The Codex has αἰτίαν instead of οὐσίαν, but for the rest agrees with the Greek text.
- p. 71. 401 b. 23. The Codex involves: ἔστιν οὐκ ἄλλο τι πλὴν ἐκ θεοῦ.
- p. 71. 401 b. 26. The Codex here agrees with the vulgar text except in adding the words νόμος καὶ before τιμωρός.

In a few passages where I have by an asterisk indicated a corruption in the vulgar Armenian text, the Codex gives us the true text, e.g. p. 66. 399 a. 19, φερωνύμως is rendered literally *բեր. անունաբէս*, for which in the vulgar text an unintelligent scribe has written *բարերարութեամբ*. So p. 66. 399 a. 31 the Codex reads *նշանակէ* which I had suggested as underlying the corruption of the vulgar text. Similarly in the passage 400 b. 23 (p. 68) the Codex has *միում* for *իւրում*; as suggested in my note.

In the original text of the version as preserved in this Codex there were faults which later copyists corrected; e.g.

- in 398 a. 27 ἀσίας was rendered as if it were οὐσίας;
- in 398 b. 9 κινεῖν was rendered as if it were κρίνειν;
- in 401 a. 11 τὴν γῆν seems to have been rendered as if it were πληγήν, for I cannot otherwise explain the word *գանիլ* which here stands in the Codex.

In spite of these and other imperfections I believe this version ultimately reflects a very old text of this interesting Stoic treatise, and

there is more than one passage where it reflects the reading which Apuleius seems to have had.

§ 29. The trivial tract De Uirtutibus seems to have been rendered into Armenian about the same date as the De Mundo. For the collation of this printed pp. 72-75 I had no better Armenian text than that printed in the Venice edition, from which none of the MSS. I had found either in Pavia, Jerusalem, or Edschmiadzin materially differed. In the Vatican Library in the spring of 1892 I found an older copy of it than any I had before met with in the Cod. Arm. III. fol. 456 v.-fol. 461 r. This Codex is beautifully written on fine parchment and dates from the early part of the thirteenth century; the orthography and occasional lacunae left by the scribe where he could not decipher his original prove that it was copied from a much more ancient manuscript. But the text of this Vatican MS. differs but slightly from the printed text. There are only three passages in which it corrects the Venice text. They are the following:—

- 1250 a. 23. *καθ' ἥν . . . ἀπολαύσεις*] The Vatican text involves: *καθ' ἥν αἱροῦνται τὰς φαύλας ἡδονὰς κωλύοντος τοῦ λογισμοῦ*.
- 1250 b. 18. The Vatican MS. reads *առ իրս տաղբերեալս* of which I had suspected the Venice text to be a corruption.
- 1251 a. 23. The Vatican MS. omits *μὴ* before *κωλύοντος* thus agreeing with the Greek text.

These two tracts De Mundo and De Uirtutibus are printed in the Venice edition of Koriun, Mambre and David pp. 603-635. In the MSS. they are always entitled 'Letters of the Sage Aristotle to Alexander Emperor, Description of the Universe and Concerning Virtues.' The Venice text of both is based on six MSS. of which three are in large cursive hand and bear the dates 767, 1047, 859 of the Armenian era, corresponding to A.D. 1319, 1599, 1411 respectively. Their Mechitarist editor regards them on grounds of style as belonging to the fifth century, the golden age of Armenian literature. I myself would put them later. In any case they are neither by the same hand which translated the Categories and De Interpretatione nor by the hand which rendered the Isagoge, to the version of which we must now turn our attention.

§ 30. The Isagoge is printed in the Venice edition of 1833, mentioned above, and had already been printed forty years earlier by the Armenians of Madras. The Venice text of the Isagoge is based on six MSS., two of which, written in large cursive hand, belong to the years A.D. 1319 and 1411. The commentary of David upon the Isagoge was printed from the same two MSS. The Isagoge occupies pp. 227–250 of the Venice edition, David's commentary upon it pp. 251–356. This commentary is, except the beginning and end, written out in the first hand in the Codex Ticinus, and we have therefore a thoroughly reliable text of the bulk of it. The same cannot be said for the Isagoge itself. Of all the texts I have seen that given in hand B¹ in the Codex Ticinus is the purest and helped me most in freeing the text of the corruptions of copyists. But it unfortunately only comprises the text printed on pp. 227–239 of the Venice edition. The last ten pages 240–250 of that edition it does not contain. I collated the printed text also with a Tiflis MS. of the fourteenth century, with a Paris MS. (No. 106 Fonds Arméniens), with a well written Edschmiadzin Codex and with the printed text issued at Madras in the year 1793. The latter was printed from an old MS. brought from Ispahan in Persia. A comparison of all these sources convinces me that the version has been much tampered with and perhaps corrected from Western Sources. In making the collation given p. 76 ff. of this book, I have, as a rule, only noticed those variants in which all these texts agreed. But at the best the Armenian text of this tract represents a bad family of the Greek MSS. and I have not ventured to encumber my volume with it, though such was my original intention.

About the age of this version it is difficult to speak with certainty. It was probably made contemporaneously and by the same hand with the version of the Greek commentary *ἀπὸ φωνῆς Δαβὶð* which accompanies it. The version is perfectly literal like those of the Categories and De Interpretatione, but has grammatical peculiarities which preclude us from supposing that it was by the same hand as those. I am inclined to ascribe it to the seventh century; but if good reasons could be given for ascribing it to the hand of the teacher David himself, the style and language are not such as to counterweigh them.

¹ See § 26 of these Prolegomena.

§ 31. The Armenian version of David's commentary on the Isagoge needs to be used to supplement the Greek MSS. of it in preparing any critical text. It is a shorter text than that which is printed in vol. iv. p. 16 ss. of the Berlin Aristotle, shorter, not through condensation, but through omission of much that is in the Greek text as we now have it. Thus, if the Greek text be taken as printed in the Berlin Aristotle, we find in the first section alone the following omissions:—

- Brandis Scholia, Berlin Aristotle, vol. iv.
 p. 16 b. 43–17 a. 4. *κεφάλαια δὲ . . . ἔχοντιν]* omit.
 p. 17 a. 9. *ὁ σκόπος]* omit.
 p. 17 a. 10–16. *καὶ ἔξιν . . . λέγεσθαι]* omit.
 p. 17 a. 19. *εὐλόγως]* omit.
 p. 17 a. 24, 25. *βουλόμενος . . . ἐκεῖ]* omit.
 p. 17 b. 3–5. *ὡς ὅταν . . . ὅνομα]* omit.
 p. 17 b. 19–22. *καὶ γὰρ διὰ . . . τὸ σύγγραμμα]* omit.
 p. 17 b. 25, 26. *ἄσπερ . . . γινώσκομεν]* omit.

All these instances taken from so small a range of the treatise seem to prove that Brandis' text is a conflate one, formed by joining in extracts from some other commentary. For the Armenian commentary has every appearance of being complete in itself, and except for the omissions is a literal word for word rendering of the Greek, exactly similar to the version of the Categories or De Interpretatione.

§ 32. In the premature collations which follow from pp. 1 to 76 of this book I have added an asterisk, wherever I suspected the Armenian text to be corrupt. In the collation also of the Porphyry which follows from pp. 76 to 87 these asterisks are of necessity frequent. I must beg any reader who may consult my pages to do so having in his hand those editions of the Greek with which I have worked. Otherwise the frequent references to the apparatus criticus of the several editors will seem tiresome and fruitless. My aim all through has been simply to throw light upon the past history of the Greek text. In the case of the Categories and De Interpretatione it is possible to determine through the medium of the Armenian the exact character of a probably fourth century text as clearly and accurately as if we had before us a manuscript of that age.

§ 33. In conclusion I must thank the many friends who have en-

couraged me in this work. First and foremost is Professor Margoliouth, who first incited me to learn Armenian and pointed out to me some of the work which an Armenian student may help to accomplish. To more than one Armenian friend I owe thanks; to the Rev. S. Baronean, of Manchester, who has helped me to weed out many typographical errors, I am under special obligations. This is the first book printed in Armenian types at the Clarendon Press, and I transcribed for the printer the entire text of the Pavian MS. In my anxiety to have the Armenian text free from such errors I fear that I have often neglected to make the Greek citations as correct as they should be. I must thank the monks of the Armenian convents at Jerusalem and Edschmiadzin for the readiness with which they allowed me access to their libraries and the assistance they rendered me in making my collations of the Armenian text. To the learned librarian of the University of Pavia my thanks are in an especial manner due for the kindness with which he responded to my wish that his unique manuscript of the Armenian text might be sent to the Bodleian Library in order that I might consult it.

LIST OF ABBREVIATIONS EMPLOYED IN FOLLOWING COLLATIONS.

A. T.=Armenian Translation or Translator.

David=Armenian Translator.

J.=Jerusalem.

P.=Paris.

W.=Waitz Aristot. Organon, Lipsiae, 1844.

Bkk or Bek=Aristotelis Opera edidit Academia Borussica.

* before or after a word or before and after a clause indicates that the Armenian text is corrupt.

[] Greek words bracketed thus are the equivalents of words in the Version which are deemed corrupt.

? indicates a doubt whether the variant to which it is prefixed is to be ascribed to the Translator's Greek Text.

PART I.

ERRATA.

- Page 1, l. 20, *for* 95 *read* 105; l. 25 *for* 9 *read* g.
 Page 2, l. 7, *read* γνώριμον...πάντως; l. 10, ἀπλᾶ.
 Page 3, l. 6, *read* ηπι; l. 22, *for* 95 *read* 105;
 l. 26, **γωղազս**; l. 33, *for* 95 *read* 105; l. 36,
for 96 *read* 106; l. 34, **մարդն**.
 Page 4, l. 22, τόδε.
 Page 7, l. 28, **անշարժք**.
 Page 9, l. 12, **եռակի**; l. 14, ասուր.
 Page 10, l. 31, ձրթմօս.
 Page 11, l. 6, **առինչի**.
 Page 14, l. 2, omit second καὶ; l. 25 *read* էրիա; l. 34, ՚ն.
 Page 16, l. 2, ճարկածու.
 Page 17, l. 28, գեղունաւ; l. 29, ՚ն.
 Page 18 last line, **զաւրութեան**.
 Page 23, l. 18, ձլլա.
 Page 25, l. 23, չըրտան.
 Page 26, l. 6, *for r. c. read* rec.
 Page 29 last line, օնձ.
 Page 32, l. 3, *for* ՚ել *read* ՚եր.
 Page 35, l. 30, παντί.
 Page 38, l. 15, δ twice.
 Page 43, l. 12, *for c. k. read* C. K.; last line, ձլլիաւ.
- Page 50, l. 4, էկենաւ; l. 6, էկենη.
 Page 51, ll. 6, 7, էկենօν; l. 14, **զայս**.
 Page 52, l. 29, **առնակ**.
 Page 53, l. 6, συνανախօրεնεւ.
 Page 55, l. 31, ձրմօս.
 Page 56, l. 3, էկուսօմօն; l. 4, συնտιսայմօն; l. 7, συնտιսայմֆ.
 Page 57, l. 20, *for* 22 *read* 23.
 Page 59, l. 22, πορθմօն; l. 31, էցուերաւ; l. 34, σύմպաւ.
 Page 61, l. 26, ձլլիուս; l. 32, θέλη.
 Page 62, l. 32, օնսիաւ.
 Page 66, l. 7, ՚միւսէւ; l. 23, θέլη.
 Page 67, l. 24, βέβաւու.
 Page 69, l. 2, εισί.
 Page 70, ll. 12, 13, παντօս.
 Page 72, l. 9, λογιսմօն.
 Page 73, l. 12, παντί.
 Page 74, l. 6, λοգιսմօն; l. 24, χάριտօս; last line, ՚տուշնմատա.
 Page 75, l. 8, φանլօս.
 Page 76, l. 1, ՚ևսաշաղն.
 Page 80, l. 18, σχεծն.

For the errata in the appendices see end of Book.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

ED. BEK.
PAGE.

- 1 a. 1. ὄνομα] *անուանքն=τὰ ὄνόματα. In ll. 3 and 6 the singular ὄνομα is retained. J. 401 has անուանք=ծոնմատա without τὰ. անուն =օնոմա should probably be read.
 1 a. 1. μόνον κοινόν] միայն հասարակ=either μόνον κοινόν or μόνա κοινά, by preference the former.
 1 a. 2. λόγος ἔτερος] բանն գոյացութեանն այլ=λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος, which is likewise translated in 1 a. 4, 6, and 9. The A.T. thus agrees with the codices.
 1 a. 4. τις ἀποδιδῷ] բացատրեացէ ոք=ձլլու ՚տիս.
 1 a. 5. τι ՚էտιν αὐτῶν ἐκατέρῳ τὸ ՚չփա ՚նվա] զի՞նչ է նոցա երկաքանչիւր *ուրուք կենդանին դոլ=τι ՚էտιն αὐτῶν ἐκατέρου τὸ ՚չփօն ՚նվա. The idiom τὸ ՚չփա ՚նվա admits of being rendered in Armenian, but the A.T. neglects the dative both here and in 7 a. 36. But J. 401 implies ἐκατέρῳ (ուրուք).
 1 a. 5. ՚նծուն ἐκατέρουν λόγον] յասուկ իւրաքանչիւր ումիք բան=՚նծուն ἐκατέρῳ λόγον.
 1 a. 6. δ λόγος] լստ անուանն բան գոյացութենն=δ κατὰ τοῦνում λόγος τῆς οὐσίաς. So Codices.
 1 a. 7. δ γὰρ ՚անթրապօս καὶ δ βօնս] քանզի մարդն և արջառն, which translates Waitz' text; so J. MSS., but Paris MS. 95 omits these words, as if Greek ran օնօν ՚չփօն, ՚τε ՚անթրապօս καὶ δ βօնս κοινք ծոնմատւ ՚պրօտացօրենեաւ կ. τ. λ.
 Cp. MS. E. mentioned by W., which also omits ՚τε ՚անթրապօս καὶ δ βօնս. The Arm. versions give no hint of τούτων γὰր ՚էկատέρουν found in n. f. or of ταῦτα γὰր found in 9.
 1 a. 9. καὶ δ λόγος δէ] և բան?=either καὶ δ λόգոս or δ δէ λόգոս, “δէ ՚ը ՚ը ՚ը ՚ը ՚ը” (W.)
 h., om. A. c. a. d. g.” (W.)

- 1 a. 10. τί ἐστιν αὐτῶν] **ζῆν**=τί αὐτῶν, omitting ἐστι.

1 a. 12. τῇ πτώσει] ***ζηληφίι**=πτώσει, omitting article.

1 a. 19.. After *νικᾶ*] A.T. includes here in text a scholion printed at foot of page 360 of Ven. Ed., of which the following is a translation:—οἰονεὶ λόγου διπλοῦν τὸ εἶδος τὸ μὲν ἐν τῇ διανοίᾳ τὸ δὲ ἐκ στόματος. τὸ δὲ ἐκ στόματος φωνὴ σημαντική ἐστι, τὸ δὲ ἐν τῇ διανοίᾳ νόημα καὶ φαντασία (picture) πραγμάτων. γνωριμὸν δὲ ὅτι οὐ παντῶς αἱ φωναὶ καὶ τὰ νοήματα ἀκολουθοῦσιν ἀλληλούν, ἀλλ’ ὅτε μὲν ταῖς φωναῖς συμβαίνει ἔναι τὸ πλαῖσι νοήμασι δὲ συνθέτοις, οἷον τρέχω ἡ καὶ ἀναλέγω, ὅτε δὲ αἱ μὲν φωναὶ σύνθετοι τὰ δὲ νοήματα ἀπλα, οἷον εἴ τις λέγοι τὸν ἄνθρωπον ζῷον, λογιστικόν, θυητόν. ἐνίστε δὲ αἱ τε φωναὶ ἀπλαὶ καὶ τὰ νοήματα, οἷον Σωκράτης ἡ "Ομηρος. ἐνίστε δὲ φωναὶ τε συνθέται καὶ τὰ νοήματα, οἷον δὲ Σωκράτης φιλόσοφος ἐστι, "Ομηρος ποιητής ἐστι.

1 a. 27. τὸ τί] **ωμοῦ** **βῆν**=this particular, cp. τοντὶ τό in g. τὸ τί would be translated **οὗ**, as in ll. a. 25, b. 4.

1 a. 28. τῷ σώματί ἐστιν] Λέγεται **μωρόν**=ἐστι τῷ σώματι, so f.g.

1 b. 4. καθ’ ὑποκειμένου λέγεται] **ζενθωκαψή** **ωμοῦ** translates Waitz, who omits τινός of n.g. retained by Bkk.

1 b. 4. καὶ] **κωισ**=ἡ found in u.f.g.

1 b. 6. ὑποκειμένου λέγεται] so A.T. omitting τινος of u.

1 b. 8. ἔνια οὐδὲν κωλύει ἔναι] **οξ** **βῆν** **υπογα** **ωρφέν** **φη**=nothing of them prevents to be=οὐδὲν αὐτῶν κωλύει ἔναι, cp. e. and C.g.

1 b. 9. ἐστί.] Λέγεται, Λέγεται **ζενθωκαψή** **οξ** **φη** **ωμοῦ** **φη**=ἐστί, καθ’ ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται, of A.C.d.e.f.g.h., rec. B. So J. MSS. Paris MS. 95 however has Λέγεται simply and omits the rest with W. P. 105, 106 retain. Thus the bulk of the Arm. MSS. are in favour of retaining the words. The Arm. codd. make the further addition after **ωμοῦ** (=λέγεται) of the words: **φη** **ωμοῦ** **θη** **ζενθωκαψή** **οξ** **ζενθωκαψή** **φη**. Ιωάννης **ωμοῦ** **θη** **ζενθωκαψή** **φη** **ζενθωκαψή** **θη** = οὐσία οὐκ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστι οὐδὲ καθ’ ὑποκειμένου. ἀλλὰ τὸ συμβεβηκός ἐξ ἀνάγκης ἐν ὑποκειμένῳ ὑποκειμένου δὲ ἀδύνατον ἔναι.

1 b. 12. ἄνθρωπος] **μωρόν**=δὲ ἄνθρωπος. So g., pr. C.

1 b. 14. κατηγορηθήσεται τὸ ζῷον] **ζενηωάν** **οξ** **ωμοροφέν** **φη**=τὸ ζῷον κατηγορηθήσεται. So C.u.f.g.

Venice text, only *լստ* is written in margin in original hand but small, with the words *այս է անհւտիցն*, which may mean: this has been destroyed, or this is untraceable. J. 401: *լստ որում=կաթ' օ*. J. 1291 implies *ևν փ*. Thus all the Arm. MSS. agree in translating: *ε̄δη τῶν πρώτως οὐσιῶν*, rather than *ε̄δεσιν αὶ πρώτως οὐσίαι*. It may be noticed that in a former passage 1 b. 17 τῷ ε̄δει was translated by *տեսակըն=τὰ ε̄δη*.

2 a. 21. ὁ ἀνθρωπός] *մարդ=անθրապոս* without article, “ὁ om. C. u.” Too much reliance must not be placed on the absence of the suffix *ն*, which marks the definite article in Armenian, because it is so easily omitted by Armenian copyists. I therefore only notice its absence where there is MS. authority for its omission in the Greek also.

2 a. 22. γέ] A.T. omits.

2 a. 23. τὸν γὰρ ἀνθρωπὸν] *քանդի մարդն=օ γὰρ ἀνθρωπος*.

2 a. 23. κατηγορήσεις] *ստորոգեսի=κατηγορηθήσεται*.

2 a. 24. καὶ ὁ λόγος δὲ ὁ τοῦ ἀνθρώπου] *և բան մարդոյն=καὶ λόγος τοῦ ἀνθρώπου οἱ καὶ λόγος ὁ ἀνθρώπου*, “δὲ εἰ τοῦ ομ. ε,” “alt. ὁ ομ. η.”

2 a. 25. ἀνθρωπός ἐστι.] *մարդ և կենդանի է=անθրապոս καὶ չփո՞ն էστι*. So C. d. e. u. f. g. h., rc. A.B. n.

2 a. 30. ποτε] A.T. omits. So B. u. d. e. a., pr. h.

2 a. 31. τό] *այսինչ=τοῦτο τι οἱ τοδέ τι οἱ τουτί*.

2 a. 36. καθ' ἔκαστα] *իւրաքանչիւր ումերէ=καθ' ἔκαστο*.

2 a. 37. κατηγορένται] *ստորոգեսի=κατηγορηθήσεται*.

2 a. 38. κατηγορηθήσεται τὸ չփον] A.T. omits. So C. n. e.

2 b. 1. τῶν τινῶν ἀνθρώπων] *մարդոյ=անθρապոս*.

2 b. 3. ἐν τινῖ] *ըն մարմին ումեմն=ἐν σώματι τινι*. So g.

2 b. 4. λέγεται] comes in A.T. after οὐσιῶν in b. 5. So C. n. a. h.

2 b. 6. After ε̄նαι A.T. adds *քանցի այլըն ամենայն կամ զենթակայից զուցանէ ասին, և կամ յենթակայս ՚ի սոսա են*: which is an exact translation of: πάντα γὰρ τὰ ἄλλα ἦτοι καθ' ὑποκειμένων τούτων λέγεται ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἐστιν, which words are added also in A. B. C. u. a. g. n. e. f.

2 b. 7. μᾶλλον οὐσία] A.T. puts these words after γένος at end of clause and inserts *է=էστιν* after οὐσία. So e.

2 b. 11. ἀποδιδούς] A.T. omits. So u.

2 b. 12. A.T. has the order ἀποδιδοὺς ḥ չփօν. So C. f.

2 b. 17. οὐσίαι] *գոյացութիւնք առաջինք=օնσիαι πρῶται*. So d. e. g. h. n.

2 b. 18. αὶ πρῶται οὐσίαι] so Venice text: *առաջինք գոյացութիւնք*, but J. 401 and 1291 read *առաջին գոյացութիւն=ή πρώτη οὐσία*.

2 b. 19. pr. τὸ ε̄δος] *տեսակըն=τὰ ε̄δη*; but P. 105 and 106 read *տեսակն=τὸ ε̄δος*.

2 b. 24. ἀποδώσεις] *բացարեսցէ ոք=ἀποδώσει τις*, cf. n. u.

2 b. 26. τῶν πρώτων οὐσιῶν] *առաջին գոյացութիւնն=τὰς πρώτας οὐσίας*. Perhaps we should read *գոյացութեանցն*, which would render the Greek.

2 b. 29. τῶν ἄλλων] *՚ի պատահմանցն այլոցն=τῶν συμβεβηκότων τῶν ἄλλων*.

2 b. 31. τὴν πρώτην οὐσίαν] *զառաջին գոյացութիւնն=τὰς πρώτας οὐσίας*.

2 b. 32. After ε̄δος A.T. inserts *առաւել=μᾶλλον*.

2 b. 33. After γνωριμώτερον A.T. inserts *առաւել=μᾶλλον*.

2 b. 36. τρέχει] *ընթանալ=τρέχειν*. So A.

2 b. 36. τῶν ἄλλων ταῦτα μόνα] *միայնք սորա յայլոցն=μόνα ταῦτα τῶν ἄλλων*, changing the order with *ս*.

3 a. 5. ἀνθρωπον καὶ չփօն] *զմարդն և զկենդանին=τὸν ἀνθρωπὸν καὶ τὸ չփօն*.

3 a. 7. κατά] omitted in A.T.

3 a. 9. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν] *իսկ երկրորդ գոյացութիւնն=ή δὲ δευτέρα οὐσία, nom. sing.*

3 a. 10. φανερὸν μὲν οὔτως ὅτι οὐκ εἰσὶν . . .] *երեելի է, զի այսպէս է, զի և մի յենթակայում է*, which would = φανερόν ἐστιν ὅτι οὔτως ἐστίν, ὅτι οὐδεμίᾳ ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. οὐδεμίᾳ is read instead of οὐκ εἰσὶν in ε.; “οὐδεμίᾳ ἐστίν u. corr. C.”

3 a. 16. κατηγορεῖσθαι ποτε] *երկէ ստորոգիլ=ποτε κατηγορεῖσθαι*. So n.

3 a. 17. τὸν δὲ λόγον] *իսկ բանին=τὸν δὲ λόγον*.

3 a. 20. ὡσαντάς] A.T. omits, “om. g., pr. n.”

3 a. 20. ἀν ε̄նη] *է=էστιν*.

3 a. 20. ՚ի] A.T. omits. So u. n. e.

3 a. 21. τοῦτο οὐσίας] *գոյացութեան է այս=օնσίας էστιν τοῦτο*.

3 a. 24. ἐν τῷ ἀνθρώπῳ] *եթէ ըն մարդոջ=εὶ ἐν ἀνθρώπῳ*.

3 a. 27. λέγεται] *ասիցի*, which perhaps implies λέγοιτο.

3 a. 29. τὰ μέρη] *մասունք?=μέρη simply*.

3 a. 29. τῶν οὐσιῶν] *գոյացութեանն=τῆς οὐσίας*.

3 a. 30. ՚որτα] *մասն ըն=μέρος ՚ոν ορ μέρος simply*.

3 a. 32. ἐλέγετο] *μαζί*=λέγεται, but the ζ in *μαζί*=ἐλέγετο may have dropped out.

3 a. 32. τὰ ὡς μέρη] *ἱβρωικά μαστιχῆς*=ὡς τὰ μέρη.

3 a. 32. ἐν τινι] so Venice text. Paris 105 in text and Paris 106 marginally read *ἱποληρῆς γητικῆς*=ἐν ὅλῳ τινι.

3 b. 3. τὸ εἶδος τὸν τὸν γένους] *ιενεακήρης ϕυεπιγῆς*=τὰ εἴδη τὸν τῶν γένων.

3 b. 5. καὶ] so A.T. simply, omitting πάντα which Bkk. keeps from *A.C.g.b.*

3 b. 7. γε] omitted in A.T., which however often omits it. γε is here omitted in *A*.

3 b. 7. συνώνυμα ἦν δὲν] *ψιωλαντικόν ξιρηνός*=συνώνυμόν ἐστιν οὐδὲν.

3 b. 10. ἐπὶ] A.T. omits. So *B*.

3 b. 15. ἀνθρωπον] *ηρη μαρτητ*=τις ἀνθρωπον. But P. 95, 105, 106, J. 1291 omit *ηρη*=τις.

3 b. 16. ἡ πρώτη οὐσίᾳ] so Ven. Text and all MSS. except J. 401, which has *ωπωρῆς φημαρητέκεων*=τῆς πρώτης οὐσίας.

3 b. 18. οὐχ ἀπλῶς δέ] =*ρωμης ηξιψιλωμαρ*. Thus Ven. Text agrees, but P. 105, 106, J. 401 omit *ρωμης* and so omit δέ.

3 b. 26. γάρ] A.T. omits and reads from *οἰον* in l. 25 down to *ἐναντίον* in l. 26 as a single clause, without any note of interrogation after ζῷῳ. Cp. *b.* and *u.e.*, “γάρ om. pr. C.”

3 b. 26. οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῷῳ οὐδέν ἐστιν *ἐναντίον*] omitted in A.T.

3 b. 28. πολλῶν] omitted in A.T.

3 b. 29. ἢ τριπήχει] omitted in A.T. So *B.b.d.f.h.n.u.*

3 b. 31. A.T. reads *εἶναι* *ἐναντίον* instead of *ἐναντίον* *εἶναι*. But J. 1291 has order of Waitz.

3 b. 32. ποσῶν] omitted in A.T.

3 b. 35. καὶ ἥττον οὐσίᾳ] A.T. omits.

3 b. 38. After *ἐαντὸν* A.T. adds *μαζί*=μᾶλλον.

4 a. 1. τὸ λευκόν ἐστιν ἔτερον is the order of A.T. So *C.n.u.e.f.g.*

4 a. 1. μᾶλλον λευκόν] A.T. does not insert καὶ ἥττον, which Bkk. keeps from *f.g.* and *rc. A.*

4 a. 1. καὶ καλὸν . . . λέγεται] A.T. omits. So also *n.*

4 a. 4. A.T. has order λέγεται *εἶναι*.

4 a. 8. ἐστὶν οὐσίᾳ] *φημαρητέκεων ξινός*=τῆς οὐσίας ἐστί, but J. 401 *φημαρητέκεων ξινός*=οὐσίᾳ ἐστί.

4 a. 9. ἥττον] *ϕημαρητέκεων*=τὸ ἥττον. So *C.u.f.g.h.a.b.d.e.*

- 4 b. 26. ει] A.T. omits.

4 b. 27. μόριον] *մասնկունք*=μόρια. So *g*.

4 b. 27. πρὸς οὐδένα] *և* *առ ոչի ինչ=πρὸς οὐδένα δέ or καὶ πρὸς οὐδένα*.
4 b. 30. A.T. has order: λαβεῖν κοινὸν ὅρον. So *b.n.*

4 b. 34. αὐτόν] *զնդյն զինքն=τὸν αὐτὸν αὐτόν*, eundem ipsum.

4 b. 37. καθ' αὐτήν] *բայտ ինքեան ուրոյն=καθ' αὐτὴν լօնա or χωρίς*.

5 a. 3. πρὸς τινα κοινόν] *առ մի իմն=πρὸς նీնα τινα*.

5 a. 6. After συνάπτει the following is added in the Armenian Text: *և է*
աւելատրամակայքն և զնուազլիցն ունել զսահման: իսկ նուազքն
ոչ ևս, որպէս և մարմնոյն ասացաւ հասարակ սահման գոյլ
մասանց զգիծն կամ զմակերեւութիւնն: իսկ մակերեւութեանն և
ոչ ևս սահման եղլիցի մարմին. քանզի ոմն եռակի, իսկ ոմն երկակի
=էսτι δὲ τὰ πλείονας ἔχοντα διαστάσεις (dimensions) καὶ τῶν ἐλάτ-
τονας ἔχειν ὅρον. τὰ δὲ ἐλάττονας οὐκέτι, ὁσπερ καὶ τοῦ σώματος ἐλέ-
γετο κοινὸν ὅρον εἶναι τῶν μορίων τὴν γραμμὴν ἢ τὴν ἐπιφάνειαν· τῆς
δὲ ἐπιφανείας οὐκέτι ὅρος ἔσται τὸ σῶμα. τὸ μὲν γὰρ τριπλασίας
τὸ δὲ διπλασίως.

The above is the translation of a Greek Scholion.

5 a. 14. A.T. has order: συνάπτει αὐτοῦ τὰ μόρια. So *C.h.*

5 a. 24. Should not *մակայել*, here used to translate *ἐπιδεῖξαι*, be *մակայանել?*

5 a. 25. ποιά γε πρὸς ἄλληλα] *ηρք առ որս=“which to which,” à πρὸς ἄλληλα.
Perhaps we should read *ոյք առ ոյս=τίνա πρὸς τίնա*.

5 a. 34. ἔστιν ἔτι] *ևս դպյ=էտի էստιν*. So *n.*

5 a. 38. ταῦτα μόνα] A.T. has order: μόνα ταῦτα.

5 b. 3. ἡ κίνησις πολλῆ] *զշարժումն շատ=τὴν κίνησιν πολλήν*, which the passage demands.

5 b. 5. ἡ οὕτω πως ἀποδιδούσ] *[թէ այսպիսաբար ինչ օրինակաւ բացատրեցէ*
=էլ օ՞րտա πως ձագունի or ձագացուն]

5 b. 8. φήσεις] *ասասցէ=ֆήσει*, so “h. d. corr. c.”

5 b. 8. ποσὰ καθ' αὐτά] *և բայտ ինքեան քանակը=καὶ καθ' αὐτὰ ποσά*. So *A.e.f.n.*

5 b. 12. διπήχει ἥ] A.T. omits.

5 b. 14. γάρ] A.T. omits and does not punctuate after *τινί* in l. 13.

5 b. 16. ποσόν] *քանակին=τοῦ ποσοῦ*, but J. 401 has *քանակ=ποσόν*.

5 b. 17. τῷ] A.T. does not translate *τῷ*, yet retains infinitive *վերաբերիլ=ձագացուն*.

- 5 b. 18. οἶον] **ηρկէն զի**=οἶον εῖ.
 5 b. 20. πρὸς ἔτερον] **այլ առ այլ**=ἔτερον πρὸς ἔτερον.
 5 b. 20. εἴ γε καθ' αὐτό] **եթէ եր ինքն ըստ ինքեան**=εἴ γε ḥν αὐτὸ καθ' αὐτό.
 5 b. 21. ἐλέγετο] A.T. omits.
 5 b. 24. καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ πολλούς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ διάγους πολλῷ πλείους
 ὄντας] **և ՚ի տեսարանին սակաւս, իսկ ՚ի տան բազումն**=καὶ ἐν τῷ
 θεάτρῳ διάγους ἐν δὲ οἰκίᾳ πολλούς. The A.T. omits πολλῷ
 πλείους ὄντας altogether.
 5 b. 32. φαῖη τις] **լիցի**=εῖη. So n.u.b.e.f.E.
 5 b. 35. ποτε] A.T. omits, "del. n., om. e.f."
 5 b. 35. ἀμα τὸ αὐτό] A.T. has order τὸ αὐτὸ ἀμα; but J. 401 has order of W.
 5 b. 38. χρόνον] *օրինակի would=pattern, type, and is perhaps a corruption of **ամանակի**=χρόνον.
 6 a. 1. τῆς οὐσίας] **գոյացովթեանցն**=τῶν οὐσιῶν.
 6 a. 3. ἀλλ' . . . ἀλλ'] A.T. seems to omit the first ἀλλ'.
 6 a. 8. εἶναι] **դու ինչ**=εἶναι τι. So A.f.
 6 a. 10. μή] **ոչ ոք**=μή τις. A.T. omits τις before ἐρεῖ.
 6 a. 10. ἐρεῖ] **ասացէ դու**=ἐρεῖ εἶναι; but J. 401 omits **դու**=εἶναι.
 6 a. 15. ἐοίκασι] *անուանեցին=have named. The Armenian for ἐοίκασι would be **երևեցն**.
 6 a. 22. πέντε ἡ τρία] **հինգ քան երեք ասին**=πέντε ἡ τρία λέγεται. λέγεται
 is added in a.u. marg. g., Ambros. Q 87, b.n. Marc. 211.
 6 a. 22. τὰ τρία] **հինգն**=τὰ πέντε. So A.C.d.e.q.h.n.u.E.a.b. Marc. 211.
 Also Bkk.
 6 a. 23. pr. χρόνος] **ամանակըն**=οἱ χρόνοι. So a.b.n.g.E.
 6 a. 23. χρόνος εἶναι λέγεται] **ամանակը ասին**=χρόνοι λέγονται.
 6 a. 23. τῶν εἰρημένων] **սայց ասացելոյն**=τούτων τῶν εἰρημένων.
 6 a. 28. καὶ ἀριθμὸς καὶ ἵσος καὶ ἀνισος λέγεται καὶ χρόνος καὶ ἵσος καὶ ἀνισος]
 և թիւ և ամանակ զոյգ և անդոյգ ասի=καὶ ἀριθμὸς καὶ χρόνος
 ἵσος καὶ ἀνισος λέγεται. P. 105 and 106, J. 401 further omit
 և ամանակ=καὶ χρόνος, as if the Greek ran simply: καὶ ἀριθμὸς
 καὶ ἵσος καὶ ἀνισος λέγεται, omitting the rest of the sentence:
 καὶ χρόνος καὶ ἵσος καὶ ἀνισος, words omitted also in b.
 6 a. 31. μή ἐστι] **են ոչ**=ἐστι μή read in n.u. or ἐστιν οὐ read in C.d.h.
 6 a. 31. ἀν δόξαι ἵσα τε καὶ ἀνισα λέγεσθαι] So V.T. which reads **թուեսին զոյգ և անդոյգ ասիլ** but P. 105 and 106 and J. 401 omit **թուեսին**

- զին and read **ասի** not **ասիլ**, as if ἀν δόξαι were absent and λέγεται stood for λέγεσθαι.
 6 a. 33. ὁμοία] **նմանք և աննմանք**=ὁμοία καὶ ἀνομοία. So a.b.corr.u., but J. 401 and Paris MSS. 105 and 106 agree in omitting καὶ ἀνομοία.
 6 a. 35. After λέγεσθαι A.T. adds Title: **յաղագս առինչի**=περὶ τοῦ πρὸς τι.
 6 a. 36. δέ] A.T. omits.
 6 a. 38. μεῖζον τινὸς γὰρ λέγεται μεῖζον] **քանզի ուրումն մեծ ասի**=τινὸς γὰρ
 μεῖζον λέγεται. C.e.f.g.h.n.u. omit μεῖζον.
 6 a. 39. Order of words in A.T. is ἔτέρου λέγεται τοῦθ' ὅπερ ἐστίν. So n.u.
 6 b. 2. τοιαῦτα] **այսպիսիք ասին**=τοιαῦτα λέγεται.
 6 b. 4. αὐτὰ ἀπερ] **այս որ ինչ**?=ταῦτα ἀπερ.
 6 b. 4. After λέγεται A.T. inserts **և կամ որպէս զիարդ և է, այլազգ առ այլ**=ὴ δρωσοῦν ἄλλως πρὸς ἔτερον.
 6 b. 9. πρὸς τι] **առ այլ**=πρὸς ἔτερον.
 6 b. 9. τὸ ὅμοιον] **նման?**=ὅμοιον simply.
 6 b. 12. ἡ δὲ θέσις] **գրութիւնքն**=աὶ δὲ θέσεις. So g.
 6 b. 12. ἀνακεնσθαι] **ընկողմանելն?**=ἀνακέκλισθαι, "corr. A." The A.T. uses the same word in 6 b. 11.
 6 b. 21. ὅμοιον γὰρ καὶ ἀνόμοιον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἵσον καὶ ἀνισατέρον] **քանզի նմանն յաւէտ և նուազ ասի**. **և անհանգիստագոյնն յաւէտ և նուազ ասի**=τὸ ὅμοιον γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται. καὶ τὸ ἀνισατέρον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται. Thus the A.T. confirms Waitz in his preference here of e. to the other codices.
 6 b. 22. τῶν πρὸς τι] **առինչ**=πρὸς τι simply. So A.B.C.d.g.h.n.u. See Waitz' note on the passage.
 6 b. 23. ὅν] **է**=ἐστι. A.T. also inserts **և**=τε or δέ or καὶ at beginning of clause, so that it should run ἐκάτερον δὲ αὐτῶν πρὸς τί ἐστι.
 6 b. 23. τινί] **ուրումն**=τινός.
 6 b. 23. τὸ ἀνισον] **անզուգագոյնն**=τὸ ἀνισατέρον.
 6 b. 24. τινὶ ἀνισοι] **ուրումն**=անզուգագոյն=τινὸς ἀνισατέρον.
 In defending his preference of ἀνισατέρον in 6 b. 22 Waitz says:
 videtur enim Aristoteles innuere quod aequalitatis quidem non
 sint gradus, inequalitas vero et augeri possit et minui. Why
 then does he retain καὶ ἵσον in l. 22 and read in ll. 23, 24 ἀνισον for ἀνισατέρον of b.e.?

- 6 b. 24. Bk. reads in this passage: *καὶ τὸ ἀνόμοιον τινὶ ἀνόμοιον*, of which A.T. gives no hint.
- 6 b. 24. After δέ A.T. has *ωπήν ψῆν*=τὰ πρός τι. So C.e.f.g.h.u.b. also Bk.
- 6 b. 24. *ἡττον]* *ζητητικήν*=τὸ ἡττον. So C.d.e.f.g.a.b.u.
- 6 b. 25. λέγεται μᾶλλον καὶ ἡττον] *ζητητικήν ζητητικήν* = ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἡττον. So A.c.d.f., but J. MS. 401 reads: *ηξικήν ζητητικήν* = οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἡττον.
- 6 b. 25. second διπλάσιον] A.T. omits.
- 6 b. 28. ἀντιστρέφοντα] *ζητητικήν*=τὰ ἀντιστρέφοντα.
- 6 b. 31. *ἐλάττονος]* *ζητητικήν* *ωψή*=τοῦ ἐλάττονος λέγεται.
- 6 b. 32. *μείζονος]* *μεδή* *ωψή*=μείζονος λέγεται.
- 6 b. 34. *ἐπιστητοῦ]* *ζητητικήν*=τοῦ ἐπιστητοῦ.
- 7 a. 2. *πτερά]* *θλί*=πτερόν singular.
- 7 a. 3. τὸ πτερόν] *θλί*=πτερόν simply.
- 7 a. 4. τὸ πτερόν] *θλί*=πτερόν simply.
- 7 a. 7. τὸ πηδάλιον] *φερή?*=πηδάλιον simply.
- 7 a. 8. *οἰκεία]* *ζητητικήν ξι*=οἰκεία ἐστιν.
- 7 a. 8. γίνεται] A.T. omits.
- 7 a. 11. *πλοῖον]* A.T. omits.
- 7 a. 16. *οἶνον* ἡ κεφαλὴ οἰκειοτέρως ἀν ἀποδοθείη κεφαλωτοῦ ἡ [ζών] so Ven. Text; but J. 1291 reads *ζητητικήν θλί* *ζητητικήν ζητητικήν* *ρωματηρήση* *φερή* *φερή* *ωψή* *ηξικήν* *ωψή*=οἶνον ἡ κεφαλὴ εἰ οἰκειοτέρως ἀποδοθείη κεφαλωτοῦ ἀλλ’ οὐ [ζών].
- 7 a. 19. *λαμβάνοι]* *ωπή*=λάβοι. A.C.d.e.f.g.h.
- 7 a. 20. *τοῖς πρὸς ὅ]* *ζητητικήν* *ηρημή* *ωπή* *ωπή*=ἀπ’ ἐκείνων ἢ πρὸς αὐτά. This translation may have arisen out of *τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφοντι*, which A.C.d.g.h.n. corr. B.
- 7 a. 21 and 22. A.T. omits τό before πτερωτόν and πηδαλιωτόν.
- 7 a. 23. ἀντιστρέφοντα] *ζητητικήν*=τὰ ἀντιστρέφοντα.
- 7 a. 24. αὐτό] A.T. omits.
- 7 a. 25. τῶν ὁμολογουμένων] *ηρημή* *ηρημή* *ζητητικήν* *ηρημή*=ἄ ἐστι τῶν ὁμολογουμένων.
- 7 a. 28. καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὃ λέγεται] *ηξικήν* *ηρημή* *ηρημή* *ηρημή*=καὶ μὴ ὃ πρὸς ἄ λέγεται, “and if there should not be things in relation to which it is spoken.” Codex n. reads μὴ ὃ πρὸς.
- 7 a. 31. τι] A.T. omits. So e.n.

- 7 a. 32. ὅ] *ηρημή*=ἄ.
- 7 a. 33. A.T. has order: *τούτον μόνον*.
- 7 a. 34. ἀελ] A.T. omits.
- 7 a. 34. πρὸς αὐτό] *ηρημή* *ηρημή*=πρὸς τοῦτο μόνον; but J. 401 omits μόνον. The other MSS. retain.
- 7 a. 35. *περιαιρουμένων]* *ηρημή* *ηρημή*=καὶ περιαιρουμένων.
- 7 a. 36. *ἀπάντων]* A.T. omits.
- 7 a. 36, 37. δίποδι . . . δεκτικῷ . . . ἀνθρώπῳ] As in 1 a. 5, David neglects the datives.
- 7 a. 37. δεκτικῷ] *ζητητικήν ηρημή*=δεκτικὸν εἶναι.
- 7 a. 38. τοῦ δεσπότην εἶναι] *ηρημή*=τοῦ δεσπότου. εἶναι is omitted.
- 7 b. 1. πρὸς ὃ ποτε] *ηρημή*=πρὸς ὃ, omitting ποτε.
- 7 b. 3. *ρηθήσεται]* **ωψή*=λέγεται, but J. 1201: *ωψή* *ρηθήσεται*.
- 7 b. 5. τὸ δεσπότην αὐτῷ] **ηρημή* *ηρημή*=τὸ δεσπότην αὐτῷ. It is odd that David should use δεσπότην and yet retain dat. αὐτῷ. A.C.d.e.f.g.h. read δεσπότην αὐτόν.
- 7 b. 6. γάρ ἔτι] A.T. omits this γάρ, so that the clause becomes apodosis to preceding one.
- 7 b. 7. δοῦλος] *ηρημή*=δοῦλος. So a. But I would not affirm that wherever David attaches the final η there was a definite article in his Greek text. The suffix η always gives to that noun, verb, or adverb to which it is attached a definite reference to something or someone, but not always such a reference as the Greek definite article would give.
- 7 b. 8. πτερωτῷ] here again David uses accus. case. So C.a.g.pr.b.f.
- 7 b. 8. γάρ] A.T. omits; cp. on 7 b. 6.
- 7 b. 10. λέγεται] C. F. Neumann (in Journal Asiatique, Feb. 1829), in an article on David's translations of Aristotle, remarks that in this passage the Paris Codex adds *ρωμή* before *ωψή*, as if the Greek ran *οἰκείως* δ λόγος λέγεται. In fact the Paris codices agree here with the Venice Text in reading *ζητητικήν* which = δ οἰκείως or τὸ οἰκείως. David consistently throughout this passage uses *ζητητικήν* to translate οἰκείως. Nor would λόγος be translated *ρωμή* but *ρωμή*, or rather *ρωμή*, for *ρωμή* is used for λέξις. David does not translate ποτε in this passage.
- 7 b. 14. *ρηθήσεται]* *ωψή*=λέγεται. So A.C.d.g.h.

8 a. 35. αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἄπερ ἐστίν] οὐδὲν πρέπει εἰνά? = τὸ τὰ αὐτὰ
ἄπερ ἐστίν.

8 a. 38. ἔξ αὐτῶν] οὐκέτεντε = ἔξ αὐτοῦ. So n.

8 b. 1. τοῦτο πως] υπῆντε καὶ φημητέν = τοῦτο καὶ πῶς.

8 b. 2. τοῦτο] A.T. omits and renders πως by φημητέν = πῶς.

8 b. 3. πως ἔχει] φημητέν πούτε = πῶς ἔχει.

8 b. 5. οἴδεν] φημασθε = εἴσεται.

8 b. 6. εἰδεν] φημε = οἴδεν.

8 b. 6. διπλάσιον] κρίνωναστηκετε = διπλάσιον δν.

8 b. 7. A.T. has order οὐδὲ εἰ ἐστι διπλ. So n.

8 b. 9. εἰδέναι] φημετε *φυσι = εἰδέναι τοῦτο, as if the clause καὶ δτου
κάλλιόν ἐστιν depended on οἴδεν.

8 b. 9. οὐκ ἀορίστως] ρωγγετετε μηνηρηγακη = ει δε (or ἀλλ' ει) ἀορίστως.

8 b. 11. first γάρ] A.T. omits, making clause ὑπόλ. τὸ τ. γιν. apodosis of
preceding clause.

8 b. 11. οὐκ] οὐτε πε = ἀλλ' οὐκ.

8 b. 11. A.T. has order: εἴσεται ἀκριβῶς. So e. n.

8 b. 14. ὃ ἀν εἰδῆ τις τῶν πρός τι ἀφωρισμένως, κἀκεῖνο πρὸς ὃ λέγεται ἀφωρισ-
μένως εἰδέναι] *φητετε φημασθε πρ ιωπηνεζην υωγεμανωρωρ
φημασθε = ὅτι ἐὰν εἰδῆ τις τῶν πρός τι, ὡρισμένως εἴσεται. φητετε
= εἴπερ in 12 b. 23, so it might = ἐάν περ here. J. 401 and Paris
Codices 105, 106 read φητετε φητετε which would = ὅτι (or ει) ὃ ἐάν.
Waitz in his apparatus criticus writes as follows: “ὅτι B.—ἐάν
A. B. d.” from which it appears that B. reads ὅτι ἐάν. Retaining
πρ of Paris 105, 106 I can make no sense of Armenian except
by supposing that ἐάν was translated by φητετε as if it = ἐάν, in
which case David's Greek ran ὅτι ὃ ἀν εἰδῆ κ.τ.λ. This except
for ὅτι is Waitz' reading. It is more likely that πρ should
have dropped out of the Venice Text than have been inserted
in the Paris codices. ὡρισμένως is found in u. e. n. Had the
Greek word been ἀφωρισμένως David would probably have
used ρωγηρηγετε or ρωγηρηγαρωρ to translate it. εἴσεται,
which is certainly implied by φημασθε, requires some conjunc-
tion like ὅτι after ἀναγκαῖον to make any grammar at all. But
I have met in David with no other example of the words
ξωρκωτηρε (= ἀναγκαῖόν ἐστι) followed by φητε (= ὅτι). They

- are always followed, as in Greek, by an infinitive mood. Could there have been in the Greek the anacolouthon ἀναγκαῖαν . . . εἰσεται, which the Armenian translator tried to surmount by introducing *զի* (= ὅτι)?
- 8 b. 15. τὴν δέ γε κεφαλὴν καὶ] իսկ զգլուխն եթէ ոք դիտասցէ կամ=τὴν δέ γε κεφαλὴν, ևն ուս էլօդի, ՞.
- 8 b. 16. էկատոν] զիւրաքանչիւրմն=էկատա.
- 8 b. 17. ծպερ էստն] ոք *Էն=ծպεր (or rather δ) էլսն. Էն is a likely corruption of ξην=էստն.
- 8 b. 17. էստն էլծեն] դիտասցէ=էիսետαι.
- 8 b. 19. էստն] Եղիցի=էստա.
- 8 b. 19. ձն էն] Էն=էստի.
- 8 b. 20. րանդա] A.T. omits.
- 8 b. 22. After ἀποφαίνεσθαι A.T. inserts *Հրամանաւ պատասխանւոյ* which means lit. with the mandate of a response, oracularly, χρησμολόγως. Obviously the gloss of an Armenian copyist or commentator.
- 8 b. 24. Here A.T. adds Title of new section: *Յաղագս որակի և որակութեան=πεրὶ ποίου καὶ ποιότητος.*
- 8 b. 25. էնավ] A.T. omits. So n. e.
- 8 b. 28. A.T. has order: *μονιμώτερον էնաւ κ. πολυχρονιώτερον.* So C.e. a.n.u.
- 8 b. 32. γένηται] ընկալցի=“should be received.”
- 8 b. 32. After ձլլօն and before տւծ ռօւնու A.T. inserts *պատճառէ=cause, ալտօն.*
- 8 b. 36. καὶ νόσος] A.T. omits the καὶ.
- 8 b. 37. ձլլա] A.T. omits.
- 8 b. 39. γνոմեνօս] լեալ=γενոմենօս. So A. C. d.f.
- 8 b. 39. էլս] A.T. omits.
- 9 a. 2. διὰ χρόνον πλῆθος] բազում ամանակաւ=πօլλա չրօնօ or rather διὰ πոլլօն չրօնօν. Probably David had the reading διὰ πλεւօնօς չրօնօն found in pr. g.
- 9 a. 3. καὶ before անթօն is omitted in A.T. David evidently understood the Greek as he had it to mean “become by nature (or habituated into being) incurable.”
- 9 a. 3. ՞ն ան ուս նշան էջն ինդի] զոր աչա ոք իբր ունակութիւն=՞ն ան ինդի ուս նշան. So n.

- 9 a. 7. διάκεινται] արամակայիլ=διաκεῖσθαι.
- 9 a. 13. καὶ] A.T. omits.
- 9 a. 14. ՞] Լ=καί. So n.
- 9 a. 15. A.T. has order: καὶ λέγομεν ἀπλῶς.
- 9 a. 17. A.T. omits ποιόν before λέγεται, so confirming Waitz.
- 9 a. 18. After φυσικήν A.T. inserts կամ անկարութիւն=՞ ածնապման. So A. B. C. f. g.
- 9 a. 23. τῷ ածնապման . . . τυχόնτան] *վասն անդորն լինել և դիւրաւ տալ տեղի հիւանդութեանց բնականս ինչ կրել=“by being incapable and easily giving place to diseases to suffer anything natural.” տալ տեղի is elsewhere used by David to render ἀναχωρεῖν. In J. 401 եւ դիւրաւ տալ տեղի հիւանդութեանց is only added in margin, so that the text would=τῷ ածնապման էնաւ ֆուսիկոն ու պաշշեա. Thus all Arm. MSS. omit in 9 a. 24 the words: բածնա նոծ տան տυχόնտան of which C. omits բածնա and B. d. e. omit նոծ տան տυչոնտան.
- 9 a. 27. չչեւ տօն անտօն տօնու] ունել և դիւրեաւ տեղի տալ սորին այսորիկ = չչեւ և բածնա անաշարեն տօն անտօն տօնու. Here the phrase տեղի տալ recurs with the addition of տօն անտօն տօնու, which in A. 23 are preserved by e. and g. in conjunction therewith.
- 9 a. 30. καὶ στրսփոնդոյ] A.T. omits.
- 9 a. 32. ծեծեցմենա անդ] ընդունակնք սոցա=“receptive of these,” perhaps points to ծեծեցմենա ռանդա or անդա read in e.
- 9 a. 33. ծեծեցմա] ունելոյ=չչեւ. So also in 1. 34.
- 9 a. 33. կա՞ անդա] լսու այսմիկ ?=կատա տօնո.
- 9 b. 1. A.T. reads in order ցլնկն . . . թօ մելու.
- 9 b. 11. ցեռունավ] Եղանիլ=ցիցնեսթաւ.
- 9 b. 15. էստն] Եղլ=՞ն.
- 9 b. 18. ցեռուն ան] Եղիցի արամադրութիւն=ցեռուն ձն ծաթեսւ. So C. e.
- 9 b. 19. A.T. has order: τὴν χροὶն καὶ ծմօնաν.
- 9 b. 22. ևν թի կատա ֆուս սոստասէ] լսու բնութեան բազկացութեան ?=կատա ֆուսաս սոստաս.
- 9 b. 24. թօ անդ տօնո] այսպիսիս=թօ տօնու.
- 9 b. 25. մի բածնա ձոկաթնունաւ ՞ և ծաթ թիւն պարամենոս] ոչ դիւրաւ D

- ανηρέζης ζωσιστελητικής των ποιών, αγέλων ήτοι φύσης γραμματικής μηδέ διάφορης αποκαθίσταται ἀλλὰ διὰ βίου παραμένοντι.
- The subject of ἀποκαθίσταται would be the same as that of συμβέβηκεν in l. 25.
- David renders ἀποκαθίστασθαι by the same phrase in 9 b. 28, 10 a. 6, and 13 a. 30.
- 9 b. 27. αὐταῖς] **սորա**?=αὐταῖς, read in C.
- 9 b. 35. A.T. has order: παθῶν τινων.
- 9 b. 36. ποιότητες] Is it by a copyist's error that this word is repeated in the A.T. thus?—**ηρωάκητικήν, ηρωάκητικήν** αὐτῆς = ποιότητες, ποιότητες λέγονται as if the passage meant as follows: "those states which in our innate constitution, immediately certain feelings generate them, are and have become a ποιότητης, these states are entitled qualities."
- 10 a. 1. After ἐκστάσις] the A.T. adds **αὐτητηκήν** = θαῦμα. This is certainly a gloss on the word preceding **ηρωάκητικητικήν**.
- 10 a. 3. ἐκστάσεις] **ηρωάκητικητικήν** αὐτητηκήν = ἐκστάσεις θαύματος. Perhaps the latter word is added in explanation of the former.
- 10 a. 4. δυσαπάλλακτοι] A.T. has **καὶ ητοπικητική**=καὶ δυσαπάλλακτοι.
- 10 a. 5. τὰ τοιαῦτα] **այնորիկ են**=ταῦτα (or ἐκεῖνα) ἔστι.
- 10 a. 5. ποιοῖ] **ηρωάκη** ποιանք=ποιοῖ τινες.
- 10 a. 7. οὐ γάρ] **բանզի ոչ ևս**=οὐδὲ γάρ. So C. i.
- 10 a. 9. πεπονθέναι] **վասն կրելն**=τῷ πεπονθέναι. So C. d. g. i.
- 10 a. 14. The A.T. in reading **վասն եռանդիւնին . . . գոլ** confirms W. in reading τῷ γάρ τρίγωνον . . . εἶναι.
- 10 a. 15. καμπύλον] **ծուռն գոլ**=καμπύλον εἶναι.
- 10 a. 18. τι] A.T. omits.
- 10 a. 19. A.T. has order: τινα μᾶλλον. So e. n.
- 10 a. 22. πως] A.T. omits.
- 10 a. 26. τοσοῦτοι] **սորա**=οὗτοι.
- 10 a. 30. παρωνύμως λέγεται] **է յարանունաբար ասիլն**=ἔστι τὸ παρωνύμως λέγεσθαι.
- 10 a. 30. λευκός] **սպիտակն**=δ λευκός, so below A.T. implies δ γραμματικός, δ δρομικός, δ πυκτικός, which C. n. e. f. insert in each case.
- 10 a. 35. κατὰ δύναμιν φυσικήν] **ըստ զորութեան *** **մրցականութեան** (J.

- 1291)=κατὰ δύναμιν πυκτικήν (or rather πυκτική). V.T. has **մրցականութիւն**=the art of wrestling. The Arm. Com., however, reads φυσικήν here.
- 10 b. 2. A.T. inserts **և**=καὶ before ταῖς. So C. n.
- 10 b. 3. κατά] **որբ ըստ**=օն κατά, "who according to . . ."
- 10 b. 4. A.T. has order: ἐπιστήμη λέγεται.
- 10 b. 4. δ] **բանզի**=γάρ.
- 10 b. 7. After σπουδάσος A.T. inserts **ասի**=λέγεται.
- 10 b. 9. τῆς ἀρετῆς] **յառաքինութենէն առաքինի**, i.e. from virtue virtuous, for Armenian does not lack a word like the Greek.
- 10 b. 10. παρωνύμως] **յարանունաբարը**=τὰ παρωνύμως. So C. q. n. u. But J. 1291 agrees with Waitz' Text.
- 10 b. 11. ἄλλως] **այդպէս**=օնτաς or some such word.
- 10 b. 12. κατά] **ևս ըստ**=καὶ κατά.
- 10 b. 14. δ] omitted in A.T. which begins new sentence with δικαιοσύνα.
- 10 b. 17. ἐναντίον ποιοῖς οὐσιν] **ներչական է, թէպէտ և որակը են**=ἐναντίον ἔστι καίπερ ποιοῖς οὐσιν.
- 10 b. 18. τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν] **այլըն եղիցին որակը**=τὰ λοιπὰ ἔσται ποιά.
- 10 b. 20. ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ] ***արդարութեան անիրաւութիւն**=δικαιοσύնη ἀδικίᾳ.
- 10 b. 20. Before ἐναντίον] A.T. inserts **և սպիտակութեան սկութիւն**=καὶ λευκότητη μελանία.
- 10 b. 24. ποῦ] **ուրն**=τὸ ποῦ. So C. b. e. f. g.
- 10 b. 28. δίκαιον] **արդարագոյն**=δικαιότερον. So A. e.
- 10 b. 28. μᾶλλον] **յաւէտ և նուազ**=μᾶλλον καὶ ἥττον. So C. q. f.
- 10 b. 29. ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι] **ընդունի և սպիտակագոյն ևս եղանիլ**=ἐνδέχεται καὶ λευκότερον ἔτι γίνεσθαι. So C. and g.
- 10 b. 31. λέγεται] **ասացի**=λέγοιτο. So B. i. d. u. corr. g.
- 10 b. 34. δεῖν] A.T. omits. C. e. f. n. u. also omit.
- 10 b. 35. նցեւան] **ողջութիւն ասին**=նցեւան φασι. So C. e. f.
- 10 b. 35. After δικαιοσύνη] A.T. adds ἥττον. So C. e. f. which also add **չչեւ**.
- 11 a. 2. λεγόμενα] **ասիցեալք որակը**=λεγόμενα τὰ ποιά.
- 11 a. 6. After μᾶλλον A.T. adds **և զնուազն**=καὶ τὸ ἥττον. So C. e.
- 11 a. 9. A.T. reads μᾶλλον before ὥθησται. So C. n.

- 11 a. 13. After μᾶλλον A.T. adds *καὶ οὐποτεῖται*.
 11 a. 14. οὐ πάντα οὖν τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται] A.T. has *ωψα οὐ πρωτοτυπήν*
πρωτοτυπήν=οὐκ οὖν ἐπιδέχεται τὰ ποιά. πάντα is omitted.
 So C.f.e.n.
- 11 a. 17. οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδέν] *ἴτινα πρώτη μητρίκη?* =*ἔστι κατ'*
οὐδέν.
- 11 a. 18. καὶ ἀνόμοιον] A.T. omits.
- 11 a. 20. A.T. has order: μὴ φύσῃ τις ἡμᾶς.
- 11 a. 21. A.T. has ποιησαμένους τὴν πρόθεσιν.
- 11 a. 23. ἐλέγομεν] A.T. omits. "om. d. et pr. C. rec. marg. n."
- 11 a. 24. πρὸς τι] *ωπήν σχῆμα=τῶν πρὸς τι.*
- 11 a. 29. καὶ] A.T. omits.
- 11 a. 30. οὐ] A.T. *ωγή πρώτη=ἀλλ' οὐ.* So in l. 31.
- 11 a. 33. ταῦς καθ' ἔκαστα] *ρυμα ωγηκή=κατ' αὐτάς* or *κατὰ ταύτας.*
- 11 a. 34. A.T. has order: ἔχειν τινα τῶν κ.τ.λ.
- 11 a. 38. A.T. has order: αὐτὸς γένεσιν. So C.g.
- 11 b. 1. After καταριθμεῖσθαι] A.T. inserts Title: *γνωματικόν καὶ λόγον*
=περὶ τοῦ ποιεῖν καὶ πάσχειν and omits δέ after ἐπιδέχεται.
- 11 b. 5. A.T. reads γάρ καὶ μᾶλλον καὶ ήττον.
- 11 b. 6. θερμαίνεσθαι] *ωριστικόν=τὸ λυπεῖσθαι.* So C.f.e.
- 11 b. 12. ὅσα] *ηρ=ὅσον.* So i.
- 11 b. 15. τὰ εἰρημένα] *γνωματικόν=τὰ προειρημένα.*
- 11 b. 16. After εἰρημένα] A.T. adds Title: *γνωματικόν σκοτικήγηση=περὶ τῶν*
ἀντικειμένων.
- 11 b. 16. ἀντικεῖσθαι is confirmed by A.T. which reads *σκοτικήγηση.*
- 11 b. 21. A.T. omits article before ἡμίσει, ἐναντία, κακόν, ἀγαθό. Before
 the two last *η* omits it.
- 11 b. 22. τά] A.T. omits. So C.d.n.g.u.
- 11 b. 26. τὸ διπλάσιον] *κρίνωμα=τὸ διπλό.* τοῦ ἡμίσεος. So C.
 f.e. "corr. n."
- 11 b. 29. πρὸς τὸ ἀντικείμενον λέγεται τὴν ἐπιστήμην] *ωπή σκοτικήγηση*
κρίνωμα=πρὸς ἀντικείμενον τὴν ἐπιστήμην λέγεται.
 Codices A. d. e. omit τό after πρός.
- 11 b. 30. τὸ γάρ ἐπιστητὸν τινὶ λέγεται ἐπιστητὸν τῇ ἐπιστήμῃ] A.T. omits.
- 11 b. 32. ἐτέρων λέγεται] A.T. omits.
- 11 b. 36. A.T. has order: ἀγαθὸν λέγεται.

- 12 a. 1. κατηγορεῖται] *ωπηρηφίλη=κατηγορεῖσθαι κατ'*
- 12 a. 3. A.T. has order: πάντως δνὰ μέσον.
- 12 a. 12. A.T. has order: ὑπάρχειν αὐτῶν. So *n.*
- 12 a. 16. ὃν δὲ κατηγορήται] *ῷος ωπηρηφίλη* perhaps implies ὃν κατηγορεῖται.
 So *n. u.*
- 12 a. 17. γέ τι] A.T. omits. So *e.*
- 12 a. 19. A.T. implies τοῦ σπουδαίου, *ωπηρηφίλη.* So *n.*
- 12 a. 21. A.T. implies τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος.
- 12 a. 22. τοιαῦτα χρώματα] *ῷος χρώματα* simply. So *n. u.*
- 12 a. 23. τῇ δ' ἐκατέρου τῶν ἄκρων ἀποφάσει] *ῷος *εργασίαν σχετικόν*
διαγρήψην ωψαντικήματα=τῇ δ' ἐκατέρᾳ τῶν ἄκρων ἀποφάσει.
- 12 a. 25. καὶ οὗτε δίκαιον] *πρώτη ωρηφίλη=τὸ οὗτε δίκαιον.*
- 12 a. 26. λέγεται μέν] A.T. omits.
- 12 a. 27. περὶ διθαλμόν] *ωπή ωρηφίλη=λέγονται περὶ διθαλμόν.*
- 12 a. 28. περὶ τοῦτο] **ῷος ωρηφίλη=δὲ περὶ τοῦτο.* Perhaps *ῷος* has crept in
 from the *ωρηφίλη* which follows.
- 12 a. 28. A.T. has order: πέφυκεν ἡ ἔξι. So C.f.g.n.u.
- 12 a. 29. ἔκαστον τῶν τῆς ἔξις δεκτικῶν] *ῷος εργασίαν σχετικόν*
ῷος ωρηφίλη=ἔκαστον τὸ τῆς ἔξις δεκτικόν.
- 12 a. 29. δέ] *ῳδή=γάρ.*
- 12 a. 30. ὑπάρχειν, καὶ δὲ πέφυκεν ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχη] *ῷος, καὶ πρώτη*
ῳδή πρώτη (J. 1291 *ῳδή*) =*ὑπάρχειν μηδαμῶς μὴ ὑπάρχη*
 (or acc. to J. 1261 *ῳδή*). In *e.* *ἔχει* is read instead of *ὑπάρχη*
 in A. 31.
- 12 a. 35. τὴν ἔξι] *εργασία=τὴν ὕψιν.*
- 12 a. 39. A.T. has order: ταῦτὸν ἡ τυφλότης.
- 12 b. 1. A.T. has οὐδαμῶς ἀνθρωπος οὐ λέγεται =*ῳδή πρώτη* *ῳδή*
- 12 b. 2. τὸ ἐστερῆσθαι] *ῳδή σκοτικήγηση=τό τε ἐστερῆσθαι.*
- 12 b. 9. καὶ] *ῳδή=ἡ.*
- 12 b. 13. ἀντικείται] A.T. omits.
- 12 b. 14. τὸ ὑφ' ἐκάτερον πράγμα] *ῳδή ωρηφίλη εργασίαν σχετικόν*
ῳδή=τὸ ὑφ' ἐκάτερον τούτων πράγματα.
- 12 b. 20. λέγοιτ' ἄν] *ῳδή=λέγεται.*
- 12 b. 21. τυφλότης δὲ ὕψεως οὐ λέγεται] A.T. omits.
- 12 b. 23. κακεῖνο] **ῳδή ωγή=πρὸς ἐκεῖνο οὐ ?ἔκείνω.*

- 12 b. 25. ὥψις] A.T. omits.

12 b. 30. τούτων γάρ] Λ *սոցա* = τούτων δέ or καὶ τούτων. J. 1291 has
իսկ *սոցա*=τούτων δέ.

12 b. 30. A.T. has order: ἀναγκαῖον ἦν. So C. n.

12 b. 30. ἀνὰ μέσον] լնդ մէջ իմն=ἀνὰ μέσον τι.

12 b. 34. τούτων γάρ ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν] *իսկ զընդ (P. 106 լնդ) միջոցն
ոչինչ. This should mean: τῶν δὲ ἀνὰ μέσον οὐδὲν. If we could
suppose that an *ինչ* has dropped out before *ոչինչ* the Greek
equivalent of the passage would become: τῶν δὲ ἀνὰ μέσον τι
οὐδὲν κωλύει ὑπάρχειν (sc. τῷ δεκτικῷ), “but nothing prevents
some one of the intermediate inhering (in the recipient).” As
the Armenian stands, however, the sentence can only mean:
“But nothing prevents it being true of (*ὑπάρχειν*) those which
are ἀνὰ μέσον.”

12 b. 36. A.T. has order: μὴ ἦν ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν.

12 b. 37. εἰ μή] Λ *ոչ*=καὶ μή or μὴ δέ.

12 b. 37. ὑπάρχει] գուցէ implies ὑπάρχοι.

12 b. 37. οἶον] Հիզան բնութեամբ=օἶον φύσει.

12 b. 38. ἐπὶ δὲ τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν] Λ 'ի վերայ
այսց հարկաւոր է զոմն յընդունականին գոլ Λ բացորոշաբար
հարկաւոր է զմինն գոլ=ἐπὶ δὲ τούτων ἀναγκαῖον ἔστι τι τῷ
δεκτικῷ ὑπάρχειν, καὶ ἀφωρισμένως ἀναγκαῖόν ἔστι θάτερον ὑπάρχειν.
e. inserts τῷ δεκτικῷ.

12 b. 39. ἀφωρισμένως] A.T. omits.

12 b. 39. καὶ before οὐχ] Ven. Text retains, other Arm. MSS. omit as
in 13 a. 2.

13 a. 2. ὑπάρχει] գոլ=ὑπάρχειν. But J. MSS. գոյ=ὑπάρχει.

13 a. 2. καὶ οὐχ] A.T. omits καὶ.

13 a. 4. After ἀληθές] Ven. Text add է=ἔστι. J. 1291 adds իցի=էսται.

13 a. 4, 5. After ἀναγκαῖον] Ven. Text adds է=ἔστι. J. 1291 adds
էր=՞ն.

13 a. 6. չխօն] ունել=չխեա. So g. Perhaps here and in ll. 10 and 12
the Arm. MS. had the abbreviation ունել=չխօն.

13 a. 8. Ֆν τι չօտιν ἀνὰ μέσον] ոյց լնդ մէջ է=ֆն ἀνὰ μέσον էսτι.
Omitting τι.

13 a. 8. ἀναγκαῖον γάρ ποτε] Λ հարկաւոր է երեկք=καὶ առ. էստի ποτε.

- 13 b. 19. αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους] ***ἢ** οὐρα περιποψῆν
Πικρωστήν υπειπετεῖ = ὅτι αὐτοῦ μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους
ψευδές ἐστι. Here **ἢ** . . . υπειπετεῖ = ὅτι . . . ψευδός ἐστι may be a
repetition by a copyist of words from preceding sentence.
- 13 b. 20. A.T. has order: ἔξεως καὶ τῆς στερήσεως.
- 13 b. 20. μὴ ὄντος τε ὅλως οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος τε οὐκ ἀεὶ θάτερον] **ἢ** περιποψῆν
περιποψῆν, περιποψῆν = ὄντος καὶ μὴ ὄντος οὐκ ἐστι θάτερον.
- 13 b. 22. τῷ τυφλὸν εἶναι] **ἢ** περιποψῆν = τὸ τυφλὸν εἶναι. So n.
- 13 b. 23. A.T. has order: θάτερον οὐκ ἀναγκαῖον. So n.
- 13 b. 26. ἔχειν] **ἢ** περιποψῆν = αὐτὸν ἔχειν. So C. e. n.
- 13 b. 30. καί] **ἢ** περιποψῆν = ἦ. A.T. omits Σωκράτην with C.
- 13 b. 33. μόνων] A.T. omits.
- 13 b. 36. τοῦτο δὲ δῆλον] **ἢ** ***ἢ** περιποψῆν = ταῦτα δὲ δῆλονται.
- 13 b. 37. τῇ καθ' ἔκαστον ἐπαγωγῇ] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν
ἢ περιποψῆν = τῇ καθ' ἔκαστον αὐτῶν ἐπαγωγῇ.
- 13 b. 37. After νόσος A.T. inserts **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν =
καὶ δικαιοσύνῃ ἀδικίᾳ.
- 14 a. 3. κακὸν ὄν] **ἢ** περιποψῆν = ἐστὶ κακόν. C. omits ὄν.
- 14 a. 4. ἐναντία] is translated mechanically by **ἢ** περιποψῆν as if it were
neuter plural.
- 14 a. 7. ἔτι ἐπὶ] **ἢ** περιποψῆν = ἔτι δέ without ἐπὶ.
- 14 a. 12. A.T. has order: τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν ἀμφότερα.
- 14 a. 15. A.T. omits first ἦ.
- 14 a. 24. ἐν γένει] **ἢ** περιποψῆν = γένει ἐνί.
- 14 a. 25. A.T. adds Title: **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = περὶ τοῦ προτέρου.
- 14 a. 36. κατά] **ἢ** περιποψῆν = δικαίῳ. So n.
- 14 a. 37. τῶν λόγων] **ἢ** περιποψῆν = τῶν ἄλλων.
- 14 a. 38. A.T. omits τό.
- 14 b. 1. After τὰξει. A.T. adds **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν
ἀδεῖν περιποψῆν = ἀνπεριποψῆν αὐτοῖς πρότεραι τῶν θεωρημάτων τῇ τὰξει.
So i. J. MSS. show a slight variation in this addition which
they, like the P. MSS., receive: namely, J. 401, instead of **ἢ**,
has **ἢ** περιποψῆν and J. 1291 has περιποψῆν **ἢ**; either of these might=
καὶ γάρ.
- 14 b. 5. εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν
ἀλλ' οὐ φύσει τοῦτο δοκεῖ.

- 14 b. 6. ἀγαπωμένους ὥπ' αὐτῶν προτέρους φάσκειν παρ' αὐτοῖς εἶναι] ***ἢ**
περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = ἀγαπωμένους
ἐαυτῶν (=themselves) προτέρους αὐτῶν (=them) φασιν εἶναι.
The construction requires **ἢ** περιποψῆν in fin. to be read
instead of **ἢ** περιποψῆν. If this change be made, the Armenian gives
some sense. ὥπό and παρά are omitted.
- 14 b. 9. A.T. has order: τοῦ προτέρου πρόποι.
- 14 b. 10. A.T. implies καὶ παρά in **ἢ** περιποψῆν. So n.
- 14 b. 11. προτέρου] **ἢ** περιποψῆν = τοῦ προτέρου. So C.
- 14 b. 11. τῶν γάρ ἀντιστρεφόντων] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = καὶ
γάρ ἐστι τῶν ἀντιστρεφόντων. But as λέγοιτ' ἀν in b. 13 is
translated the ἐστι is not wanted and **ἢ** has probably crept in.
- 14 b. 13. τῇ φύσει] A.T. omits.
- 14 b. 17. εἰ γάρ ἀληθῆς ὁ λόγος φίλος λέγομεν ὅτι ἐστιν ἄνθρωπος, ἐστιν ἄνθρωπος]
A.T. omits.
- 14 b. 18. ἐστι δέ] **ἢ** περιποψῆν = ἦ δέ.
- 14 b. 20. φαίνεται πῶς] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = φαίνεται πῶς ὡς or οἷον.
- 14 b. 23. A.T. inserts Title: **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = περὶ τῶν ἄμα.
- 14 b. 24. λέγεται] **ἢ** περιποψῆν = ἐστι. A.T. omits δέ.
- 14 b. 31. οὐδέτερον] A.T. omits and implies οὐδέτεροφ δέ.
- 14 b. 35. διάρρεσιν] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = διαφόραν.
- 14 b. 37. γένους] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = γένους ὄντα. So B. C. u. n.
- 14 b. 38. After ἐνυδρον A.T. adds **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = καὶ εἰς τὸ χερσόν.
- 15 a. 1. τοιαῦτα] **ἢ** περιποψῆν = ταῦτα.
- 15 a. 1. καὶ ἔκαστον τῶν τοιούτων] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = καὶ ταῦτα ἔκαστον.
ἢ περιποψῆν should perhaps be **ἢ** περιποψῆν = τούτων.
- 15 a. 2. οἷον τὸ πεζόν] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = τὸ πεζόν ζῷον, omitting οἷον.
- 15 a. 4. τῶν εἰδῶν ἀεὶ] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = ἀεὶ τῶν εἰδῶν.
- 15 a. 9. A.T. has τοῦ εἶναι immediately after αἴτιον. So C.
- 15 a. 12. A.T. has Title: **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = περὶ κινήσεως.
- 15 a. 13. δέ] A.T. omits.
- 15 a. 14. A.T. has order: ἡ κ. τ. μεταβολή, ἀλλοίωσις.
- 15 a. 15. αἱ μὲν οὖν ἀλλατί] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = αἱ μὲν οὖν πέντε.
- 15 a. 19. ἦ] **ἢ** περιποψῆν = ἦ, "was": a mechanical blunder.
- 15 a. 19. τὸ ἀλλοιούσθαι] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = ἀλλοιούσθαι.
- 15 a. 20. ἀλλοιούσθαι] **ἢ** περιποψῆν **ἢ** περιποψῆν = τὴν ἀλλοίωσιν.

- 15 a. 22. ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων] **մԵՂ ***քանզի **և** ոչմոյ այլոց=ἡμῖν οὐδεμιᾶς γάρ τῶν ἄλλων. քանզի=γάρ breaks the consecutiveness of the Armenian and is clearly an echo of the քանզի which begins the next sentence.
- 15 a. 26. **καὶ**] A.T. omits and reads for **ἢ**: **և=καὶ**.
- 15 a. 29. **ἔδει**] A.T. omits. “r. c. add **π.**”
- 15 b. 1. κίνησις ἡρεμίᾳ] շարժութեան դադարութիւն=κινήσει ἡρεμίա.
- 15 b. 1. ταῦς δὲ καθ' ἔκαστα αἱ καθ' ἔκαστα] **իսկ ըստ իւրաքանչիւրոցն**=ταῦς δὲ καθ' ἔκαστα. The A.T. seems to have dropped out αἱ καθ' ἔκαστα.
- 15 b. 4. ἡρεμία· μάλιστα δ' ἔοικεν ἀντικεῖσθαι ἡ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή] դադարութիւն մանաւանդ երկեցաւ հակակայիլ և թերևս արդեօք ՚իներչական տեղին փոփոխութիւն=ἡρεμία μάλιστα ἔοικεν ἀντικεῖσθαι· καὶ εἰ ἄρα πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον μεταβολή. The sense of A.T. is: “to change of place rest in a place seems to be especially opposed and, if as may well be the case, change is to an opposed place, it is also opposed.” I have assumed that the words **և թերևս արդեօք=καὶ εἰ ἄρα** which “del. vult ante ἡ π.;” for they are used as=καὶ εἰ ἄρα in 5 d. 10 and 11 a. 28.
- 15 b. 6. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων] **իսկ այլայլութեանն բացառեցելոյ շարժութեանցն**=τῇ δὲ ἀλλοιώσει ἀποδοθείση τῶν κινήσεων.
- 15 b. 9. **ἢ**] A.T. has ***պյնմ=էկենդ**. **կամ**would render **ἢ**.
- 15 b. 12. **ἀντικείσεται**] **հակակայեսէ** implies future.
- 15 b. 13. τῇ κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἡ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία ἡ ἐις τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή] **ըստ որակին դադարութեան ներչականն որակին փոփոխութիւն**=τῇ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμίᾳ ἡ ἐναντία (or τὸ ἐναντίον) τοῦ ποιοῦ μεταβολή.
- If we could suppose—what is easy—that ‘*ի*’ had dropped out before **ներչականն** we should read **ἢ էις τὸ ἐναντίον τοῦ π. μ.**
- It may be noted that in **π.** the first hand omits the words in
1. 13 ἡ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία **ἢ**.
- 15 b. 16. A.T. has Title: **յաղագս ունելոյ=πεրὶ τοῦ էχειν**.
- 15 b. 17. **δέ**] A.T. omits.
- 15 b. 17. **γάρ**] A.T. omits.
- 15 b. 18. **ἢ ալլην տινὰ ποιότητա**] **կամ ըստ այլոյ իմ որակութեան=՞ կատ'** ալլην տινὰ ποιότητա.

- 15 b. 25. **էχειν]** **ունի=էչει**. λέγεται is omitted.
- 15 b. 28. λεγόμεθα δέ] A.T. omits.
- 15 b. 29. A.T. reads τοῦ էχειν after ἀλλοτριώτατος.
- 15 b. 30. τῷ էχειν] **ունելովս** implies this reading.
- 15 b. 32. After **κατηρίθμηται**] A.T. adds **և հաշուեալք եղեն այսոքիլ=καὶ οἱ νομιζόμενοι իσταν οὗτοι.**
- The Armenian translator ends thus: “End of the Ten Categories composed from the Great Master Aristotle and called in the Greek tongue Categorias.”

PART II.

ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ.

THE Venetian Text of 1833 was prepared from the three MSS. already mentioned in the preface to the collation of the Ten Categories.

I have checked the Venice Text by collating with it the Paris MSS. 105 and 106, and the Jerusalem MSS. 401 and 1291.

The Venice edition, also the Paris Codices, have the following Title : "Beginning and Preface of the writing which is called in Greek : Περὶ Ἐρμηνείας and in Armenian about interpretation, produced by the great thinker Aristotle."

To which P. 105 and 106 add the words : "translated and interpreted by David."

16 a. 6. ὃν μέντοι ταῦτα σημεῖα πρώτως, ταῦτὰ πᾶσι παθήματα] *ρωγγος ορηγος αյսոքիկ նշանակը առաջնոցն սոքին ամենեցուն **նոյն կիրք=ῶν μέντοι ταῦτα σημεῖα τῶν πρώτων τὰ αὐτὰ πᾶσι τὰ αὐτὰ (?) παθήματα.

16 a. 8. ἥδη ταῦτά] *աչա սոքա=*ἥδη ταῦτα ; but J. 1291 reads *սոքին=τὰ αὐτά* or *ταῦτά*.

16 a. 10. ὅτε μέν] is omitted by the A.T.

16 a. 10. ἥδη] A.T. omits.

16 a. 11. φ] **ορηγος=oīs*. Perhaps *ορηγος=φ*, is the right reading.

16 a. 12. A.T. has order: τὸ ἀληθές τε καὶ τὸ ψεῦδος.

16 a. 13. τὰ μὲν οὖν δύναματα αὐτά] *արդ սոքին իսկ անուանքս=ταῦτὰ* μὲν οὖν τὰ δύναματα, "eadem ergo nomina."

16 a. 14. τῷ ἄνευ σ. κ. δ. νοήματι] *առանց շարադրութեան և տրոհութեան յիմացուածն=*τοῖς ἄνευ σ. κ. δ. νοήμασι.

16 a. 15. ἡ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τοῦ οὗτε γάρ ψεῦδος οὔτε ἀληθές πω. σημεῖον δ' ἐστὶ τοῦδε· καὶ γάρ] *կամ սպիտակ. և յորժամ ոչ առդիյի ինչ չլ ևս է, ոչ սուտ և ոչ ճշմարիտ. բայց նշանակը միայն են այսոքիկ: եւ քանզի=*ἡ τὸ λευκόν ὅταν δὲ μὴ προστεθῇ τοῦ οὕπω ἐστὶν οὗτε ψεῦδος οὔτε ἀληθές σημεῖα δὲ μόνον ταῦτα. καὶ γάρ.

16 a. 15. Paris 95, 105, and J. 401 omit *և* before *յորժամ*, so that the Greek would run : λευκὸν ὅταν μή, without καὶ.

16 a. 17. ἀληθές ἡ ψεῦδος] *Ճշմարիտ ինչ կամ սուտ=*ἀληθές τι ἡ ψεῦδος. So g.

16 a. 18. ἡ μὴ εἶναι] *կամ զոչն գոլ=*ἡ τὸ μὴ εἶναι. So g.

16 a. 19. Before δύναμα] A.T. has Title : *յաղագս անուան=*περὶ δύναματος.

16 a. 21. αὐτό] A.T. omits. So g. f. pr. n.

16 a. 24. A.T. has order: ἐν ἐκείνοις μὲν γάρ οὐδαμῶς τὸ μέρος. So n. f. e.

16 a. 26. τὸ κέλης οὐδέν. τὸ δὲ κατὰ συνθήκην] *եղաձին: իսկ ըստ շարադրութեան=*τὸ κέλης· κατὰ συνθήκην δέ. f. E. e. d. n. u. G. omit οὐδέν.

16 a. 27. After οὐδέν the Arm. versions add : *և թէպէտ են ըստ բնութեան ձայնք լնդ գրով անկեալ սակայն անուանք ոչ սամին=* "but perhaps there are by nature sounds written, which yet are not called names," ἀλλ' լուս էլու կատա φύσιν φωνան ցեցարաμ- μέναι ἀλλ' δυνατα δύναματα οὐκ εἰσίν. These words are commented on in the Arm. Commentary.

16 a. 32. The A.T. confirms W. in omitting the words : ὅτι ὁμοίως ἐφ' δτονοῦν ὑπάρχει καὶ δύτος καὶ μὴ δύτος found in C. e. f. u. g.

16 b. 1. δσα τοιαῦτα] *որբան միանդամ պյլ ինչ այսպիսիք=*δσα ἀλλα τοιαῦτα. So C.

16 b. 1. δύναματος] *անուանց=*δύναμάτων. So f.

16 b. 1. λόγος δέ ἐστιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά, ὅτι δὲ μετὰ τοῦ ἐστιν] *և բան է սորա պյլն ամենայն ըստ նմին և հանդերձ էիւն=*λόγος δέ ἐστιν αὐτοῦ τὸ ἄλλο πᾶν κατὰ τὸ αὐτὸ μετὰ δὲ τοῦ ἐστιν.

16 b. 4. Φίλωνός ἐστιν] *Փիլոնի է=*Φίλωνί ἐστιν.

16 b. 4. οὐδὲν γάρ πω] *քանզի չլ ևս=*οὐδὲν γάρ πω.

- 16 b. 6. Before *ρήμα*] A.T. has Title: *γωλωρι ρωη=περὶ ρήματος*.
 16 b. 9. *τὸν ὑπάρχειν*] *զայժմ գոյն=τὸν ὑπάρχει*. So *e.*
 16 b. 10. A.T. confirms W. and Codices in reading *καθ' ἔτέρου λεγομένων* as against *ὑπαρχόντων* of Ammonius.
 16 b. 11. *τῶν καθ' ὑποκειμένου* ἡ ἐν ὑποκειμένῳ] **ենթակայից և կամ նենթակայլաց ասիցելոցն է*] *ὑποκειμένον* ἡ· καὶ ἐν ὑποκειμένῳ *λεγομένων* ἐστί.
 Probably *ենթակայից* is a copyist's error for *զենթակայէց=τῶν καθ' ὑποκειμένου*. The Arm. Com. implies *զենթակայէց*.
 16 b. 17. *τοῦ ρήματος*] *բայի?* = *ρήματος* simply.
 16 b. 18. *προσσημαίνει*] *նշանակէ=σημαίνει*.
 16 b. 18. *τὰ δέ*] *իսկ նա=τὸ δέ*. So *E. e.*
 16 b. 20. *ὅ λέγων*] *զոր ասէն=ὅ λέγει*, "what he says." The whole clause in the Armenian = "for what he says stops the intellect." *δ λέγων* would = *որ ասէն*.
 The Arm. Com. however seems to imply *ὅ λέγων*.
 16 b. 22. *οὐδὲ γὰρ τὸ εἶναι ἡ μὴ εἶναι*] *քանզի ոչ եթէ գոլն կամ ոչն դոլ=οὐδὲ γὰρ էաν τὸ εἶναι ἡ τὸ μὴ εἶναι*, as if *εἰπῆς* were understood from succeeding clause. The Arm. Com. paraphrases the passage thus: *ոչ միայն գոլն և ոչ դոլ ոչ նշանակեն զիրն, այլ եթէ և զնոյն իրքն զէակն ասասցեա, ոչ ճշմարտէ և ոչ ստէ=օն մօնօν τὸ εἶնαι կաὶ μὴ εἶնαι օն սημանեι τὸ πρᾶγμα, ձլլ' էան կաὶ αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ δν εἰπῆς οὐκ ձլլθεնει οὐδὲ ψεύδεται*. This rather implies omission of *էան* or *ձն*. But the Arm. Com. is not a reliable witness of what stood in the Arm. Version of the text.
 16 b. 23. A.T. implies order: *οὐδ' ձն ψιλօն αὐτὸ καθ' αὐτὸ τὸ δν εἰπῆς*.
 16 b. 24. *հն ձնεս τῶν συγκειμένων*] **որպյ առանց շարադրեցելոցն=հն ձնεս τῶν συνθεμένων*. But J. 1291 reading = *ին*.
 16 b. 26. Before *λόγος*] A.T. has Title: *γωλωրι ρωնի=περὶ λόγον*.
 16 b. 30. *օնչէ]* *ոչ եթէ=օնկ էլ* or *օնկ էան*.
 16 b. 31. *ἐν τῷ μῖσ τὸ նոց ներ թակն ակն?* = *ἐν τῇ σφῦρα նրա*; for *թակ* = "hammer" according to the dictionaries. The Arm. commentator, or rather the Armenian translator of the Greek Commentary, certainly understood *թակն* as meaning "the mouse" and not "the hammer," for he writes thus: *թակն ասելով տեսակ իմն*

- անբան կենդանւոյ նշանակէ* = "in saying *թակն* he means a certain kind of irrational animal." Neumann, Revue Asiatique for 1829, in his article on the Armenian David, takes *թակն* as = *σφῦρα*; but he could not have read the commentary on the passage.
 17 a. 11. *ρήματος*] A.T. omits.
 17 a. 12. *ὅ τοῦ ἀνθρώπου*] *վասն մարդոյն բան=օ περὶ ἀνθρώπου λόγος*. "Codices add λόγος."
 17 a. 13. *ὴ ին*] A.T. omits.
 17 a. 12. *ὴ τι*] *կամ զայլ ինչ=ὴ ձլլու τι*.
 17 a. 13. *δι' ծու ծէ*] *և վասն զի*. Here he implies *ծէ* rather than *ծի*. The A.T. does nothing here to make clear the reading in the Greek.
 The words *և վասն զի* in 17 a. 18 render *էպειδή*; in 17 a. 38 render *էպεὶ ծէ*; in 17 b. 22 *ձլլ կալ*. They might also render *ձլլ ծ ծէ*, if *զի* be used interrogatively, for they would then mean "but because of what?" "cur autem?"
 17 a. 13. *τὸ չփո՞ն*] *կենդանի?* = *չփո՞ն* simply.
 17 a. 14. *τῷ σύνεγγυς ἐլրῆσθαι*] *ի շարադրասելոյ=τῷ συντέταχθαι* or *συντάσσεσθαι*. Perhaps *շարադրասելոյ* is a corruption of *շարասելոյ* which would render the Greek text.
 17 a. 15. A.T. has order: *τοῦτο πραγματείας*. So *e. f. n.*
 17 a. 18. *ձղլոնտά τι*] *յայտնել ինչ=ձղլոն տι*. The A.T. means: "since we cannot say that one thus reveals anything by voice so as to etc."
 17 a. 27. A.T. transposes the clauses thus: *էպեὶ ծէ ծու կաὶ τὸ ὑπάρχον ձպօֆանεσθαι օս ὑπάρχον կաὶ τὸ μὴ ὑπάρχον օս μὴ ὑπάρχον կաὶ τὸ ὑπάρχον օս μὴ ὑπάρχον կաὶ τὸ μὴ ὑπάρχον օս μὴ ὑπάρχոν*. In Armenian: *և վասն զի է և զիրքն երկեցուցանել իրբև զիրք, և զչերքն իրբև զչիրք, և զիրքն իրբև զչիրք, և զչիրքն իրբև զիրք:*
 17 a. 30. *կաὶ περὶ τοὺς էկτὸς ծէ τοῦ նոն չρόνοս*] *և շուրջ զարտաքոյն այժմուամանակին* (P. 95 *ամանակին*) = *կաὶ πεրὶ τοὺς էկտὸς τοῦ նոն չրόնοս*. B. C. E. G. read *չրόնոս*. *g* omits *ծէ*, but the A.T. seldom renders *ծէ* thus used. See note on 22 a. 8.
 17 a. 31. *ձպէփոյս*] *ապուսեացն որ=ձպէփոյս τιս*. So *n.*
 17 a. 33. *τοῦτο*] *պյապէս=օնտաս*.

- 17 a. 35. τὴν τοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ] ψυρῆν αյμηρῆι η = τὴν τοῦ αὐτοῦ τούτου κατὰ τοῦ αὐτοῦ.

17 a. 36. ἄλλα] ψηφ. Λε = alia etiam, perhaps ἄλλα εἴπι.

17 a. 36. προσδιοριζόμεθα] ζωκηρογέμερ = ἀντιδιοριζόμεθα.

17 a. 38. τὰ δὲ καθ' ἔκαστον] Λ οιδάνηρ ρυτηρων ζητρηγήν = τὰ δὲ τῶν καθ' ἔκαστον.

17 b. 1. ἀνάγκη δέ] A.T. omits δέ.

In 2 b. 3 ἐν τινι τῶν καθ' ἔκαστα is rendered by: Λην ητεμηνηζητρων ρωνζητρην.

In 11 a. 32 αἱ καθ' ἔκαστα by: ρυτηρων ζητρηγήν.

In 11 a. 34 τῶν καθ' ἔκαστα ἐπιστημῶν τινα by: Ζηνζρυτηρων ζητρηγήν ζωνδαρην.

In 17 b. 1 καλλίας τῶν καθ' ἔκαστον by: Ιωζηω ρυτηρων ζητρηγήν.

In 17 b. 3 τῶν καθ' ἔκαστον after ὑπάρχει is rendered: ηρων ζητρηγήν (in J. 401 ητρων ζητρηγήν).

In 20 a. 24 ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστον is rendered: ή Ζηρω ητρων ζητρηγήν.

In 17 b. 28 ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα is rendered by: ή Ζηρω ρυτηρων ζητρηγήν.

In 17 a. 40 καθ' ἔκαστον (λέγω) is rendered simply: ητρων ζητρηγήν, which is irregular.

In 17 b. 40 τῶν καθ' ἔκαστά τινος is rendered: ρυτηρων ζητρηγήν ητεμηρέ. In 18 a. 31 ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα is rendered: Μωκ ρυτηρων ζητρηγήν (J. 401 ηηγήν). Similarly in 18 a. 33.

In the version of Porphyry Isagoge in 6. 20 (Busse Ed.) τὰ κατὰ μέρος καὶ καθ' ἔκαστα is rendered: ρυτηρων ζητρηγήν Λ ρυτηρων ζητρηρ. The general rule followed in the above passages seems to be this: that David in the suffixes -ρήν, -γήν, and -ηγήν translates the article only in its forms τά, τῶν, τοῖς, while he takes no account of whether καθ' ἔκαστον or καθ' ἔκαστα be used, rendering both alike by: ρυτηρων ζητρηρ, which properly = καθ' ἔκαστον.

I conclude from the analogy of the above renderings that David read τῶν καθ' ἔκαστον in 17 a. 38.

17 b. 2. ὑπάρχει τι ή μη] Ιηρ Καιη ζηρ = ὑπάρχει ή μη ὑπάρχει.

- 18 a. 3. οὐχ ἡ ἀντικειμένη] περὶ ζωὴν τοῦτο; =οὐκ ἀντικειμένη.
- 18 a. 8. μία κατάφασις μιᾶς ἀποφάσει] μητὸς ρωγμῶν μητὸς ρωγμῶν
θέμαν=μία ἀπόφασις μιᾶς καταφάσει. Cp. A. n. u.
- 18 a. 9. ἀντιφατικῶς] ρωγμῆρικαλή=ἀποφαντικῶς.
- 18 a. 9. αἱ ἐναντίαι ἄλλαι] ὑπερζωὴν τοῦτο; =ἐναντίαι ἄλλαι.
- 18 a. 13. ἥ] λαμ=ἥ, “or;” a mechanical blunder.
- 18 a. 15. οὐκ] Λέπι=καὶ οὐκ οὐδέ.
- 18 a. 17. ἔστι] A.T. omits.
- 18 a. 18. κεῖται] λαμ=κείσεται. A.T. also implies ἐξ ὅν δὲ μή.
- 18 a. 18. After κατάφασις] A.T. introduces Λέπι=οὐδὲ μία ἀπόφασις. So A.d.g.i.
- 18 a. 21. οὐδὲν γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἥ ἔστιν ἵππος καὶ ἄνθρωπος λευκός] ρωγμῆρι περὶ θέματος Λέπι λαμ=λαμ=θέματος οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν δὲ τοῦτο ἔστιν ἵππος ἄνθρωπος λευκός ἥ δὲ τοῦτο ἔστιν ἵππος λευκός καὶ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. B.C. read ἥ δὲ τοῦτο in a. 21.
- 18 a. 25. ἥτοι πολλὰ ἥ οὐδὲν σημαίνει] ρωγμῶν ὑγιανῆται λαμ=πολλὰ σημαίνει ἥ οὐδέν.
- 18 a. 25. δὲ τοῦτο λευκός] ηρὶ λαμ=δὲ τοῦτο λευκός.
- 18 a. 27. A.T. has order: ἀντίφασιν εἶναι; so q.f.n.
- 18 a. 28. A.T. omits ἀνάγκη. J. 401 retains it however.
- 18 a. 29. A.T. has order: ἀληθῆ εἶναι ἥ ψεύδη.
- 18 a. 31. εἶναι] A.T. omits; so n.
- 18 a. 32. τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεχθέντων] ρωγμῆρι περὶ θέματος Λέπι λαμ=τῶν καθόλου λεχθέντων καὶ μὴ καθόλου (or μὴ καθόλου δὲ).
- 18 a. 33. τούτων] μητὸς=τούτου.
- 18 a. 34. ἥ] Λέπι=καὶ; so A. n.
- 18 a. 35. First ὑπάρχειν] λαμ=ηρὶ=ἥ ὑπάρχειν.
- 18 a. 35. ὥστε εἰ] ηρὶ Λέπι rather=εἰ γάρ, found in e.f.; ὥστε is always rendered μητὸς ηρὶ ηρὶ or ηρὶ περὶ.
- 18 a. 37. κατάφασις] μητὸς ρωγμῶν Λέπι λαμ=κατάφασις καὶ ἀπόφασις; so A.
- 18 a. 38. ὑπάρχειν] Λέπι=ὑπάρχει; so g.
- 18 a. 39. Second δὲ] A.T. omits.
- 18 b. 2. ἥ οὐ λευκόν] λαμ=ηρὶ μητὸς=ἥ οὐκ ἔστι λευκόν.

- 18 b. 2. ἥν] Λέπι=ἔστι.
- 18 b. 2. καὶ εἰ μὴ ὑπάρχει ψεύδεται] Λέπι περὶ μητὸς=εἰ μή, ψεύδεται.
- 18 b. 4. First ἥ] A.T. omits. So B.E.a.
- 18 b. 5. ἥ ψεύδη] A.T. adds after these words Λέπι λαμ=εἰ δὲ τοῦτο μὴ (or οὐ).
- 18 b. 6. ἥ οὐκ ἔσται] Λέπι περὶ περὶ ηρὶ=οὐδὲ δὲ οὐκ ἔσται, “nor what shall not be.”
- 18 b. 7. δὲ φὰς ἀληθεύει] περὶ μητὸς ρωγμῶν Λέπι=δὲ καταφὰς ἀληθεύει.
- 18 b. 9. οὔτως ἥ μὴ οὔτως] μητὸς Λέπι=οὔτως καὶ μὴ οὔτως.
- 18 b. 11. εἰπεῖν] μητὸς Λέπι=προειπεῖν.
- 18 b. 11. δὲ] A.T. omits.
- 18 b. 12. εἰπεῖν] A.T. implies προειπεῖν as in b. 11.
- 18 b. 15. ἀναγκαῖον] Σωρκατηρωμένη λαμ=ἀναγκαῖος ἥν.
- 18 b. 20. συμβαίνει] μητὸς Λέπι=συμβάίνεται.
- 18 b. 21. ἀληθές] Λέπι=ἀληθές ἥν.
- 18 b. 21. δὲ τοῦτο καὶ μέγα, δὲ] Λέπι μητὸς Λέπι=δὲ τοῦτο λευκόν καὶ [οὐ λευκόν] μέλαν [εὖ]δει. i.e. reads μέλαν. J. 1201 omits οὐ λευκόν and implies δὲ instead of εὖ. All Arm. Codd. agree in implying μέλαν.
- 18 b. 22. εἰ δὲ ὑπάρχει εἰς αὔριον ὑπάρχειν εἰς αὔριον. εἰ δὲ μήτε ἔσται μήτε μὴ ἔσται αὔριον] Λέπι λαμ=ηρὶ λευκόν, which would=εἰ ὑπάρχειν εἰς αὔριον καὶ εἰ ὑπάρχειν εἰς αὔριον, εἰ δὲ μὴ ὑπάρχειν εἰς αὔριον οὐχ ὑπάρχειν εἰς αὔριον, εἰ δὲ μὴ ἔσται μήτε τὸ μὴ ἔσται εἰς αὔριον. But J. 1201 implies exactly W.’s reading, only reading εἰ δὲ ὑπάρχειν instead of εἰ δὲ ὑπάρχει.
- 18 b. 25. After γενέσθαι] A.T. adds νανμαχίαν.
- 18 b. 30. ἀλλὰ πάντα εἶναι καὶ γίνεσθαι] μητὸς ηρὶ περὶ μητὸς ηρὶ λευκόν Λέπι=ἀλλὰ πάντα τὸ μὴ εἶναι καὶ γίνεσθαι. Perhaps ηρὶ περὶ should be ηρὶ περὶ=τὸ εἶναι.
- 18 b. 35. ἔστεσθαι] Λέπι=ἔσται.
- 18 b. 37. ἥ μὴ εἶπον] Λέπι περὶ μητὸς ηρὶ=καὶ εἰ μὴ εἶπον.
- 18 b. 38. καὶ μὴ δὲ μὲν καταφήσῃ τι δὲ ἀποφήσῃ] Λέπι μητὸς Λέπι περὶ μητὸς ηρὶ=καὶ μὲν περὶ μητὸς ηρὶ=καὶ μὴ καταφήσῃ, δὲ μὴ ἀποφήσῃ. “τι om. e.n.”

- 18 b. 39. διὰ τὸ ἀποφαθῆναι ἢ καταφαθῆναι] **ζωὴν** **ստորասելոյն** **կամ** **բացաւոյն**=διὰ τὸ καταφάναι ἢ ἀποφάναι. So *a.*, cp. *E.*
The Armenian, however, is not incompatible with καταφαθῆναι ἢ ἀποφαθῆναι; for the active infinitive is often written in the passive sense, though we should have expected the passive form to be here used.
- 19 a. 2. ἀναγκάσιν] **և** **հարկաւոր**=**և** **անագական**.
- 19 a. 3. γενέσθαι] **եղանիլ** **կամ** **ոչ** **եղանիլ**=**γενέσθαι** ἢ **μὴ** **γενέσθαι**.
- 19 a. 4. ὅτε γὰρ ἀληθῶς εἶπε τις ὅτι ἔσται] **քանզի** **յորժամ** **ճշմարտապէս** **ասացէ** **ոք**, **եղիցի**=**օτէ** (when) γὰρ ἀληθῶς εἶποι (or ἐρεῖ) τις, ἔσται, or rather: ὅταν γὰρ ἀληθῶς εἴπῃ τις ἔσται.
- 19 a. 5. τὸ γενόμενον] **զեղեան**=τὸ γενόμενον. So *e. n. u.* corr. *B.*
- 19 a. 6. εἰπεῖν ἀεὶ ὅτι ἔσται] **եթէ** **միշտ** **եղիցի**=**օτէ** (or *εί*) ἀεὶ ἔσται omitting εἰπεῖν.
- 19 a. 7. A.T. has order: ἀρχὴ ἔστιν.
- 19 a. 9. ἔστιν ἐν τοῖς μὴ ἀεὶ ἐνεργοῦσι τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ ὄμοίως ἐν οἷς ἄμφω ἐνδέχεται] **է**, **յորս** **ոչն** **միշտ** **ներդործել** **կարն** **գոլ**, **և** **ոչ** **'նորս** **երկորին** **ներընկալեալ** **լինին**=**ἔστιν**, ἐν οἷς τὸ μὴ ἀεὶ ἐνεργεῖν τὸ δυνατὸν εἶναι, καὶ μὴ ἐν οἷς ἄμφω ἐνδέχόμενα γίνεται (? ἐνδέχεται). ὄμοίως is a correction in *n.*
- 19 a. 12. οἶνον] A.T. omits.
- 19 a. 16. διατμηθῆναι] **հատանիլ** **սա**=διατμηθῆναι αὐτό.
- 19 a. 18. ἀπαντα] **ամենայն** **ինչ**=**առան** **τι.**
- 19 a. 20. ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις] **կամ** **ստորասութիւն** **կամ** **բացասութիւն**=**ի** κατάφασις **ἢ** ἀπόφασις.
- 19 a. 21. θάτερον, οὐ μὴν ἀλλά] **մինն** **ընտիր** **և** **մինն** **ոչ** **եղեալ**, **այլ**=θάτερον ἔξοχον θάτερον δὲ οὐ γενόμενον, ἀλλὰ κ.τ.λ. **ընտիր**, which I render ἔξοχον=selected, picked, chosen, perhaps ἔξαιρετον.
- 19 a. 25. μὴ εἶναι] **ոչ** **գոլ** **հարկ**=μὴ εἶναι անացկη. Cp. *e.*
- 19 a. 25. A.T. has order: ἀπαν τὸ ὄν.
- 19 a. 26. ὅτε ἔστι] **այլ** **յորժամ** **է**=ἀλλὰ ὅτε ἔστι; **այլ** could also=ἀλλο.
- 19 a. 28. ἀπαν] **ամենայն**=τὸ ἀπαν.
- 19 a. 31. ἔσεσθαι] **լինոցելն**?=τὸ ἔσεσθαι.
- 19 a. 31. A.T. implies τὴν ναυμαχίαν αὔριον; so *E. n.*
- 19 a. 31. οὐδὲ μὴ γενέσθαι] **և** **ոչ** **ոչ** **եղանեն**?=οὐδὲ τὸ μὴ γενέσθαι.
- 19 a. 35. A.T. has ὄμοίως ἔχειν անացկη.

- 19 a. 36. ἐπὶ τοῖς μὴ ἀεὶ οὖσιν ἢ μὴ ἀεὶ μὴ οὖσιν] *'**ի** **վերայ** **սայց**, **ոչ** **միշտ** **են**, **և** **ոչ** **միշտ** **չեն**=ἐπὶ τοῖς μὴ ἀεὶ εἰσὶν ἢ μὴ ἀεὶ μὴ εἰσὶ; a rendering which takes οὖσιν as if it were 3 pl. pres. indic. εἰσὶν. **որբ**=**ա** has perhaps dropped out after **սայց**. If it be supplied, the A.T. will exactly render the Greek Text.
- 19 a. 36. τούτων γάρ] **քանզի** **և** **սայց**=**և** τούτων γάρ.
- 19 a. 37. θάτερον μόριον] *'**ի** **միասին**=together, *simul*; perhaps a corruption of **զոմն** **մասն**=θάτερον μόριον or of similar words.
- 19 a. 38. μᾶλλον] **ոչ** **առաւել**=μὴ μᾶλλον or οὐ μᾶλλον.
- 19 a. 39. τὴν ἐτέραν, οὐ μέντοι ἥδη ἀληθή ἢ ψευδή. ὁστε] **զոմն**, **կամ** **սուստ**. **մինչ**=τὴν ἐτέραν ἢ ψευδή ὁστε. The words οὐ μέντοι ἥδη ἀληθή are omitted.
- 19 b. 1. **և**] **կամ**=**ի**.
- 19 b. 5. ἡ κατάφασις σημαίνοντα] **կամ** **ստորասութիւն** **նշանակելով** **և** **կամ** **բացասութիւն**=**ի** κατάφασις σημαίνοντα **ի** καὶ ἀπόφασις.
- 19 b. 6. τοῦτο δέ ἔστιν ἢ ὄνομα] **և** **է** **այս** **անուն**=**է** στι δὲ τοῦτο ὄνομα. “C. e. pr. d. omit **ի**.”
- 19 b. 6. **և**] A.T. omits. “**և** **rc. n. om. a.**”
- 19 b. 7. τὸ δὲ ὄνομα εὑρηται καὶ τὸ ἀνώνυμον] **բայց** **զինչ** **անուն** **և** **անանուն** **ասացեալ**=τί δὲ ὄνομα καὶ ἀνώνυμον εὑρηται. “editi plerique τί δὲ . . . καὶ τί.” But P. MSS. and J. 401 and 1291 read: **բայց** **անունն** **ասացեալ** **է** **անանուանն**=τὸ δὲ ὄνομα εὑρηται τοῦ ἀνώνυμου.
- 19 b. 9. ἐν γάρ πως σημαίνει καὶ τὸ ἀόριστον, ὕσπερ καὶ τὸ οὐχ ὑγιαίνει οὐ ῥῆμα ἀλλ’ ἀόριστον ῥῆμα, ἔσται πᾶσα κατάφασις] **քանզի** **ոչ** **մի** **իմն** **նշանակէ** **անորոշելի** **անուն**, **որպէս** **և** **ոչն** **ողջ** **է**: **ամենայն** **ստորասութիւն**=οὐ γὰρ ἐν τι (οր πως) σημαίνει ἀόριστον ὄνομα, ὕσπερ καὶ τὸ οὐχ ὑγιαίնει οὐ ῥῆμα ἔστι. πᾶσα κατάφασις κ.τ.λ. Codex *e.* reads ἀόριστον ὄνομα ὕσπερ, and *n.* omits καὶ τό after σημαίνει in l. 9 and l. 10. “ἀλλ’ ἀ. ῥῆμα **rc. supra vs n.**”
- 19 b. 12. οὐδέ] **կամ**=**ի**.
- 19 b. 13. τὸ γὰρ ἔστιν] **քանզի** **է**=**է** στι γάρ.
- 19 b. 15. ἔσται] A.T. omits. So *e. n.*
- 19 b. 15. τὸ ἔστιν] **իր** perhaps implies ἔστιν simply.
- 19 b. 19. δέ] A.T. omits, or does not translate. “om. *n.*” But δέ used thus is never rendered or hardly ever in the A.T.

19 b. 20. λέγω δὲ οἶον—19 b. 32. οὕτω τέτακται] In the A.T. this perplexed passage appears thus: **κ** αὐτεῖς πρὶξεν ἡρῷοι μάρτυν (P. MS. μάρτη), **զ**իքն *երիցս ասեմ շարկանալ *անուան կամ անորոշելի *անուան ներ ստորասութեանդ. **և** αսեմ զի իքն կամ առ արդարն դիցի, **և** կամ առ ոչ արդարն. այսպէս **և** առ բացասութիւնն.

Իսկ ապա վասն այսորիկ չորք այսորիկ եղիցին. յորոց երկուքն առ ստորասութիւն և բացասութիւն կալցին ըստ կարգի, որպէս պակասութիւնքն, և երկուքն ոչ: **և** իմանամք զասացեալս արտաստորադիցելոց, իր արդար մարդ, **ոչ** իր արդար մարդ. իր ոչ արդար մարդ, առաջ բացասութիւն՝ **ոչ** իր ոչ արդար մարդ. քանզի իքն աստանօր և ոչն իք՝ ընդ արդարումն և ընդ ոչն (P. ոչ) արդարումն առդիցէ: արդ այսորիկ որպէս 'ի վերլուծականս ասի, այսպէս դասեալ է:

This implies the following :

λέγω δέ, οἶον ἔστι δίκαιος δ (P. MS. omits δ) ἀνθρωπος, τὸ ἔστι τριῶν φημὶ συγκεῖσθαι δύνόματος ἢ ἀορίστου δύνόματος ἐν τῇ καταφάσει: λέγω δὲ ὅτι τὸ ἔστιν ἢ τῷ δικαίῳ προσκείσται ἢ καὶ τῷ οὐ δικαίῳ: οὕτως καὶ περὶ (or πρὸς) τὴν ἀπόφασιν.

ώστε διὰ τοῦτο τέτταρα ταῦτα ἔσται, διν τὰ μὲν δύο πρὸς κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἔξει κατὰ τὸ στοιχοῦν ὡς αἱ στερήσεις, τὰ δὲ δύο οὖ. νοοῦμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ὑπογεγραμένων, ἔστι δίκαιος ἀνθρωπος, οὐκ ἔστι δίκαιος ἀνθρωπος· ἔστιν οὐ δίκαιος ἀνθρωπος, τούτου ἀπόφασις οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος ἀνθρωπος· τὸ γὰρ ἔστιν ἐνταῦθα καὶ τὸ οὐκ ἔστι τῷ δικαίῳ καὶ τῷ οὐ δικαίῳ προσκείσται. ταῦτα μὲν οὖν ὕσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς λέγεται οὕτω τέτακται.

19 b. 21 and 19 b. 19. τρίτον is rendered **երիցս** = τῶν τριῶν, or perhaps τριῶν simply. Perhaps **երիցս** is a copyist's error for **երիրս** or **երրորդ** = τρίτον. But in any case in Arm. MSS. the numeral might be expressed by a simple letter of the alphabet, and a copyist giving it in full might easily blunder and write **երիցս** = "out of these three," or "three times," instead of **երիրս** = "the third." **անուան**, which occurs twice, and which = δύο-ματος, may well be here, as often, a corruption of **անուն** = δύομα. If both corrections be made the Greek would be: τὸ ἔστι τρίτον φημὶ συγκεῖσθαι δύομα ἢ ἀορίστου δύομα ἐν τῇ καταφάσει.

19 b. 25 and 30. A.T. agrees with codices in reading δικαίῳ.

19 b. 30. A.T. reads προσκείσται before ταῦτα with C. k. e. Cp. n.

19 b. 31. A.T. reads λέγεται with codices.

19 b. 33. τούτου A.T. omits. So n.

19 b. 37. A.T. has order: δύο μὲν οὖν αὐται.

19 b. 38. προστεθέντος ἔστι] **առեղելոյ**. որպէս է = προστεθέντος. οἶον ἔστι. But J. 401 omits **որպէս** = οἶον, which however "rc. b. corr. n."

19 b. 39. ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἀνθρωπος—οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἀνθρωπος] A.T. and P. MSS. omit. J. MSS. retain.

20 a. 2 and 3. ἔσονται] **են** = εἰσί in both cases. So n.

20 a. 3. προσχρόμεναι] **առ վարեցեալք** confirms this reading.

20 a. 8. πᾶς ἀνθρωπος] *ամենային այլ մարդոյ* = τοῦ παντὸς ἀλλ' ἀνθρώπου ὁ τῷ παντὶ ἀλλ' ἀνθρώπῳ, for the genitive and dative are in Armenian the same.

20 a. 13. ἢ ὅτι καθόλου τοῦ δύνοματος ἢ κατάφασιν ἢ ἀπόφασιν] *բայց զի զըլորէ զանունն կամ ստորասել կամ ապուսել = ἢ ὅτι καθόλου τὸ δύνομα ἢ καταφάναι ἢ ἀποφάναι; cp. e. which has καταφήσειν ἢ ἀποφήσειν. Cp. ad 18 b. 39.

20 a. 18. ἔσονται οὐτε ἀληθέεις ἄμα οὔτε] **եղիցին ճշմարիտք համանդամայն ոչ** = ἔσονται ἀληθεῖς ἄμα οὐκ.

20 a. 19. οἶον οὐ πᾶν չփον δίκαιον καὶ ἔστι τι չփον δίκαιον] **ոմն կենդանի իր արդար, ոչ ամենայն կենդանի իր արդար** = ἔστι τι չփον δίκαιον, οὐ πᾶν չփον ἔστι δίκαιον.

20 a. 20. τῇ μὲν πᾶς ἀνθρωπος οὐ δίκαιος ἔστιν ἢ οὐδεὶς ἔστιν ἀνθρωπος δίκαιος] **պյնմ որ ամենայն մարդ արդար է, կամ ոչ որ է մարդ արդար** = "illi quod—[aliquis] omnis homo justus—sit, aut non aliquis est homo justus:" in Greek: τῇ μὲν [τις] πᾶς ἀνθρωπος δίκαιος ἢ οὐδεὶς ἔστιν ἀνθρωπος δίκαιος.

The rendering of ἢ instead of ἣ seems to shew that we have here come on a bit of careless translation. **որ** which I render *tis* is out of place. Perhaps it is a corruption of **իր** = ἔστιν or of **ոչ** = οὐ.

20 a. 23. οὐ] A.T. omits.

20 a. 23. φανερὸν δὲ ὅτι καὶ] **երևելի է զի** = φανερόν ἔστιν ὅτι, omitting δέ and καὶ; C. k. e. omit καὶ.

20 a. 24. εἰ ἀληθές] **ճշմարիտք թէ** = ἀληθές, εἰ.

20 a. 25. ὅτι καὶ] **և** = καὶ simply. "Buhle uncinis inclusit ὅτι."

- 20 a. 27. *οἶνον*] A.T. omits.
- 20 a. 30. *αὗτη δέ] γῆι ἀγε=αὗτη γάρ.*
- 20 a. 31. *αἱ δὲ κατὰ τὰ ἀδρίστα ἀντικειμέναι] ήση *ἀνηρρυγαλῆιν ζωκαλαγέν?*
=αἱ δὲ τοῦ ἀδρίστου ἀντικειμέναι. κατά is untranslated.
- 20 a. 35. *τοῦ ἀνθρωπος] .ρων ψωγήν ορ μασην μαρη=τοῦ εἰπόντος ἀνθρωπος.*
So *A.f.u.*, comp. *e.*
- 20 a. 39. A.T. has order: *τὸ δὲ πᾶς οὐκ ἀνθρωπος οὐ δίκαιος.*
- 20 b. 3. *ἐστι]* A.T. omits.
- 20 b. 4. *τοῦ μὲν γάρ] .ρωνηι ἀγήνηορ η=τῷ (or τῇ) μὲν γάρ.* Yet in b. 5 and b. 9 *τοῦ* is rendered rightly by the Armenian genitive *այնոր*.
- 20 b. 8. A.T. has order: *λευκὸς ἀνθρωπος.* So *A.K.G.d.e.u.f.*
- 20 b. 11. *γίνεται] ιηցի=ἐσται.*
- 20 b. 14. *τὸ ἐκ τῶν πολλῶν δηλούμενον] 'η ρωλμωγήν ρωλկացեալ=*“constituted of many,” *τὸ ἐκ πολλῶν (or ἐκ τῶν πολλῶν)* συνεστηκός.
Cp. 5 a. 15 συνέστηκε is rendered *ρωլկացաւ*, which in the participle makes *ρωլկացեալ*. συγκειμένον would equally translate the Armenian here.
- 20 b. 16. *ἐν ἦ κειμένον] οή ιηցη ορ կայցէն=ἐν ἦ τὸ κειμένον:* literally *ἐν ἦ τοῦτο δὲ κείσεται*, a form sometimes used by David to translate the Greek participle preceded by def. article.
- 20 b. 18. *ἐκ τούτων] μαյց=τούτων* simply. *η=ἐκ* has clearly dropped out.
- 20 b. 19. *էն]* *և* *և=էն καί.*
- 20 b. 24. *μιᾶς μόριον] մոյր η μասն=μιᾶς էստι μόριον.* So *C*, but the A.T. often inserts the copula, where there is no reason to suspect its presence in the Greek, for it is congenial to the Greek language, but not to the Armenian, to omit it.
- 20 b. 30. *δ ἀνθρωπος] μαρη?=ἀνθρωπος* simply.
- 20 b. 34. *ταῦτα]* A.T. omits.
- 20 b. 36. *εὶ γὰρ διτι ἐκάτερον ἀληθές, εῖναι δεῖ καὶ τὸ συνάμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπά*
ἐσται] .ρωնղի ոչ ևթէ զինչ իւրաքանչիւրն իցէ, և երկորին բա-
զումը և անտեղիք հետեւին=օն γὰρ εὶ ծ τι ἀν ἐκάτερον ḥ καὶ ἄμφω
πολλὰ καὶ ἄτοπα ἐπεται (or ծ τι ἐκάτερον εἴη would equally render the A.T.). In Latin: “non enim si quodcunque quodque sit et ambo multa et absurdia sequuntur.” “For, if what may be each be also both, many absurdities do not follow.”

- 20 b. 39. *αὐτό]* A.T. omits. So *f.n.* and Boethiana versio.
- 20 b. 39. *ώστε ἔσται ἀνθρωπος λευκὸς] ήση μպա ամէն մարդն եղցի*
սպիտակ=ώστε πᾶς ἀνθρωπος ἔσται λευκός.
- 21 a. 2. *καὶ Σωκράτης ἀνθρωπος. καὶ εὶ ἀνθρωπος καὶ δίπους, καὶ ἀνθρωπος*
δίπους] Ven. Text has *և եթէ լոկրատէս, մարդ. և եթէ մարդ՝*
և երկոտանի=καὶ εὶ Σωκράτης, ἀνθρωπος, καὶ εὶ ἀνθρωπος καὶ δί-
πους. But Paris 105 implies καὶ Σωκράτης ἀνθρωπος καὶ ἀνθρω-
πος δίπους, which is Waitz’ reading, if in a. 3 we omit καὶ εὶ ἀν-
θρωπος καὶ δίπους.
- 21 a. 5. *ձոլահար] վայրապար=կենահար or ματαίωս.*
- 21 a. 6. *ծπաς δὲ θετέον, λέγομεν սնն]* *և բրակէս դրելիք ասասցուք այժմ=*
ծπաս δὲ θετέա λέξομεν սնն.
- 21 a. 8. *սուբանես] պատահեալ (J. 1291 պատահեալ) սովորեաց?*=*սուբան-*
ւեւ էլաթե.
- 21 a. 12. *τὸ λευκὸν μουσικόν]* *սպիտակն և երաժշտական=τὸ λευκὸν καὶ τὸ*
μουσικόν.
- 21 a. 12. *ձլηթէ էլուն, ծմաս οὐκ էսται τὸ μουσικὸν λευκόν]* A.T. omits.
- 21 a. 13. *τὸ μουσιկὸν λευκόν]* *սպիտակ և երաժշտական=λευκὸν καὶ τὸ μου-*
սιկόն.
- 21 a. 14. *τὸ λευκὸν μουσικόν]* *սպիտակն և երաժշտական=τὸ λευκὸν καὶ μou-*
սιկόն. So *B.*
- 21 a. 17. *էստιν]* A.T. omits.
- 21 a. 18. A.T. has order: *τὸ δίπουν καὶ τὸ չփօն.* So *u.*
- 21 a. 19, 20. A.T. exactly translates Waitz’ Text, which is based on codex *n.*
- 21 a. 22. *ջ էպետai] զորոց զշետ երթայ=oնs or ծն էպետai; e. reads oնs.*
- 21 a. 24. *դ]* *և=καὶ or δέ.*
- 21 a. 25. *մի] ոչն?*=*τὸ μի.*
- 21 a. 27. *τοῦ 'Օմήρου τὸ էստιն' ծti γὰρ ποιητής էստιν]* *իբն զշոմերոնէ, .ρωնղի*
քերթող է=τὸ էստιն τοῦ 'Օմήρου' ποιητής γὰρ էստιն. *n.* has τὸ
էստιն τοῦ 'Օմήρου.
- 21 a. 31. *ձլηթէ էստαι էլուն]* *և ճշմարիտ 'ի միասին իք ասել=καὶ ձլηթէ*
ձմա էստιն էլուն. But J. 1291 omits ձմա.
- 21 a. 33. A.T. has order: *անτοվ οὐκ էսτίν.* So *A.C.d.n.*
- 21 a. 35. A.T. has order: *καταֆածեis καὶ ձոփածեis.* So *f.*
- 21 a. 39. *καլ]* *կամ=դ.*

- 21 b. 1. τοῦ εἶναι ἀνθρωπον ἀπόφασις τὸ μὴ εἶναι ἀνθρωπον, οὐ τὸ εἶναι μὴ ἀνθρωπον, καὶ] A.T. omits.
- 21 b. 2. τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἀνθρωπον, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἀνθρωπον] ρωγμαστιθιτεῖ, περὶ περὶ μηδιστική μαρτη, αγέλ περὶ περὶ μηδιστική μαρτη:=ἀπόφασις, οὐκ (ορ μὴ) εἶναι μὴ (ορ οὐ) λευκὸν ἀνθρωπον, ἀλλὰ τὸ μὴ (ορ οὐ) εἶναι λευκὸν ἀνθρωπον.
- 21 b. 4. κατάφασις ἦ] υπορρωστιθιτεῖ λεγεται=κατάφασις εἴη ἦ.
- 21 b. 5. ἀνθρωπον] μαρτη, πρὶ ζωντεη=ἀνθρωπον, ὃ ἐστιν ἄτοπον.
- 21 b. 5. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως, καὶ ὅσοις] Λεβεται αγιαπέται μωνελη=ζωκωστιθιτεῖ μηδιστική εἰδει=εἰ δὲ οὕτως ποιητέον ἐστι τὰς ἀντιφάσεις λέγω ὅσοις. n. omits τοῦτο. In the A.T. μωνελη seems a corruption of μωνελη. If it be so we must read προσθετέον instead of ποιητέον. The converse error is found at 22 a. 10 where the J. 401 has απηνελη=προστίθεντα by mistake for απηνελη=ποιοῦντα.
- 21 b. 7. οὐ τὸ οὐκ ἀνθρωπον βαδίζει ἀπόφασις ἔσται] υπορρωστιθεῶν, ρωγμαστιθιτεῖ περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=καταφάσεως, ἀπόφασις οὐ τὸ βαδίζει οὐκ ἀνθρωπον.
- 21 b. 11. τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀλλ' οὐ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι] περὶ λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=οὐ (ορ μὴ) δυνατὸν μὴ (ορ οὐκ) εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι (ορ ? ἀλλ' οὐ τὸ δυνατὸν εἶναι).
- The Arm. Com. here rendered into Greek runs thus: καταφάσεως γάρ τοῦ δυνατὸν εἶναι οὐκ ἔσται ἀπόφασις τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. ρωνη=υπορρωστιθιτεῖ (? -θεῶν) πρ αսէ λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=ζωκωστιθιτεῖ περὶ περὶ μηδιστική μαρτη. However the Arm. Scholia cannot be accepted as paramount evidence of what should stand in the Armenian Text.
- 21 b. 12. δύνασθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι] λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι.
- 21 b. 14. λόγος δέ, ὅτι] Λερωνη=καὶ γάρ. Λερωνη may be a corruption of Λερωνη, which would exactly render the Greek λόγος δέ ὅτι.
- 21 b. 15. αὐτῷ καὶ] υπρε=αὐτοῦ without καὶ. Cp. n.
- 21 b. 18. φάσεις] υπορρωστιθιτεῖ=καταφάσεις.
- 21 b. 18. οὐκ ἄρα τοῦ δυνατὸν εἶναι ἀπόφασις ἔστι τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι] λεγεται

υψω περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=οὐκ ἄρα αὐτῇ ἀπόφασις. Cp. n., which omits τοῦ . . . μὴ εἶναι.

21 b. 19. ἐκ τούτων ἡ τὸ αὐτὸν φάναι] λεγεται προσθετέον Λερωνη=ἡ ἐκ τούτων καὶ τὸ αὐτὸν καταφάγαι.

21 b. 20. Second καὶ] A.T. omits. So E.d.f. and "pr. n."

21 b. 20. ἡ μὴ κατὰ τὸ εἶναι] λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=ἡ τὸ εἶναι.

21 b. 21. γίνεσθαι φάσεις] περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=μὴ γίνεσθαι καταφάσεις.

21 b. 22. εἰ οὖν] ρωνη=εθεται=εἰ γάρ.

21 b. 22. τοῦτ' ἀν εἴη] υψω περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=τοῦτ' ηδη ἀν εἴη.

21 b. 23. τοῦ δυνατὸν εἶναι τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι] λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=τοῦ δυνατὸν εἶναι, οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. Comp. c. k.f.

21 b. 26. A.T. has order: ἀδυνάτου τε καὶ ἀναγκαίου.

21 b. 27. προσθέσεις] απωλητιθιτεῖ=πρόσθεσις. But the suffix *η*, which would mark the plural, may easily have dropped out.

21 b. 27. τὰ δ' ὑποκειμένα πράγματα] λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=τὰ δ' ὑποκειμένον ορ υποκειμένον δέ.

21 b. 30. διορίζονται] προπεριπετεῖ=διορίζονται.

21 b. 31. τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι] A.T. omits.

21 b. 33. εἶναι οὐ] περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=τοῦ εἶναι οὐ.

21 b. 34. First μὴ] A.T. omits. τό] A.T. omits.

21 b. 34. Second μὴ εἶναι] A.T. adds περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=ἀλλὰ τὸ μὴ (ορ οὐ) δυνατὸν εἶναι. So Bkk.

Thus A.T. implies in b. 34 nearly what it implied in b. 23, viz.: τοῦ δὲ δυνατὸν εἶναι ἀπόφασις οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. So A.e. Vat. 1022 rc. marg. B.

21 b. 36. καὶ μὴ εἶναι] Λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι.

21 b. 36. αἱ τοιαῦται, ἀλλὰ τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ δυνατὸν εἶναι οὐδέποτε] υψω περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=*[περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη]*, Λεγεται περὶ περὶ μηδιστική μαρτη=αἱ τοιαῦται δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν οὐκ (ορ μὴ) εἶναι, ἀλλὰ [τὸ μὴ (ορ οὐ) δυνατὸν εἶναι καὶ τὸ δυνατὸν μὴ (ορ οὐκ) εἶναι καὶ τὸ μὴ (ορ οὐ) δυνατὸν μὴ (ορ οὐκ) εἶναι], οὐδέποτε. The words bracketed being irrelevant may be corrupt. Arm. MSS. agree with Ven. Text.

N.B. The words preceding ἀλλά, viz. δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι, are read in C.k.e.f.n.u. rec. d. after ἀλληλαῖς in b. 35.

Waitz ad 21 b. 35 writes:—“Si vero . . . servantur et vs. 37 τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν μὴ εἶναι post τοιάνται, etc.” This is the reading (except for τό before δυνατόν) of A.T., but W. does not mention it in his apparatus criticus or say in what M.S. he read it.

22 a. i. A.T. has order: ἀληθεύονται ἄμα, and reads the singular ᾳ^γληθεύηται = ἀληθεύεται. But the suffix η, which would mark the plural, may have dropped out. Anyhow A.T. implies ἀντίκεινται not ἀντίκειται in next clause.

22 a. i. ἀντίκεινται γάρ. οὐδέ γε] *ἴθεται ήσακαληψεῖται ἴθεται ησακαληψεῖται would rather? = εἴτε ἀντίκεινται εἴτε οὐκ, ἀλλά. A.T. seems corrupt here.

22 a. 2. οὐ δυνατόν] ησακαληψεῖται = τὸ οὐ δυνατόν or οὐ τὸ δυνατόν.

22 a. 2. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀληθεύονται] A.T. omits. So η.

22 a. 4. οὐ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι] ησακαληψεῖται ησακαληψεῖται = οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, omitting τό.

22 a. 7. τὸ οὐκ ἀδύνατον] ησακαληψεῖται? = τὸ μὴ ἀδύνατον; see note on 22 a. 35. If Aristotle wrote τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι in the preceding sentence, why in this, the succeeding and analogous sentence, should he change to τὸ οὐ?

22 a. 8. δέ] A.T. does not translate, but it is not therefore safe to argue its absence from the translator's Greek.

22 a. 8. καὶ μὴ εἶναι δεῖ] ησακαληψεῖται = καὶ τὸ μὴ εἶναι δεῖ δέ.

22 a. ii. φάσεις] ստորասութիւնն բացասութիւնն = καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις.

22 a. 14. δέ] A.T. does not translate. Cp. on a. 8.

22 a. 14. γίνονται] եղիցին = էշոնտαι or γενήσոνται.

22 a. 15. τό] A.T. does not translate.

22 a. 16. First τό] A.T. does not translate.

22 a. 18. τὸ οὐκ ἀδύνατον] ησակալեպելի? = τὸ μὴ ἀδύνατον vid. ad 22 a. 35. Here again τὸ μὴ has been used immediately before, and symmetry demands τὸ μὴ before ἀδύνατον, if it was used before ἀναγκαῖον.

22 a. 19. A.T. has order: τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι: “loc. mut. corr. d.”

22 a. 21. A.T. has after μὴ εἶναι as follows: καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι καὶ ἀναγκαῖον εἶναι, as in a. 19. As before also d. “loc. mut. corr.”

22 a. 22. ὡς λέγομεν] ասացեալս perhaps = τὸ λεγόμενον.

22 a. 24. The A.T. has the ὑπογραφή as follows:

δυνατὸν εἶναι	οὐ δυνατὸν εἶναι
δυνατὸν μὴ εἶναι	οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι
ἐνδεχόμενον εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι
ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι
ἀδύνατον εἶναι	οὐκ ἀδύνατον εἶναι
ἀδύνατον μὴ εἶναι	οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι
ἀναγκαῖον μὴ εἶναι	οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.

22 a. 32. A.T. has order: τῷ δυνατῷ καὶ ἐνδεχομένῳ.

22 a. 33. ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφατικῶς] հետեւ ησակալեպելս = ἀκολουθεῖ οὐ μὲν ἀντιφατικῶς.

22 a. 35. ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀδυνάτου, τῇ δὲ ἀποφάσει ἡ κατάφασις τῷ γὰρ οὐ δυνατῷ εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι] բացասութիւն ησակալեպելս գոլ իսկ բացասութիւն ստորասութիւն, անկարելում գոլ, ηρ և անկարելին գոլ = ἡ ἀπόφασις τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι. ἡ δὲ ἀπόφασις τῇ καταφάσει, τῇ (ορ τῷ) ἀδύνατον εἶναι, ἡ τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι.

Here I have rendered ησակալեպելս գոլ and անկարելին գոլ respectively τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι and τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι. The words might mean also οὐ τὸ δυνατὸν (or μὴ τὸ δυνατὸν) εἶναι and οὐ (or μὴ) τὸ ἀδύνατον εἶναι, but these would make nonsense. I am not so sure that the Armenian here could not represent τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι and τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι. As a rule, however, these latter expressions are represented in the A.T. by ησակալեպելս գոլ անկարելին գոլ; the negative particle here, rather than the adjective, taking the defining suffix. Thus τὸ μὴ is rendered ησա in 21 b. 2, 21 b. 23, 22 a. 4, 22 a. 6, 22 b. 15, 22 b. 30, and elsewhere.

This is of course not conclusive that ησա in such phrases might not represent τὸ οὐ, and in 22 a. 37 τὸ οὐκ ἀδύνατον is rendered by անկարելին, and in 22 a. 7 and 22 a. 18 τὸ οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι is rendered անկարելի ησակալեպելս, though in these two passages I suspect that the A.T. read τὸ μὴ. He would not be likely to render τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι in contiguous passages by անկարելի գոլ and անկարելին գոլ. Wherever therefore I find the suffix η attached to the adjective in these expressions I suspect that τὸ οὐ was read in the Greek,

as in 22 a. 35. In 22 a. 2 and 22 a. 36 the Greek retains οὐ; so in 22 b. 22, 22 b. 24. But the matter is doubtful, for, besides 22 a. 7, 22 a. 18, τὸ οὐ is also rendered by ηξὺ in 22 b. 15, 22 b. 26, while τὸ μὴ ἀναγκῶν in 23 a. 19 is rendered ηξὺ Σωρτῆν, though perhaps here τό should not be read; nor is the expression quite parallel to those in question, any more than 18 b. 30 (τὸ μὴ νοστέν Σωκράτην=ηξὺ Σικεληνῶν Ποκρωσσα).

On the whole then it seems as if the Arm. translator translated expressions like τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι by ηξὺ Σωρτῆν. But there is no certainty, for I also find four cases where the form τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι is translated ηξὺ Σωρτῆν, and four cases where it is translated ηξὺ Σωρτῆν ηπολ.

- 22 a. 38. ἔχει] A.T. omits.
 22 a. 39. αἱ δὲ ἀντίφασεις χωρίς. οὐ γάρ ἐστιν ἀπόφασις τοῦ ἀνάγκη μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀνάγκη εἶναι] οὐσιού Σωρτῆν ηπολ. Ρωμανῷ Ρωμανῷ ηξὺ Σωρτῆν ηπολ=αὕτη (οὐδὲ) ἀντίφασις χωρίς. ἀπόφασις γάρ οὐκ ἐστιν τὸ ἀναγκῶν μὴ εἶναι.
 22 b. 2. τό] A.T. does not translate.
 22 b. 3. τοῦ μὴ ἀκολουθεῖν] ηξὺ Σωρτῆν=τὸ μὴ ἀκολουθεῖν. “τὸ τοῦ τό corr. n.”
 22 b. 5. ἀποδίδοται] Ρωμανῷ Ρωμανῷ ηπολ=“has been assigned,” perf. pass. 3 sing. ἀποδέδοται.
 22 b. 6. εἶναι] A.T. omits.
 22 b. 6. ἀλλὰ μὴ εἶναι] So P. codices and J. MSS., but Ven. Text has ἀλλ’ ἀναγκῶν μὴ εἶναι.
 22 b. 7. ἐκεῖνα] *ηγῆ=ἐκεῖνο.
 22 b. 8. καὶ μὴ ταῦτα ἐξ ἐναντίας] Λ. οὐσιού Σωρτῆν ηπολ=καὶ ταῦτα ἐναντία ἐστί.
 22 b. 11. δυνατὸν εἶναι] Σωρτῆν ηπολ=τὸ δυνατὸν εἶναι.
 22 b. 12. μή, ἥ] ηξὺ ηγέ=μή εἴη or μή ἥ.
 22 b. 12. φάναι] ουσιού Σωρτῆν=καταφάναι.
 22 b. 17. οὐδέ] A.T. omits.
 22 b. 18. ἀκολουθεῖ] ηξὺ Σωρτῆν=οὐκ ἀκολουθεῖ.
 22 b. 19. τούτων δὲ ὁπότερον] Ιωκαλίμη οὐ=τούτῳ δὲ ὁπότερον (or rather δις simply).
 22 b. 20. οὐκέτι ἐσται ἐκεῖνα ἀληθῆ] Λ. ηξὺ Σωρτῆν ηγῆ ηγῆ=οὐδὲ ἐπι ηξται ἐκεῖνο ἀληθές.

- 22 b. 20. ἄμα γάρ] Ρωμανῷ Ρωμανῷ=ἄμφω γάρ. So f.
 22 b. 20. δυνατὸν εἶναι] Σωρτῆν Σωρτῆν ηπολ=δύναται δυνατὸν (οὐ δυνατὰ) εἶναι. Thus the entire clause ran: ἄμφω γάρ δύναται δυνατὰ εἶναι καὶ μὴ εἶναι.
 22 b. 21. ἦ] Λ=καὶ.
 22 b. 22. τὸ οὐκ] Λ ηξὺ here=καὶ τὸ οὐκ.
 22 b. 24. γίνεται] Λ ηγῆ=ἔσται or γενήσεται.
 22 b. 24. τῷ οὐ δυνατῷ εἶναι] ηξὺ Σωρτῆν ηπολ=τῷ οὐ δυνατῷ μὴ εἶναι.
 22 b. 25. ἐκείνῳ γάρ ἀκολουθεῖ τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκῶν μὴ εἶναι] Ιωκαλίμη Σωρτῆν ηπολ=Σωρτῆν ηπολ, Σωρτῆν ηπολ=ἐκείνῳ δὲ ἀκολουθεῖ τῷ οὐ (? μὴ) δυνατὸν εἶναι, τὸ ἀναγκῶν μὴ εἶναι. One Paris MS. reads ιωκαλίμη=ἐκείνο. For the reading οὐ δυνατόν instead of ἀδύνατον cp. 22 a. 35.
 22 b. 27. ἀκολουθοῦσι τε ἄρα καὶ] Λ Σωρτῆν Ρωμανῷ Λ. This confirms W. in retaining τε.
 22 b. 28. A.T. has order: οὗτος τιθεμένων.
 22 b. 31. A.T. has order: μὴ ταῦτην. So C.
 22 b. 31. ἀντίφασιν] ηγῆ Σωρτῆν ηπολ=ἀλλὰ ἀντίφασιν or ἀλλὰ τὴν ἀντίφασιν.
 22 b. 32. ἀπερ] ηγῆ=ἀλλὰ or else δέ after ἄμφω. “δέ post ἄμφω n.”
 22 b. 35. τὸ ἀναγκῶν εἶναι] Λ Σωρτῆν ηπολ=καὶ τοῦ ἀναγκῶν εἶναι.
 22 b. 36. φανερὸν δῆ] Λ Σωρτῆν ηπολ=?=φανερὸν δέ. So e.
 22 b. 36. First η] A.T. omits.
 22 b. 37. καὶ] A.T. omits, and understands τὰ ἀντικειμένα as an accusative governed by δύναται.
 22 b. 37. ἐφ' ὅν] Λ ηγῆ ηπολ=ἐπὶ τινῶν or ἐπὶ ἐνίων.
 22 b. 39. αἱ μὲν οὖν] Ρωμανῷ=αἱ μὲν γάρ.
 23 a. 1. αἱ αὐταὶ] *ηγῆ=αὐταὶ, “these.” ηγῆ would=αἱ αὐταὶ.
 23 a. 3. ἔντα μέντοι δύναται καὶ τῶν κατὰ τὰς ἀλλόγους δυνάμεις] Ρωμανῷ Σωρτῆν Σωρτῆν ηγῆ=ἔντα μέντοι δύνανται καὶ τῶν κατὰ τὸ ἀλογον δυναμέων; literally: “aliquae tamen possunt et ex illis quae secundum irrationale potentiae sunt.”
 23 a. 4. δέξασθαι] A.T. omits. So n.
 23 a. 6. After ἀντικειμένων] Ven. Text adds ἐστι δεκτική; but P. 105, 106, and J. MSS. have Waitz’ Text.

- 23 a. 9. δυνατὸν εἶναι ὅτι] **κωρεῖθν** τοπ. Λε πᾶν, οὐ **qb**?=τὸ δυνατὸν εἶναι τὸ δέ, ὅτι. But J. 1291 omits Λε πᾶν οὐ, and therefore agrees with Waitz' Text.
- 23 a. 10. ὅτι] **γηράσιμ**=ὅτε, "when."
- 23 a. 11. εἶναι] A.T. omits.
- 23 a. 11. ὅτι] **γηράσιμ**=ὅτε.
- 23 a. 13. τὸ μὴ ἀδύνατον] **κωρεῖθ**=δυνατόν. e.f. have τὸ δυνατόν.
- 23 a. 14. ἐνεργοῦν] **γῆραπορδον**=τὸ ἐνεργοῦν.
- 23 a. 16. ὥστε ἐπεὶ τῷ ἐν μέρει τὸ καθόλου ἔπεται, τῷ ἐξ ἀνάγκης δύντι ἔπεται τὸ δύνασθαι εἶναι] **βικ**. **ψων** **qb** **νερμασιν** **ρεπορεῖ** **ζειτει** **αγιν** 'ι **ζωρκέν**, ***προπλ** **ζειτει** **μηχ** **κωρεῖθ** τοπ.=ώστε ἐπεὶ τοῖς ἐν μέρει τὸ καθόλου ἔπεται τῷ ἐξ ἀνάγκης [ῳ] ἔπεται τὸ ἀεὶ δυνατὸν εἶναι. J. 1291 omits **μηχ**=τὸ ἀεὶ. **προπλ** is probably a corruption of **κηπολ**=δύντι.
- 23 a. 18. καὶ ἔστι δὴ ἀρχὴ ἵσως] **λε** **ε** **θερει** **ακιηφεν**=καὶ ἔστι δ' ἵσως ἀρχή. Perhaps the Greek ran: καὶ ἔστι δ' ἡ ἀρχὴ ἵσως.
- 23 a. 19. First **η**] A.T. omits.
- 23 a. 20. ὡς τούτοις ἀκολουθῶντα] **υποψηκ** **κωρητω**?=τούτοις πως ἀκολουθῶντα. The above is the reading of J. MSS. and P. 105. Ven. Text **ωμψηκ**=οὕτως.
- 23 a. 22. ἔστιν, ὥστε]***ε** **βικωψηκ**=ἔστι κυρίως. Here **ε** **βικωψηκ** is certainly a corruption of **ε** **βικ** **ωψη**=ἔστιν, ὥστε.
- 23 a. 22. πρότερα τὰ ἀΐδια] **ωπωρθ** **ε** **γιατει** **αινωλωγ**=πρότερον τὸ ἀΐδιον.
- 23 a. 23. δυνάμεως ἐνέργειαί εἰσιν] **ρορποθει** **νειτει** **μηχ** **εν**=δυνάμεων ἐνεργείᾳ ἀεὶ εἰσιν.
- 23 a. 24. ἄ] A.T. omits.
- 23 a. 25. ἐνέργειαί εἰσιν ἀλλὰ δυνάμεις μόνον] **εν** **γερφορδον** **θει** **ωμ** **πορ**
ποθει **μηψη**=εἰσιν ἐνεργείᾳ ἀλλὰ δυνάμεις μόνον.
- 23 a. 27. πότερον δὲ ἐναντία ἔστιν] **λη** **ηρ** **νεργακων** **ε**=ποτέρα δὲ ἐναντία ἔστιν, so that the sense of the passage is: which of the two is contrary?
- 23 a. 27. A.T. has τῇ καταφάσει ἡ ἀπόφασις.
- 23 a. 28. καὶ] ***θε**=ἢ, "or," in this passage.
- 23 a. 30. ἢ τό] **κωμ** **θε**=ἢ ὅτι.
- 23 a. 31. A.T. has order: Καλλίας δίκαιος ἔστι—Καλλίας δίκαιος οὐκ ἔστι. C.p. n.

- 23 a. 32. τούτων; εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐν τῇ φωνῇ] 'ι **υποψηκ** **ηγε**: **ρωνη** **νειρ** **δημ**
νηρφ=τούτων ἀν εἴη (ορ ἔσται); τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ φωνῇ.
- 23 a. 37. ἡ εἰρημένη ἀπόφασις] **υπωγει** **ρωγωση** **θει** **νειργακων**=αἱ εἰρημέναι ἀπόφασεις.
- 23 b. 2. A.T. has order: εἰ μία ἔστι.
- 23 b. 2. καθ' ὅποτέραν ἡ ἐναντία] **ρυս** **ηρπλ** **πομε** **ε** **νεργακων**=κατὰ ποτέραν ἔστιν ἐναντία;
- 23 b. 5. ἔσται] A.T. omits. So C. n.
- 23 b. 6. ἀλλ'] A.T. omits.
- 23 b. 7. τῷ ἐναντίως] **νεργακων** hardly represents the Greek, but rather=τῷ ἐναντίον or possibly τῷ ἐναντία.
- 23 b. 7. εἰ δή] **λε** **ε** **θε** rather=εἰ δέ.
- 23 b. 7. εἰ δὴ ἔστι μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἔστιν ἀγαθὸν δόξα, ἀλλῃ δ' ὅτι οὐκ ἀγαθόν, ἔστι δὲ ἄλλο τι ὃ οὐχ ὑπάρχει οὐδὲ οἰόν τε ὑπάρξαι, τῶν μὲν δὴ ἄλλων οὐδεμίαν θετέον] **λε** **ε** **θε** **ρωποη**, **qb** **ρωρθ** **ε**, **λε** (P. omits **λε**) **ρωποη** **κωρδηρ**. **λε** **ε** **η** **η** **ρωρθ** **ε**, **λε** **ε** **η** **η** **ρωρθ** **ε**. **λε** **η** **κωρεῖθ** **η** **η** **ρωρθ** **ε** **η** **η** **ρωρθ** **ε**: εἰ δὲ ἔστι μὲν τοῦ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀγαθὸν ἔστι, [καὶ] ἀγαθοῦ δόξα, ἔστι δὲ ὅτι οὐκ ἀγαθόν ἔστι, ἔστι δὲ ἄλλο ὅτι οὐχ ὑπάρχει οὐδὲ οἰόν τε ὑπάρξαι (ορ rather ὑπάρχει) δυνατὸν δέ ἔστι, τῶν ἄλλων οὐδεμίαν θετέον ἔστι. Perhaps **ρωρη** rather=κατὰ τῶν ἄλλων in the last line. Cod. n. reads ἔστιν for ἄλλῃ in l. 8 and omits δή in l. 9.
- 23 b. 17. μᾶλλον δὲ ἐκάστον ἀληθῆς ἡ καθ' ἔαντό, καὶ ψευδῆς] **λε** **ωπωρ** **η** **η** **ρωρη**
ρωνη **η** **η** **ρωρη**, **κωμ** **ρυս** **η** **η** **ρωρη**, **κωμ** **ρυս** **η** **η** **ρωρη**. **λε** **η** **η** **ρωρη**=μᾶλλον δὲ τὸ ἐκάστον ἀληθῆς ἡ τὸ καθ' ἔαντό, ἡ τὸ κατὰ συμβεβηκός, καὶ ψευδῆς.
- 23 b. 21. ἡ τοῦ ἐναντίου δόξα] **νεργακων**=ἡ τοῦ ἐναντίου, omitting δόξα, which "rec. n."
- 23 b. 29. After οὐδαμοῦ] A.T. inserts **λε** **η** **η** **νεργακων**?=καὶ περὶ ὃ οὐκ (ορ μή) ἔστιν ἐναντιότης.
- 23 b. 30. τῇ ἀληθεῖ] **ρωνη** **η** **η** **ρωρη**=τῇ ἀληθείᾳ.
- 23 b. 31. A.T. has order: οἰόμενος ἄνθρωπον.
- 23 b. 36. γὰρ δή] **ωμ**=ἢδη.
- 24 a. 1. ἐναντία] **νεργακων**=ἡ ἐναντία.
- 24 a. 1-24 a. 3. ψευδῆς γὰρ αὔτη. ὥστε καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν] ***ρωνη** **η** **η** **ρωρη** **ε** **ωμ**: **η** **η** **ρωρη**, C.p. n.

In the above J. 1291 implies: ἀληθῆς γὰρ αὕτη instead of ἀληθῆς γὰρ ἐκείνη. Otherwise the Arm. codices agree with Ven. Text.

PART III

ΠΕΡΙ ΚΟΣΜΟΥ

TITLE. The Armenian Title runs: Արիստուէլի իմաստափրի թուղթ
առ Աղքաբանարոս թագաւոր պատմութիւն յաղագս աշխարհի = Արιստուէ-
լոս փիլօսօֆու էպիտոլի ործ Ալեքսանձրոս թասութեա իտորեա ու կօմու.

- 391 a. 4. *τὴν ἐν αὐτοῖς ἀλήθειαν*] **ῷηρիν ****ᾳγλωποτθιτν=τὴν τοῦ πράγματος ἀλήθειαν.*

391 a. 9. *τὸν οὐράνιον ἔκεινον χῶρον*] **ῷηριαρωπαννιν** **ῷηριν** **ῷηρι** = *τὸν οὐράνιον χῶρον.* “*ἱερόν corrig. O.*”

391 a. 11. *ἡ γοῦν ψυχὴ διὰ φιλοσοφίας*] **ἱμωσιτωσιριποτθιτн=ἡ φιλοσοφία.**

391 a. 12. *ἐξεδήμησεν*] **ζωιτωл=ἀφίκετο or ἔφθασεν.**

391 a. 13. *τινα*] A.T. omits.

391 a. 14. *συνεφρόνησε*] **ἴρειρ** 'ἱ **ἱηωαин=συνεφόρησε.** So Q, ambig. R.

391 a. 14. A.T. punctuates after *ράδίως.*

391 a. 16. *τοῦτο δὲ ἔπαθε, καθ' ὅσον οἶόν τε ἦν, πᾶσιν ἀφθόνως μεταδούναι βούληθεῖσα τῶν παρ' αὐτῇ τιμίων]* **ῷηρι** **ինչ ****իրաց.* **և** **որչափ** **չնար** **ինչ էր** **առ յինքենէ ամենեցուն առատապէս ետ զպատու-** **ականագունիցն ցոյցս.=τοῦτο πραγμάτων** καὶ καθ' ὅσον οἶόν τε ἦν *τῶν παρ' αὐτῆς* πᾶσιν ἀφθόνως ἐδίδου (or ἔδωκε) *τῶν τιμιωτάτων ἀπόδειξιν.* P. reads *աւտիս,* and *իրաց* which = *πραγμάτων* may be a corruption of *կրեաց,* which = *ἔπαθεν.*

391 a. 21. *τὴν "Οσσαν"] * **զնաւս քաղաք=τὴν Ναυσπόλιν,** “the city of Naus.”*

391 a. 21. *τὴν Νύσαν]* ***զնաւս լեառն=τὸ Νᾶς ὄρος,** “the mountain Naus.”

391 a. 22. *οἰκτίσειεν ἄν τις τῆς μικροψυχίας τὰ τυχόντα ἐκπεπληγένους]* There is here an evident lacuna in the A.T., which omits these words.

391 a. 24. A.T. has order: *ἐπὶ μικρῷ θεωρίᾳ* and adds this gloss: **և** **իսակաւ** **հոգացողութիւն գիտութեան=**“and upon slight solicitude for knowledge,” καὶ *ἐπὶ σμικρῷ ἐπιμελείᾳ γνώσεως.*

- 391 a. 26. The A.T. translates οὐδέποτε—τῶν ἄλλων thus: **ἢ** οὐ **ἴρρηρ**
սոցունց մակացու լեալք հարազատապէս, վասն այսր ընդ այլս
ոմանս լինէին սքանչեցեալք=“For never having understood
these genuinely, therefore they were wonderstruck at something else.” The Arm. translator therefore either lacked or
neglected the *άν* in 391 a. 26.
- 391 b. 2. οὐδενὸς ἄξια] οὐ **միոյ** իրի արժանի=οὐδενὸς λόγου ἄξια, found in
P. Q.
- 391 b. 3. καὶ καθ' ὅσον ἐφικτόν] ηρչափ և հասանելի=καθ' ὅσον καὶ ἐφικτόν.
- 391 b. 4. θεολογῶμεν] A.T. implies καὶ θεολογῶμεν.
- 391 b. 6. τὴν τῶν μεγίστων ἴστορίαν] զպատմութիւնս որ վասն այդոցիկ է=
τὴν περὶ ἐκείνων ἴστορίαν.
- 391 b. 10. λέγεται δὲ καὶ ἔτέρως κόσμος] այսպէս աշխարհ ասացեալ լինի=
λέγεται δὲ οὕτως κόσμος.
- 391 b. 11. θεῶν] Աստուծով=θεօն. So in 391 b. 12.
- 391 b. 13. εἰληχε γῆ] Երկիրս, որ և պատահեաց = γῆ, ηπερ εἰληχε. The
partic. οὗσα would according to the A.T. depend on εἰληχε.
Perhaps εἶναι should be read.
- 391 b. 14. πεπερατωμένον· ής τὸ ἀνωτάτω θεῶν οἰκητήριον οὐρανος ὡνόμασται]
աւարտեալ ’ի բարձրագոյնսն Երկին լինի անուանեալ=πεπερα-
τωμένον εἰς τὰ ἀνωτάτω οὐρανος ὡνόμασται. The sense of A.T.
is: “being limited upwards is called heaven.” Codex R. has
εἰς for ής, perhaps as a correction. θεῶν οἰκητήριον is not
translated.
- 391 b. 16. δέ] A.T. omits.
- 391 b. 24. καλοῦνται δ' οὗτοι πόλοι] այն որ կոչեցեալն է Երկիրն = δ' γῆ
καλούμενος.
- 391 b. 25. δι' ὁν εὶ νοήσαιμεν ἐπεζευγμένην εὐθεῖαν ἦν τινες ἄξονα καλοῦσι διά-
μετρος ἔσται] *որում իմանամք համանման, զոր ոմանք սոնակ
կոչեն, ուղիղն համաշափ իցէ=՞ (to which) νοօնμεν ἀναλόγον ՞ν
τινες ἄξονα καλοῦσι τὴν εὐθεῖαν διάμετρος ἔσται. “To which
(earth) we conceive a straight line equally fitted, it will be
diameter.” In this sentence something is needed to correspond to *εὶ* and the A.T. is clearly mutilated.
- 391 b. 12—392 a. 1. This whole passage, in order to conform with the
A.T., would read somewhat as follows:

- ταύτης δὲ τὸ μὲν μέσον, ἀκίνητόν τε καὶ ἔδραῖον ὅν, ἢ φερέσβιος
γῆ, ἥπερ εἰληχε παντοδαπῶν ζῷων ἐστία τε οὖσα (? εἶναι) καὶ
μήτηρ. τὸ δ' ὑπερθεν αὐτῆς, πᾶν τε καὶ πάντη πεπερατωμένον εἰς
τὰ ἀνωτάτω, οὐρανος ὡνόμασται, πλήρης ὁν θεών σωμάτων, ἀ
άστρα εἰλθαμεν καλεῖν· κινουμένου οὐράνου κίνησιν ἀΐδιον, μιᾶ
περιαγωγῆ καὶ κύκλῳ συναχορεύει πάντα ταῦτα στοιχεῖα ἀπαύστως
δὲ αἰώνος. τοῦ δὲ σύμπαντος κόσμου τε καὶ οὐρανοῦ σφαιροειδοῦς
οὗτος καὶ κινουμένου, καθάπερ εἰπον, ἐνδελεχώς δύο ἔξ ανάγκης
καταντικρὺ ἀλλήλων ἀκίνητά ἐστι σημεῖα, καθάπερ τῆς ἐν τόρνῳ
κυκλοφορουμένης σφαίρας, στερεὰ μένοντα καὶ περιάγοντα τὴν
σφαίραν, περὶ (potius εἰς) ἀ ὁ πᾶς συνέχεται κόσμος. ὁ μὲν οὖν
κόσμος ἐν κύκλῳ περιστρέφεται ὁ γῆ καλούμενος. ἢ (εὶ) νοήσαιμεν
ἀνάλογον (?), ἦν τινες ἄξονα καλοῦσι, τὴν εὐθεῖαν (? τῇ εὐθείᾳ), διά-
μετρος ἔσται τοῦ κόσμου, τοῦ σφαιρικοῦ γε καὶ περὶ ἐκεῖνο κυκλο-
μένου οὐράνου, μέσην μὲν ἔχουσα τὴν γῆν τοὺς δὲ δύο πόλους πέρατα.
- 392 a. 1. A.T. adds δύο before ἀκινήτων. So *P.*
- 392 a. 6. After αἴθεσθαι A.T. inserts ասացին=քայլաւ.
- 392 a. 12. διέζωσται] *անսեալ լինին=διῶπται.
- 392 a. 14. ծնτա] A.T. omits.
- 392 a. 15. կնկլօւս] վայրս ՚ի բոլորէն շրջին=չափութեալ կուլոֆորունται.
- 392 a. 15. αὐτῶν] A.T. omits.
- 392 a. 18. κινουμένων] շարժեալ=κινούμενον. So *O.*
- 392 a. 19. ἐν τοσούτοις] յայսպիսի=ἐν τοιούτοις.
- 392 a. 21. ἐν ἀλλήλοις] A.T. omits.
- 392 a. 23. չչել] ունելով here implies չչել, which “rc. *O.*”
- 392 a. 23. ταύτῃ] այսպէս : վերնագոյնն=ταύτῃ. ἀνωτάτω μέν.
- 392 a. 25. Διός] *և Արամազդայ=καὶ Διός.
- 392 a. 28. δν] զոր ոմանք=δν օլ μέն.
- 392 a. 30. τά τε] զայսոսիկ=ταῦτα.
- 392 a. 30. καὶ τὴν τῆς κινήσεως τάξιν] A.T. omits.
- 392 a. 32. ՚տι δέ] միշտ=ձեւ.
- 392 b. 2. ἀτάκτῳ] ապականացու տարրն=փθαρτῷ.
- 392 b. 3. διάττει] *ասացեալ լինին=λέγονται οι λέγεται.
- 392 b. 6. նո̄ δὲ κινήσεως] այլ լինդ. *վերնովն=“under the higher part (or
surface), underneath.” *Q.* reads էկենիս for κινήσεως, which
perhaps answers to the A.T.

- 392 b. 8. ἀλεεινός] ***գեղեցկադոյն**=καλλίων. The A.T. may have had **Եղագոյն**="somewhat or very warm," which would render ἀλεεινός.

392 b. 8. ἐν δὲ τούτῳ τῆς παθητῆς ὄντι καὶ αὐτῷ δυνάμεως] **իսկ սորա կրական**
գոլով զօրութեամբ=τούτου δὲ παθητοῦ ὄντος δυνάμει. A.T.
 omits καὶ αὐτῷ.

392 b. 11. ἀνέμων καὶ τυφώνων] A.T. omits καὶ.

392 b. 12. μυρίων τε γνόφων συμπληγάδες] **և միգաց և մառախղաց խառնակ-**
մունք="and confusions of mists and fogs."

392 b. 17. χλόαις] **տեղովիք**=χώραις.

392 b. 27. πολλαῖ τε ἔτεραι πρὸς σύμπασαν τὴν θάλασσαν· καὶ γὰρ αὖται μεγάλαι
 τινές εἰσι νῆσοι μεγάλοις περικλυνόμεναι πελάγεσιν.] The A.T. para-
 phrases this passage: **քանդի բազումք են յամենայն ծով կղղիք,**
եւ մեծքն ՚ի նոցանէ մեծովիք շրջանակի զողեալ են ծովօք, ընդ որս
եւ տիեզերս.=πολλαὶ γὰρ ἐν πάσῃ θαλάσσᾳ νῆσοι· αἱ δὲ μεγάλαι
 αὖτῶν μεγάλοις περικλυνόμενά εἰσι πελάγεσι, ἐν αἷς καὶ ἡ οἰκουμένη.

392 b. 29. ἡ δὲ σύμπασα τοῦ ὑγροῦ φύσις ἐπιπολάζουσα κατά τινας τῆς γῆς
 σπίλους τὰς καλούμενας ἀναπεφυκυνά οἰκουμένας, ἔξῆς ἀν εἴη τῆς
 αἜρίου μάλιστα φύσεως] **քանդի գիճային բնութիւն ջուրին առ**
ոմամբք տեղօք յոյժ ծովացեալ և յինքեան ժողովեալ երևեցոյց
զանուանեալս տիեզերք: **և ՚ի կարգի լցէ թերևս ընդ օդային**
բնութեամբն ջուրն.=ἡ γὰρ τοῦ ὑγροῦ φύσις κατά τινας χώρας
 μάλιστα ἐπιπολάζουσα καὶ καθ' ἑαυτὴν συναχθεῖσα ἀνέφανε τὴν
 λεγομένην οἰκουμένην. ἔξῆς δ' ἀν εἴη ՚σως τῆς ἀερίου φύσεως τὸ
 ՚նջար. The Arm. Version here seems to have been suggested
 by Arm. Version of Genesis i. 9.

392 b. 33. τοῦ κόσμου] A.T. omits.

393 a. 4. ἀπέδειξεν] **Եցոյց բանս=**ἀπέδειξεν ὁ λόγος.

393 a. 6. καὶ νάματα] A.T. omits.

393 a. 7. καὶ ἡπείρους] A.T. omits.

393 a. 12. καὶ ἐντός] **՚ի սոսրինս=**ἐν τοῖς κάτω, "in the lower parts."

393 a. 14. ὅν αἱ μὲν Σποράδες αἱ δὲ Κυκλάδες] **յոմանց Ափիւռ են կոչեցեալ, և**
յոմանց բոլոր կղղիք="by some called Sporades and by others
 Cyclades," ՚նք' ὅν μὲν Σποράδες ՚նք' ὅν δὲ Κυκλάδες καλούμεναι.

393 a. 15. αἱ δὲ ἄλλως δυνομάζονται] **և ոմանք այլպէս գիտեն անուանել=**՚նք'
 ՚նք δὲ ἄλλως δυνομάζονται.

There is no trace of *ov̄σla* in the A.T. On the other hand,

if *οὐσία* is eliminated the feminines *ἡ . . . διήκονσα . . . ἔμψυχος* and *γόνυμος* can only be accounted for by understanding *ἀνθρημάσις*, for the use of which in this sense cp. Arist. de Anima I. 2. 19.

- 394 b. 12. ἀέρι] Λέθεται indicates αἴθερι.

394 b. 12. πνεύματα] ςποῦς· γένεται = πνεύματα ἐκ τοῦ ξηροῦ.

394 b. 14. ἀνέμωγ] ιοφηγ? = αὐρῶν, as in b. 13. Σημεῖον is reserved for ἀνέμος in this passage.

394 b. 16. οἱ δὲ κατὰ ρῆξιν νέφους γινόμενοι καὶ ἀνάλυσιν τοῦ πάχους πρὸς ἑαυτὸν ποιούμενοι] Λέπτη· ἡ φυσικοποιητική αιδηψοι· ἡ φύραποτετεῖν φθάνατροπεῖται. Καταρρεώντας οὐατείλητα = οἱ δὲ κατὰ ρῆξιν νέφους κατὰ ἀνάλυσιν τοῦ πάχους πρὸς ἑαυτὸν προσποιούμενοι. The word οὐατείλητα which I render by προσποιοῦνται means: "add to, augment." πρὸς ἑαυτὸν is equally compatible with the A.T.

394 b. 19. ῥαγέντος] ηρπ . . . φυσικοπειατηλίθην implies ῥαγέντες.

394 b. 21. First δέ] A.T. omits.

394 b. 22. ὃ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς θερινὰς ἀνατολὰς τόπου πνέων] αγήνη ηρπ. οὐατείλητας οὐατείλητας οὐατείλητας = ὃ περὶ τὰς θερινὰς τροπὰς ἔξι ἀνατολῆς πνέων.

394 b. 22. A.T. omits ἄνεμος.

394 b. 23. ἀπηλιώτης δὲ ὃ ἀπὸ τοῦ περὶ τὰς ισημερινὰς] Λέπτη· Σωστρακορήν αρπείληταν· απειληθοτε Ληγίθη = ὃ δὲ περὶ τὰς ισημερινὰς ἔξι ἀνατολῆς (eastern) ἀπηλιώτης καλεῖται. Similarly in b. 24 A.T. seems to imply: ὃ περὶ τὰς χειμερινὰς ἔξι ἀνατολῆς.

394 b. 28. καὶ τῶν βορεῶν] οὐατείλητα Λέπτη· γένεται = ὅμοιός καὶ τῶν βορεῶν.

394 b. 29. κατὰ τὸ μεσημβρινόν] Λέπτη· Σημεῖον αρπείλητα = καὶ κατὰ χειμερινὸν μεσημβρινόν.

394 b. 33. εὐρόντος—νότου] The A.T. transposes this clause with the following one.

394 b. 33. ἐπὶ θάτερα] A.T. omits.

395 a. 3. φερομένων] A.T. omits.

395 a. 4. ὀρνιθίαι] *Σωραταγήνηρ = southern. A corruption of Σωραγήνηρ = ὀρνιθίαι.

395 a. 4. βορέαι εἰσὶ τῷ γένει] *Καταρρεώντας Λέπτη· εἰσὶ = [αὐτοὶ] βορέαι εἰσὶ.

395 a. 10. A.T. omits δέ after ὅταν.

395 a. 10. πρηστὴρ χθόνιός ἐστιν] αγήνη φυσικοπειατηρη ηρπ. Ληγίθης ασθητηρη = "But the

prester which is called burning." These last words are added to explain the foreign word "prester," which is transferred into the Armenian Text. *χθόνιος* is omitted.

395a. 11. A.T. omits δέ.

395 a. II. A.T. omits καὶ ἔξωθεν.

395 a. 12. $\beta\iota\alpha\iota\omega\varsigma$] A.T. omits.

395 a. 14. A.T. omits $\phi\sigma\pi\varepsilon\eta$ $\dot{\epsilon}\nu$ $\tilde{\nu}\delta\alpha\tau\iota$.

395 a. 19. A.T. omits the words: *μάλιστα ὅταν τὸ μὲν τάχιστον ή τῶν ὄντων.*

395 a. 23. σφοδρὸν δὲ ἄλλως καὶ ἀθρόον] *απὸ τὴν εἰς γητικὴν Σωρκανίην* *αἰλυμησην?* = παρὰ τὸ μὴ σφοδρὸν πλήγτειν τῶν νεφῶν or τοῖς νέφεσι, “owing to its not striking forcibly the clouds.” This would explain why it is *ἡμίπυρον*. But *Σωρκανίη* does not govern a genitive or dative, as here *αἰλυμησην*, so the infinitive *Σωρκανίη* must be passive voice and the sense as follows: “through the not-being violently struck of the clouds,” παρὰ τὸ μὴ σφοδρὰ πλήγτεσθαι τὰ νέφη.

395 a. 26. οἱ μὲν αἰθαλώδεις] οἱ μητρωποι καὶ φυγὴν εἰρήνην = οἱ μὲν αἰθαλώδηι κόνιν φέροντες.

395 a. 28. κατασκήπτουσιν εἰς τι] *ξωπολῆν απόνεν οὐρανὸν διέβαμεν
ηἱρεῖαν = κατασκήπτουσιν τῇ ἐνεργείᾳ αὐτῶν.

395 b. 8. καὶ οἰον ἀστρουν ῥῦσις· πλατυνομένη δὲ κατὰ θάτερον.] Λ ή ιημανπι-
θητην τέχνην πλεωθεων λωγνωγκωλ ιερημαρων ζητηρ ιηημανηρην ορ=
καὶ οἰον ὑγρούν φύσις πλατυνομένη καθ' ἐκάτερον ὅ, “and in the
likeness of a wet nature broadening both sides, which is
called comet,” etc.

395 b. ii. $\theta\epsilon\omega\rho\hat{o}\nu\tauai]$ $\mu\bar{\eta}\mu\bar{\eta}=\gamma\acute{\iota}\nu\sigma\tauai$.

395 b. 13. ὅδε προσαγορευθένται. καὶ τὰ μὲν τούτων ἐσπέρια τὰ δὲ ἐῷα]
A.T. omits.

395 b. 26. A.T. omits *πολλαχοῦ*.

395 b. 30. *συγγενές*] *տարադքակից* = *ձսուցած* found in *P. Q.*

395 b. 31. *εὐκρατον*] A.T. omits.

395 b. 32. ἔξεδρον γενόμενον] A.T. omits.

395 b. 33. πολλάκις δὲ πολὺ γενόμενον ἔξωθεν ἐγκατειλήθη τοῖς ταύτης κοιλώμασι] ἡ μανῆς οὐλη^ν αναγκελή φοροῦσα έκ τούτου πολὺ παρελθὸν εἰς κοιλώματα γῆς, “therefrom passing in mass into the hollows of the earth.”

395 b. 34. ἐξόδου μετὰ βίας] A.T. omits

395 b. 36. $\pi\acute{a}\thetaos$] A.T. omits.

396 a. 3. οἱ δὲ συνιζήσεις ποιοῦντες εἰς τὰ κοῖλα χασματίαι] A.T. omits.

396 a. 5: $\dot{\rho}\dot{\eta}\kappa\tauai$] $\mu\tilde{n}l\kappa\tilde{e}g\pi\iota\tilde{q}\tilde{h}\tilde{s}\tilde{p}$ =projectors, casters forth

396 a. 12. μετὰ βρόμου] δωξίων πυρηνήσκεια = with a stench, μετ' ὀσμῆς.

396 a. 16. κεκρυμμένων] A.T. omits.

396 a. 18. χάσματά τε γὰρ γίνεται θαλάσσης καὶ] A.T. omits

396 a. 23. ῥοαί τε καὶ δῖναι ταῖς τῶν πνευμάτων ἀνάλογον, αἱ μὲν ἐν μέσοις πε-
λάγεσιν, αἱ δὲ κατὰ τοὺς Εὐρύποντας τε καὶ πορθμούς.] Λ ζουμητάξει
ψιησιν ἡ Ιωαννεῖση ζηλῆσην ἡ Ιωροῦν, αὕτη ιακὸν πρινετοῦ φησιν
ἡ ψηφίζειν λιβανίν λέων = ῥοαί τε ἐν δίναις ἐκ τῆς συγκράσεως τῶν
πνευμάτων ἐν τοῖς πελάγεσιν αἴγε κατὰ τὸν Εὔριπον καὶ πόρθμον
γενόμεναι. “And currents in eddies from the mixing of winds
in the deeps, those which occur in the Euripus and Porthmos.”
In the above ἡ ψιησιν (=ἐν δίναις) may be a corruption of
Λ ψιητάξει = καὶ δῖναι.

396 a. 28. ἐν ἀέρι τε καὶ γῇ καὶ θαλάσσῃ κατὰ τὸ εἰκὸς αἱ τῶν παθῶν ὄμοιότητες] These words have dropped out in Armenian rendering, which if turned into Greek for the whole passage from τῶν στοιχείων in a. 28 down to φυλάττουσαι in a. 32 makes some sense and would run thus: τὰ στοιχεῖα ἐγκεκράται ἀλλήλοις συνειρόμενα (linked together) καὶ συνιστάμενα εἰς ἐν καὶ ἐκείνων ἐπὶ μέρους ἡ φθορὰ τῇ συγκράσει γένεσις γίνεται ἄλλων τῶν ὅντων καὶ τὸ συμπάν ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτὰ ἀνωλεθρόν τε καὶ ἀγένητον φυλάττουσι: "The elements are intermixt with each other, being bound and compacted into unity; and of them the

partial destruction by mixture becomes generation of other existences. And the all in them and through them they preserve, undestroyed and increase." The A.T. runs thus: Տարերը խառնին առ միմեանս յօդեալ և բաղկացեալ ի միութիւն, և նոցա 'ի մասնէ ապականութիւնն խառնմամբն լինելութիւն լինի այլ էակացու. և ամենայնն 'ի նոսա և 'ի ձեռն նոցա անապական և անցեղ պահին: Read անեղ here.

396 a. 33. καίτοι γέ τις] απλ. οὐ **Σωγετοψ** = πρὸς ὁ βλέπων τις.

396 a. 33. *ει*] A.T. omits. "Om. *O. Q.* et fortasse *R.*" But then these MSS. read *συνεστηκώς* in a. 34, whereas A.T. implies *συνέστηκεν*.

396 a. 35. οὐ πάλαι διέφθαρται καὶ ἀπόλωλεν] *οπρηγ λανκυσιτ λιαπονκεωτ
 τρημαցան ’ի նոցանէ ամենայն հանդիպելոցս բազմութիւնք=ան
 πάլαι կերպամենան էցնետո էξ անտան պանտան տան տչխոնտան պլղթո.
 Perhaps the Greek of the Arm. translator ran: ան πάլαι
 կերպամենան էցնետո էξ անտան պան տան տչխոնտան պլղթօս. Of the
 words οὐ πάλαι δι. κ. ձ.π. there is no trace in the A.T., unless
 the translator read οվ for οὐ.

396 b. 1. ὡς κὰν εἴ πόλιν τινὲς θαυμάζοιεν] A.T. has *ημρδεω_L μρωνξε_Lβ*
θποι_H πιλε_P=πάλιν θαύμαζοι ἄν τις.

396 b. 2. *ἐθνῶν]* *ωραῖον *ψωρεῦν* *ὅμως* = *ἐθνῶν τὸ [ἀρχεῖν αὐτῶν]*. The sense of the A.T. for the whole sentence is: "Again it appears wonderful to anyone, how out of opposed races the governing of them remains firm." *συνεστηκυῖα* seems to be omitted and the phrase *ψωρεῦν* *ὅμως* is odd.

396 b. 4. ἀγνοοῦστι δέ] οὐ πρ πς φήσει = ἀγνοεῖ δὲ τίς

396 b. 5. *δυοῖσιν*] A.T. omits.

396 b. 6. ἀποτελεῖ διάθεσιν ὑποδέχομένη πᾶσαν] **ρωγωκωστηρίῳ**, ***καὶ οἱ μῆτραι**
μωροποιήτριαι ***ηνηρω** **αιλένησης** **ηφαρποῦνται** **ηφαρποῦνται** =ἀποτελεῖ, [καὶ εἰς
μίαν] διάθεσιν [αὐτῆς (ορ αὐτοῦ)] πάντων ὑποδέχεται.

396 b. 9. ἀμέλει] A.T. omits.

396 b. 10. *καὶ*] *μητιν* *ωγιαμ* *λ=οῦτω* *καὶ*. The sense of the A.T. seems to

be, that as nature joined male to female in order to constitute human society, so she produced out of opposites the harmony of the kosmos.

396 b. 14. ἐγκερασαμένη φύσεις τὰς εἰκόνας τοῖς προηγουμένοις ἀπετέλεσε συμφώνους] Ιωαννεῖα, ψωστὶκερ ἢ δεռῦν αυσαγκληση μημαράνητθεαν ρωγαλαστηρεωγ=ἐγκερασαμένη τὰς εἰκόνας διὰ τῆς τῶν προηγουμένων συμφωνίας ἀπετέλεσεν. The idea brought out in the A.T. is that of the various colours being harmonised in the picture, not of the harmony of the picture with the original. φύσεις is left out in the A.T.

396 b. 18. γραμμάτων] A.T. omits.

396 b. 19. *συνεστήσατο*] *շարադասեաց* = *συνετάξατο*

396 b. 20. συνάψειας οὐλα καὶ οὐχὶ οὐλα, συμφερόμενον καὶ διαφερόμενον, συν-
άδον· καὶ ἐκ πάντων ἔν, καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα] *շարալծեսցես ընդ*
*բոլորից զու բոլորն.** **որպէս զի զուգաբերեալ զուգերգողքն և*
տարերգողքն յամենեցունց մի, և *ի միոյ ամենայնն լիցի=*συνά-
ψειας οὐλα καὶ οὐχὶ οὐλα, ὥστε συμφερόμενα συνάδοντα καὶ διάδοντα
ἐκ πάντων ἔν καὶ ἐξ ἑνὸς πάντα γένεσθαι.

396 b. 24. A.T. omits words: ἀρχῶν μέλα.

396 b. 30. $\gamma\hat{\eta}s$] *' \hbar $\zeta\pi\eta\mu\eta$ = $\lambda\nu\acute{e}mu\eta$; a corruption of ' \hbar $\zeta\pi\eta\mu$ = $\gamma\hat{\eta}\eta$

396 b. 35. *τῆς δὲ ὁμολογίας η̄ ἴσομοιρία καὶ*] A.T. implies *τῆς δὲ ἴσομοιρίας*.

397 a. 2. πρὸς τὰ θάτερα] απ. γητικῆν = πρὸς τὰ ψυχρά

397 a. 2. *τῆς φύσεως ἐπὶ τῶν μειζόνων*] A.T. omits, and seems mutilated
397 a. 3. *σωστικού πως*] *λιμόνως* = "in need of, requiring."

397 a. 4. δμονοίας] μῆτραն πείθεων ή οφέλου γηρασιγ =

^{βοηθεῖν ἀλληλοῖς, "of concord and of mutual utility."}

397 a. 5. ην γαρ αν ειποι τις, μερος ευτιν αυτού] Α.Τ. omits
397 a. 5. ἐπὶ τῷ κέπῳ λεγόμενῳ κεκοπιῆται, τις δὲ

397 a. 7. από τον κόσμον λεγομένου κεκουμένου. Τις σε τινά επί μέρους δύναται² ἀν ἐξισωθῆναι τῇ κατ' οὐρανὸν τάξει τε καὶ φορᾷ τῶν ἄστρων] Ληγμαρηφαροποιὸν μηρω [θεὶς Λαμπευθή πριν αυτὴν φημισσα- νοπιθεῖσαί τοι, μανίκι θερετει λαριαγγέλι ψωστήλι αγιστήριν γέρεινθή φωστοποιόν, φεροποιόν μηριηγγέλι καὶ τὸν κόσμον αὐτῆς, ἐὰν θελῇ τις ἐξισωθῆναι, ἐπὶ μέρους ἵσως δύναται² ἀν ἴστορεῖν, λέγω τὴν κατ' οὐρανὸν τάξιν, τὴν φορὰν τῶν ἄστρων.

397 a. 19. ἐμπνεῖ] *γαγαντεωτική* = ἐμφαίνεται.

397 a. 22—a. 31. This passage is merely paraphrased in the A.T., which

in English runs thus : "And by means of these a moisture of just measure is bestowed on the earth, over which the fiery element kindling vivifies the whole by means of concord with earth. And hence is raised up from earth the foliage of all kinds of plants, irrigated with water and with fire made living ; in their season budding forth they renew their kind, which fostering it (the earth) perfects, and again it collects them by yearly creation. Without growing old it watches over the nature of things. It is also sometimes shaken by earthquake and is inundated with flood, and by conflagration is in part consumed. All these things, it seems to me, are from the first good, which bestows on all eternal salvation."

397 a. 25. *περιοχουμένη* [ζώοις] ήρωψ[λέγεται] “with fire made alive.”
 397 a. 27. *μυρίας τε φέρουσα* [ἴδεας καὶ πάθη] A.T. omits and reads *καὶ ταράττειν* “and again amasses (or collects) by periodical creation.”

397 a. 30. πρὸς ἀγαθοῦ] μικρωθῆν μεριτῆν = πρὸς τοῦ πρώτου ἀγαθοῦ.

397 a. 32. κατὰ τὰ ῥήγματα τὰς ἀναπνόας ἴσχουσαι] A.T. omits.

397 b. 2. καὶ τῶν ἐπὶ μέρους] ἡ ἀκτινὴ οὐρη ποτεστω_L μασπιτική=“by the which quickened. the parts.”

397 b. 9. δὴ . . . εἰπεῖν] **ասել** պարտ $\zeta = \delta\epsilon\iota$ εἰπεῖν. Comp. O. P.

397 b. 17. A.T. has order: *προήχθησαν εἰπεῖν ὅτι ταῦτα πάντα*. Cp. P.

397 b. 18. τὰ καὶ δι' ὁφθαλμῶν ἵνδαλλόμενα ἡμῖν καὶ δι' ἀκοῆς καὶ πάσης αἰσθήσεως, τῇ μὲν θείᾳ δυνάμει πρέποντα καταβαλλόμενοι λόγον, οὐ μὴν τῇ γε οὐσίᾳ] ἀγμῆκρν ϕἱ 'ἱ δέπουν ωξωγ և ψεζεωγ և ωιτ-
νωιγν ϕαιγιούթεων նկատեմք յէսս զասոռածային զօրութեան
նշանակ, սակայն ոչ զգոյացութիւնն= “that is to say, that by
means of our eyes and ears and all our senses we contemplate
in existences a symbol of divine power, but not the essence;”
as if the Greek ran : λέγω δὲ ὅτι δι' ὁφθαλμῶν καὶ δι' ἀκοῆς καὶ
πάσης αἰσθήσεως ἵνδάλλομεν ἐν τοῖς οὖσι τῆς μὲν θείας δυνάμεως
τὸ σύμβολον, οὐ μὴν τήν γε οὐσίαν.

397 b. 27. μάλιστα δέ πως αὐτοῦ τῆς δυνάμεως ἀπολαύει τὸ πλησίον αὐτοῦ σῶμα] αγλ̄ λε 'ὴ φορπεθεντ̄ ορμα απειωλ̄ λιμήνι μῆγον, ορ μετάσ-
επραφην̄ εν. A.T. thus omits σῶμα, and ἀεί is read for
αὐτοῦ, as in O, R.

397 b. 32. καὶ πολλῆς μεστὰ ταραχῆς] A.T. omits.

397 b. 32. *οὐ μὴν ἀλλά*] A.T. omits.

397 b. 33. καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς] Λεπτομέρεια: από την πρώτη γραμμή της σειράς των λέξεων μεταγενέστερης σημασίας.

397 b. 34. A.T. punctuates after $\eta\mu\acute{a}s$ and not after $\sigma\nu\mu\beta\alpha\acute{l}nei$, and inserts

υωκων=οὐ μὴν ἀλλά before κατὰ τὸ ἔγγιον. In 387 b. 32 οὐ μὴν ἀλλά was omitted; here A.T. inserts it. Thus ll. 32-34 run thus according to A.T.: εἴναι· καὶ καθ' ὅσον ἐπὶ πᾶν δι-ικνένσθαι πέφυκεν ἡ θεία δύναμις καὶ ἐπὶ τὰ καθ' ἡμᾶς· δροίως συμ-βαίνει καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς· οὐ μὴν ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔγγιον.

397 b. 35. $\tau\epsilon$ καὶ πορρωτέρω] A.T. omits.

In the above *φοιτώσα* is rendered ξωπανίει^{ται} which means "dividing" or "being divided." Probably a corruption of ξωπανίει^{ται} = "reaching, arriving at."

398 a. 10. *οὐκ*] A.T. omits.

398 a. 13. *aὐτὸς μὲν γάρ*] A.T. omits.

398 a. 14. παντὶ ἀόρατος] A.T. omits.

398 a. 14. ἐπέχων βασίλειον οἶκον] πινετρψ μποτένης ζωστιστέω = ἔχων οἶκον
ἰδρυμένον (or βεβαιωμένον), “having a house made firm.”

- 398 a. 14. καὶ περιβολὸν χρυσῷ] πικῇ ψωρυψῷ=χρυσοῖς περιβόλοις.

398 a. 16. πυλῶνες δὲ πολλοὶ καὶ συνεχέστεροι, πρόθυρά τε συχνοῖς εἰργόμενα σταδίοις ἀπ' ἀλλήλων θύραις τε χαλκαῖς καὶ τείχεσι μεγάλοις ωχύρωτο] ηρωτέουσιν πινελοψήρωντεορ φύντεωι λειτουργεωτελέντη ηρωμέρενον φηνδοφορούσιν φυτεύσιν, αυστηρούσιν, χαροψήρων ζειτουργεωτελέντη, οἵ λαπάροις αφούντεορούσιν ρυνάκοτεύτεντε=“having gates fastened with foregates and fortified under brazen gates with great care, at a distance of stages set afar from dwelling of inferiors.”

398 a. 18. ἔξω δὲ τούτων ἄνδρες οἱ πρῶτοι καὶ δοκιμώτατοι διεκεκόσμητο] οὐαγιητέοις γαπωδῆτεν λειτουργεωτελέντη οἵ ιτεζαφορούσιν τελέντη ηρωτελέντη λέποντα, οἵ δωπούγιον=“and thus being established in the first and supreme place, of them of the slaves.”

The only point of relation here between the Greek and the Armenian lies in *πρῶτοι* and perhaps in *τούτων* which = *նոցա*. The drift of the Armenian rendering seems to be this: “And they (the kings) being thus set up in the first and supreme place, of their slaves some around the king are bodyguards and servants,” etc.

398 a. 21. ἐκάστου περιβόλου] αψωρωαնիցն=“of the palace.”

398 a. 22. αὐτὸς δεσπότης καὶ θεὸς δονομαζόμενος] οἵ δեռն սոցա=δι' αὐτῶν.

398 a. 25. πολέμων] .քաղաքաց=πόλεων.

398 a. 29. καὶ βασιλεῖς δοῦλοι] A.T. omits.

398 a. 30. ἡμεροδρόμοι τε καὶ σκοποὶ καὶ ἀγγελιαφόροι φρυκτωριῶν τε ἐποπτῆρες. τοσοῦτος δὲ ἦν ὁ κόσμος καὶ μάλιστα τῶν φρυκτωριῶν κατὰ διαδοχὰς πυρσενούσῶν] որում և Հպատակեն պատգամաբերքն ընթացիցն փոխատρութեամբ οἵ τοπεրնջեան և οἵ գիշերի ժամուց Հրատարակելով միմեանց=“to whom also are subject bearers of tidings by means of succession of stages in day and night time communicating with each other.”

398 b. 5. ἐπιτελεῖν ἢ βούλοιτο] A.T. omits.

398 b. 12. διὰ τὴν ἀσθένειαν] վասն ներդոյ սոցունց տկարութեանց=“on account of their inner (or natural) weaknesses,” διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς ἀσθένειαν.

398 b. 13. ῥᾳστῶντος καὶ] A.T. omits.

398 b. 14. ἀμέλει] A.T. omits.

- 398 b. 18. καὶ ὁφθαλμόν] A.T. omits.

398 b. 18. ἔστι δὲ ὅτε] **ωγι** **ψωπάνω** ή **ωγιρ** **ἱρή** **qb**=ἔστι δὲ αἰτία τούτου ὅτι.
Perhaps the Greek ran simply ἔστι δὲ ὅτι.

398 b. 19. τὰ μέρη μετά τινος εὐρυθμίας] **μάστιγνην** **απ** **ἱρκεωρι** **ἱερή** **φωρωγιαρ-**
μαρποτθεωρη **εν** **շարակայեալ**=“the parts are linked with one
another by some fair rhythm;” as if συνέχεται or some simi-
lar word stood in the Greek.

398 b. 21. After δίδωσι A.T. adds **նախ՚ի** **մերձաւորսն**=πρώτον εἰς τὰ πλησία.

398 b. 23. καὶ αὐτὸς πάλιν ἐκίνησεν ἄλλο σὺν κόσμῳ δρώντων μὲν πάντων] **և**
նոյն **դարձեալ** **զմիւսն** **շարժէ**, **զարդարուն** **եղեալ** **նովաւ** **ամե-**
նեցուն=καὶ αὐτὸς πάλιν ἄλλο ἐκίνησεν συγκοσμούμένων δι’ αὐτοῦ
πάντων κ.τ.λ., “all things being arranged together by him (i. e.
the Deity) in a way befitting their respective constitutions.”

The Codices *O. P. Q.* do not read δρώντων μέν, but incline
to δέον or δέων μετά. Read perhaps συγκοσμηθέντων.

398 b. 25. καὶ ἑτερόας] A.T. omits.

398 b. 26. ἔστι δὲ οἷς καὶ ἐναντίας καίτοι τῆς πρώτης οἶνον ἐνδόσεως εἰς κίνησιν
μίαν γενομένης] **և** **ներչակ**. **մանաւանդ** **առաջին** **շաղկապին** **առ**
՚ի **շարժութիւն** **միւսոյն** **լինելով**=ἔστι καὶ ἐναντίας· καίτοι τῆς
πρώτης ἐνδόσεως εἰς κίνησιν ἑτερόας γενομένης.

Codices *O. P.* read ἐνδόσεως, which also seems to fit in with
the idea worked out in b. 20–24. In 399 a. 3 **καίτοι** is ren-
dered by the same word **մանաւանդ**, which renders it likely
that **καίτοι** also stood here in 398 b. 26. I render **միւսոյն** by
ἑτερόας rather than ἑτέρας because ἑτερόας is found in
398 b. 25 unrepresented in the A.T. Perhaps the A.T. is
corrupt, and we ought to have **միւսոյն**=ἑτερόας in 398 b. 25,
and the closely resembling word **միոյն**=μίας in 398 b. 27. A
copyist may have omitted it in b. 25 and inserted it wrongly
in b. 27 in place of **միոյն**.

398 b. 30. δόμον] A.T. omits.

398 b. 31. γάρ] A.T. omits.

398 b. 32. ἀλλόμενον] A.T. omits.

398 b. 33. εἰς τὰ σφέτερα ἥθη καὶ νομούς] A.T. omits.

398 b. 34. οἵλήστεται πετόμενον] ***փչէ**=“blows, exhales.” A.T. is a cor-
ruption perhaps of **թռչէ**.

- 399 a. 1. ἔχει] A.T. omits. So *P.*
 399 a. 2. ἀλλοῖαι] *ψυλη*=ἄλλων.
 399 a. 6. καὶ τὰς ἰδίας ἐκάστων κατασκευάς] A.T. omits.
 399 a. 7. καὶ φθίνουσα] A.T. omits.
 399 a. 9. τούτων] A.T. omits.
 399 a. 10. A.T. omits τούτου καὶ τελευταῖος ὁ τοῦ Κρόνου λεγόμενος ἐν διπλασίον, and has order: ὁ δὲ Διὸς ἐν ἡμισεῖ καὶ ἔξαπλασίον. “om. pr. *O.*.”
 399 a. 12. συναδόντων καὶ χορεύοντων κατὰ τὸν οὐρανὸν ἐξ ἐνός τε] A.T. omits.
 399 a. 14. ἐπύμως] A.T. omits.
 399 a. 16. ἔσθ' ὅτε] *ζωμῶνταμῆν*=ἄμα.
 399 a. 19. φερωνύμως] **ρωτερωροπλέτεωμῆν*=“by means of benevolence.” This curious mistake probably arose from κατὰ . . . τὸ ἐνδόσιμον being rendered *ὑεροπολέτεωμῆν*=“by way of concession or yielding,” which is one sense of the Greek, though here it means “by way of prelude or signal.”
 399 a. 20. ἀεί] A.T. omits.
 399 a. 21. δὲ διττάς] *ῷητρῆν*=“his,” τὰς ἔαυτοῦ.
 399 a. 21. δὲ παμφαής] *καὶ αἰτεῖναμῆν*=καὶ δὲ παμφαής.
 399 a. 24. κατὰ καιρόν] A.T. omits.
 399 a. 25. τά τε πάθη τὰ ἐν τῷ περιέχοντι συμβαίνοντα] ἣ *ψωροτένακεωλ* *αἰτεῖναμῆν* *ψωτωςέλπη*=ἐν τῷ περιέχοντι πάντα συμβαίνοντα.
 399 a. 31. σημήνη] **καμῆ*, *σωρθέ*=θελῆ, κινεῖ. The A.T. may here be a corruption of *αἰτεῖνακέ* which would=σημήνη.
 399 a. 33. πᾶσα] A.T. omits.
 399 a. 34. μυρίας ἰδέας ἀναφαίνοντά τε] A.T. omits.
 399 b. 1. καιροῖς] A.T. omits.
 399 b. 3. δὲ θώρακα ἐνδύεται, δὲ κυνηγῖδας ἢ κράνος ἢ ζωστῆρα περιτίθεται] *καὶ οἵνης* *ψωτειτρῆν* *καὶ οἵνης* *ψωτηλωροπλέτεων*=δὲ ἔιφος, δὲ κράνος.
 399 b. 7. εἰς λόχον] *ψωταπλένη* *ῇτρ*=τὸν λόχον.
 399 b. 7. εἰς τάξιν] *ψωταπλένη* *καρδῆ*=τὴν τάξιν κοσμεῖ (ορ κατασκευάζεται).
 399 b. 12. ὅπερ οὐδαμῶς ἐστὶν ἐμπόδιον οὔτε ἐκείνῃ πρὸς τὸ δρᾶν οὔτε ἡμῖν πρὸς τὸ πιστεῦσαι] ορ **ψεύταπλένη* *οὐνή*, *καὶ οἱ* *ψωτα* *σωρθέλμη* *από* ἣ *μπωδητρῆν* *θερωτηλωροπλέτεων*=“who (or which) has the whole; and it need not move us to the idea of unbelief.”

- 399 b. 15. αὐτοῖς] *ῇτρη*=έαυτῆς.
 399 b. 18. χρήσεις] A.T. omits and implies νόμων κόσμος καὶ πολιτεία. Cp. *O.* and *P.* which insert καὶ.
 399 b. 22. ἔργων] *ῷηρδη* *ῇτρη*=ἔργων αὐτοῦ.
 399 b. 23. τὰ γὰρ πάθη καὶ τὰ δι' ἀέρος ἀπαντα] *ψωνη* *ῇτρη* *ῃτρῆν* *καὶ οἱ* *ῷηρη* *ψων* *ῷητη* *αἰτεῖναμῆν* *ἴνε*=δ γὰρ οὐρανὸς καὶ τὰ ὑπὲρ ἀέρα ἀπαντα.
 399 b. 25. κόσμον ἐπέχοντος] *καὶ οἱ* *ῷηρη* *ῳτη* *ῳραρεωλ* *καὶ* *ῷηροπλένακέ*=κόσμον ποιήσαντος καὶ συνέχοντος.
 399 b. 25. ἐξ οὗ] A.T. omits.
 399 b. 28. οἰωνοῖ] *ῃτρη*=οἱ οἴνοι, “the asses!”
 399 b. 29. παραβάλλειν] *addCriterionεγητωδανηλ*=τὸ παραβάλλειν.
 399 b. 30. τὸν κόσμον] A.T. omits.
 400 a. 1. τῷ ἀγάλματι] *ῃτρη* *ῳατη* *ῳρηνηπολ* *ῳρηνηπολ*=τῷ ἀγάλματι τὸ ἐντυπωθέν.
 400 a. 3. τε καὶ συγχεῖν] *ψωνη* *ῳηψωτη* *ῃτρη* *ῷηροπλένακέωλ*=τούτῳ γὰρ συνεχεῖς ἦν.
 400 a. 3. τοῦτον οὖν ἔχει τὸν λόγον δὲ θεὸς ἐν κόσμῳ, συνέχων τὴν τῶν ὄλων ἄρμονίαν τε καὶ σωτηρίαν] *ῳρη* *ῳηψωτη* *ῳρηνηπολ* *ῳατη* *ῳρηνηπολ* *ῳρηνηπολ*=*ῷηροπλένακέωλ* *καὶ οἱ* *ῷηρη* *ῳρηνηπολ* *ῳρηνηπολ* *ῳρηνηπολ*=κατὰ τοῦτον οὖν λόγον κόσμον δὲ θεὸς συνέχει τῶν ὄλων ἄρμονία τε καὶ σωτηρία.
 400 a. 6. καθαρός] A.T. omits.
 400 a. 6. βεβηκώς] *ῳατη* *ῳρηνηπολ*=βεβαῖος.
 400 a. 10. δὲ ποιητής] A.T. omits.
 400 a. 14. πέπταται ἀνέφελος λευκὴ δὲ ἀναδέδρομεν αἴγλη] A.T. omits.
 400 a. 24. καὶ πάθη] A.T. omits.
 400 a. 27. πολλάκις] *ῷηρη* *ῳρηνηπολ*=πόλεις. So *O. Q.*
 400 a. 28. πνευμάτων καὶ τυφώνων] *ῳηψωτη* *ῳρηνηπολ*=τυφώνων πνευμάτων.
 400 a. 30. γενόμεναι] * *addCriterionεητη*=“being shed or scattered forth;” probably a corruption of *ῃτρη*=γενόμεναι.
 400 a. 32. καὶ ἐκφυσήσασαι] A.T. omits.
 400 b. 1. ἔξόχως] A.T. omits.
 400 b. 4. παρέτρεψε τε τοῦ φλογμοῦ] A.T. omits.
 400 b. 5. καὶ ἐτήρησεν ἀβλαβεῖς ἄμα τοῖς γονεῦσι τοὺς νεανίσκους] A.T. omits.
 400 b. 10. A.T. has order: ἀπονον ἀλυπόν τε. So *P.*

- 400 b. 11. ἴδρυμένος] *սերտեալ զօրութեամբ=նձրսմέնոս* ծսնάմει.
- 400 b. 12. περιάγει] *պարածածկէ=“envelopes, enfolds”?*=πεրιέχει.
- 400 b. 12. ὅπου βούλεται καὶ ὅπως ἐν διαφόροις ἰδέαις] *որ և կամեցեալ լինին զանազան տեսակք?*=*օσաπερ թօնլետαι ἐν διαφόροις ἰδέαις.*
- 400 b. 13. ἀμέλει καὶ] A.T. omits.
- 400 b. 16. θεσμοθέται δὲ εἰς τὰ οἰκεῖα δικαστήρια] A.T. omits.
- 400 b. 17. καὶ] A.T. omits.
- 400 b. 18. τὰ προσήκοντα, καὶ δὲ μέν τις εἰς τὸ πρυτανεῖον βαδίζει σιτησόμενος, δὲ πρὸς τὸν δικαστὰς ἀπολογησόμενος] 'ἱ սոցանէ պատշաճի ումբմն 'ἱ պահանջարանն ընթանալ զի հատուցանէ, և ումբմն առ դատաւորն զի տացէ պատասխանի=“of these it is proper for the one to go into the tribunal in order to indemnify and for the other (to go) before the judge that he may defend himself.”=τούτων πρόστηκόν ἔστι τῷ μὲν εἰς τὸ πρυτανεῖον βαδίζειν ἀποδώσοντι, τῷ δὲ πρὸς τὸν δικαστὰς ἀπολογησομένῳ.
- 400 b. 20. ὁ δὲ εἰς τὸ δεσμωτήριον ἀποθανούμενος] A.T. omits.
- 400 b. 23. ἄλλοις] A.T. omits.
- 400 b. 23. κατὰ μίαν πρόσταξιν] *ըստ *իւրումն հրամանի*=“according to their (or its) ordinance.” *իւրում* may be a corruption of *միում=միան*.
- 400 b. 24. σώζει τὸ τοῦ ποιήσαντος ὄντως] 'ἱ յողջ պահողաց զկամն օրինացն 'ի սմանէ=τῶν σωζόντων τὴν βούλησιν τῶν νόμων ἐν αὐτῇ, “of the things which preserve whole the will of the law in it.”
- 400 b. 26. δμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων.] **և ամենայն գոյիւք=* ἄλλα δὲ πάντα (γέμει) τῶν ὄντων. Perhaps *գոյիւք=τῶν ὄντων* is a mutilation of *գումիւք=στενաγմάτων.*
- 400 b. 28. λέγω δὲ τοῦδε τοῦ κόσμου] *ասացից արդեօք թէ և աշխարհի=λέ-* γում *ան և կօմու.*
- 400 b. 28. լուկլինիս] *մի է=εἰς էστίν.*
- 400 b. 29. ՚] *և ոչ=oնծէ.*
- 400 b. 30. օմալ] A.T. omits.
- 400 b. 30. անացեցրամմենան] A.T. omits.
- 400 b. 31. A.T. reads ἡγουμένου δὲ αὐτοῦ ἐμμελῶς (*և նորին առաջնորդելով ներդաշնակապէս*) omitting ձեւկունήτως and καὶ.
- 401 a. 1. καὶ περσέαι] A.T. omits.
- 401 a. 1. յլսկերալ] A.T. omits.

- 401 a. 2. ὁ ποιητής, τὰ δέ] *քերթողն, պաղովի են պիտանացու. իսկ այլ=օ* ποιητής, կարպատ և սի չրησιմալ, τὰ δὲ κ.τ.λ.
- 401 a. 3. πλάτανοι καὶ πίτνες καὶ πύξιν κλήθρη τ' αἴγειρός τε καὶ εὐώδης κυπάριսσος] *մայրք և տոսակը, սոճիք և նոճիք=πίτնեς καὶ πύξին αἴγειρός τε καὶ κυπάրιսսոս.*
- 401 a. 5. δπώρης] A.T. omits. ՚ալլաա] A.T. omits.
- 401 a. 7. καὶ μηλέա] A.T. omits.
- 401 a. 11. τὴν γῆν] So Ven. Ed. which reads *հողով*, but P. 106 has *բանիւ =լօցօն.*
- 401 a. 13. αὐτὸς νεοχμօն. καλօնμεն] *մեք նորոգմունս անուանեմք:* կոչեմք=անտօն նեօխմօն ծնօմաչօմեն. καլօնմեն.
- 401 a. 13. παրալլիլաա] *յարանունապէս=πարաննմաս.*
- 401 a. 15. Κρόνον δὲ παῖς καὶ χρόνου λέγεται διήκων ἐξ αἰώνος εἰς ἔτερον αἰώνα] *'ἱ ժամանակի. քանդի և նա ժամանակի. լինի ասացեալ ըստ հետևման և յաւիտեան. ընդ որով և յաւիտենականք.=էկ Κρόνον ('ἱ should perhaps be և, when the meaning would be Κρόνον δὲ) καὶ γὰρ αὐτὸς χρόνος ἔστι. λέγεται διὰ τοῦτο (A.T.=by consequence) καὶ ἐξ αἰώνος. καθ' δ καὶ αἰώνիα (or αἰώνιοι). The words which I render καὶ γὰρ αὐτὸς χρόνος ἔστι may have been added by the Arm. translator to explain the play on Κρόνος and χρόνος. The rest is corrupt.
- 401 a. 16—401 a. 24. աստրապանօս τε καὶ . . . καὶ μεլիչօս] The A.T. translates this passage, the copyists adding that it seems an interpolation though found in some exemplars. It is not, however, translated, but the Greek titles are merely set down in Armenian letters and severally explained.
- 401 a. 17. ա՞թրօս] is omitted in A.T.
- 401 a. 19. ա՞ծ տան կարպան ուոււն ծէ ա՞ծ տան ուոււն ծնօմաչէտա] **պասն պաղոցն որ առեալ լինին 'ի քաղաքացն=*“on account of the fruits which are taken from the towns.”
- 401 a. 22. չենոս] A.T. omits.
- 401 a. 25. էտնմաս] *պատրաստապէս=էտնմաս.*
- 401 a. 26. A.T. omits αὐτօս.
- 401 a. 28. ձրյուկըառնօս. Ζεὺս կեփալի, Ζεὺս մըստա. Διօս δ' էկ πάντա տէտսկտա] A.T. omits.
- 401 b. 2. Ζεὺս ձրտու քէցա] A.T. omits.

which is going to become, how it is to arrive, is difficult to know."

- 401 b. 23. ἐστὶν οὐκ ἄλλο τι πλὴν ὁ θεός] η η πατέρες ή φίλων
αυτοποιήση = οὐκ ἄλλῳ τινί ἐστι γνώριμα πλὴν τῷ θεῷ.

401 b. 26. πορευόμενος· τῷ δὲ αἰεὶ ξυνέπεται δίκη τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θείου
νόμου τιμωρός] *ζειτετεροπεριεγνάντειροψιτεσακαρο: Ήσακοι ήρωατανγν
պակասելոյ J՝ ստուծոյ պատուհամին= πορευόμενος լծեան. Էնεκա
δίκης τῶν ἀπολειπομένων τοῦ θεού τιμωρός.

401 b. 28. ἦς] *Նոյնպէս= օմօնաս.

401 b. 29. ἐξ ἀρχῆς] ի նմանէ= է է անտիս.

401 b. 29. μέτοχος εἶνη] լնդունի զշնորհս= μετέχει χάριτος.

PART IV.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΩΝ.

αὐτῶν παρέπεται τῇ φρουνήσει ἡ κατὰ μίαν ἐκάστη ἡ ἄμα πᾶσαι.
The A.T. seems mutilated here.

- 1250 a. 40. δλιγωρίας] αρχαμάρχαντις χαριτωρισ=δλιγωρίας μετρίας.

1250 b. 2. καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι] Λιγαρθρούτεων φωτισμοῦ πρὸς σῆμα λιγεῖν=καὶ τὸ νίκης αἴτιον εἶναι τῆς μετὰ αὐτοῦ, “to be cause of the victory which may be with it.”

1250 b. 4. ἀνδραγαθίζεσθαι] Λιγαρθροῦ=καὶ τὸ δύνασθαι.

1250 b. 5. καὶ τὸ θράσος] A.T. omits.

1250 b. 9. καὶ τὴν δικαίαν ἄδειαν] Ιηρωατῇ ἢ φωτισμωπούτεων ξένεξιν=δικαίως τὴν ἀτιμίαν (or ἀδοξίαν).

1250 b. 12. δύνασθαι] A.T. omits.

1250 b. 14. καρτερεῖν] Στρατιώτην Ιαμβίναγνή=καρτερεῖν ἐν πάντι.

1250 b. 15. τῆς κατὰ φύσιν ἐνδείας] Ρύνακων φιτσηγῆν Ιωροπούτεων=τῆς τῶν κατὰ φύσιν χρησίμων ἐνδείας.

1250 b. 17. τὰ νόμιμα καὶ τὸ σώζειν] A.T. omits.

1250 b. 18. ἐν τῷ διαφέροντι] απο ίηρια απωρριψτικέωμα=ἐν τῷ ψευδῶς φέροντι; the A.T. is certainly a corruption of απο ίηρια απωρριψτικέωμα=ἐν τοῖς διαφέρουσι.

1250 b. 27. ἐν τῷ διαφόρῳ] Ἡ γαναγωνπούτεων ρρκετηγήν?=ἐν ταῖς διαφοραῖς τῷ ἀδικουμένῳ.

1250 b. 27. τὸ μὴ λαβεῖν] οὐ πονητῆν βῆν=τὸ μὴ λαβεῖν τι.

1250 b. 29. καὶ διαγωγὴν ἔχόντων ἡδεῖαν ἄνευ τοῦ λυσιτελούντος] Ιητρογ γένειον ιηρωασθή απωτελέφων γραμματωδῆν=τῶν αὐτοῦ χρημάτων δίκαιος μᾶλλον ἢ τὸ πρέπον (? δέον). The A.T. is not consecutive and probably corrupt.

1250 b. 31. A.T. omits ἢ and has order: τῶν ζώων θρεπτικὸς ὕδιόν τι ἔχόντων θαυμαστόν.

1250 b. 33. A.T. has order: ἐλεητικὸν εἶναι.

1250 b. 35. καὶ τιμὴν καὶ ἀτιμίαν] A.T. omits.

1250 b. 40. A.T. has order: δυνάμενος ἀδικεῖσθαι.

1250 b. 44. A.T. has order: τὸ κακῶς βουλεύσασθαι and omits τὸ ὅμιλῆσαι κακῶς.

1250 b. 44. A.T. has order: τὸ κακῶς χρήσασθαι.

1251 a. 2. ἀμαθία ἀπειρία is the order in A.T.

1251 a. 4. vide ad 1251 b. 15.

1251 a. 7. A.T. has order: ὑπὸ λόγου καὶ ὑπὸ ἔργου.

- 1251 a. 9. πικρολογία] **ϙηρυχή**=μεταμέλεια.

1251 a. 16. τοῦ ἥθους] A.T. omits.

1251 a. 22. vide ad 1251 b. 15.

1251 a. 23. κωλύοντος] **πειρατεῖον**=μὴ κωλύοντος.

1251 a. 23. A.T. has order: τὸ αἴρεσθαι τὰς ἀπολαύσεις τῶν ἡδονῶν τοῦ λογίσμου μὴ κωλύοντος.

1251 a. 25. μὴ μετασχεῖν] **ϙηρυχή**=τὸ μὴ μετασχεῖν.

1251 a. 29. τῇ ἀκολασίᾳ] **ϙηρυχή**=τῇ ἀκολασίᾳ ἡκολούθει.

1251 a. 31. A.T. reads πλημμέλεια after πατρίδα in a. 33.

1251 a. 34. τὸ διάφορον] **ϡωζεῖον**=κερδαίνειν.

1251 a. 35. A.T. reads ἐτέρους after παρασκευάζουσιν.

1251 a. 36. ἡ τις κερδαίνουσ' οὐδέν] **πειρατεῖον**=οὐδὲν κερδαίνουσα [ἔσικεν], “gaining nothing seems.” ὅμως ἀδικεῖ is rendered exactly.

1251 a. 37. ἔθη] **ἱρωγῆν**=“things”; a corruption of **ἱρωτεῖον**=δίκαια.

1251 b. 5. A.T. has order: πανταχόθεν κερδαίνειν ζητοῦσι.

1251 b. 7. φειδωλία δ' ἐστὶ καθ' ἣν ἀδάπανοι γίνονται τῶν χρημάτων εἰς τὸ δέον κιμβεία δ' ἐστὶ καθ' ἣν δαπανῶσι μέν, κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς, καὶ πλέον βλάπτονται τῷ μὴ κατὰ καιρὸν ποιεῖσθαι τὸ διάφορον.] **Ϛλωτοπείθητν** ἐ **ρυστ** ορποτ^μ δωλικῆν **ρύνη** **սակալի** **չարաշար** **և** **վնասեալլինին** **առանց** **շնորհից**. **իսկ** **անհաղորդութիւն** **է** **ըստ** ορποτ^մ **ընչկաք** 'ի **պատշաճն** **անծախողք** **լինին**. = φειδωλία ἐστὶ καθ' ἣν δαπανῶσι μὲν κατὰ μικρὸν δὲ καὶ κακῶς καὶ βλάπτονται ἄνευ χαρίτος. κιμβεία δ' ἐστὶ καθ' ἣν τῶν χρημάτων εἰς τὸ δέον ἀδάπανοι γίνονται.

1251 b. 15. ἀμετρία] A.T. omits.

1251 b. 15. βαρυθυμία] A.T. translates this word exactly by **ծանրամոռութիւն**, of which **ծանր**=βαρύ and **մոռութիւն**=θυμίա.

In 1251 a. 4 however βαρυθυμία is rendered by a word **պղերկութիւն** which=“indolence” and which is also used in 1251 a. 22 to render ῥάθυμία. We must infer that the translator read in 1251 a. 4 ῥάθυμία rather than βαρυθυμία, even though there ῥάθυμία best fits the sense.

1251 b. 19. ὑπεξαίρεσθαι] **ամբարհաւաճելն?**=էξαίρεσθαι.

1251 b. 20. A.T. has order: δύνασθαι ἐνεγκεῖν.

1251 b. 22. τὰ δλιγωρήματα] **չանդիսմունս**=τὰ τυχήματα.

- 1251 b. 23. A.T. has order: ὥβριν καὶ ἀτιμίαν καλεῖν.
 1251 b. 23. καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν ἢ λήθην γιγνόμενα] **թէպէտ** և **Ճշմարտապէտ**
 յանդիտութենէ **լինի** **հանդիպեալ=** καὶ τὰ δι' ἄγνοιαν ἀληθῶς
 γιγνόμενα.
 1251 b. 26. τὸ ποεῖν σπουδαίαν] **փոյժ** և **առաքինի** **ունելն=** σπουδαίαν καὶ
 ἀγαθὴν **չ**χειν.
 1251 b. 31. After ἀγαθούς A.T. inserts **և** **ասելն** **զյոռիսն=** καὶ μισεῖν τοὺς
 φαυλούς.
 1251 b. 34. After ἀγαθή A.T. inserts **յիշումն** **բարի=** μνήμη ἀγαθή.
 1251 b. 37. τῆς δὲ κακίας ἐστὶ τὰ ἐναντία] **իսկ** **ընդհանուր** **չարութեան** **գործ**
 և **յասուկ** և **հետեւութիւն** **ամենայն** **ասացելոց** **ներհակըն** **որբ**
 են 'ի **պարսաւելեացն=** ծλωσ δὲ τῆς κακίας ἐστὶν **ջրցուն** καὶ **նօւօն**
 καὶ **էպօմενօն** **պանտա** **տան** **էրդիմէնան** τὰ **էնառտիա** **ծնտա** **տան** **փէկտան.**

PART V.

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

TEXT OF
BUSSE.
PAGE. LINE.

1. 1. A.T. has simple title: Πορφυρίου εἰσαγώγη. But the Armenian commentary, in discussing the title, adds: τοῦ φοίνικος τοῦ μαθητοῦ πλωτίνου τοῦ Λυκοπολίτου.
1. 4. Second καὶ] A.T. omits. Also Com.
1. 9. αὐτίκα] ωρητικήν βικήν φωνηλωλάκη=αὐτίκα οὖν.
1. 10. εἴ τε καὶ ἐν μόναις ψιλαῖς ἐπινοίαις] Λεβέ (Com. Λεβέ) μῆμαν ᾧ μουκή μηναδηλθεῖν. Reading Λεβέ of which Λεβέ is no doubt a corruption, the above implies: εἴ τε μόνον ἐν ψιλαῖς ἐπινοίαις. In Cod. Tic. Λεβέ is read.
1. 15. καὶ τούτωι] A.T. omits, but the Arm. Com. retains.
1. 22. κατὰ ἀποτομὴν τὴν ἀπὸ τῶν ἄλλων] ρυμαρητροπολθεῖν ζωγρογν=? κατὰ ἀπόδοσιν τὴν τῶν ἄλλων. But MS. E. has ζωγρογν; which if we read, the meaning becomes: κατὰ ἀπόδοσιν ἀπὸ τῶν ἄλλων. The word ρυμαρητροπολθεῖν is the usual equivalent of ἀπόδοσις.
2. 1. εἴτε . . . εἴτε] Ιωακ. . . Λειταρμ=ητοι . . . η. So also David.
2. 4. τίς] A.T. omits.
2. 5. καὶ] A.T. omits. Omit A.¹ B. L. Boeth.
2. 6. λέγονται] A.T. omits.
2. 6. οἱ ἐκ γένους κατάγοντες 'Ηρακλέους] ὅτι Λειταρμ=ητοι η Ζερακλεων ιψων η Ζερακλεων=οἱ τὸ γένος κατάγοντες ἀφ' 'Ηρακλέους.
2. 8. καὶ] A.T. omits.
2. 9. δὲ] A.T. omits. Cod. Tic. implies σχέσεως for ἀρχῆς and omits words: οἶνον 'Ηρακλέους.
2. 10. ἔφαμεν] Λειταρμ ωρητικήν=καὶ ἔφαμεν ορ ξφαμεν δέ.
2. 12, 13. bis τῶν ὑφ' ἔαντο] Λειταρμ η Ζερακλεων=τῶν ὑπ' αὐτό. So B.

2. 18. A.T. has οἷον=τὸ τοῦτο, which Busse retains.
2. 23. A.T. retains μόνου, but has ωρητικήν η Ζερακλεων η Ζερακλεων=τοῦ μὲν οὖν καθ' ἐνδέ μόνου κατηγορούμενου. Similarly in 2. 17 A.T. translates τῶν κατηγορουμένων as if Greek were τοῦ κατηγορούμενου.
2. 23. ταῦτα] A.T. omits. "om. Dav. Boeth."
2. 25. A.T. has τῶν εἴδει διαφερόντων.
2. 27. ἀλλήλων] A.T. omits. "om. A. B. L. a."
2. 28. A.T. has order: ἵππουν καὶ βοός. So C.
3. 1. Cod. Tic. implies ἀλλ. τῷ εἴδει and omits καὶ. Cp. C.
3. 2. μόνου] A.T. omits.
3. 5. διαφερόντων] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=διαφερόντων τῷ εἴδει. "Add. τῷ εἴδει c. Paris 2051, supra Scr. M². A³."
3. 5 and 7. τῆς . . . διαφορᾶς . . . οἱ διαφοραῖ] *η Ζερακλεων η Ζερακλεων . . . η Ζερακλεων=τῶν . . . διαφερόντων . . . τὰ διαφέροντα.
3. 6. κοινῇ] A.T. omits.
3. 8. γάρ] A.T. omits. "om. A. (supplm.)"
3. 9. οὐκ ἐν τῷ τί ἐστιν, φαμέν, κατηγορεῖται, ἀλλά] A.T. omits. "οὐκ . . . κατηγορεῖται om. A."
3. 10. ἐστιν] A.T. omits.
3. 16. διαστέλλει] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=διαστέλλει τοῦτο ορ αὐτό. So C. A².
3. 17. διαφορῶν] *η Ζερακλεων η Ζερακλεων=διαφερόντων.
3. 19. πῶς ἔχον ἐστίν] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=πῶς ἔχει.
3. 19. ἐκάστον όν κατηγορεῖται] A.T. omits.
3. 21. ἐκάστον] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=ἐκάστων.
4. 4. καὶ] A.T. omits.
4. 6. κατηγορούμενον] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=κατηγορεῖται. So in 4. 22.
4. 7. δὲ] A.T. omits, though the sense needs it.
4. 7. καὶ] A.T. omits. So B.
4. 9. καὶ] omitted in Cod. Tic. So C.
4. 10. ἐν τῷ τί ἐστι κατηγορεῖται] *η Ζερακλεων η Ζερακλεων η Ζερακλεων=εἶδος ἐστὶν φ τὸ γένος κατηγορεῖται. The Arm. Com. has the same reading.
4. 13. τοῦ εἰδικωτάτου] η Ζερακλεων η Ζερακλεων=ἰδιωτάτου, which is generally adhered to in the rest of the treatise. Compare A¹, which has always ιδιωτάτου.

It should be noticed that here and elsewhere the Arm. Com. translates εἰδικωτάτου and not ἴδιωτάτου.

4. 14. *τρόπον.*] A.T. punctuates not here, but after *κατηγορίαν* in 4. 15.

4. 15. A.T. renders *λοιώτατα.*

4. 16. A.T. renders *λοιωτάτων.*

4. 19. *ἄλλα, ἀ καὶ]* A.T. omits. “*ἄλλα, ἀ* om. Boeth.”

4. 22. *καὶ αὐτή]* A.T. omits.

4. 32. *κατηγορούμενον]* A.T. omits, but implies *προσεχῶς* in *μερδαυπρωρῷα*. “*προσεχές* is read in Dav. which omits *κατηγορούμενον.*”

5. 1. *ἀν εἴη]* *αὐτὴ=λέγεται.*

5. 2. *γένος ἥν]* Cod. Tic. omits.

5. 3. After *εἶδος ὡν* Cod. Tic. adds *ἰουνωρίαφηγῆν φων λυω = inferior quam illa.* Boeth. has: “post quam non sit alia inferior species,” as if the addition should be after *ἔστιν.*

5. 3. *εἰς εἶδη]* Cod. Tic. *εἶδος.*

5. 3. *μεθ' ὁ οὐκ ἔστιν εἶδος]* *Ιενα ορογ ηνξ ξι μενακ = μεθ' ὁ οὐδὲν ἔστιν εἶδος.*

5. 4. *καὶ τουτὶ τὸ λευκόν]* A.T. omits. “*καὶ τουτὶ τὸ λευκόν* om. Boeth.”

5. 5. *ἀν εἴη]* A.T. omits.

5. 6. *τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν . . . τῶν δὲ μετ' αὐτά]* *Ιωπωρφων φων φωνομαγγῆν . . . φωνηι υπωμαγγῆν?=τῶν μὲν πρὸ αὐτῶν . . . τῶν δὲ μετὰ ταῦτα.* So *A¹. B. L.*

5. 8. A.T. has order: *λέγεται εὖναι αὐτῶν.*

5. 9. A.T. has order: *λέγεται εὖναι.*

5. 10. *τὰ ὑφ' ἔαντό]* *ορ φωνηι υπωμαγγῆν=τὰ ὑπ' αὐτό.* So *C.* and Dav. Com.

5. 11. *καὶ ὡς πρώτη]* *Λ. ωπωρφῆν=καὶ πρώτη.* So *B. C. L. a.* Boeth.

5. 12. *καὶ, ὡς ἔφαμεν, ὑπὲρ ὁ οὐκ ἀν εἴη ἄλλο ἐπαναβεβηκός γένος]* A.T. and Boeth. omit.

5. 13. *αὐτοῦ]* *φων φωνηι φων?=ἔαντον.*

5. 15. *ἄλλ' εἶδος μὲν λέγεται τῶν ἀτόμων]* *Λ. μενακ ανηι φωνηι φων?=εἶδος δὲ (ορ καὶ εἶδος) τῶν ἀτόμων.* Here “*λέγεται* om. *B. C. M.* Boeth.”

5. 16. *πρὸ αὐτοῦ]* *φων φωνηι φων?=πρὸ ἔαντον.*

5. 17. *οὔτως]* *Λ. ωμαγγηι καὶ οὔτως.*

5. 19. Alt. *ὅ]* Cod. Tic. omits.

5. 20. *ἔτι εἰς εἶδη]* *ῃ μενακι: Λ. Ιενα=εἰς εἶδη ἔτι δέ.* So *B. M. C. a.*

5. 20, 21. *ὅ—κατηγορεῖται]* Cod. Tic. has *τὸ—κατηγορούμενον.* So *C.*

9. 22. A.T. has order: γρυπὸν εἶναι ἡ σιμόν. So *M.*
 9. 22. ἡ κεχρῶσθαι πως] Λιαντική αγγελία ορθίνωμεν = ἡ ἄλλως
 πως κεχρῶσθαι.
 10. 2. τὰ γένη] ψυκτῆν = τὸ γένος; but Arm. Com. has ψυκτῆν = τὰ γένη.
 10. 5. ἡ μὲν τοῦ ἐμψύχου] ψῆφος συναπτορῆν = ἡ γάρ τοῦ ἐμψύχου.
 10. 6. συστατική] Ενθαλπική αγγελία = ὑποστατική. So *M.* also Dav. In
 10. 10 and 12 A.T. rightly renders συστατικά by ρωτηλαγωγακά.
 10. 6. τὸ ζῷον] Cod. Tic. τοῦ ζῷου.
 10. 8. τὰ γένη] *ψυκτῆν = τὸ γένος; but ψυκτῆν is a frequent corruption of
 ψυκτῆν = τὰ γένη.
 10. 11. διαφορᾶ] *λιαντική αγγελία = διαφορᾶς.
 10. 12. A.T. has order: τοῦ λογικοῦ καὶ τοῦ θυητοῦ. So *M. a.* Boeth.
 10. 14, 15. τῆς ἀνωτάτω οὐσίας] Cod. Tic. ἡ ἀνωτάτω οὐσία. So Boethius.
 10. 15. διαιρετικῶν οὐσῶν] ρωτηλαγωγακάντια = διαιρετικῆς οὐσης. So *B. C.*
 L³. *M.* Boeth.
 10. 15. διαφορᾶς] ψυκτηλαγωγακή αγγελία = διαφορᾶ.
 10. 17. ἡ δὲ ἐμψυχος καὶ ἀναίσθητος ἀπετέλεσαν τὸ φυτόν] A.T. omits.
 So Boeth.
 10. 20. Cod. Tic. has τὴν διαιρεσιν and omits ἀλλ'.
 11. 2. Cod. Tic. reads: ἔστι τούτων and adds οὐ before ποθέν.
 11. 4. ἔχει] ητοτική = ἔχειν; but P. 106 has ητοτική = ἔχει.
 11. 4. τὰς τῶν ὑφ' αὐτὸ διαφορᾶς] ητοτική αγγελία ψυκτηλαγωγακή ητοτική, per-
 haps = τὰς ὑφ' αὐτὸ διαφορᾶς. So *B.*
 11. 5. Cod. Tic. omits καὶ οὗτως.
 11. 6. ἔσται] A.T. omits.
 11. 9. ἔστιν] A.T. omits.
 11. 10. τί μὲν γάρ ἔστιν δὲ ἀνθρωπος ἐρωτωμένων ἡμῶν οἰκείου εἰπεῖν ζῷον,
 ποῖον δὲ ζῷον πυνθανομένων λογικὸν καὶ θυητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν
 φραντική ψῆφος ζῷος ἀργετηλευτή ητοτική αγγελία καὶ μωζή-
 καντική εντατική βραχιαγγελία = τί μὲν γάρ ἐρωτωμένων
 ζῷον ἀλλ' οὐχ δὲ λογικὸν καὶ θυητὸν οἰκείως ἀποδώσομεν. The
 above is the reading of the majority of the Armenian texts, but
 the Cod. Tic. has τί μὲν γάρ ἐρωτωμένῳ ζῷον ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ τί ἔστιν
 τί μὲν γάρ ἐρωτωμένῳ ζῷον ἀλλ' οὐκ δὲ λογικὸν καὶ θυητὸν τὸ χωρίζειν
 πεφυκὸς τὰ ὑπὸ τὸ αὐτὸ γένος· τῷ αὐτῷ γένει οὐ πό τὸ αὐτὸ γένος· τὸ
 λογικὸν γάρ καὶ τὸ ἀλογον τὸν ἀνθρωπον καὶ τὸν ἵππον οὐ πό τὸ

15. 1. πᾶσαι] Λιγανερήν=καὶ πᾶσαι.
 15. 2. ἦν] *ξ=ἐστι.
 15. 4. ἔτι γένος μὲν ἐν καθ' ἔκαστον εἶδος] Λιμηνὶ μὲν μῆτραν ξηρὸν
 τηνεστηλη=ἔτι ἐπεὶ τὸ γένος μὲν ἐν ἔστι τοῦ καθ' ἔκαστον εἶδος.
 15. 6. ζῷων] A.T. omits.
 15. 7. Before ἡ διαφορά] A.T. adds Λ=καὶ, and omits δέ. "om. C."
 15. 8. ἀρκείτω ταῦτα] Σωτὴρ ξανθόν=ἀρκεῖ τοσαῦτα. So B. a.
 15. 9. In title: τῆς κοινωνίας] Σωτηρία=κοινῶν. Boeth. has de com-
 munibus. So C.
 15. 10. δέ] A.T. omits.
 15. 11. καὶ] A.T. omits.
 15. 12. A.T. has order: δὲ καὶ αὐτοῖς.
 15. 14. Title: περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ γ. κ. τ. εἰ.] Σωτηρία οὐκὶ Λιγανερήν
 τηνεστηλη=ἴδιων γένους καὶ εἶδος πέρι. Boeth. has: "De propriis
 gen. et sp."
 15. 18. καὶ συναναιροῦνται, ἀλλ' οὐ συναναιρούμενα] Λιγανερωπόνιαν οὐτὸς
 τηνεστηλη=καὶ συναναιρεῖ ἀλλ' οὐ συναναιρεῖται.
 15. 19. πάντως] A.T. omits.
 15. 20, 21. A.T. implies τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, omitting νῦν' ἔαντά.
 15. 22. ὑπ' αὐτά] ρητήνηρεαληρη=ὑπ' ἔαντά.
 16. 1. τῆς κοινωνίας] Σωτηρία=κοινῶν. So M. Boeth.
 16. 2. δέ] A.T. omits.
 16. 2. εἰ γὰρ ἀνθρωπος] Ρωπόνη μαρτυρί=δ γὰρ ἀνθρωπος.
 16. 3. A.T. has order: ἐπίσης τὸ γένος κατηγορεῖσθαι. So M.
 16. 4. ἀτόμων] A.T. omits. "om. B¹. C. Boeth. (?)."
 16. 7. ὅν] *ηρη=οὖ. ηρη would easily be corrupted from ηρη=ὅν.
 16. 8. τῆς διαφορᾶς] Σωτηρία=ἴδιων. "Boeth.: de propriis."
 16. 10. διαφορᾶς καὶ ἰδίων] Ταρρερποτεθεαλη=Λιγανερή καὶ ἰδίω.
 16. 10. τὸ μὲν γένος] οὐκέτη=τὰ μὲν γένη.
 16. 13. εἰ ζῷον twice] Λιθη *ηρη ζενηλη=εἰ δὲ ζῷον. ηρη=δ may be a cor-
 ruption of ηρη=τι. "ante ζῷον add. utroque τι α. supra scr. B."
 16. 13. εἰ δὲ ἀνθρωπος, γελαστικόν] A.T. omits.
 16. 17. ἔστιν] Ιηγέτη=ἄν η.
 16. 18. ὅστε καὶ ὅν ἔστιν ἴδια] ηρη τηρη ηρηδηλη=ὅν ἀναιρούμενων.
 "sic superscr. m². B."
 16. 19. περὶ τῆς κοινωνίας τοῦ γένους καὶ τοῦ συμβεβηκότος] Σωτηρία

- οὐκὶ Λιγανερήν ιωτηρη=κοινῶν γένους καὶ συμβεβηκότων πέρι.
 So M. and Boeth.
 16. 21. A.T. has ἀν τε τῶν ἀχωρίστων η.
 17. 3. Title: περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ γένους καὶ τοῦ συμβεβηκότος] Σωτηρία
 οὐκὶ Λιγανερήν ιωτηρη=ἴδιων γένους καὶ συμβεβηκότων πέρι.
 Boeth. has de propriis.
 17. 4. λαμβάνηται] ηρητηρη=λάβης. So B.
 17. 5. A.T. has order: πρότερόν ἔστι τοῦ συμβεβηκότος τὸ φ συμβέβηκε.
 17. 8. η δὲ τῶν γενῶν] Ιηκη οὐκέτη=τὸ δὲ γένος. Ιηκη οὐκέτη would
 render the Greek and perhaps should stand, although in the
 de Interpretatione similar neglect in rendering phrases like η τῶν
 γενῶν is met with.
 17. 11. ἐν τῷ ποῖόν τι η πῶς ἔχον] Ιηκη οὐκέτη ηρητηρη=λαμβάνηται
 οὐκέτη=ἐν τῷ ποῖόν τι ἔστιν η πῶς ἔχει. "post τι add. ἔστιν C. a.
 Boeth.; ἔχει C. L. Boeth."
 17. 12. αἰθίοψ] ηρητηρη=δ κόραξ.
 17. 15. καὶ] A.T. omits.
 17. 16. ἐκάστοτον] Ιηκη οὐκέτη=ἐκάστων or τῶν ἐκάστων.
 17. 17. A.T. has order: τὰς πάσας γίνεσθαι.
 17. 17. ἀλλ' οὐχ οὗτως ἔχει] A.T. omits. So Boeth.
 17. 17. ἀεὶ] A.T. omits.
 17. 20. After τέτρασι] A.T. adds: Λιγανερήν η=τῶν δὲ δυοῖν μᾶς, an ob-
 vious repetition.
 17. 21. γένος διαφέρει] οὐκέτη ηρητηρη=γένος πῆ διαφέρει.
 17. 22. After συμβεβηκότος] A.T. adds ηρητηρη=εἱρηται.
 17. 23. A.T. has order: αὐτῆς τὸ γένος.
 17. 25-27. πάλιν τὸ εἶδος—τοῦ εἶδος ἐλέγετο] A.T. throws these two
 clauses into one: ηρητηρη οὐκέτη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη
 τηνεστηλη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη
 τηνεστηλη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη
 18. 1, 2, 3. λοιπὸν οὖν—καταλειφθήσεται] ηρητηρη οὐκέτη ηρητηρη=ρωπόνη
 οὐκέτη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη ηρητηρη=ρωπόνη

Σειτε την παρρέλαγον γνώσην την οποίαν θα πάτε μετά την απόκτηση της πάλιν τὸ εἶδος καὶ τοῦ ἴδιου καὶ τοῦ συμβεβηκότος ῥήθησεται καὶ γίνεται δύο, λοιπὸν οὐν πῆδι διαφέρει τὸ ἴδιον τοῦ συμβεβηκότος ῥήθησεται.

P. 106 exhibits some variation in above passages. (i) It places after *γίνονται τρεῖς* in 17. 25 the words underlined equivalent to : *πάλιν τὸ εἶδος* down to *γίνεται δύο*; (ii) it supplies in the margin in a late hand the words : *τελεσθέντες οὐκέτι παῖδες* equivalent to : *εἶναι (? καὶ) τὸ γένος τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαφορᾶς.*

18. 5. λαμβανομένων] **Ιερση**=δυτῶν ορ γινομένων.

18. 10. A.T. has κοινῶν εἴδους καὶ διαφορᾶς πέρι; so *M.* and Boeth.

18. 12. καὶ] A.T. omits.

18. 15. Title : περὶ τῆς διαφορᾶς τοῦ εἴδους καὶ τῆς διαφορᾶς] **Ιωσηλήση τωρητε-**
ρηπλεθεάν Λ **ιενωνική**=ἰδίων διαφορᾶς καὶ εἴδους. So *M.* Boeth.

18. 17. ποιόν] **ηρωλήση**=ποιόν τι. “add. τι α.”

18. 21. ἀτόμων ἐστίν] A.T. omits. So *B.*

18. 21. τοῦ κατ’ αὐτήν] **ωγῆρη ηρ φωνης**?=τοῦ ἡ αὐτήν. **φωνης**,=than, is
 clearly corrupt.

18. 23. θεοῦ] So A.T.

19. 1. ἀνθρώπου] **ιωρητηνη**=τοῦ ἀνθρώπου. “add. τοῦ Brand.”

19. 2. A.T. has order : τι ἄλλο.

19. 3. ἵππος δὲ ἀπλῶς ὅνῳ] **ρωηγη** Λ **ενητηγη**=ἀπλῶς δὲ καὶ ὅνῳ.

19. 3. οὐκ] **ηξη** Λε=οὐκ ἔτι.

19. 4. In Title τῆς κοινωνίας] A.T. implies κοινῶν. So *M.* Boeth.

19. 6. ὑπὸ τῶν μετεχόντων] **ενηποτηνηηγη**=τῶν μετεχόντων simply, but **ενητη**
 =ὑπό may have dropped out before a word of which **ενητη** is the
 first syllable.

19. 10. In title τῆς διαφορᾶς] **Ιωσηληση**=ἰδίων and has order : τῆς διαφορᾶς
 καὶ τοῦ ἰδίου.

19. 11. αὔτη] **ιενη**=γένος.

19. 12. καὶ] A.T. omits. “om. *M.* a. Boeth.”

19. 12. A.T. reads θεοῦ, as always.

19. 14. ἀν ḡ] **ειη**=ἡν. So *A.* a.

19. 16. In title τῆς κοινωνίας] A.T. has κοινῶν. So *M.* Boeth.

19. 17. δέ] A.T. omits.

19. 18. Before πρός A.T. adds Λ=καί.

19. 19. *πᾶσι*] A.T. omits. So *A. B. L. M. a.*

19. 19. *μέλαν*] *υεωτικός* = *μέλαν εἶναι*. So *M.*

19. 21. *δέ*] A.T. omits.

20. 1. After *τὸν ἄνθρωπον* A.T. adds *Λ. ψωστοιαδέ=καὶ τὸν θεόν.*

20. 3. A.T. has order: *δεκτικὰ εἶναι*. So *M.*

20. 8. A.T. has order: *διαφορᾶς καὶ γένους διαφέρει.*

20. 9. *πὴ τὸ γένος διαφέρει τῶν ἀλλων καὶ πὴ ἡ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἀλλων*]
περ περιβολεῖν Λ. τωρερηποτθιτιν τωρερηποτθιτιν Λ. ιωγιηγήν=πὴ τὸ γένος καὶ διαφορὰ διαφέρει τῶν ἀλλων. For similar compression of two clauses into one compare note on 17. 25.

20. 11. *τῆς κοινωνίας*] A.T. implies *τῶν κοινῶν*. So *M. Boeth.*

20. 13. *ὅτι κατά*] *χρυσο* implies omission of *ὅτι*, but must be a corruption of *ῷ οὐσι=ὅτι κατά*.

20. 14. A.T. has order: *γελᾶν πεφυκέναι.*

20. 14. *ἐπίσης τε γάρ ἐστι*] *Λ. ρηγη παρηγ=ἐπίσης δὲ (? τε) πρόσεστι.*

20. 15. *τὰ εἴδη*] *υεωτικόν=τὰ εἴδη.*

20. 16. In title *τῆς διαφορᾶς*] *Ιωσηληγ=ἰδιων.* So *M. Boeth.*

20. 17. *δέ*] A.T. omits, and before *ἀλλων* has *Λ=καί*. “add. καί *M. Boeth.*”

20. 18. A.T. has order: *ἀλλων ἴδιον εἶναι.* So *B. M. a.*

20. 20. *καὶ*] A.T. omits. So *M. a. Boeth.*

20. 22. A.T. has order: *καίπερ πεφυκῶς ἀεὶ γελαστικὸς εἶναι.*

20. 23. *ἔστιν δὲ εἴδους*] *Λι, υεωτικηγηγήν=ἔτι τοῦ εἴδους.*

21. 1. *καὶ διαφερόντων*] *τωρερηποτθιτιν=τῶν διαφορῶν.* The converse mistake in the A.T. occurred in 3. 5, 7.

21. 2. *κατηγορούμενον εἶναι*] is implied by *υεωτικηγηγήν Τηλ.*

21. 4. *τῆς κοινωνίας*] A.T. implies *κοινῶν*. So *M. Boeth.*

21. 6. *σπάνιοι*] *Τηλ Περιβολεῖν=σπανίως.*

21. 8. *περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν αὐτῶν*] *ψική Ιωσηληγ υεωτική Λ. ψικηγή=περὶ ἴδιων εἴδους καὶ συμβεβηκότος.* So *M. Boeth.*

21. 10. *ποῖον ἡ πῶς ἔχον*] *ῷ οὐσική Λ. Καὶ ορηγέσι ουνή=ποῖον ἡ πῶς ἔχει.*

21. 14. *ἐπεισοδιώδη*] is implied by *Ιεωτικηγηγήν.*

21. 16. *ἔχοι ἄν*] *Πενή=ἔχει. ἢ*] A.T. omits. So *B.*

21. 17. *ἢ*] *Λ=καί.*

21. 20. A.T. implies *κοινῶν* as usual and omits *ἀχωρίστου.* So *M. Boeth.*

21. 21. *δή*] A.T. omits.

21. 22. *ἐκεῖνα*] *ψηγή=?=ἐκεῖνων ορ ἐκεῖνοις.*

21. 22. *θεωρεῖται*] *ικεσαλήν*=τὸ εἶδος. An obvious corruption of *ικεσαλήν*, which the Greek requires.
21. 22. *ἄνευ*] *ἢ* *ψεριψ*=ἐπί.
22. 1. *οὔτως*] A.T. omits.
22. 1. *Αἰθέοψ*] *εἴθηψηψ*=δ Ἀιθέοψ.
22. 4. Title: *περὶ τῆς διαφορᾶς τῶν αὐτῶν*] *Ιωλωψι* *Ιωληψι* *Ιωληψι*
*Ιωληψι**Ιωληψι*=*περὶ* ἰδίου καὶ συμβεβηκότος ἰδιοτήτων. Comp. M.
Boeth.: *περὶ τῶν ἰδίων ἰδίου καὶ συμβεβηκότος*.
22. 5. *ἐνί*] A.T. omits; but *μήν*=*ἐνί* may easily have dropped out after
μήνιππι=μόνῳ.
22. 7. A.T. has order: καὶ ἀνθρακι πρόσεστι.
22. 8. *ἔστιν* before *ἐπίσης*] A.T. omits.

APPENDIX I.

ON THE CODEX TICINUS.

A collation of this manuscript with the Greek Text supplies the following additions to and omissions from the above collations.

§ I. ON THE CATEGORIES.

ED. BEK.

PAGE.

- 1 a. 1. Cod. Tic. has δύναματα.
- 1 a. 10. Cod. Tic. retains ἔστιν.
- 1 a. 11. Cod. Tic. has order ἀποδώσει λόγον. So g.
- 1 b. 4. Add τῆς γραμματικῆς after λέγεται.
- 1 b. 4. *καὶ*] Cod. Tic. reads ἢ καὶ.
- 1 b. 6. Adds τινός after ὑποκειμένου.
- 1 b. 9. Reads ἔστι simply, omitting καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται. In the scholium introduced reads: ἐξ ἀνάγκης εἶναι ἐν ὑποκειμένῳ· ἄνευ γάρ ὑποκειμένου εἶναι ἀδύνατον.
- 1 b. 15. Cod. Tic. has δ γάρ τις καὶ ἀνθρωπος καὶ ζῷον. Cp. e.
- 1 b. 22. Cod. Tic. has τῶν ὑπ' αὐτά.
- 1 b. 26. A. T. has order ἢ ποιὸν ἢ ποσόν.
- 1 b. 29. Cod. Tic. retains τρίπηχν.
- 2 a. 6. *τῇ*] Cod. Tic. ἢ ἀποφάσει, τῇ.
- 2 a. 6. Implies τῇ δὲ πρὸς . . . συμπλοκῇ.
- 2 a. 12. Cod. Tic. has ἔστιν.
- 2 a. 15. Cod. Tic. renders Waitz' text exactly.
- 2 a. 28. *κατηγορεῖται*] Cod. Tic. κατηγορηθήσεται.
- 2 a. 37. Cod. Tic. has κατηγορεῖται.
- 2 a. 38. εἰ γάρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν ἀνθρώπων] Cod. Tic. οὐ γάρ εἰ κατά τινος τῶν τινῶν ἀνθρώπων.
- 2 b. 2. Cod. Tic. πάλιν καὶ τὸ χρῶμα.

- 2 b. 3. Cod. Tic. agrees with W. in reading simply *ἐν τινὶ*, not adding *σώματι*.
- 2 b. 7. Cod. Tic. has order of Waitz.
- 2 b. 18. Cod. Tic. *αἱ πρῶται οὐσίαι*.
- 2 b. 19. Cod. Tic. *τὸ εἶδος*.
- 2 b. 24. Cod. Tic. has *ἀποδόσει* without *τις*.
- 2 b. 26. Cod. Tic. has *τῶν πρώτων οὐσιῶν*.
- 2 b. 31. Cod. Tic. has *τὴν πρώτην οὐσίαν*.
- 2 b. 33. Cod. Tic. has *γνωριμάτερον* simply without *μᾶλλον*.
- 3 a. 2. A. T. has *οὕτω καί*. So *g*.
- 3 a. 7. Cod. Tic. retains *κατά*.
- 3 a. 9. Cod. Tic. retains *τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν*.
- 3 a. 10. Cod. Tic. implies *φανερὸν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐδεμίᾳ ἐστὶν ἐν ὑποκειμένῳ*. So *u*, Corr. *C*.
- 3 a. 17. Cancel note.
- 3 a. 26. Cod. Tic. implies *λέγεται*. So *h*, pr. *n*.
- 3 a. 30. *ὅντα*] Cod. Tic. simply omits.
- 3 a. 32. Cod. Tic. implies *λέγεται ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινὶ*.
- 3 a. 34. A. T. implies *συνωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγ. π. γάρ αἱ ἀπὸ τούτων*.
- 3 a. 36. The A. T. implies *κατὰ μὲν γάρ* instead of *ἀπὸ μὲν γάρ*.
- 3 a. 39. *καὶ*] A. T. omits. So *n*.
- 3 b. 1. sec. *καὶ*] A. T. omits. So *A. B. e. f*.
- 3 b. 3. A. T. transposes *εἰδῶν* and *γενῶν*. So *nu*.
- 3 b. 7. Cod. Tic. implies *συνώνυμα . . . ἐστιν ὅν*.
- 3 b. 8, 9. Cod. Tic. omits *ἀπό* in both lines. Ven. Text retains.
- 3 b. 10. Cod. Tic. retains *ἐπί*.
- 3 b. 15. Cod. Tic. reads *ἄνθρωπον* simply without adding *τις*.
- 3 b. 18. Cod. Tic. has *οὐχ ἀπλῶς*, omitting *δέ*.
- 3 b. 20, 21. Cod. Tic. has *τὴν οὐσίαν* in both lines.
- 3 b. 27. Cod. Tic. orders the words thus: *οὐ δὲ τοῦτο ἴδιον τῆς οὐσίας*. Cp. *A. e. f*.
- 3 b. 28. *γάρ*] A. T. omits. So *e. f. n. a*.
- 3 b. 38. Cod. Tic. does not add *μᾶλλον*.
- 4 a. 4. Cod. Tic. has order of Waitz: *εἶναι λέγεται*.
- 4 a. 6. Cod. Tic. omits *καὶ ἥττον*. So *e*.
- 4 a. 8. Cod. Tic. has *οὐσίᾳ ἐστίν*.
- 4 a. 30. Cod. Tic. has *αὐτά*.
- 4 a. 31. Cod. Tic. has *γενόμενον*.
- 4 a. 33. Cod. Tic. has *ἔκαστον αὐτὸν μεταβολήν*.
- 4 a. 34. Cod. Tic. retains *ἐστιν*.

- 4 b. 1. A. T. reads *γίγνεται* for *λέγεται*.
- 4 b. 3. Omit "Bk" in text of Collation.
- 4 b. 4. *εἰ δῆ*] A. T. *εἰ δέ*. So *e. f. g. u.*, corr. *C. n*.
- 4 b. 5. Cod. Tic. does not add *φάσκει*, but agrees with W. in reading *δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι*.
- 4 b. 6. Cod. Tic. exactly renders Waitz' text in this passage.
- 4 b. 9. Cod. Tic. adds *ἢ* before *ἀληθής*.
- 4 b. 10. A. T. implies *δέ* instead of *γάρ*.
- 4 b. 17. Cod. Tic. has *ταῦτὸν καὶ ἐν*, the order of W.
- 4 b. 22. Cod. Tic. has *διωρισμένον* simply, without *τό*.
- 4 b. 23. Cod. Tic. omits second *οἷον*, and retains *συνεχὲς δέ*.
- 4 b. 26. Cod. Tic. retains *εἰ*.
- 4 b. 27. Cod. Tic. implies *τῶν δέκα μόρια ἔστι, πρὸς οὐδένα κοινόν κ. τ. λ.* So *g*.
- 5 a. 3. Cod. Tic. retains *πρὸς τινα κοινόν*.
- 5 a. 6. *πρὸς ἄ*] A. T. implies *πρὸς ἦν* of *n*, or *πρὸς ὅν* of *C. h*.
- 5 a. 12. Cod. Tic. *πρὸς τὸν αὐτὸν κοινὸν ὅρον*.
- 5 a. 14. Cod. Tic. has order of W: *αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει*.
- 5 a. 15. A. T. has *ἔτι δὲ πάλιν*, instead of *ἔτι δὲ τὰ μέν*.
- 5 a. 17. *οἷον τὰ μέν*] A. T. implies *τὰ μὲν γάρ*.
- 5 a. 21. A. T. has order *θέσιν τινα ἔχει*.
- 5 a. 24. Cancel note.
- 5 a. 26. A. T. introduces by some mistake the words *τὰ τοῦ τόπου* after *οὐδέ* and before *τὰ τοῦ χρόνου*.
- 5 a. 34. *ἀλλ' εἴρηται τε*] A. T. implies *εἴρηται γάρ*.
- 5 b. 3. Cod. Tic. retains *καὶ ἡ κίνησις πολλή*.
- 5 b. 16. Cod. Tic. has *ποσόν*.
- 5 b. 16. Cod. Tic. omits *αὐτό*.
- 5 b. 18. Cancel note.
- 5 b. 32. *ἀναφέρεται*] A. T. implies *ἀναφέροντα*. So *h*, pr. *C. n. d*.
- 5 b. 35. *ἴαντοις*] Cod. Tic. *ἀλλήλοις*.
- 5 b. 35. Cod. Tic. has order *ἄμα τὸ αὐτό*.
- 6 a. 1. Cod. Tic. implies *ἐπὶ τῆς οὐσίας*.
- 6 a. 10. Cod. Tic. has *ἔρει* simply.
- 6 a. 14. *τῷ μέσῳ*] Cod. Tic. implies *τῶν μέσων*. So *e*.
- 6 a. 15. Cod. Tic. has *ἔοίκαστι*, after which it omits *δέ*.
- 6 a. 22. Cod. Tic. has *οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν*.
- 6 a. 23. *χρόνος εἶναι λέγεται*] Cod. Tic. *χρόνος λέγονται*. Here *εἶναι* is omitted in *u. n. f. g*.

- 6 a. 23. τῶν εἰρημένων] so Cod. Tic. without adding τούτων.
 6 a. 25. pr. καὶ] A. T. omits. So *u. f. pr. n.*
 6 a. 28, 29. Cod. Tic. omits καὶ χρόνος καὶ ἵστος καὶ ἄνιστος, but otherwise agrees with text of W. So *b*, cp. *e. u. f. g.*
 6 a. 31. Cod. Tic. has ἀν δόξαι . . . λέγεσθαι, with Waitz.
 6 a. 33. Cod. Tic. has ὅμοίᾳ simply.
 6 b. 4. αὐτὰ ἀπερ ἐστίν] Cod. Tic. τοῦθ ὅπερ ἐστίν. So *e. n.*
 6 b. 4. A. T. omits εἶναι. So *n.*
 6 b. 7. Cod. Tic. omits εἶναι. So *n.*
 6 b. 15. Cod. Tic. implies ἡ before ἐναντίτης and perhaps omits ἐν.
 6 b. 16. A. T. reads ὅν after τι. So *e. n.*
 6 b. 19. A. T. seems to imply οὐδὲ τὰ τῶν τοιούτων οὐδενί.
 6 b. 21-24. Cod. Tic. has ὅμοιον γάρ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται· καὶ ἀνιστάτερον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, ἔκατερον αὐτῶν πρός τι ὅν το τε γάρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἀνιστάτερον τινὶ ἀνιστάτερον· οὐ πάντα δὲ τὰ πρός τι κ. τ. λ.
 6 b. 23. “τινὶ πληρῶς = τινός.” Cancel this note; and in note on l. 24 read τινὶ for τινός.
 6 b. 25. Cod. Tic. has λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον.
 6 b. 28. A. T. omits δέ.
 6 b. 29. A. T. has order λέγεται δοῦλος. So *e. n.*
 6 b. 30. A. T. adds λέγεται before δεσπότης. Cf. *e. g. d.*
 6 b. 31. Cod. Tic. implies διπλασίου ἢ νηματον.
 6 b. 31. ἐλάττονος] so Cod. Tic. without either τοῦ or λέγεται.
 6 b. 32. μείζονος] so Cod. Tic. without λέγεται.
 7 a. 25. τῶν ὁμολογουμένων] Cod. Tic. τῶν ὁμολογουμένων.
 7 a. 32. Cod. Tic. has ὅ.
 7 a. 33. τούτου μόνου is also in *e. n.*
 7 a. 34. Cod. Tic. implies ἀπεδόθη, οἰκείως πρὸς αὐτὸν ῥηθήσεται.
 7 a. 34, 35. Cod. Tic. implies οἷον εἰ δοῦλος πρὸς δεσπότην λέγεται, περιαιρουμένων κ. τ. λ. So *n.*
 7 a. 36, 37. Cod. Tic. has τὸ δίποδι εἶναι καὶ τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ εἶναι ἀνθρώπῳ. Cp. *n. e.*
 7 a. 38. Cod. Tic. has τοῦ δεσπότην εἶναι.
 7 a. 39. Cod. Tic. has λέγεται in place of ῥηθήσεται, and ῥηθήσεται in place of λέγεται. Cp. *B. C. d.*
 7 b. 1. Cod. Tic. has πρὸς ὅ, omitting ποτε.
 7 b. 3. Cod. Tic. has ῥηθήσεται.
 7 b. 4. γάρ] A. T. implies οὖν or δή, and also omits ὅ and τό. ὅ om. *e.*
 7 b. 6. Cod. Tic. retains γάρ before ἐστι.

- 7 b. 7. Cod. Tic. implies δοῦλος simply without ὅ.
 7 b. 8. Cod. Tic. retains γάρ.
 7 b. 17. The omission should not include the second καὶ.
 7 b. 19. Cancel note.
 7 b. 20. Cod. Tic. implies οὐκ simply, not οὐδέ.
 7 b. 25. Cod. Tic. has λαμβάνομεν simply without ὕστερον.
 7 b. 27. A. T. perhaps implies γενομένην.
 7 b. 33. Cod. Tic. and J. 401 favour the reading αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστητόν. *B. n. u. e.* have αὐτό. *C. d. f.* add τό.
 7 b. 34. ἐσται] A. T. ἐστιν. So *c.*, corr. *n.* Cancel note upon πολλά.
 8 a. 5. Cod. Tic. has τὸ δὲ αἰσθητὸν ἐστιν, οἶνον, σῶμα.
 8 a. 7. τῷ αἰσθητικῷ] A. T. τῷ ζῷῳ.
 8 a. 9. A. T. has order: τοῦ εἶναι αἰσθησιν.
 8 a. 14. Cod. Tic. has καθάπερ δοκεῖ, ἡ.
 8 a. 14. Cod. Tic. has κατά τινας τῶν δευτέρων οὐσιῶν.
 8 a. 20. Cod. Tic. instead of καὶ ἡ τὶς κεφ. has simply οὐδὲ κεφ., but like the Ven. Text retains οὐ before λέγεται.
 8 a. 21. Cod. Tic. retains τινος.
 8 a. 29. Cod. Tic. retains ἀποδέδοται.
 8 a. 30. Cod. Tic. has ἐστὶ τὸ λῆσται.
 8 a. 32. Cod. Tic. along with the Jerusalem and Paris MSS. end the sentence with the words ταῦτὸν ἐστί and begin a new paragraph with τῷ (or τὸ) πρὸς τί πως ἔχειν, and introduce a space of commentary between.
 8 a. 34. Cod. Tic. has ἐστὶ τοῦτο τὸ πρὸς τι.
 8 a. 35. Cod. Tic. involves no departure from text of W.
 8 b. 3. A. T. implies πρὸς τι πῶς ἔχει.
 8 b. 4. A. T. has order οἶνον εἰ τόδε τι οἶδε, and Cod. Tic. has an inexplicable reading which would imply in the Greek ἀφωρισμένος ἐστι instead of ἀφωρισμένως.
 8 b. 5. A. T. has order ὅτου ἐστι διπλάσιον.
 8 b. 9. Cod. Tic. retains οὐκ ἀδρίστως δέ.
 8 b. 11. Cod. Tic. retains γάρ τὸ τοιοῦτο γίνεται, οὐκ ἐπιστήμη.
 8 b. 14, 15. Cod. Tic. implies ὃ ἐὰν εἰδῇ τις τῶν πρὸς τι ὠρισμένως, κακένο πρὸς ὅ λέγεται ὠρισμένως εἴσεται.
 8 b. 16. Cod. Tic. has ἔκαστον.
 8 b. 17. Cod. Tic. has ὅπερ ἐστίν.
 8 b. 36. Cod. Tic. retains καὶ νόσος.
 9 a. 7. Cod. Tic. has διακείνται.

- 9 a. 23. Cod. Tic. has *νοσάδεις* δὲ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν. ὅμοίως δὲ κ. τ. λ., thus omitting ράδίως ὑπὸ τῶν τυχόντων.
- 9 a. 27. Instead of τῷ ἀδυνατίᾳν ἔχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου Cod. Tic. involves τῷ δύναμιν ἔχειν κάκενο μὴ ράδίως διαιρεῖσθαι τοῦ αὐτοῦ τούτου.
- 9 a. 32. Cod. Tic. has τὰ γὰρ δεδεγμένα ποιὰ λέγεται, omitting αὐτά altogether. Om. *B. d. i.*
- 9 b. 1. Cancel note in text, and instead of it read thus: "A. T. has γλυκύ in place of μέλι, so that sentence runs thus: οὕτε γὰρ τὸ γλυκὺ τῷ πεπονθέναι τι λέγεται γλυκύ."
- 9 b. 16. τῶν] A. T. seems to omit.
- 9 b. 19. Cod. Tic. retains order Καὶ τὴν χροιὰν ὅμι.
- 9 b. 20. A. T. has order παθῶν τινων.
- 9 b. 22. Cod. Tic. implies reading of W., except perhaps omitting ἐν.
- 9 b. 22. A. T. seems to involve μελανίᾳ γεγένηται.
- 9 b. 24. A. T. has order δὰ μακρὰν νόσον; τὸ τοιοῦτον is in C. and Vat. 238.
- 9 b. 25. ή] Cod. Tic. καί.
- 9 b. 25. Cod. Tic. has μὴ ράδίως ἀποκαθίσταται ή καὶ διὰ βίου παραμένοντι.
- 9 b. 32. A. T. perhaps involves προσπεπονθέναι instead of πεπονθέναι.
- 9 b. 35. Cod. Tic. retains order τινων παθῶν.
- 9 b. 36. Cod. Tic. has ποιότητες ποιότητες λέγονται.
- 10 a. 4. Cod. Tic. does not add καί.
- 10 a. 15. ή] A. T. implies καί.
- 10 a. 22. Cod. Tic. retains πως.
- 10 a. 27. αἱ εἰρημέναι] A. T. has αἱ προειρημέναι.
- 10 a. 28. A. T. omits ἄλλως.
- 10 a. 30. Cod. Tic. has παρωνύμως λέγεται with W.
- 10 b. 9. Cod. Tic. has τῆς ἀρετῆς simply.
- 10 b. 10. Cod. Tic. has τὰ παρωνύμως.
- 10 b. 11. Cod. Tic. has ἄλλως.
- 10 b. 18. Cod. Tic. has τὸ λοιπὸν ἔσται ποιόν.
- 10 b. 20. Cod. Tic. has τῇ δικαιοσύνῃ ή ἀδικίᾳ.
- 10 b. 23. A. T. has ἐφαρμόζει with g. n.
- 10 b. 31. Cod. Tic. omits καὶ ἡττον. So B. and pr. A.
- 11 a. 3. καὶ τὸ ἡττον] Cod. Tic. omits.
- 11 a. 6. Cod. Tic. does not add καὶ τὸ ἡττον.
- 11 a. 8. η τόν] A. T. has καὶ τόν. So C. e., corr. n.
- 11 a. 9. A. T. implies τὰ δὲ μὴ ἐνδεχόμενα, or perhaps ἐπιδεχόμενα. The same word is used as rendered ἐπιδέχεται, ἐπιδέχεσθαι, and ἐπιδεχόμενα in ll. 3, 6, and 7.

- But, it should be added, this same word is the usual Arm. equivalent of ἐνδέχομαι.
- 11 a. 13. A. T. has μᾶλλον simply, not adding καὶ ἡττον.
- 11 a. 16. A. T. has μόνας after ποιότητας.
- 11 a. 24. τῶν πρός τι is read in C. e. f.
- 11 a. 29. Cod. Tic. retains καί.
- 11 a. 30. Cod. Tic. has οὐ simply, not ἀλλὰ οὐ. So in l. 31.
- 11 a. 30 alt. γραμματική] Cod. Tic. has this in margin in first hand, but in text has ἐπιστήμη.
- 11 a. 37. A. T. seems to involve ἀτοπώτερον.
- 11 b. 1. A. T. omits δέ after ἐπιδέχεται. So e. n. i. q.
- 11 b. 2. pr. καὶ] Cod. Tic. omits. So e.
- 11 b. 6. θερμαίνεσθαι] Cod. Tic. has λυπεῖσθαι without τό.
- 11 b. 27. τινὸς γὰρ διπλάσιον] A. T. omits. n. om. διπλάσιον.
- 11 b. 30. Cod. Tic. retains words τὸ γὰρ ἐπιστητὸν κ. τ. λ.
- 11 b. 36. Cod. Tic. has order of W.
- 11 b. 38—12 b. 2. A. T. omits δέ, and Cod. Tic. reads ὅσα τῶν ἐναντίων ἔστι*, τοιαῦτά ἔστιν ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίνεσθαι ή ὃν κατηγορεῖσθαι, ἀναγκαῖον αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, οὐδέν ἔστιν ἀνὰ μέσον.
- 12 a. 6. A. T. has order: ή ὑγίειαν ή νόσον.
- 12 a. 6. A. T. has order: καὶ ἄρτιον δέ καὶ περιττόν.
- 12 a. 9. A. T. has order: οὕτε ἄρτιον καὶ περιττόν.
- 12 a. 13. A. T. has order: λευκόν ἔστιν ή μέλαν.
- 12 a. 13. A. T. implies οὐ φαῦλον δέ καὶ σπ., ορ οὐδὲ φ. κ. σπ.
- 12 a. 14. κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ'] Cod. Tic. κατηγόρηται μὲν κατ', while the Venice Text implies ὁ κατηγόρηται κατ'. e. om. καί.
- 12 a. 23. A. T. has order: ἀποδοῦναι τὸ ἀνὰ μέσον.
- 12 a. 28. Cod. Tic. has περὶ τοῦτο simply.
- 12 a. 29, 30. Cod. Tic. has ἔκαστον τῶν τῆς ἔξεως δεκτικῶν, ὅταν ἐν φῷ πέφυκεν ὑπάρχειν, ὅτε (ορ ? ὅταν) ὁ πέφυκεν ἔχειν μηδαμῶς μὴ ὑπάρχῃ.
- 12 a. 35. A. T. has order: τὸ ἔχειν τὴν ὄψιν. C. e. n. have same order, but read ἔξιν.
- 12 a. 39. Cod. Tic. adds καί before ἐστερῆσθαι.
- 12 b. 6. A. T. has order: κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν. So n.
- 12 b. 7. A. T. has order: κατάφασις καὶ ἀπόφασις. So n.
- 12 b. 9. It should be remarked that η is read for καί in C. n.
- 12 b. 23. Cod. Tic. has κάκενο simply.
- 12 b. 27. Cod. Tic. omits δῆλον.

- 12 b. 28. *ῶν*] First hand in Cod. Tic., also J. 1291 read *δ*, which in Cod. Tic. is corrected by an ancient hand into *ῶν*. Ven. Text has *ῶν*.
- 12 b. 30. Cod. Tic. simply omits *γάρ*; also omits *τι* after *μέσον*.
- 12 b. 30. *ῶν*] Cod. Tic. implies *ῶν δέ*. Thus acc. to Cod. Tic. l. 30 would run: *τούτων οὐδὲν ἦν ἀνὰ μέσον, ὃν δὲ θάτερον ἀναγκαῖον ἦν τῷ κ. τ. λ.*
- 12 b. 33. A. T. implies *οὐ γάρ λευκὸν οὔτε μέλαν πᾶν εἶναι τὸ δεκτικόν*, omitting *ἀνάγκη*.
- 12 b. 37. Cod. Tic. retains *εὶ μή* simply.
- 12 b. 38. *ἐπὶ δὲ—ὑπάρχειν*] Cod. Tic. retains text of Waitz.
- 12 b. 39. *καὶ* before *οὐχ*] Cod. Tic. omits.
- 13 a. 2. Cod. Tic. retains *ὑπάρχει*.
- 13 a. 8. Cod. Tic. has *ἄλλ’ οὐδ’ ὃν ἀνὰ μέσον ἐστίν, ἀναγκαῖον ποτε παντί*. Cp. n.
- 13 a. 9. Cod. Tic. has *ὑπάρχειν* simply.
- 13 a. 11. *καὶ τούτων*] Cod. Tic. *καὶ τοῦτο*.
- 13 a. 14. *ἄλλὰ τιστί*] so Cod. Tic. simply.
- 13 a. 24. Cod. Tic. omits *καὶ*.
- 13 a. 34. Cod. Tic. does not add *μεταβολὴν γίνεσθαι*.
- 13 a. 35. *τις*] Cod. Tic. implies *οὕτις*.
- 13 a. 36. Cod. Tic. has *ἔφυσεν* simply.
- 13 b. 3, 4. A. T. has order: *ἀναγκαῖον εἶναι θάτερον ἀληθές*, still omitting *ἀεί*.
- 13 b. 11. Cod. Tic. retains *ἐστιν*.
- 13 b. 18. Cod. Tic. involves *οὔτε γάρ τὸ νοσεῖ Σωκράτης οὔτε τὸ ὑγιαίνει ἀληθές ἐστίν, αὐτὸν μὴ ὄντος ὅλως τοῦ Σωκράτους ψεῦδος*.
- 13 b. 20. Cod. Tic. omits *καὶ τῆς ἔξεως* and words *τε ὅλως οὐδέτερον ἀληθές, ὄντος τε,* and also reads *ἐστι* instead of *ἀεί* after *οὐκ* in l. 21.
- 13 b. 25. *ὅλως*] A. T. implies *ἀπλῶς*.
- 13 b. 30. Cod. Tic. retains *καὶ*.
- 13 b. 33. Cod. Tic. involves *ὦστε ἐπὶ ἀλλήλων ὕδιον*.
- 13 b. 36. Cod. Tic. retains *τοῦτο δὲ δῆλον*.
- 13 b. 37. Codices C. g. e. n. also make this addition.
- 14 a. 20. *γένη*] Cod. Tic. has *γένος*.
- 14 a. 24. Cod. Tic. retains *ἐν γένει*.
- 14 a. 26. A. T. has *πρῶτον μὲν γάρ καὶ*. So e. n. u.
- 14 a. 36. Cod. Tic. has *κατά* simply, but adds *τό* before *πρότερον*, with A. d. e. i. u.
- 14 b. 4. A. T. has *παρὰ τὰ προειρημένα*. So g.
- 14 b. 5. Cod. Tic. retains *εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ*.
- 14 b. 9. A. T. omits *σχεδόν*. So n. It should be added that Codd. e. n. have order: *τοῦ πρ. τρόποι*.

- 14 b. 10. A. T. perhaps implies instead of *καὶ ἔτερος εἶναι* the following: *ἔτερος ἔτι εἶναι*.
- 14 b. 11. Cod. Tic. has *τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων* simply.
- 14 b. 24. Cod. Tic. simply omits *δὲ λέγεται*.
- 14 b. 25. A. T. omits *ἐστιν*. So n.
- 14 b. 38. Read in note *χερσαῖον* for *χερσόν*.
- 15 a. 4. The order of A. T. *ἀεὶ τῶν εἰδῶν* is read in C.
- 15 a. 5. A. T. omits *ἐστι*. So e. n.
- 15 a. 9, 10. Cod. Tic. has *μηδαμῶς δὲ αἴτιον τοῦ εἶναι τῷ ἔτερῳ ἐστί*.
- 15 a. 14. Cod. Tic. retains order of W.
- 15 a. 15. Cod. Tic. has *ἀνταὶ μὲν οὖν αἱ κινήσεις*.
- 15 a. 17. Cod. Tic. has *τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς* by a copyist's error.
- 15 a. 19. Cod. Tic. retains *ἄλλοιούμενον*, but for *τινά* implies *τινάς*.
- 15 a. 20. Cod. Tic. retains *ἄλλοιούσθαι*.
- 15 a. 29. Read in note "rc add n."
- 15 b. 1. Cod. Tic. retains *κίνησις ἡρεμίᾳ*.
- 15 b. 6. Cod. Tic. retains *τῇ δὲ λοιπῇ τ. ἀπ. κιν.*
- 15 b. 7. Cod. Tic. adds *τι* after *εἶναι*. So C.f.
- 15 b. 9. *ἡ τὴν εἰς τ. ἐ. τ. π. μεταβολήν*] Cod. Tic. *τῇ εἰς τ. ἐ. τ. π. μεταβολῇ*. So A. B. e. u. pr. d. n.
- 15 b. 13. Cod. Tic. has *τῇ κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμίᾳ ἡ εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολῇ*.
- § II. ON THE DE INTERPRETATIONE.
- 16 a. 6. Cod. Tic. has *ῶν μέντοι τούτων* (a simple corruption in Arm. of *ταῦτα*) *σημεῖα πρώτων, ταῦτὰ πᾶσι κ. τ. λ.* Boeth.: "quorum autem haec primorum."
- 16 a. 8. Cod. Tic. retains *ἡδη ταῦτα*.
- 16 a. 10. Cod. Tic. retains *ότε μέν*.
- 16 a. 10. Cod. Tic. retains *ἡδη*.
- 16 a. 11. *ῳ*] Cod. Tic. like V. T. has *οῖς*.
- 16 a. 14. Cod. Tic. retains reading of W.
- 16 a. 15. Cod. Tic. has *ἡ τὸ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τι οὕπω ἐστὶν οὔτε ψεῦδος οὔτε ἀληθές σημεῖον δὲ ἐστὶ τοῦδε. καὶ γάρ κ. τ. λ.*
- 16 a. 19. A. T. omits *μὲν οὖν*.
- 16 a. 25. A. T. implies *ἄλλ’ οὐδενὸς κεχωρισμένον*. So Boeth.: "sed nullius separati."
- 16 a. 26. Boethius also omits *οὐδέν*, reading "ut in equiferus ferus. Secundum placitum vero."

- 16 a. 27. Cod. Tic. omits the scholion added in other texts.
 16 b. 1. Cod. Tic. implies ἀλλὰ πτῶσις ὄνόματος. Cod. A has πτῶσις.
 16 b. 4. οὐδὲν γάρ πω] The A. T. rather implies οὐδέ πω γάρ than οὐδὲ γάρ πω.
 16 b. 6. Cod. Tic. omits δέ with *g*, and adds τὸ before μέρος.
 16 b. 11. Erratum. Read in second line of note “ $\xi = \text{ὑποκειμένων}$.”
 16 b. 12. λέγω] A. T. λέγομεν. So 17 a. 39.
 16 b. 20. Cod. Tic. retains ὁ λέγων.
 16 b. 24. Cod. Tic. retains ἦν.
 17 a. 11. Cod. Tic. has ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος. Boethius agrees with A. T. throughout this passage: “ex verbo esse vel casu. Etenim hominis ratio.”
 17 a. 12. ἢ τι τοιοῦτον] Cod. Tic. implies ἢ ἀλλο τι τῶν τοιούτων.
 17 a. 14. Cod. Tic. implies οὐ γάρ τῷ σύνεγγυς δὴ εἰρήσθαι.
 17 a. 30. Cod. Tic. reads comma before, not after, ὠσαύτως, and A. T. omits καὶ before ὁ κατέφησε. So Boeth. “et quod quis negaverit.”
 17 a. 33. Cod. Tic. omits καί, but retains τοῦτο.
 17 a. 36. In note on ἀλλα read ἔτι for ἐπι.
 17 a. 40. Cod. Tic. for *ἱτραρβαντιργῆν* has *ἱτραρβαντιργῆν*, the regular equivalent of καθ' ἔκαστον.
 17 b. 4. Boethius omits τι.
 17 b. 4. Cod. Tic. has ἔσονται ἐναντίαι αἱ ἀποφάνσεις.
 17 b. 7. Boeth. omits αὗται μέν: “quando autem in universalibus non universaliter, non sunt contrariae.”
 17 b. 8. Boeth. omits ποτέ: “est esse contraria.”
 17 b. 13. καθόλου κατηγορεῖν τὸ καθόλου] Cod. Tic. implies τὸ καθόλου κατηγορεῖν καθόλου.
 17 b. 14. Boethius also omits ἀληθής: “nulla enim adfirmatio erit, in qua.”
 17 b. 17. Cod. Tic. implies καὶ ἀποφάσει λέγω, though the first hand suspects καὶ.
 17 b. 18. Cod. Tic. retains ὅτι οὐ καθόλου.
 17 b. 20. Cod. Tic. retains ἐναντίως.
 17 b. 22. Cod. Tic. omits words: οὐδεὶς ἀνθρωπος δίκαιος.
 17 b. 28. Cod. Tic. does not add ὠσαύτως.
 17 b. 28, 29. Cod. Tic. omits words: οὐκ ἔστι Σωκράτης λευκός.
 17 b. 32. alt. καὶ] Cod. Tic. omits. So G.
 17 b. 33. pr. καὶ] Cod. Tic. omits.
 17 b. 40. ἡ κατάφασις] Cod. Tic. has this in margin in first hand, but in text ἡ ἀπόφασις.
 17 b. 40. Cod. Tic. has ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ.
 18 a. 1. Cod. Tic. has ἡ ὡς καθόλου ἡ ὡς μὴ καθόλου.

- 18 a. 3. Cod. Tic. has οὐκ ἡ ἀντικειμένη.
 18 a. 5. Cod. Tic. has τῇ δὲ τὶς ἀνθρωπος ἡ οὐδεὶς ἀνθρωπος λευκός, omitting first λευκός.
 18 a. 8. Boeth. partly agrees with A. T. “uni negationi una adfirmatio.”
 18 a. 15. Cod. Tic. has simply οὐκ.
 18 a. 21. Cod. Tic. has οὐδὲν γάρ διαφέρει εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἵππος καὶ ἀνθρωπος λευκός, ἡ ὅτι ἔστιν ἵππος λευκός καὶ ἔστιν ἀνθρωπος λευκός. Thus in l. 21 Arm. omits the words τοῦτο and ἡ, perhaps reading ὅτι in place of latter, and in l. 22 omits τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰπεῖν, and in l. 23 introduces ἡ ὅτι before ἔστιν ἵππος λευκός.
 18 a. 28. Cod. Tic. omits ἀνάγκη.
 18 a. 32. Cod. Tic. has τῶν καθόλου λεχθέντων, μὴ καθόλου. So ε.
 18 a. 32. Cod. Tic. omits δέ after εἴρηται.
 18 a. 34. Note refers to first ἡ.
 18 a. 35. Boeth. reads “nam si hic quidem,” etc., so agreeing with A. T.
 18 a. 37. Cod. Tic. has κατάφασις simply.
 18 b. 2. Cod. Tic. retains ἡ οὐ λευκόν.
 18 b. 2. Cod. Tic. retains ἦν.
 18 b. 3. Cod. Tic. reads καὶ εἰ μὴ, ψεύδεται, omitting ὑπάρχει, but retaining καὶ.
 18 b. 5. Cod. Tic. has ἡ ψεύδη simply.
 18 b. 6. ἡ οὐκ ἔσται] Cod. Tic. has ἡ οὐκ οὐκ ἔσται.
 18 b. 9. Cod. Tic. retains οὔτως ἡ μὴ οὔτως.
 18 b. 21. Cod. Tic. has ὅτι λευκὸν καὶ μέλαν, δεῖ.
 18 b. 22. Cod. Tic. implies εἰ δὲ ὑπάρχειν εἰς αὔριον, ὑπάρξειν εἰς αὔριον εἰ δὲ μὴ ἔσται μήτε μὴ ἔσται εἰς αὔριον, οὐκ ἀν εἴη τὸ κ. τ. λ. Thus the only real change implied is of ὑπάρξει into ὑπάρχει in l. 22, which reading is found in d. u, and the addition of εἰς before αὔριον in l. 23 as found in C. E. e. u.
 18 b. 25. Boeth. also adds ναυμαχίαν.
 18 b. 26. A. T. has order ταῦτα ἄποτα.
 18 b. 33. Cod. Tic. omits τοῦτι after ἔσται. So also Boeth.
 18 b. 37. Cod. Tic. retains ἡ μὴ εἶπον.
 18 b. 38. Cod. Tic. retains text of W, only omitting τι. Boeth. also omits τι.
 18 b. 39. Boeth. seems to have read διὰ τὸ καταφάναι ἡ ἀποφάναι, for he renders “propter negare vel adfirmare.”
 19 a. 2. Cod. Tic. does not add καὶ.
 19 a. 4. Cod. Tic. has ὅτε γάρ ἀληθῶς εἰπέ τις, ὅτι ἔσται. Boeth. also renders “quando enim.”
 19 a. 6. Cod. Tic. retains εἰπεῖν δεὶ ὅτι ἔσται.
 19 a. 7. δῆ] A. T. δέ.

- 19 a. 9. Cod. Tic. agrees with Waitz except that it omits *όμοίως* and implies *ἐνδεχόμενα γίνεται* rather than *ἐνδέχεται*. Boethius omits *όμοίως*.
- 19 a. 18. Omit note ad loc.
- 19 a. 20. Boethius also has "vel adfirmatio vel negatio."
- 19 a. 21. Cod. Tic. implies no alteration of text of W.
- 19 a. 26. Cod. Tic. has *ὅτε ἔστι τὸ ἀπλῶς εἶναι κ. τ. λ.*
- 19 a. 28. *εἶναι μὲν*] Cod. Tic. *εἶναι δέ*.
- 19 a. 28. Cod. Tic. has *ἀπαν* simply.
- 19 a. 36. Cod. Tic. retains *τούτων γάρ* simply.
- 19 a. 37. Cod. Tic. retains *θάτερον μόριον*.
- 19 a. 38. Cod. Tic. has *μᾶλλον* simply.
- 19 a. 39. Cod. Tic. implies *τὴν ἐτέραν, οὐ μέντοι ταύτην ἀλλ. ἡ ψ. ὥστε*.
- 19 b. 7. Cod. Tic. agrees with text of W.
- 19 b. 8. *ὄνομα μὲν οὐ λέγω] αὐτοῦ πέρισσον* in Cod. Tic. The punctum delens set over *πέρισσον* by first hand implies that *οὐ* is to be omitted.
- 19 b. 9. Cod. Tic. has *ἔν γάρ πως σημαίνει τὸ ἀόριστον ὄνομα, ὥσπερ καὶ τὸ οὐκ ὑγιαίνει οὐ ρῆμα ἔστι πᾶσα κατάφασις*.
- 19 b. 12. Boethius renders *οὐδέ* by "vel," as if he read *ἢ*.
- 19 b. 15. Boethius also omits *ἔσται*.
- 19 b. 20. *λέγω δὲ οἷον — 19 b 32. οὗτοι τέτακται*] Cod. Tic. agrees with text of W. throughout except for following small differences:—
- b. 22. Read in order *ταῦτα ἔσται*.
- b. 25. Read *δικαίῳ* for *ἀνθρώπῳ* twice. So Boethius.
- b. 27. Omit *ἀπόφασις τούτου*.
- b. 28. Omit *οὐκ ἔστι δικ. ἂν*.
- b. 30. Read *δικαίῳ* for *ἀνθρώπῳ* twice and set *προσκείσεται* at end of clause after *τῷ οὐ δικαίῳ*. So Boethius.
- b. 31. Read *λέγεται* instead of *εἴρηται*.
- 20 a. 8. Cod. Tic. retains *πᾶς ἀνθρωπός*.
- 20 a. 10. Cod. Tic. adds *τὸ ὄνομα* after *καθόλου*.
- 20 a. 13, 14. Cod. Tic. has *ἢ ὅτι καθόλου τοῦ ὄνόματος ἢ καταφάναι ἢ ἀποφάναι*.
- 20 a. 14. *τὰ δὲ ἄλλα*] A. T. has *τὰ δὴ ἄλλα ορ τὰ ἄλλα οὖν*. Boethius "ergo cetera."
- 20 a. 17. A. T. omits *ἔστι*.
- 20 a. 19. *αἱ δὲ ἀντικειμέναι*] Cod. Tic. *οὔτε (οὐδὲ) αἱ ἀντικειμέναι*.
- 20 a. 23. Cod. Tic. retains *οὐ*.
- 20 a. 23. Cod. Tic. has *φανερὸν δὲ ὅτι*, retaining *δὲ* but rejecting *καὶ*.
- 20 a. 24. Cod. Tic. retains order *εἰ ἀληθές*.
- 20 a. 25. Cod. Tic. retains *ὅτι καὶ*.

- 20 a. 31. *καὶ*] A. T. has *ἢ*. So Boethius "nomina vel verba."
- 20 a. 32. A. T. implies *ἀπόφασις* instead of *ἀποφάσεις*.
- 20 b. 3. Cod. Tic. retains *ἔστι*.
- 20 b. 4. Cod. Tic. retains *τοῦ μὲν γάρ*.
- 20 b. 19. Cod. Tic. has *ἔάν* simply.
- 20 b. 32. Cod. Tic. omits *τῶν* before *χωρίς*.
- 20 b. 34. Boethius also omits *ταῦτα*: "et ut unum" is his rendering.
- 20 b. 36. The Cod. Tic. implies, as it would seem, the following: *εἰ γάρ μή, ὃ τὸ τις ἐκάτερον εἴη, καὶ ἄμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔπειται*. Boethius has "si enim, quoniam alterutrum dicitur, et utrumque dicitur, multa et inconvenientia erunt." From which Karl Meiser (Jahrbücher für classische Philologie von Fleckeisen, Band 117, p. 252) infers that Boethius read *εἰ γάρ, ὃτι ἐκάτερον, καὶ τὸ συνάμφω*. The reading *εἰ γάρ μή* was beyond doubt in the Armenian translator's Greek text.
- 20 b. 39. *ὥστε ἔσται ἀνθρωπὸς λευκὸς λευκός*] Cod. Tic. has *ὥστε ὁ (ορ τὸ) ἀνθρωπὸς ἔσται λευκός*.
- 21 a. 2. *καὶ Σωκράτης—δίπον*] Cod. Tic. has *καὶ Σωκράτης, ἀνθρωπὸς καὶ ἀνθρωπὸς δίπον*.
- 21 a. 5. Cancel note on *ἀπλῶς*.
- 21 a. 6. *λέγειν ἄτοπα*] Cod. Tic. implies *ψεύδεσθαι ἄτοπα*.
- 21 a. 11. Cod. Tic. omits *τό*. So *η*.
- 21 a. 12. *οὐδὲ εἰ τὸ λευκὸν μουσικόν*] Cod. Tic. has *εἰ δὲ τὸ λευκὸν μουσικόν*. In the Cod. Tic. there is a lacuna between *τὸ* and *λευκόν*, where one letter has been erased. What the letter was cannot be seen, but there is no room for the equivalent of *οὐ* to have stood there. Like the Ven. Text the Cod. Tic. omits the words immediately following.
- 21 a. 13. Cod. Tic. retains *τὸ μουσικὸν λευκόν*.
- 21 a. 14. Cod. Tic. retains *τὸ λευκὸν μουσικόν*.
- 21 a. 18. Boethius has order of A. T. "in homine bipes et animal."
- 21 a. 22. Boethius, like the A. T., implies *οἷς ἔπειται*: "quando in adiecto quidem aliquid oppositorum inest quae consequitur contradicō."
- 21 a. 25. Cod. Tic. omits *μή* altogether.
- 21 a. 31. Cod. Tic. has *καὶ ἀληθές ἔστιν εἰπεῖν*.
- 21 b. 1, 2. Cod. Tic. implies *τοῦ εἶναι ἀνθρωπὸν ἀπόφασις μὴ εἶναι ἀνθρωπὸν, τὸ μὴ εἶναι λευκὸν ἀνθρωπὸν, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἀνθρωπὸν*. It therefore omits the words *οὐ τὸ εἶναι μὴ ἀνθρωπὸν, καὶ τοῦ εἶναι λευκὸν ἀνθρωπὸν* doubtlessly through the similar endings. In this as in other passages where omissions in the Cod. Tic. are clearly due to this cause, the

- Venice Text is a record of attempts to patch up a meaning out of the mutilated passage.
- 21 b. 5. The Cod. Tic. agrees with Ven. Text except in this, that λέγω is added, though in first hand, in margin.
- 21 b. 6. προστίθεται] A. T. implies προστιθέτη.
- 21 b. 11. τὸ δυν. μ. ε. ἀλλ' οὐ τ. μ. δ. ἐ.] The Cod. Tic. has οὐ μὴ δυνατὸν εἶναι ἀλλὰ τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι.
- 21 b. 12. Cod. Tic. has δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι.
- 21 b. 18. Boethius agrees with A. T. and n. "non igitur est ista negatio."
- 21 b. 19. Cod. Tic. reads ἐκ τούτων ἡ τὸ αὐτὸν καταφάναι.
- 21 b. 20. Cod. Tic. retains ἡ μὴ κατὰ τὸ εἶναι.
- 21 b. 21. Cod. Tic. reads γίνεσθαι καταφάσεις. So Boethius, "fieri adffirmationes."
- 21 b. 23. τοῦ δυνατὸν εἶναι τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι, τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ (οὐδὲ) δυνατὸν μὴ εἶναι, the last clause of which the first hand, it seems, corrected into ἀλλὰ οὐ τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, which reading is in C. K. f.
- 21 b. 25. Perhaps the A. T. implies ἐνδεχομένου εἶναι.
- 21 b. 27. Cod. Tic. retains τὰ δὲ ὑποκειμένα, but rejects πράγματα.
- 21 b. 28, 29. The Cod. Tic. repeats by a dittology the words τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ ἄνθρωπος, οὕτως ἐνταῦθα τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ εἶναι ὡς ὑποκειμένου γίνεται.
- 21 b. 34, 35. Cod. Tic. reads τοῦ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀπόφασις οὐ τὸ μὴ (οὐδὲ) δυνατὸν εἶναι ἀλλὰ τὸ μὴ (οὐδὲ) δυνατὸν μὴ εἶναι. This is the reading of A. K. e. rec. marg. B.
- 21 b. 36. αἱ τοιαῦται κ. τ. λ.] Cod. Tic. nearly agrees with the Ven. Text and would thus run in Greek: αἱ τοιαῦται, δυνατὸν εἶναι καὶ δυνατὸν οὐκ (οὐ μὴ) εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, οὐ τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, οὐδέποτε.
- 22 a. 1. ἀντικεῖνται γάρ οὐδέ γε.] Cod. Tic. agrees with text of W. in exhibiting this reading.
- 22 a. 4. οὐ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι.] Cod. Tic. implies οὐ τοῦ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, which is perhaps a slip in rendering.
- 22 a. 6. καὶ τοῦ ἀδύνατον εἶναι] Cod. Tic. seems to retain just this reading.
- 22 a. 7. τοῦ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι] Cod. Tic. seems to involve τοῦ δὲ ἀδυνάτου μὴ εἶναι.
- 22 a. 8. καὶ μὴ εἶναι δεῖ] Cod. Tic. has καὶ μὴ εἶναι δεῖ δεῖ.
- 22 a. 9. A. T. has full stop after ὑποκειμένα.
- 22 a. 10. ποιοῦντα] Cod. Tic. and a Jerusalem MS. have here **առնելով**=προστίθεντα. In note on 21 b. 5 I conjectured that **առդնելով** προστιθέντα

was in the present passage a copyist's error for **առնելով**=ποιοῦντα, but the version of Boethius makes this doubtful. It runs: "negationem vero et adffirmationem haec facientem ad unum adponere." As to which Karl Meiser (in Fleckeisen's Jahrbücher, vol. 117, p. 253) remarks: "dies lässt im Griechischen statt πρὸς τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι erwarten πρὸς ἐν (oder τὸ ἐν?) συντάττειν (oder vielmehr προστιθέναι?)." However in Boethius "facientem" certainly renders ποιοῦντα, so that **առնելով** is anyhow wanted in the Armenian.

- 22 a. 11. φάσεις] Cod. Tic. has φάσεις καὶ ἀποφάσεις.
- 22 a. 15. τό] Cod. Tic. retains.
- 22 a. 16. καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι] Cod. Tic. has καὶ τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι.
- 22 a. 18. Καὶ τὸ οὐκ] There is an erasure, accidental or purposive, of the Cod. Tic. where these words would come.
- 22 a. 19. Cod. Tic. seems to have had μὴ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ τῷ μὴ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι.
- 22 a. 19. τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι] Cod. Tic. has ἀναγκαῖον εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι, and then follows before the words τῷ δὲ μὴ δυνάτῳ an erasure equal to two lines of Waitz' Text. The words erased seem to have been: **իսկ կարելում ոչ գոլ և ոչ ընդունական գոլ ոչն հարկաւոր ոչ գոլ և անկարելին գոլ=τῷ δὲ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ μὴ էնդէխօմենօն εἶναι τὸ μὴ անացկաῖօն μὴ εἶնαι καὶ τὸ ἀδύնατον εἶնαι.** The erasure was made by a late hand, and the words erased were in the first hand.
- 22 a. 21. καὶ μὴ էնդէխօմենօ μὴ εἶναι τὸ անացկաῖօն εἶնαι καὶ τὸ ἀδύնατον μὴ εἶնαι] Cod. Tic. has μὴ էնդէխօմենօ μὴ εἶնαι, անացկաῖօն εἶնαι καὶ τὸ ἀδύնατον μὴ εἶնαι. Here էնդէխօմենօ is read in C. K. e.
- 22 a. 24. Cod. Tic. presents the first six lines of ὑπογράφη in same way as Ven. Text, but then inserts ἀδύνατον εἶναι, οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι, անացկաῖօն εἶնαι, οὐκ անացկաῖօն εἶնαι. Then, like the Ven. Text, it concludes with անացկաῖօն μὴ εἶնαι, οὐκ անացկաῖօն μὴ εἶնαι.
- A hand not later than 1500 A. D. adds another arrangement in the margin of Cod. Tic., remarking that it was what he found in the books of the Franks.
- 22 a. 33. Cod. Tic. retains ἀκολούθει μὲν ἀντιφατικῶς.
- 22 a. 35, 36. ἡ ἀπόφασις—ἀδύνατον εἶναι] Cod. Tic. implies ἡ ἀπόφασις οὐ τὸ δυνατὸν εἶναι τῇ δὲ ἀποφάσει τῆς καταφάσεως (οր τῇ καταφάσει?). τῷ γάρ οὐκ ἀδυνάτῳ εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι.
- 22 a. 38. A. T. omits δή. Boethius also omits δή and էχει: "manifestum quoniam non eodem modo."

- 22 b. 2. τὸ γὰρ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι] Cod. Tic. has ἀναγκαῖον γὰρ τὸ μὴ (οὐδὲ?), μὴ εἶναι, οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι.
- 22 b. 6. A. T. omits first εἶναι.
- 22 b. 6. Cod. Tic. retains ἀλλὰ μὴ εἶναι.
- 22 b. 8. καὶ μή, ταῦτα ἔξ ἐναντίας] Cod. Tic. punctuates differently, thus: καὶ μὴ ταῦτα, ἔξ ἐναντίας.
- 22 b. 11, 12. εἰ γὰρ μή, ἡ ἀπόφασις ἀκολουθήσει] Cod. Tic. implies thus: εἰ γὰρ μὴ εἴη ἀπόφασις, ἀκολουθήσει.
- 22 b. 12. Cod. Tic. retains φάναι.
- 22 b. 13. εἰ μὴ δυνατόν] Cod. Tic. has εἰ μὴ ἀδύνατον.
- 22 b. 13. ἀδύνατον ἄρα] So Cod. Tic. in text, but a definite article is added above the line in an early hand, as if τὸ ἀδύνατον ἄρα should be read.
- 22 b. 15. τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ, τούτῳ δὲ τὸ μή] Cod. Tic. implies τὸ οὐ δυνατὸν εἶναι ἀκολουθεῖ καὶ τούτῳ τὸ μή.
- 22 b. 17. Cod. Tic. retains οὐδέ.
- 22 b. 18. Cod. Tic. retains ἀκολουθεῖ simply, without οὐ.
- 22 b. 19. Cod. Tic. implies τούτῳ δὲ ὑπότερα ἀν ἀληθῆ γ.
- 22 b. 20. Cod. Tic. has οὐκ ἔτι ἔσται ἐκεῖνο ἀληθές.
- 22 b. 25. Cod. Tic. retains text of W. except in that it implies δέ instead of γάρ.
- 22 b. 28. καὶ] Cod. Tic. omits.
- 22 b. 28. Boethius has same order as A.T. "sic positis."
- 22 b. 31. Cod. Tic. retains ἀντίφασιν simply.
- 22 b. 31. Boethius has order of A.T. "si quis non hanc dicat esse."
- 22 b. 32. Boethius agrees with A.T. "sed utraeque falsae sunt."
- 22 b. 35. τὸ ἀναγκαῖον εἶναι] Cod. Tic. τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι without adding καὶ.
- 22 b. 35. μή] Cod. Tic. omits, also Ven. Text.
- 22 b. 36. δέ] Cod. Tic. omits, along with stop before τοῦτο in b. 35.
- 22 b. 37. Cod. Tic. retains καὶ.
- 23 a. 3. οὐδὲ] has dropped out of the Cod. Tic., in a way easily understood, for καὶ μή and οὐδὲ have one and the same Armenian equivalent.
- 23 a. 4. Boethius also omits δέξασθαι.
- 23 a. 6. Cod. Tic. has ἀντικειμένων simply.
- 23 a. 9. Cod. Tic. has τὸ δυνατὸν εἶναι ὅτι, but does not add τὸ δέ.
- 23 a. 11. οἷον] Cod. Tic. omits, but implies τὸ δυνατόν.
- 23 a. 11. εἶναι] η omits as well as A.T. Boethius also omits: "ut possibile est ambulare quoniam ambulabit," where "possible est" is the equivalent of δυνατόν alone.
- 23 a. 13. τὸ μὴ ἀδύνατον] Cod. Tic. has τὸ δυνατόν.

- 23 a. 16. Cod. Tic. reproduces text of W. except in implying τοῖς ἐν μέρει.
- 23 a. 20. Cod. Tic. has τούτοις πῶς, if that be really the sense of *սոցապէս կարգաւ*.
- 23 a. 21. δή] A.T. has δέ. Boethius has: "manifestum est autem," which seems to imply δέ, "ergo" being his equivalent for δή.
- 23 a. 23. Cod. Tic. has δυνάμεως ἐνεργείᾳ δεῖ εἰσιν. Boethius agrees with this, except that he does not add δεῖ. He renders "et haec quidem sine potestate actu sunt." It is noticeable that in the preceding line a. 22 he renders καὶ τὰ ἐνεργείᾳ, "et quae actu sunt," where ἐνέργεια stands in text of Waitz and also in A.T.
- 23 a. 25. Here again Boethius agrees with A.T.: "sunt actu, sed potestate solum."
- 23 a. 27. Cod. Tic. retains ἡ κατάφασις τῇ ἀποφάσει.
- 23 a. 28. δ λόγος τῷ λόγῳ] The A.T. would imply λόγος λόγῳ simply.
- 23 a. 30. Cod. Tic. retains ἡ τό.
- 23 a. 31. Boethius has order of A.T. "Callias iustus est, Callias iustus non est."
- 23 a. 32. Cod. Tic. has τούτων; τὰ μὲν γὰρ ἐν τῇ φωνῇ, omitting εἰ.
- 23 a. 39. A.T. involves instead of ἀποφάσεως rather ἀντιφάσεως.
- 23 b. 2. Cod. Tic. omits ἔστι before μία altogether.
- 23 b. 2. Cod. Tic. involves καθ' ὅποτέραν καὶ ἐναντία; which is read in n except for the καὶ.
- 23 b. 13. A.T. omits ἔστιν and with η adds εἰσιν after αὗται δέ.
- 23 b. 15. Cod. Tic. has εἰ οὖν τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ οὐ κακόν ἔστι.
- 23 b. 17. μᾶλλον δὲ ἐκάστου ἀληθῆς ἡ καθ' ἐαυτό] Cod. Tic. retains this reading except that it has η "or" for ἡ.
- 23 b. 18 and b. 19. A. T. seems to omit ὅτι before ἀγαθόν and before κακόν.
- 23 b. 21. ἡ τῆς ἀποφάσεως] A.T. has ἡ ἀντίφασις.
- 23 b. 21. Boethius also omits δόξα.
- 23 b. 21. δέ] Cod. Tic. involves γάρ.
- 23 b. 24. δὲ ἡ τῆς ἀντιφάσεως] A.T. has δὲ ἀποφάσεως and omits ὅτι in b. 26.
- 23 b. 28. η] A.T. omits.
- 23 b. 33. A.T. has ἔχει καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ.
- 23 b. 36. Cod. Tic. has οὐκ ἥδη ἡ λέγουσα ὅτι κακόν;
- 23 b. 39. Cod. Tic. omits καί.
- 23 b. 40. οὖν] A.T. has δέ.
- 24 a. 1—24 a. 3. Cod. Tic. seems to imply: οὐ γὰρ ἀληθῆς αὕτη ἀλλ' ἐκεῖνα, ἔπει οὐκ ἀγαθὸν ἐν τῇ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐναντίον τῷ μὴ ἀγαθῷ ὅτι ἀγαθὸν ψευδῆ· ἀληθῆς γὰρ αὕτη· ὥστε καὶ τῇ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἀν εἴη ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ, ὅτι ἀγαθὸν. Boethius also omits ψευδῆς γὰρ αὕτη, but otherwise reflects the text of Waitz.

24 b. 4. τῆ] A.T. omits. So B. C. d. u. and pr. A. n.

24 b. 4. alt. ὅτι] A.T. omits.

24 b. 5. ἡ ὅτι οὐδὲν ἡ οὐδεῖς] Cod. Tic. implies: ἡ ὅτι οὐ πρὸς πάντα ἀνθρωπον ἡ ὅτι οὐδεῖς. For ἡ ὅτι here Boethius implies: ἡ ἡ ὅτι, "ea quae est vel quoniam." Cod. Tic. omits the η before οὐ.

24 b. 6. A.T. omits δέ after φανερόν and with d. f. reads καὶ after ὅτι. So Boethius, "quoniam et."

24 b. 6. Cod. Tic. implies: ἀληθείᾳ ἀλήθειαν οὐκ ἐνδέχεται ἐναντίαν εἶναι οὔτε δόξαν οὔτε ἀντίφασιν.

24 b. 8. περὶ ταῦτα] Cod. Tic. has περὶ ταῦτα simply. So e. and Boethius, "circa eadem."

APPENDIX II.

ARMENIAN TEXT.

A=Codex Ticinus.

B=Codex Hierosolymarius, 1291.

C=Codex Hierosolymarius, 401.

D=Codex Parisiensis, Cat. Arm. 95.

E=Codex Parisiensis, Cat. Arm. 106.

V=Editio Veneta, A.D. 1833.

Vo=Codices Veneti secundum notas editionis Venetae.

M=Porphyrii Introductio, Madras, 1793.

N.B. The Armenian Text printed below is that of the Codex Ticinus. All the variations from this Codex Ticinus contained in the Venice Printed Text are given at foot of page.

Not all but only the more important variations of the Jerusalem Codices from the Codex Ticinus are noted. The Paris Codices as being of slight value are seldom given, except when they confirm the Cod. Tic. against other authorities.

Where the critical notes do not specify the contrary it is to be assumed that B C D and E have the same reading as V.

THE CATEGORIES OF ARISTOTLE.

Ասորոգութիւնք արխասոսեղի :—

ED. BEK.

p. 1. Ա Հոմաննէնք¹ ասին որոց անուանք² միայն հասարակ: իսկ ըստ անու-

ւանն, բան գոյացութեան³. այդ: որպան: կենդանի, և⁴ մարդն,

և գրեալն: քանզի սոցա⁵, անուն միայն հասարակ: իսկ ըստ անուանն,

բան գոյացութեան⁶, այդ: քանզի եթե բացատրեսցէ ոք. զի՞նչ է

նոցա երկաքանչլւր ուրուք⁷ կենդանին գույատնեկ իւրաքան-

չիւր ումեք. բան բացատրեսցէ:

Բ Եւ փաղաննէնք⁸ ասին, որոց և⁹ անունն հասարակ: և ըստ անու-

ւանն. բան գոյացութեան¹⁰ նոյն: հիշան: կենդանի մարդն, և

¹ V հոմանուանք. ² V անուանքն. ³ B բանն գոյացութեանն. ⁴ V om. և.

⁵ V սոցայց. BDE սոցա. ⁶ B գոյացութեանն. ⁷ CV ուրուք. B ումուք.

⁸ BCD փաղանունք. V փաղանուանք. ⁹ V om. և. ¹⁰ BDE գոյա-

ցութեան. V գոյացութեանն.

- արջառն¹: քանզի մարդն և արջառ². հասարակ անուամբ առախին, կենդանի: և բան գոյացութեան³, նոյն է⁴: քանզի եթե բացատրեացէ ոք զերկաբանչիւր ուրուք զբանն. զի՞նչ է⁵ նոցա
10. երկաբանչիւրումէք կենդանին գոլ՝ զնոյն բացատրեացէ բան⁶:
Ք Եւ յարանունք⁷ ասին, որք միանգամ յումեքէ տարբերեալք հոլովիւ, զըստ անուանն զառասութիւն ունին: որզան: ի քերա-
15. կանութենէն, քերականն: և յարութենէն, արին:
Ք Յասիցելոյն⁸, է ինչ որ ըստ շարամանութեան ասի, և է ինչ որ առանց շարամանութեան: արդ ըստշարամանութեանքն: որզան: մարդ ընթանայ, մարդ յաղթէ: իսկ առանց շարամանութեանքն⁹: որզան: մարդ՝ արջառ, ընթանայ, յաղթէ:
20. Է Լակացն, է ինչ որ զենթակայէ իմեմնէ¹⁰ ասի, և նենթակայում: ոչ յումեքէ¹¹: որզան: մարդ զենթակայէ ասի, զումեմնէ մարդոյ՝ և նենթակայում: ոչ նումեքէ¹²: և է որ նենթակայումէ, և զեն-
թակայէ ոչ զումեքէ ասի:
Ք Կենթակայում ասեմ: որ նիմքըն¹³: ոչ իբր մասն ելով, անկապ-
25. զատ գոլ յայնմանէ, յորումէն: որզան: ոմն քերականութիւն. նենթակայումէ¹⁴, նանձին: և զըստորակայէ¹⁵ ոչ զումեքէ ասի: և այս ինչ սպիտակ, նենթակայումէ ի¹⁶ մարմնի: քանզի ամենայն գոյն, ի¹⁷ մարմնի է¹⁸: իսկ զենթակայէ. ոչ զումեքէ ասի: և է¹⁹ որ զենթակայէ²⁰ ասի, և նենթակայում²¹ է: որզան: մակաց-
ութիւն, նենթակայում է, նանձին: և զենթակայէ ասի՛ զերա-
կանութենէ: և է որ ոչ նենթակայում է, և ոչ զենթակայէ ասի՛ զերա-
կանութենէ²²: որզան: ոմն մարդ. և²³ կամ ոմն ձի՛: քանզի ոչ ինչ յայսպիսեաց. ոչ²⁴ նենթակայում է. և ոչ զենթակայէ
ումեքէ²⁵ ասի:

- Է Տիանդամպյն պարզաբար անհատըն՝ և մի թուռվլ, ոչ զումեքէ զենթակայէ ասին: բայց նենթակայումն, ոչ ինչ նոցա¹ արգելէ գոլ: քանզի ոմն քերականութիւն, յայնցանէ է որ նենթակայումնէ²: Կոյացութիւն, ոչ նենթակայումն և³ ոչ զենթակայէ: իսկ պատահչումն, ի հարկէ գոլ նենթակայում⁴: քանզի⁵ թարգ ենթակայի ել անկարէ:

10. Է Յորժամ այլ զայլի ստորոգիցի. իրը կենթայկայէ: որբան⁶ միանգամ զստորոգիցելըն ասի ամենայն՝ և զենթակայէն ճառեսցի: որզան: մարդն, զումեմնէ մարդոյ ստորոգի: իսկ կենդանին, զմարդոյն: ապա ուրեմն, և զումեմնէ մարդոյն⁸, կենդանին ստորոգեսցի: քանզի ոմն և մարդ և կենդանի⁹:

15. Է Յայլոց սեռիցն, և ոչ ընդ միմեալք դասեցելըն¹⁰: այլք տեսակըն, և տարրերութիւնքն: որզան: կենդանւոյ՝ և մակացութեան: քանզի կենդանւոյն տարրերութիւնքն, չետեամկըն, և երկոտանին, և թուշունն, և զուղակն է: Իսկ մակացութեանն¹¹, և ոչ մի ինչ յայնցանէ: քանզի ոչ տարրերի. մակացութիւն ի մակացութենէ. երկոտանի գոլ: իսկ ընդ միմեալքըն¹² սեռից, ոչ ինչ է արգել նոյնք¹³ տարրերութիւնք գոլ: քանզի իվերոյքն¹⁴ զընդինքեամբք¹⁵ սեռիցն ստորոգին: մինչ զի որբանք, ստորոգիցելըն¹⁶ տրամարերութիւնքըն¹⁷ են, այսքանք և ենթայկային եղիցի:

20. Է Իսկ յայնցանէ, որ և ոչ ըստ միում շարամանութեան ասացեալ են, իւրաքանչիւրոք, կամ գոյացութիւն նշանակէ; կամ որակ: կամքանակ: կամ առինչ: կամ ուր: կամ երբ: կամ կալ: կամ ունել: կամ առնել: կամ կրել: և է գոյացութիւնն, իրու գաղափարաւ, ասել; որզան: մարդ: ձի: իսկ քանակ; իբրու՝ թէ երկանկուն¹⁸, եռականգուն¹⁹: և որակ: որզան: սպիտակ: քերական: և առինչ, որզան: երկպատիկ, կէս, մեծամեծ: և ուր: որզան:

25. Է Իսկ յայնցանէ, որ և ոչ ըստ միում շարամանութեան ասացեալ են, իւրաքանչիւրոք, կամ գոյացութիւն նշանակէ; կամ որակ: կամքանակ: կամ առինչ: կամ ուր: կամ երբ: կամ կալ: կամ ունել: կամ առնել: կամ կրել: և է գոյացութիւնն, իրու գաղափարաւ, ասել; որզան: մարդ: ձի: իսկ քանակ; իբրու՝ թէ երկանկուն¹⁸, եռականգուն¹⁹: և որակ: որզան: սպիտակ: քերական:

¹ V *արջառն*. ² բանզի մարդն և արջառ om. in E. V reads *արջառն*.

³ B գղյացութեան. V գղյացութեանն. ⁴ B om. է. ⁵ V om. է.

⁶ V has order բան բացատրեսցէ. ⁷ DE_{յարանունք}. V_{յարանուանք}.

⁸ DE. լասիցելոցն. V. լասիցելոց. ⁹ BC շարամանութեանըն. V շարա-

¹⁰ V. ¹¹ CDE ¹² Առամբություն.

¹³ V 'Նու մէռէ ։ ¹⁴ V Կէնթակառու միէւ ։ ¹⁵ V պէնթակառու միէւ ։ ¹⁶ V սն.

¹⁶ V Առւելքը. ¹⁷ V Անենթակայումնէ. ¹⁸ V Եղնիթակայէ. ¹⁹ V Եղ. ²⁰ V Եղնիթակայումնէ. ²¹ V Եղնիթակայումնէ.

²² BCDEFV om. ²³ V om. ²⁴ BCDEFV om. ²⁵

²² BCDEV om. *զքերականութենէ*. ²³ V om. *և* ²⁴ BCDEV om. *ոչ*.
²⁵ BCDEV

²⁵ BCDEV om. *πληρές*.

¹ C Կողա. V սոցա. ² V են and adds և զենթակայէ ոչ զումեքէ ասի.
BCDE do not add these words and keep է. ³ V է, և. ⁴ V նենթա-

BCDE do not add these words and *HTF* [omits them] *VIII* omitting *θώρη*. *E θωρη*. ⁶ *V πρη*

կայում. քասղի [ժարլց] V ըստ Սուստեմի վալյ. Եւ լյ. Վ. լիք.
B.D.F. պահ. 7.V. թէ. 44. 8. մասսա. 9. V բանի սմի մասսան.

ВДЕ *որբան.* **Վ** *ամենայինն.* **Ս** *արդիյ.* **Վ** *քասցի, ոսօն սարդիկան.*

V վերոյան. 15 V զընդմիմեամբքն. B զընդինքեամբք. 16 B ստորո-

¹⁷ V տարբերութիրն. ¹⁸ V երկկանգուն. ¹⁹ V քառականգուն

*W*hile the *U.S.* *is* *not* *the* *only* *country* *in* *the* *world* *that* *has* *had* *problems* *with* *its* *immigration* *policy*, *it* *is* *one* *of* *the* *most* *controversial* *countries* *when* *it* *comes* *to* *immigration*.

- p. 2. չիկիայ¹: ներաստում: և երբ: հիջան; երէկ: հերու: և կա՛լ:
որդան: ընկողմանեալ² է: նստի³: և ունել: հիջան: ըստիմանի:
զինի: և առնել: որդան: հատանել: այրել: և կրել: հիջան:
հատանել: այրել: և իւրաքանչիւրոք⁴ յասիցելոցս, ինքն ըստ
ինքեան: և ոչ ըստ միում ստորասութեան. կամ⁵ բացասութեան
ասի: բայց առ⁶ միմեանսն⁷, սոցայց⁸ շարամանութեամբ⁹ ստորա-
սութիւն. և կամ¹⁰ բացասութիւն լինի: քանզի ամենայն թուի.¹¹
ստորասութիւն. և բացասութիւն, կամ ճշմարիտ, և¹² կամ սուտ
գոլ: իսկ յայնցանէ, որք և ոչ ըստ միում շարամանութեանս¹³
ասացեալքն¹⁴ են: ոչ ինչ, ոչ ճշմարիտ, և ոչ սուտ է: որպէս
մարդ: սպիտակ: լինթանայ: յաղթէ:

Յաղագս գոյացութեան

- : Պոյացութիւն է¹⁵, որ իսկագն'ն, և նախկին, և մանաւանդ ասի: որ
ոչ զենթակայէ ումեքէ¹⁶ ասի, և ոչ նենթակայոջ ումեք¹⁷ է:
հիջան: ոմն մարդ: կամ ոմն ձի: և երկրորդ գոյացութիւնք ասին
նորում¹⁸ տեսակսն¹⁹, նախապէս գոյացութիւնքն²⁰ ասացեա-
լքն²¹ են: և պարունակիկ: և տեսակացն սոցա, սեռք: որդան: ոմն
մարդ՝ ընտեսակոջէ²². ըն մարդոջ: և սեռ տեսակին, է կենդ-
անին: արդ՝ երկակի սոքա ասին գոյացութիւնք: որդան: մարդն
և կենդանին:

Պրակը բ

- : Երկելի²³ է յասիցելոցս, զի զենթակայէ ասիցելոցըն, հարկաւո՞ր
է, և զանունն²⁴ և զբանն²⁵ ստորոգիլ զենթակայէն: հիջան:
մարդ զենթակայէ ասի զումեքէ մարդոյ, և ստորոգի անուն:

¹ V 'ի լիկիա. ² V ընկողմանեալ. ³ V և նստի. ⁴ V իւրաքանչիւր. B C D իւրաքանչիւրոք. ⁵ կամ] V և. ⁶ V յառ. C D առ. ⁷ V միմեանս. C միմեանսն. ⁸ V սոցա. C սոցայց. ⁹ V շարամանութեան. BD շա-
րամանութիւն. C շարամանութիւն. ¹⁰ V օմ. կամ. ¹¹ V թուի ամ. ¹² V օմ. և. ¹³ V շարամանութեան. ¹⁴ V ասացեալք. ¹⁵ է] C D
ասեմ. V B է. ¹⁶ V զումեքէ. D ումեքէ. ¹⁷ V յումեք. ¹⁸ V յորում.
¹⁹ V et libri տեսակը. ²⁰ V et libri գոյացութեանցն. ²¹ V et libri օմ.
ասացեալքն. ²² V ընտեսակոջէ. C տեսակոջէ. ²³ և երկելի.
²⁴ V զանուն. ²⁵ զբան.

25. քանզի մարդըն. զումեմնէ մարդոյ ստորոգեսի: և բան մարդոյն.
զումեմնէ մարդոյ ստորոգեսի: քանզի ոմն մարդ¹. և մարդ և
կենդանի է: ապա ուրեմն, և անունն² և բանն³ զենթակայէն
ստորոգեսի: իսկ նենթակայոջն⁴, եակաց⁵ մակաւելեացն⁶, և ոչ
զանունն⁷, և ոչ զբանն⁸ ստորոգեսի զենթակայէն: իսկ մակ
ոմանցն⁹ զանունն, ոչ ինչ¹⁰ արգելու, ստորոգիլ զենթակայէն:
իսկ զբանն, անկար: որիէն: այսինչ սպիտակ, նենթակայոջէ¹¹,
մարմնի¹². և ստորոգի զենթակայէն: քանզի սպիտակ մարմին
ասի: իսկ բան սպիտակին, և ոչ երբեք ի¹³ զմարմնոյ ստորո-
գեսի: իսկ այլքն ամենայն. կամ զենթակայից ասի¹⁴. զառա-
ջնոց գոյացութեանցն, և կամ նենթակայս ի նոսա¹⁵ է¹⁶: և այս
երկելի է բատ¹⁷ իւրաքանչիւրումեքէ, նախաձեռեցելոյ¹⁸: որդան:
կենդանի¹⁹ զմարդոյն ստորոգի²⁰: ապա ուրեմն, և զումեքէ²¹
մարդոյ: քանզի ոչ եթե²² զումեքէ ոմանց²³ մարդկան²⁴, և ոչ
զմարդոյ բոլորովին: գարձեալ', և գոյն' ընմարմի: ապա ուրեմն,
և յումեմն մարմնի: քանզի եթե²⁵ ոչն²⁶ ումեմն²⁷ իւրաքանչիւ-
րումն²⁸, և ոչ ընմարմնի բոլորովին: ապա ուրեմն այլքն ամեն-
այնք կամ զենթակայից զառաջնոց գոյացութեանցըն ասին, և²⁹
կամ նենթակայս³⁰ ի նոսա է³¹: իսկ յորժամ ոչ իցեն առաջին
գոյացութիւնքն, անկարէ պյուղն ումեք գոլ: քանզի այլքն ամե-
նայն կամ զենթակայից զառաջնէ ասին, և կամ նենթակայս³² ի
սոսայ³³ են:

Պրակը դ

Իսկ երկրորդ գոյացութեանցն. յաւէտ գոյացութիւն³⁴, տեսակն
քան զսեռն է: քանզի հաղագն յառաջին գոյացութիւնն է:

¹ V մարդն. ² V անուն. ³ V բան. ⁴ V 'նենթակայոջ. C նենթա-
կայոյն. ⁵ V էակացն. C էակաց. ⁶ V աւելեաց. C աւելեացն.
⁷ V անուն. C զանուն. ⁸ V բանն. C զբանն. ⁹ V ոմանց. ¹⁰ V տր. ոչ
ինչ զանունն. ¹¹ V նենթակայում է. ¹² ըն մարմնի. ¹³ V օմ. ի'.
¹⁴ V ասին. ¹⁵ V ըն սոսա. ¹⁶ V են. ¹⁷ V յըստ. C D ըստ.
¹⁸ V նախընձեռեցելոցն. ¹⁹ V կենդանին. C կենդանի. ²⁰ V ստորոգեսի.
²¹ V զումեմնէ. ²² V տր. եթե ոչ. ²³ V օմ. ոմանց. ²⁴ V մարդոյ. ²⁵ D օմ.
եթե. E թէ. ²⁶ V ոչ ըն, rightly. ²⁷ V adds մարմնի before ումեմն.
²⁸ V յիւրաքանչիւրսն. ²⁹ V օմ. և. ³⁰ V յենթակայս. ³¹ V են.
³² V յենթակայս. ³³ V սոսա. ³⁴ V reads յաւէտ գոյացութիւն առ զսեռն.

¶րակը եւթներորդ:

Է Բայց հչ ուրբոյն գոյացութեան է այս, այլ և տարբերութիւնն, ոչ նենթակայոջացն¹ է: քանզի հետեւակն, և երկուտանին, զենթակայէ ասի զմարդոյ²: և նենթակայում հչ է: քանզի ոչ եթե ընմարդոչ³ է երկուտանին, կամ հետեւակն⁴: և⁵ բանն ստորոգին տարբերութեանն, զորմէ ումերէ ասի տարբերութիւնն⁶: որպան: եթե հետեւակն. զմարդոյ ասիցի և բան հետեւակին ստորոշեսցի զմարդոյն: քանզի հետեւակ է մարդն:

¶րակը ութերորդ:

Բայց մի խռովեցուսցէ զմեզ մասունք գոյացութեանն, իբրու նենթակայս⁷ ընթուրուն: մի. գուցէ հարկեսցնէք. ոչ գոյացութիւնս զնոսա ասել գոլ: քանզի ոչ այսպէս նենթակայոջքն ասին, իբրու մասունք⁸ գոլով նումեզ⁹:

¶րակը իններորդ:

Եւ է գոյացութեանցն¹⁰, և տարբերութեանցըն, ամենայն փաղանունարամը ի նոցանէն ասիլ: քանզի ամենայնք, խոցայցն¹¹ ստորոգութիւնք¹², կամ զանհատիցն ստորոգին, կամ զտեսակացն: քանզի զառաջընմէ գոյացութենէն, և ոչ մի, ոչ է ստորոգութիւնք¹³: քանզի և ոչ զմիոյ ումերէ զենթակայէ ասի: իսկ երկրորդաց գոյացութեանցն, տեսակն, զանհատին ստորոգի; և սեռն զտեսակէն և զանհատէն: սոյնպէս և տարբերութիւնքն զտեսակացն և զանհատիցն ստորոգին: և զբանն¹⁴ ընդունին առաջինք¹⁵ գոյացութիւնքն, զեռիցն և զտեսակացն: և տեսակքըն զեռիցըն: քանզի որբան¹⁶ միանդամ զստորոգիցելոյն ասի, և զենթակայէն ձառեսցի: սոյնպէս և զտարբերութեանցըն բան, ընդունին տեսակքըն և անհատըն: և փաղանուն է, որոց¹⁷ և անունն է հասա-

¹ V 'ի 'նենթակայոջացն.² V զմարդոյն.³ DE ընդ մարդով.⁴ V tr. է հետեւակն կամ երկուտանին.⁵ և] V զի.⁶ V տարբերութիւն.⁷ After նենթակայս V adds մասն.⁸

մասունքն.

⁹ V յումերէ and D has ի բողոքն նումերէ. E adds ի բողոքն in margin.¹⁰ V գոյացութեանց և տարբերութեանց.¹¹

B

ստորոգութիւն.

¹² B ստորոգութեանց.¹³

V

ստորոգութիւն.

¹⁴ V զբան. CD զբան.¹⁵

V

առաջինքն.

¹⁶ V որբ. CD որբան.¹⁷

V

որոյ.

րակ, և բանն նոյն: ապառւրեմն, ամենայն գոյացութեանցըն¹, և տարբերացըն փաղանունաբար ասին:

¶րակը տասներորդ:

10. Բայց ամենայն գոյացութիւն, թուի զայս ինչ նշանակել: արդ մակ² առաջնոց գոյացութեանցն, աներկուանալի³. և ճշմարիտ է. զի զայս ինչ նշանակէ: քանզի անհատ և մի թուով զեկուցեալն է: իսկ երկրորդաց գոյացութեանցն երևին, է⁴, նմանապէս ձեռով առասութեանն⁵ զայս ինչ նշանակել: յորժամասիցէ⁶, մարդ կամ կենդանի: այլ սակայն ոչ ճշմարիտ, այլ առաւելորակ իմն նշանակէ: քանզի ոչ մի է, ենթակայն, որպէս առաջին գոյացութիւնն⁷, այլ զբաղմաց մարդն ասի և կենդանին: ոչ⁸ վայրաբար որպէկ ինչ նշանակէ, որպէս սպիտակն: քանզի ոչ այլ ինչ նշանակէ սպիտակն, այդ որպէկ: իսկ տեսակն և սեռն, առի գոյացութիւնն զորակն իրացորոշէ: քանզի որպէկ իմն, գոյացութիւնն⁹ նշանակէ: բայց մակաւելի, սեռիւն քան տեսակաւն զբացորոշութիւնն¹⁰ առնէ: քանզի որ կենդանի, է¹¹, ասէ, մակաւելի բակառէ¹², քան թե որ զմարդն:

¶րակը Մա

25. Բայց է գոյացութեանցն, և¹³ ոչ ինչ նոցա ներհականըն¹⁴ գոլ: քանզի նախկին գոյացութեանն¹⁵, զինչ ինչ լինիցի¹⁶ ներհական: որպան: ումեմըն մարդոց կամ կենդանուոցն¹⁷ ոչ ինչ է ներհական: բայց ոչ է այս ուրբոյն գոյացութեան¹⁸: այլ և մակ¹⁹ այլո՞ցն: որպան: ի վերայ քանակին: քանզի երկանկընոցն²⁰ ոչ ինչ է ներհական: և ոչ տասանցն: և ոչ այսպիսեացն²¹, ոչ միում

¹ V 'ի գոյացութեանցն.² V om. մակ.³ V անյերկուանալի.

D աներկուանալի.

⁴ երևին, է,] V երևի.⁵ V առասութեան.⁶ B V add որ after ասիցէ; CDE do not add it.⁷ C գոյացութեանն.⁸ V բայց ոչ but CDE have ոչ simply.⁹ V գոյացութիւն.¹⁰ V զբացորոշէ.¹¹ է,] V om.¹² V om. բակառէ.¹³ V om. Լ.¹⁴ V ներհական.¹⁵ B գոյացութեանն.¹⁶ V լիցի.¹⁷ V կենդանուոց.¹⁸ V գոյացութեանն.¹⁹ V om. մակ.²⁰ V երկանդնոցն.²¹ V այսպիսեաց.

Q 2

ումեք: բայց եթե ոք զշատն, սակաւումն ասասցէ ներհական
գոլ: կամ զմեծն, փոքումն²: իսկ բացորոշելոցն, ոչ ինչ ոչ³
ումեք ներհական է:

Պրակք: Երկոտասան:

Իայց թուի, գոյացութիւնն ոչ ընդունել զյաւետն և զնուաղն: և
զայս ասեմ, իբրու, ոչ թե⁴ գոյացութիւն քան զգոյացութիւն
ոչ է առաւել գոյացութիւն⁵: քանզի զայս⁶ աչա ասացեալ
է, զի է: այլ զի իւրաքանչիւր գոյացութիւն, պյն որ ինչ էն,
ոչ ասի յաւէտ և նուազ: որզան: թե է⁷ այս գոյացութիւնն:
մարդ⁸: ոչ եղիցի առաւել և նուազ մարդ: ոչ ինքն ինքեան⁹,
և ոչ այլ այդոյ: քանզի ոչ է այլ քան զայլ առաւել մարդ:
որպէս սպիտակն, է այլ քան զայլ առաւել սպիտակ: և ինքն
ինքեան' յաւէտ և նուազ ասի: չիղան: մարմին որ սպիտակ է,
առաւել սպիտակ գոլ ասի¹⁰. այժմ քան թե¹¹ յառաջագոյն:
և որ ջերմէ, առաւել ջերմ և նուազ ասի: իսկ գոյացութիւն, ոչ
ինչ առաւել¹² ասի: քանզի և ոչ մարդ առաւել այժմ մարդ,
քան թե յառաջագոյն ասի: և ոչ յայլոցն ինչ որք գոյացու-
թիւն¹³ են: ապա ուրեմն ոչ ընկալցի գոյացութիւնն զյաւետն
և զնուաղն:

Պրակք. Մդ:

10. Եւ մանաւանդ զի ուրոյն գոյացութեան թուի գոլ որ նոյն և
մի¹⁴ թուովն է: ներհակացն գոլընդունական: որզան: քանզի
մակայլոցն, ոչ զուրուք գըտըցէ ոք յայտնել: որք միանգամ
ոչ են գոյացութիւնք¹⁵, որ մի թուով են ներհակացն ընդունական.
որզան գոյն որ մի և նոյն է թուով ոչ է սպիտակ և սեաւ,
և ոչ նոյն իրակութիւն, և մի թուով ոչ եղիցի վատթար և

¹ V tr. գոլ ներհական. B has order of A.

² V փոքուն. ³ B ոչն.

⁴ V եթէ.

⁵ B գոյութիւն

⁶ V այս. ⁷ V om. է.

⁸ V has գոյացութիւն է մարդ.

⁹ After ինքեան V adds յաւէտ.

¹⁰ V tr. ասի գոլ.

¹¹ V եթէ.

¹² After առաւել V adds և նուազ.

¹³ գոյացութեանն. C գոյացութիւնն.

¹⁴ V tr. մի և նոյն.

¹⁵ Owing to loss
of page, the text is deficient in A from գոյացութիւնք here to այլսակայն
in 4 a. 29. inclusive. The text of this missing portion is printed from V.

առաքինի: Այնպէս և մակ այլոցն, որք միանգամ ոչ են գոյա-
ցութիւնն իսկ գոյացութիւնն որ է մի և նոյն թուով, ընդու-
նական ներհակացն է. որպան ոմն մարդ մի և նոյն ելով, է
զի սպիտակ, և է զի սեաւ լինի, և ջերմ և ցուրտ. և վատ-
թար և առաքինի: իսկ մակ այլոցն ոչ ուրուք երեխ այս-
պիսի ինչ:

Պրակք ժդ

Իայց եթե ոք վիճեսցի զբանն և զկարծիսն ասելով յայսպիսեացն
գոլ իբրու ներհակաց ընդունական¹. քանզի նոյն բան և ձշմարիտ
և սուտ թուի գոլ. չիղան եթե ձշմարիտ իցէ բանն նստելն
ումեք, յարուցելոյ նորա սոյն սա սուտ եղիցի: սոյնպէս և կար-
ծիքն. քանզի եթե ձշմարտապէս կարծեսցէ ոք² նստելն զումեքէ,
յարուցելոյ նորա ստարար կարծիքն եղիցի յաղագս նորա: Ապա
եթե ոք զայս առընկալցի, այլ սակայն յեղանակաւ տարբերէ³:
քանզի մակադայացութեանցն, պնկք⁴ յեղափոխեալք. ընդունա-
կանք⁵ ներհակացն են: քանզի ցուրտ՝ ի ջերմոյ, եղեալ⁶ շրջեցաւ,
քանզի այլայլեցաւ: և սեաւ, ի սպիտակէ, և առաքինի, ի վատ-
թարէ: սոյնպէս և մակայլոցըն իւրաքանչիւր⁷, ինքն⁸ փոփոխումն
ընկալեալ ներհակացն ընդունականէ⁹: իսկ բանն և կարծիքն,
ինքեանք անշարժք և անխաղցք, ամենայն իրաւք ամենեին
կայ մնայ¹⁰: իսկ իրին շարժեցելոյ, ներհական, ընկինքեանս¹¹
լիմին¹²: քանզի բանն. կայ մնայ. նոյն նստելն ումեքն: իսկ
իրին շարժեցելոյ է զի ձշմարիտ, և է զի սուտ լինի: սոյնպէս և
մակակարծեացն: ապա ուրեմն, յեղանակաւ, ուրեյն է գոյացու-
թեանն ըսա իւրոյ փոփոխումանն¹³. ընդունական ներհակացըն
գոլ: ապեթե¹⁴ ոք և զայսոսիկ առընկալցի, զկարծիսն և զբանն,
ընդունականն ներհակացն գոլ¹⁵: բայց ոչ է ձշմարիտ այս¹⁶:

¹ իբրու ներհակաց ընդունական omitted in BDE.

² C om. ոք.

³ V տարբերի.

⁴ V պնկքն, զի յեղ.

⁵ V ընդունական.

⁶ V յեղեալ.

⁷ V իւրաքանչիւրոց.

⁸ In A ն has been erased

between ի and ք. B C have ինքն.

⁹ է] V ասի.

¹⁰ V կան մնան.

¹¹ V om. ըն before յեղեանս.

¹² D լինի.

¹³ V փոփոխուման.

¹⁴ V թէ.

¹⁵ V adds ասէ

after գոլ.

¹⁶ V tr. այս ձշմարիտ.

Քանզի բանն¹ և կարծիքն, ոչ վասն իւրեանցն ընդունել² ինչ³.
 ներհակացն գոլ ընդունականք ասին⁴: այլ վասն յայլումըն⁵
 կիրքն եղանելն: քանզի իրն⁶. գոյն կամ չգոյն. այսուիկ և
 բանն կամ⁷ ճշմարիտ և⁸ կամ տուտ ասի: այլ ոչ վասն իւրն
 ընդունական գոլ ներհակացն: բայց միանգամայն⁹ պարզաբար,
 ոչ յումեքէ. ոչ բանն շարժի. և ոչ կարծիքն: ապա ուրեմն ոչ
 եղիցի ընդունական ներհակացն. ոչ ինչ ուրուք ի նոսայ¹⁰
 եղելց: իսկ գյացութիւն վասն իւրն զներհականըն¹¹ ընդու-
 նելց: այսուիկ ընդունական ներհակացն ասի: քանզի հիւանդու-
 թիւն. և ողջութիւն ընդունի, և սպիտակութիւն. և սեռութիւն:
 և իւրաքանչեւրոք¹² յայսպիսեացն յինքն¹³ ընդունելով. ներ-
 հակացն գոլ ընդունական ասի: ապա ուրեմն. ուրիշն գյա-
 ցութեան եղիցի. որ նոյն և մի¹⁴ է թուով. ըստ¹⁵ իւրում
 փոփոխման¹⁶ ընդունական գոլ ներհակաց¹⁷: և յաղագս գյա-
 ցութեան, այսքան ասասցի:

Յաղագս Կանակի:—

Ե Երականակին, է ինչ՝ որ տարո՛ց¹⁸ է: Եւ է ինչ. որ շարունակ: և
 այնք որ¹⁹ դիրն ունին առ միմեանս, նինքեանցն²⁰ մասանց բաղկա-
 ցաւ²¹: և է որք ոչ յայնցանէ են որ դիրն²² ունին, ևւ է տարոր-
 ոշեալ²³: որդովն: թիւ. և²⁴ բան: և շարունակ²⁵, գիծ, մակերեւ-
 ութիւն²⁶, մարմին: և առ այսոքիւք ևս, ամսնակ և տեղի: քանզի
 ի²⁷ թուոյն մասնըկանց, ոչինչէ հասարակ սահման, առ որ շարա-
 մաւտին մասնըկունքն²⁸ իւր: հինգըն, եթէ²⁹ տասանցըն

1 V բան.

2 V ընդունական.

3 ինչ.] V om.

4 After

ասին V adds որպէս թէ ընդունել ինչ.

5 V յայլում.

6 V իրին.

7 կամ] V om.

8 V om. և.

9 C has միան.

10 V նոսա.

11 V զներհական.

12 V զիւրաքանչեւր.

13 յինքն] V յինքեան.

14 V tr. մի և նոյն. CDE have նոյն մի omitting և.

before ըստ. 16 V փոփոխմանն.

17 V ներհակացն.

18 V տարորոշ.

19 V որք.

20 V յինքեանց.

21 An old, but not first, hand corrects

մասանց բաղկացաւ into մասանցն բաղկացան.

22 V զդիրն.

23 V տար-

որոշեալն.

24 V om. և.

25 V շարունակն որդէն

but three Ven. Codices and C D մակերեւութիւն.

27 V omits ի before

թուոյն.

28 V մասնըկունք, C adds ն.

29 V om. եթէ.

մասնըկունք են. առ¹ ոչ մի ինչ հասարակ սահման շարամաւ-
 տին, հինգըն², և հինգըն: այլ տարորոշեալ է³. և երեքն⁴, և
 եւթանքն, առ ոչ ինչ հասարակ⁵ սահման շարամաւտին: և ոչ
 ընաւ ամենեւին, գտցես ի վերայ թուոյ, առնուլ հասարակ,
 30. սահման մասնըկանցն⁶: այլ միշտ տարորոշեալ է: ապա ուրեմն,
 թիւ' ի տարոշիցն⁷: սոյնպէս. և բան ի տարորոշեցելոցն է⁸:

Պրակը երկրորդ:

Եւ զի քանակ է բան, երկելի⁹ է: քանզի ստորաչափի փաղառու-
 թեամբ, սրղիւ, և երկարաւ: և ասեմ զնին ինքն⁹ որ ձայնիւն
 բանն¹⁰ լինի: քանզի առ¹¹ ոչ մի ինչ հասարակ սահման, նորա
 մասնըկունքն շարամաւտին: քանզի ոչ է հասարակ սահման,
 առ որ փաղառութիւնքըն շարամաւտին: այլ իւրաքանչեւրոք
 տարորոշեալ է, ինքն ըստ ինքեան, ուրիշն¹²:

Պրակը երեք.

Եւ գիծ. շարունակ է: քանզի է առնուլ հասարակ սահման. առ
 որ մասնըկունքն սորա շարամաւտին, կէտ: և մակերեւութեանն,
 գիծն: քանզի մակարդակին մասնըկունքն. առ ոմն հասարակ¹³
 սահման շարամաւտին: սոյնպէս և ի վերայ մարմընոյ գըտցես
 առնուլ հասարակ սահման: գիծ¹⁴. կամ մակերեւութիւն, առ որ
 մարմընոյքըն¹⁵ մասնըկունքն, յարեալ միաբանեն¹⁶: և է, աւե-
 լատրամակայքն¹⁷, և զնուաղիցըն ունի¹⁸ զսահման: իսկ նուաղքն,
 ոչ ևս: որպէս և մարմընոյն սասց¹⁹ հասարակ սահման գոլ:

¹ առ.] V ևսու. ² V հինգն և հինգն. ³ First hand in A է և which an early
 but not the first hand corrects into էն. ⁴ B C for և երեքն have երրորդն.

⁵ V reads առ ոչ մի ինչ հասարակ, C D առ ոչ մի omitting հասարակ.

⁶ V մասնկացն. ⁷ V տարորոշիցն է. ⁸ This chapter is divided in A
 into heads by the letters ա, բ, շ, դ written above the text. ⁹ V զնիքն.

¹⁰ V բան. ¹¹ V has order ոչ առ. ¹² This chapter is divided like
 the last by letters written above the text. ¹³ V առ մի իմն omitting

հասարակ. ¹⁴ V զգիծն. ¹⁵ V մարմընոյն. ¹⁶ V միաբանեն. ¹⁷ The
 passage և է, աւելատրամակայքն down to քանզի ոմն եռա is asterisked by
 first hand in A, and after եռա a lacuna is left in text of ten letters which
 a later hand fills up thus կի. իսկ ոմն երկակի. ¹⁸ V ունել. ¹⁹ V ասացաւ.
 In մասանցն just below the suffix ն is wanting in V and in A is added in
 early but not first hand.

մասանցն, զգի՞ն, կամ զմակերևութիւն: իսկ մակերևութեան, և
ոչ¹ սահման եղիցի. մարմին: քանզի ոմն եռա
ամանակ, և տեղի յայսպիսեացս, քանզի արդեան ամանակս, շարա-
մաւտի առ անցեալն, և² չանդերձեալն: և դարձեալ տեղի. ըն
շարունակացըն³ է: քանզի տեղի իմն մարմնուցքն⁴ մասընկունքն
ունին որք առ չասարակ իմն սահման շարամաւտին: ինկա-
պէս⁵ և տեղւոյքն⁶ մասնըկունքն, զորս⁷ ունին իւրաքանչիւրոք⁸: ի
մարմնոյն մասնըկանց,⁹ առ նոյն չասարակ¹⁰ սահման շարա-
մաւտին առ որ և մարմնոյն մասնըկունքն: ասպառուրեմն, և¹¹
շարունակ լիցի¹². և տեղին: քանզի առ մի չասարակ սահման
սորա մասնըկունքն շարամաւտին¹³:—

Պրակը չորրորդ:

Եւ¹⁴ ևս, դարձեալ արտադիրունաւղացն¹⁵ առ միմեանըս, յինքեանց
մասանցըն¹⁶ բաղկացաւ: և են որք ոչ¹⁷ յարտունաւղացըն դիր:
քանզի գծին մասնըկունքն: դիր ունին առ միմեանս: քանզի¹⁸
իւրաքանչիւրոք ի նոցանէ¹⁹, կայ ուրեմն: և դուցես տարառուլ,
և բացատրել ուր իւրաքանչիւր ոք կայ, ըն մակարդակին: և առ
որ մասնիկ՝ այլոցն շարամաւտի²⁰: և²¹ սոյնպէս, և մակարդի-
կըն²² մասնըկունքն, դիր իմն ունին: քանզի նմանապէս բացատ-
րեցի իւրաքանչիւրոք, ուր կայ, և որք շարամաւտին առ միմե-
անս: և չաստատիքն; սոյնպէս և տեղւոյքն²³:—

Պրակը չինդերորդ:

Իսկ ի վերայ թուոյ, ոչ ոք դոցէ մակայել՝ իբրու թե մասունքն²⁴
սորա, դիր ինչ²⁵ ունին առ միմեանս, կամ կան ուրեք: և կամ որք

¹ οὐ] V οչ ևս. ² οὐ] V ου. ³ V ի շարունակացն. ⁴ V մարմնոյն.
⁵ V իսկ ապա which the Greek demands. ⁶ V տեղւոյն. ⁷ V զորս.
⁸ V զիւրաքանչիւրոք. ⁹ V մասնկացն. ¹⁰ V om. չասարակ. ¹¹ V om. և.
¹² լիցի] V եղիցի. ¹³ V has order: շարամ: սորա մաս. ¹⁴ V om. և.
¹⁵ V յարտունողացն դիր; C agrees with A. ¹⁶ V մասանց. ¹⁷ οὐ]
V οὐն, ¹⁸ քանզի] V զի. ¹⁹ նոցանէ] so C D; V սոյանէ.
²⁰ V շարամօտին. ²¹ V om. և. ²² V մակարդակին. ²³ V տեղւոյքն.
²⁴ V մասնըկունքն. ²⁵ V om. ինչ; in C it is erased.

առ որս շարամաւտին մասնըկանցն¹: և ոչ տեղւոյքն² ամանաւ-
կիքն³: քանզի ենթամնայ և ոչ ինչ ամանակին մասանց: իսկ որ
ոն է⁴ ենթամնական⁵, զի՞արդ սա դիր ինչ⁶ ունիցի: այլ առաւել
դաս ինչ ասացես ունել: այնու, զի է ինչ որ նախկին գոլ է
ամանակին, և է որ վերջին: և ի վերայ թուոյ՝ սոյնպէս այսու,
զմին՝ նախկին թուել⁸ երկուցն⁹: և զերկուսն¹⁰, երեցն¹¹: և այսպէս
դաս ինչ կացի, բայց դիր, ոչ կարի քաջ դատցես առնուլ: և բանն,
սոյնպէս: քանզի ոչ ինչ ենթամնանայ¹² մասնըկանցըն սորա:
քանզի ասացեալ է, և ոչ ևս դոյ զսա առնուլ: ապայ¹³ ուրեմն
ոչ եղիցի դիր մասանցն սորա: զի եթե¹⁴ ոչ ինչ ենթամնանայ¹⁵:
արդ որք¹⁶ յարտադիրունաւղաց մասնըկացն բաղկացաւ և որք¹⁷
ոչ յարտունաւղացն դիրք:—

Պրակը վից:

Եւ իսկապէս, տիրաբար¹⁸ բանակ, միայնք,¹⁹ այսոքիկ' ասին, ասաց-
եալքս: իսկ այլքն ամէնէքին²⁰, ըստ պատոհարան: քանզի յայս-
ոսիկ հայելով և զայլուն քանակս²¹ ասեմք: հիկէն: շատ սպի-
տակն ասի, վասն մակերևութեանն շատուն գոլ: և իրակութիւնն,
երկար, վասն զամանակն. բաղնւմ գոլ և շարժումն²² շատ:
քանզի ոչ ըստ ինքեան իւրաքանչիւր. սայցըն քանակ ասի:
հիերար: եթե բացատրեսցէ ոք քանի ինչ իրակութիւնն է, աման-
ակաւ սահմանեսցէ: տարեմք: թե²³ այսպէսաբար²⁴ ինչ աւրին-
ակաւ բացատրեսցէ: եւ սպիտակն քանակ ինչ բացատրեալ
մակերևութեամին սահմանեսցէ: վասն զի որքան մակերևու-
թիւնն իցէ. այսքան²⁵ և զսպիտակն ասացէ. ել: ապա ուրեմն.
միայնք իսկապէս, և ըստ ինքեան. քանակք²⁶ ասին ասացեալքս:

¹ V մասնկացն. Such variations of spelling in regard to մասն and its cases are frequent and need not be again noticed. ² V տեղւոյք.

³ V ամանակին. ⁴ V om. է. ⁵ V ենթամնայական. ⁶ V om. ինչ.

⁷ V զի մինն. ⁸ [թուել] V է ի [թուել]. ⁹ C երկուց. ¹⁰ V երկուսն.

¹¹ C երփց. ¹² V ենթամնայանայ. ¹³ Over յ is a punctum delens in A.

¹⁴ V om. եթե. ¹⁵ V ենթամնայանայ. ¹⁶ որք] V են որք. ¹⁷ V բաղկացան

և են որք. ¹⁸ V adds և before տիրաբար. ¹⁹ միայնք] so C D; V միայն.

²⁰ V ամենայնքն. ²¹ V քանակ. ²² V զարժումն. ²³ V թէ so always.

²⁴ V այսպիսաբար. ²⁵ V այսքանապէս. ²⁶ D քանակ.

10. իսկ այլոցն¹. ոչ ինչ ինքն ըստ ինքեան, բայց եթե արդեւք² ըստ պատահըման :—

Պրակր ևթն :

Եւ այլ ևս, քանակին ինչ ոչ է ներհական : քանզի ի վերայ բացորոշելոցն, երևելի է. զի ոչ ինչ է ներհական : յիպէս : եռականդնումն, կամ մակերևութեալոցն, կամ այսպիսեացըն իմիք, ոչ ինչ նայց³ է ներհական : բայց եթե զամարեն, սակաւումն ասասցէ ոք եւ. ներհական, կամ զմեծն, փոխումն : և սայց, ոչ ինչ է քանակ⁴, այլ յաւէտ, առընչիցն : քանզի ոչ ինչ ըստ⁵ ինքեան, մեծ ասի, և⁶ կամ փոքր : այլ առ այլ վերաբերիլ : որկէն : զի լեառն փոքր ասի, և կորեակ⁷ մեծ : վասն ումեմն հօմասեռիցն մեծ գոլ : և ումեմն, նուազ զչումասեռիցն⁸ : իսկ ապա ուրեմն, այլ առ այլ վերաբերութիւնն⁹ է : այլ թե¹⁰ էր. ինքն ըստ ինքեան¹¹ փոքր և մեծ, ոչ երբէք լեառն փոքր ասացեալ լինէր, և կորեակն մեծ : դարձեալ ի գեաւզս ասեմք բազում մարդիկ գոլ, և յաթէնս սակաւ¹², իբրու զի բազմապատիկ են քան զնոսա. և ի տեսարանին սակաւս, իսկ ի տան բազումն : և այլ ևս երկիկանդունն և եռականդունն, և իւրաքանչիւրոքյայսպիսեացն քանակ : իսկ մեծն կամ փոքրն¹³ ոչ նշանակէ քանակ, այլ յաւէտ առ ինչ քանզի առ այլ տեսանի մեծն և փոքրն. ապա ուրեմն երևելիէ, զի սոքա առընչիցն են :

Պրակր է :

30. Եւ այլ ևս, թե դիցէ ոք զսոսա քանակ գոլ, և եթե ոչ դիցէ, ոչ է սոցա ներհական և ոչ ինչ : քանզի զոր¹⁴ ոչ է ինքն ըստ ինքեան¹⁵ առնուլ այլ առ այլ¹⁶ վերաբերեալ¹⁷. զիարդ լիցի սալմ¹⁸ ինչ

¹ V յայլոցն.

² C om. արդեւք.

³ E նայց] so CDE : V նայնց.

⁴ V քանակին. C. քանակ.

⁵ ըստ] V ինքն ըստ.

⁶ V om. և.

⁷ V

կորեակն.

⁸ V հօմասեռիցն.

⁹ V վերաբերութիւն.

¹⁰ V եթէ.

¹¹ From ինքեան down to end of section is wanting in A owing to loss of one folio. ¹² D սակաւս. ¹³ C փոքր. ¹⁴ V ոք. ¹⁵ V ինքեանս. ¹⁶ V այլս. ¹⁷ V վերաբերեալ. ¹⁸ V om. սալմ. In A there is a late erasure before the մ; where լ seems to have stood. ¹⁹ After ինչ V adds սոցա.

ներհական : և այլ ևս : եթե եղիցին¹ մեծն և փոքրն. ներհականք. պատահէ նմին համանգամայն զներհականնն ընդունել :

35. և ինքեանք իրեաց² գոլ ներհականք : քանզի պատահէ համանգա-

մայն³. նմին և⁴ մեծ և փոքր գոլ : քանզի է առ սա փոքր. և առ այլ սոյն այս մեծ : ապա ուրեմն. նոյն⁵ և մեծ և փոքր ըստ նմին աւրի-

p. 6. նակի՝ գոլ պատահէ : մինչ զի համանգամայն զներհականնն ընդունել :

5. յիզան : ի վերայ գոյացութեան⁷. զի ընդունական ներհակացըն թիգիլ : այլ⁸ սակայն. ոչ համայն հիւանդ՝ և ողջ է : և ոչ սպիտակ և սեաւ է համանգամայն : Տի նա՝ և ոչ այլոցն⁹ ոչ¹⁰ ինչ է. որ

համանգամայն զներհականնըն ընդունի : և ինքեանք՝ ինքեանց պատահէն¹¹ ներհականք գոլ : քանզի թե է մեծն փոքրումն ներհա-

կան¹². և նոյն է համանգամայն և մեծ¹³ և փոքր, ինքն, ինքեան, եղիցի ներհական : այլ անկարացն, ինքն¹⁴ ինքեան գոլ ինչ ներհա-

կան : ապա ուրեմն, ոչ է մեծն փոքրումն ներհական : և ոչ շատն. սակաւոցն : իսկ ապա թեպէտ և ոչ ոք. առընչիցն զսոսա ասասցէ¹⁵. այլ քանակին, ոչ ինչ ներհական կալցի :

Պրակր. թ :

Եւ մանաւանդ. զի ներհակութիւն՝ քանակին, առ ի տեղի¹⁶ թուի գոլ : քանզի զվերսն, ստորոտմն¹⁷ ներհական զնեն, զառ մեջն վայր ի ստորկ¹⁸ սաելով. վասն յոյժ աւելի միջոցումն¹⁹ տարա- կացութեան. առ ոլորտս աշխարհիս գոլ. նմանեցին²⁰ : և զայլո- ցըն ներհակացըն սահսան բաց սայց²¹ մակաբերել : քանզի յոյժ²² աւելիքն ի միմեանց տարակացեալք. ինմինց սեռի, ներհականս որոշէ :

1 V եղիցի. ² իրեաց] V ինքեանց ; in A first hand obliterates ը before ց.

3 V has order նմին համ. ⁴ C om. և. ⁵ V նոյն. ⁶ V զներհական ; so often.

7 V գոյացութեանց. ⁸ C om. այլ. ⁹ V յայլոցն. ¹⁰ V om. ոչ.

11 V պատահին. ¹² V adds է after ներհական. ¹³ CD և մեծ ; V մեծ.

14 V է ինքն. ¹⁵ After սասացէ V adds գոլ : C omits with A. ¹⁶ V տեղին.

17 V ստորոտմն. ¹⁸ ի ստորկ] V ըստորկ ; D ստորկ. ¹⁹ V միջոցին. ²⁰ V անուանեցին. ²¹ V բացասայց. ²² V զոյժ.

- Պրակր. Շ:**
- Իայց ոչ թուի քանակն, ընդունել զյաւէտն. և զնուաղն: Հիկէն:
երկականգունն¹: քանզի ոչ է այլ այլոյ յաւէտ, երկականգուն:
և ոչ ի վերայ թուոյ: որպակ: երեքն, հինգիցն², ոչ ինչյաւէտ
հինգ, քան երեք ասին: և ոչ երեքն³, երիցն: և ոչ ամանակբն,
այլ այլոյ յաւէտ ամանակ⁴ ասին: և ոչ ի վերայց⁵ ասացելոցն
բոլորովին, ոչ միոյ ուրուք, յաւէտն և նուաղն⁶ ասի: իսկ ապա,
քանակըն. ոչ ընդունի զյաւէտն և զնուաղն: և ուրոյն յատուկ.
մանաւանդ քանակըն և զանհանգէտն ասիլ: քանզի
իւրաքանչիւր ասիցելոցն քանակաց, հանգէտ⁸ և անհանգէտ ասի:
որզան: մարմին, և հանգէտ և անհանգէտ ասի: և թիւ, և զըդ⁹ և
անզըդ ասի: սապէս և ի վերայ այլոցն ձառիցելոց¹⁰ իւրաքան-
չիւր հանգէտ և անհանգէտ ասի: իսկ այլոցն, որքան¹¹ միանգամեն
ոչ քանակը,¹² ոչ կարի յոյժ թուեսցին¹³ զոյդ և անզըդ ասիլ¹⁴:
որպակ: տրամադրութիւն. ոչ կարի յոյժ, զըդ և անզոյդ ասի:
այլ յաւէտ նմանք¹⁵: և սպիտակ: զըդ և անզոյդ ոչ կարի յոյժ,
այլ նման: սպա ուրեմն, քանւոյն¹⁶ մանաւանդ եղիցի ուրոյն
յատուկ զոյդ և անզոյդ ասիլ:
- Յաղագս առլնչի:**
- : Առինչ այսպիսիքս ասին, որք միանգամինքեանք որ ինչ ենն, այլոց
գոլ ասին: և կամ որպէս զիարդ և իցէ, այլպէս առ այլ:
որդովին¹⁷: մեծ: այս, որ ինչ էս, այլոյ ասի: քանզի ուրումըն,
մեծ ասի: և կրկնապատիկ; այլոյ ասի, այս որ ինչ էս: քանզի
ուրումըն կրկնապատիկ ասի: սապէս, և որքան միանգամ, այլք
ինչ այսպիսիք ասին: և է¹⁸ այսպիսիքս առինչունիցն: որկէն:
ունակութիւն: տրամադրութիւն: զգայութիւն: մակացութիւն:

¹ V երկականգունն, so in next line.² V հնգիցն.³ V հինգն.⁴ V ամանակը.⁵ ի վերայց] V ի վերայ սայց; C ի վ. սայցն.⁶ V նըւացն.⁷ V om. և.⁸ V adds և before հանգէտ.⁹ և զըդ] so¹⁰ CDE; V has և ամանակ զոյդ.¹¹ V ձառեցելոց.¹² որքան] so¹³ CDE omit [թուեսցին.¹⁴ CDE¹⁵ ամանակը] so CDE; V has նմանք և անմանակ.¹⁶ քանւոյն]¹⁷ V որդոն.

The Paris MSS. usually have this form; V քանոյն.

¹⁸ է] CD է և.¹ էս] V են.² V ասին.³ B omits զիարդ.⁴ V է.⁵ V առինչը են;⁶ D առինչ է.⁷ V որք.⁸ V այլոցն գոլ.⁹ V ուրումն.¹⁰ V գրութիքն.¹¹ V adds են.¹² կամ] so CD; V և կամ:¹³ V յասիցելոց.¹⁴ V ներհակութիւն.¹⁵ V յառընչոջն.¹⁶ V երկա-¹⁷ քանչիւրն;¹⁸ CDE երկաքանչիւրն.¹⁹ V om. ի.²⁰ V նմանն.²¹ V անհանգիտոյն; CD անհանգիտագոյնն.²² V և երկ.²³ V առինչ է; A has punctum delens over ն.²⁴ ասի յաւէտ²⁵ և նուազ] so C; V B ընդունի զյաւէտն և զնուազն.²⁶ V յայսպիսեացն.

- Պրութիւն:** քանզի ամենայն ասացեալքս, այս, որ ինչ էս¹, այլոց
ասի²: և կամ որպէս զիարդ³ և իցէ⁴, այլազգ առ այլ և ոչ այլ
ինչ: քանզի ունակութիւն, ուրումն ունակութիւն ասի. և մակա-
ցութիւն, ուրումն մակացութիւն: և գրութիւն, ուրումն գրու-
թիւն: և այլքն սոյնպէս: Արդ առենչն, է⁵, որքան⁶ միանգամ
ինքեանք որք ինչ ենն, այլոցն⁷ ասին: և կամ որպէս զիարդ և
իցէ, այլազգապէս⁸ առ այլ: հիկէն: լեառն, մեծ ասի. առ այլ:
քանզի առ այլ մեծ ասի լեառնդ: և նման, որումն⁹ նման ասի: և
այլքն այսպիսիքն, սոյնպէս առ ինչ ասին:

Պրակր. Է:

Եւ է ընկողմանումն, և կացութիւն, և նիստըն, գրութիւնք ումանք:
և գրութիւնք¹⁰ առընչիցն¹¹: իսկ ընկողմանելն, կամ¹² կան, կամ
նստելն, սոքա՝ ոչ են գրութիւնք: բայց յարանունաբար յասացե-
լոց¹³ գրութեանցն ասին:

Պրակր. Ւ:

15. Իայց է և ներհականութիւնն¹⁴, առընչըն¹⁵: որկէն: առաքի-
նութի, չարութեան ներհական է: երկաքանչիւր¹⁶ առընչիւ-
ցնէ¹⁷: և մակացութի, անգիտութեան: բայց ոչ ամենայնի առ
ինչունիցն, գոյ ներհական: քանզի կրկնապատկին ոչ ինչ է
ներհական¹⁸: և ոչ եռապատկին, և ոչ այսպիսեացքն ոչ ի¹⁹
միում ումեք: Իայց թուի զառաւելն և զնուազն ընդունել առ-
ինչքն: քանզի նման²⁰. յաւէտ և նուազ ասի: և անհանգիտագոյն²¹.
յաւէտ և նուազ ասի: երկաքանչիւրոք²² ինոցանէ, առինչնէ²³:
քանզի նմանն, ուրումն նման ասի: և անզուգագոյնն, ուրումն
անզուգագոյն: այլ ոչ ամենայնք առինչըքն, ընդունին զառաւելն
և զնուազըն: քանզի կրկնապատիկն, ոչ ասի յաւէտ և նուազ²⁴: և
ոչ այսպիսեացն²⁵, և ոչ մի ինչ:

¹ էս] V են. ² V ասին. ³ B omits զիարդ. ⁴ V է. ⁵ V առինչը են;

D առինչ է. ⁶ V որք. ⁷ այլոցն] so C; V այլոցն գոլ. ⁸ V այլազգ.

⁹ V ուրումն. ¹⁰ V գրութիքն. ¹¹ V adds են. ¹² կամ] so CD; V և կամ:

¹³ V յասիցելոց. ¹⁴ V ներհակութիւն. ¹⁵ V յառընչոջն. ¹⁶ V երկա-
քանչիւրն; CD երկաքանչիւրն. ¹⁷ V են. ¹⁸ In A inchoate ք after -ն.

¹⁹ V om. ի. ²⁰ V նմանն. ²¹ V անհանգիտոյն; CD անհանգիտագոյնն. ²² V և երկ.

²³ V առինչ է; A has punctum delens over ն. ²⁴ ասի յաւէտ և նուազ

²⁵ և այսպիսեացն. ²⁶ V յայսպիսեացն.

¶ρωκρ. ἔτι:

1. Μέναγέντις αποβίνεται, αποχαλαράδαν αυτήν: ζήτηται: διαποάτι, ταῦτα
αυτή διαποάτι: οὐ τέτρι διαποάτι¹ αυτή τέτρι: οὐ λογίναψατητήτην,
ζήτηται² λογίναψατητήτη: οὐ ζήτηται³, λογίναψατητήτην τέτρι⁴ ζήτηται⁵: οὐ
μέθην οὐ ποταψί⁶ μέθη: οὐ οὐ ποταψί, μέθη⁷ οὐ ποταψί: υπαψήσι οὐ οὐ φέρω⁸
φέρω⁹ οὐ ποταψί: θαυμάζεται οὐ τέτρι, οὐ τέτρι τέτρι¹⁰ φέρω¹¹ υπαψατητήτη¹² ρυπαντήτη:
οὐ ποταψί: μακαρίστητητην, μακαρίστητητην αυτή μακαρίστητητην: οὐ μακαρίστητητην:
5. οὐ ποταψί οὐ ποταψί: οὐ ποταψί, οὐ ποταψί οὐ ποταψί¹³ οὐ ποταψί: οὐ ποταψί¹⁴ οὐ ποταψί¹⁵ οὐ ποταψί¹⁶
π. 7. οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί¹⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί¹⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί¹⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁰
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁵
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁰
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁵

¶ρωκρ. οὐ:

- 18 θαυμάζεται τέτρι, φέρω¹ οὐ οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί² οὐ ποταψί³ οὐ ποταψί⁴ οὐ ποταψί⁵ οὐ ποταψί⁶ οὐ ποταψί⁷ οὐ ποταψί⁸ οὐ ποταψί⁹ οὐ ποταψί¹⁰ οὐ ποταψί¹¹ οὐ ποταψί¹² οὐ ποταψί¹³ οὐ ποταψί¹⁴ οὐ ποταψί¹⁵ οὐ ποταψί¹⁶ οὐ ποταψί¹⁷ οὐ ποταψί¹⁸ οὐ ποταψί¹⁹ οὐ ποταψί²⁰ οὐ ποταψί²¹ οὐ ποταψί²² οὐ ποταψί²³ οὐ ποταψί²⁴ οὐ ποταψί²⁵ οὐ ποταψί²⁶ οὐ ποταψί²⁷ οὐ ποταψί²⁸ οὐ ποταψί²⁹ οὐ ποταψί³⁰ οὐ ποταψί³¹ οὐ ποταψί³² οὐ ποταψί³³ οὐ ποταψί³⁴ οὐ ποταψί³⁵

¹ V διαποάτι. ² V ζήτηται. ³ V λογίνη. ⁴ V τέτρι. ⁵ V λογίνη.
6 οὐ ποταψί] V οὐ ποταψί αυτή. ⁷ μέθη] V μέθη αυτή. ⁸ V τέτρι, so
always. ⁹ In A first hand adds in margin the alternative reading
μακαρίστητητητη, which V has. ¹⁰ In A first hand adds in margin alter-
native reading φέρω¹¹ οὐ ποταψί, which V has. ¹¹ V ζακαρίαρδητη. ¹² V
τέτρι. ¹³ In A a heavy vertical line before the οὐ indicates perhaps
that the scribe began to write a π, but desisted; V om. οὐ in φέρω¹⁴ οὐ ποταψί.
14 V λογίνη αυτή. ¹⁵ Before φέρω¹⁶ οὐ ποταψί B adds φέρω¹⁷. ¹⁶ V
om. τέτρι. ¹⁷ οὐ ποταψί. ¹⁸ Through loss of one folio the text is wanting in
A from φέρω¹⁹ to μακαρίστη. The text here printed is V. ¹⁹ B has οὐ ποταψί.

- αυτή φέρω²⁰, οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²¹
αυτή φέρω²², οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁵
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί²⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁰
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁵

¶ρωκρ. οὐ:

- τελ οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί³⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁰
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁵
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁴⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁰

¹ ηγέτη] B ηγέτη οὐ ποταψί. ² φέρω] B οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁵
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁵⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁰
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶¹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶²
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶³
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁴
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁵
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁶
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁷
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁸
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁶⁹
οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί οὐ ποταψί⁷⁰

- b. **¶ηραկք. Է.**
5. **¶ηրակք. Է.**
10. **¶ηրակք. Է.**
15. **¶ηրակք. Է.**
20. **¶ηրակք. Է.**

¹ V **մակացութեան**. ² **գոլ**] V **գոլ և**; D E **և**, omitting **գոլ**. ³ V
մարդն. ⁴ V om. **գոլ**. ⁵ **յարծառայն**] so om. first hand in B; C
and second hand B **առ որ ծառայն**. ⁶ **ասի**] so B; V **ասասցի**. ⁷ B C
omit **տն**. ⁸ V **ապաթէ**. ⁹ V **որս ասինն**; C **որ ասինն**. ¹⁰ **այլոցն**]
so C; V **այլոց**. ¹¹ **ասասցի**] so B; V **ասի**. ¹² **սա**] so B; V **նա**.
¹³ B **պարաբարձեցելոյ**. ¹⁴ V **'ի մարդոյն**. ¹⁵ V om. **քանզի**. ¹⁶ V
մարդն. ¹⁷ V **ծառայն**. ¹⁸ V **եթե պարաբարձի**. ¹⁹ V om. **քանզի**.
²⁰ **ոքն**] V omits. ²¹ V **բացատրութիւն**. ²² D **ամենայնքն**. ²³ **Է**] C
omits. ²⁴ V **ծառային**. ²⁵ **ոչ**] V **և ոչ**. ²⁶ D **շամանդամայնն**.
²⁷ V **զմակացութիւն**.

25. **նախկին թուեսցի¹ գոլ:** **քանզի իբրու յաճախաղադոյն գոյա-**
ցելոց իրացն զմակացութիւնն² առնումք³:
30. **¶ηրակք ը⁴:**
- ¶ηրակք ի վերայ սակաւուց, և կամի վերայ ոչ միոյ տեսցէ ոք զշա-
մանգամայն⁵ ընդ մակացելւնցն⁶. զմակացութիւնն⁷ լեալ: և Աս:
զի մակացելին ի բաց բարձեալ ընդ իւր՝ ի բաց բառնայ զմակաց-
ութիւնն: իսկ մակացութիւնն, զըմակացելին ոչ շարաբառնայ:
քանզի մակացելոյ ոչ ելոյ. ոչ է մակացութիւն: քանզի ոչ ևս
ուրուք եղիցի մակացութիւն⁸: և մակացութեան ոչ ելոյ. ոչ ինչ
արգելու զմակացելին գոլ: որկեն⁹: և բոլորակին, չորեքանգիւ-
նութիւն¹⁰, զի եթե¹¹ է մակացելի: քանզի մակացութիւն սորա,
չև ևս է: իսկ այս¹², մակացելիս գոլ: և Աս: կենդանւոյ վերա-
բարձեցելոյ. ոչ է մակացութիւն: իսկ մակացելեացն, բաղնւմք¹³
ինչ դէպ լինին գոլ:
35. **¶ηրակք. Ծ¹⁴:**
- p. 8. **Եւ նմանապէս այսոցիկ, և ի վերայ զգայութեանցքն¹⁵ ունին:** **քանզի**
զգալին¹⁶ նախկին քան զգգայութիւնն թուի գոլ: քանզի զգալին
բարձեալ ընդ իւր բառնայ զգգայութիւնն¹⁷: իսկ զգայութիւնն,
զգգալին. ոչ ընդ իւր¹⁸ ի բաց բառնայ: վասն զի զգայութիւնք
զմարմընով. և ըն մարմընին¹⁹: և զգալոյ ի բաց բարձեցելոյ²⁰. ի
բաց բարձեալ է և մարմինն: իսկ մարմընոյ ոչ ելոյ. ի բաց
բարձեալ է և զգայութիւնն: ապա ուրեմն ընդ իւր ի բաց

¹ C **թուի**. ² V **զմակացութիւն**. ³ V **առնումք չետոյ**. ⁴ The title
պրակք ը is added in late hand. ⁵ V **զշամանդամայնն**. ⁶ C **մակա-**
ցելոցն. ⁷ V **զմակացութիւն**. ⁸ D omits the clause: **քանզի ոչ ևս**
ուրուք եղիցի մակացութիւն. ⁹ V **որպէս**. ¹⁰ V **չորեքանկիւնութիւն**.
¹¹ V **թէ**. ¹² V omits **այս**. ¹³ **բաղնւմք**] so B D; V **բաղնւմ**. ¹⁴ In
A the numeration of new chapter omitted. ¹⁵ **զգայութեանցքն**] so
C D E; V has **զգգայութեանցքն**. ¹⁶ V **զգալին**. ¹⁷ V **զգայութիւնն**.
¹⁸ ընդ իւր added in A above line in first hand. ¹⁹ C **մարմնովն**. ²⁰ V
բարձիցելոյ; so often.

բառնա¹ զգալին զգայութիւնն: իսկ զգայութիւնն զգալին, և ընդ իւր ի բաց բառնայ: քանզի կենդանւոյն ի բաց բարձեցելոյ. զգայութիւնն² ի բաց բարձեալ է: բայց զգալին դոյ: որկէն: մարմին³, ջերմ, քաղցր, դառն: և այլք⁴ ամենայնք որք միանդամ զգալիք: և Աս: զի զգայութիւնն⁶ համանգամայն ընդ կենդանւորչըն լինի: Քանզի միանդամայն կենդանին լինի⁷. և զգայութիւնն: իսկ զգալին, և և նաև քան զգոլ զգայութեամն: քանզի հուր. և ջուր. և նայսպիսիքս⁸. յորոց⁹ և կենդանին բաղկացեալէ՛ և յառաջ քան զկենդանին. բողորովին դոլ անզգայութիւնն զգալին գործուեցի:

Պրակք. Յ¹¹:

Բայց ունի տարակուսանս, եթարդեք¹² և ո՞չ մի գոյացութիւն՝ առընչիցն ասի: որպէս թուի թե¹³ սա ընդունի ըստ ումանց երկրորդաց¹⁴ գոյացութեանցն: քանզի մակ ումանց՝ առաջնոց գոյացութեանցն. Ճշմարիտէ: քանզի ո՞չ բոլորքն, և ո՞չ մասունքն առինչ¹⁵ ասին: քանզի ոմն մարդ. ո՞չ ասի ուրումն ոք մարդ: և ո՞չ ոմն արջառ. ուրումն¹⁶ հմն արջառ¹⁷: սոյն պէս և մասունքն: քանզի ոմն ձեռն, ո՞չ ասի ուրումն¹⁸, հմն ձեռն: և ո՞չ¹⁹ գլուխ: ո՞չ ասի ուրումն²⁰ հմն գլուխ: այլ *** ո՞մըն²¹ գլուխ: սոյնպէս և ի վերայ երկրորդաց գոյացութեանցն, և վերայ յուովոցն²²: որկէն: մարդ, ո՞չ ասի ուրումըն մարդ: և ոչ արջառ, ուրումն

¹ V բառնայ. ² V և զգայութիւնն. ³ որկէն: մարմին] so C D E; V մարմին, որդոն. ⁴ V այլքն. ⁵ V որ. ⁶ V զգայութիւն. ⁷ V has order լինի կենդ. ⁸ V այսպիսիքս; B այսպիսիքսն. ⁹ V նորոց; B որոց. ¹⁰ In A a heavy line resembling vertical stroke of a ք precedes ան and has by a late hand been turned into ք. Above it to the left is an erasure. Also the first ն, over which is an erasure to the right, seems to have been by the same hand manufactured out of a մ. ¹¹ Title of the chapter left blank in A. ¹² V Եթէ արդեօք. ¹³ V has order թէ որպ. թ. ¹⁴ V has order երկը. ոմ. ¹⁵ V առընչին. ¹⁶ B որումն. ¹⁷ D omits ուրումն հմն արջառ. ¹⁸ C որումն. ¹⁹ ո՞չ] V ոչ ոմն. ²⁰ C որումն. ²¹ հմըն has been manufactured out of ուրումըն; V ոմն. ²² V յոլովիցն; C ոլովիցն.

արջառ: և ո՞չ փայտ, ուրումըն փայտ: այլ ուրումըն ստացուած ասի: արդ ի վերայ այսպիսեացս, երկելի է, զի ո՞չ է¹ առընչիցն: Իսկ ի վերայ ոմանց՝ երկրորդաց գոյացութեանցն, ունի երկրայութիւն: Հիպէս: գլուխ, ուրումն ասի գլուխ, և ձեռն ուրումն ասի ձեռն: և իւրաքանչեւրոք այսպիսեացն²: մինչ զի այսպիսիքս. առ ինչիցն թուեցին գոլ:

Պրակք. Ժա³:

Երդէ բաւանաբար՝ առընչիցն սահման բացատրեալ է. կամ յոյժ դժուարացն, և⁴ կամ անկարացըն⁵ է⁶ լուծանել իբրու թե և ո՞չ մի գոյացութիւն առընչիցն ասի: ապեթե⁷ ո՞չ բաւականաբար, այլ են առինչքն, որոց գոլն նոյն է⁸:

Պրակք. Ժբ⁹:

Կոխնչըն իմնապէս ունել թերևս Ճառեսցի ինչ առ այսոսիկ: բայց առաջին սահմանըն՝ յարահետևկին¹⁰ ամենեցուն¹¹ առընչիցն¹²: այլ սակայն, ո՞չ է այս առինչն¹³, սոցա գոլ¹⁴, նոյնք, որք ինչ ենն, այլոյն¹⁵ ասիլ: Եւ ի սոցանէ յայտնի է, զի եթե¹⁶ ոք գիտացեալ տեսցէ ինչ որոշաբար, առընչիցն¹⁷: և զայն առ որ¹⁸ ասին, որոշաբար գիտացէ: արդ երկելի և յինքենէ է; քանզի եթե գիտէ ոք զայս ինչ զի առընչիցն է: և է գոլն առինչիցն, նոյն առ ինչն¹⁹, իմնաւրինանէ ունել: և զայն գիտէ, առ որ սաըն²⁰, և զիարդ²¹ ունի: քանզի եթե ո՞չ գիտէ բողորովին առ որ զիարդ ունին. և ո՞չ եթե՝ առ ինչ զիարդ ունի²² գիտացէ: և ի վերայ իւրաքանչեւրոցըն յայտնի է այսպիսին: որկէն, եթե զայս ինչ գիտե, բացորոշեալէ²³, զի է կրկնապատիկ: և որոյ է կրկնապատիկն,

¹ V Են. ² V յայսպիսեացն. ³ In A numeration of chapter is omitted. ⁴ V om. Լ. ⁵ V յանկարացն. ⁶ V էր. ⁷ V ապա եթէ. ⁸ ABCDE end the chapter with the words նոյն է, but V prolongs it to առ այսոսիկ of the next. ⁹ Title of chapter left blank in A. ¹⁰ V յարահետևկ. ¹¹ V ամենեցունց. ¹² առընչիցն] so V; C D առընչից. ¹³ V առընչից. ¹⁴ V omits սոցա գոլ. ¹⁵ V այլոց. ¹⁶ V թէ. ¹⁷ առընչիցն] so D; V յառընչից. ¹⁸ D որս. ¹⁹ V ինչ. ²⁰ V սայն. ²¹ զիարդ] so D; V զիարդն. ²² C ունին. ²³ V omits է.

անդէ՞ն բացորոշաբա՞ր գիտասցէ : քանզի եթե ո՛չ ուրուք բացորոշիոցն¹ գիտէ զսա, կրկնապատիկ, եալ². և ո՛չ եթե է կրկնապատիկ բոլորովին գիտէ : Այսպէս³, և զայս ինչ եթե գիտէ եթե գեղեցկագոյնն է : և որոյ գեղեցկագոյնն է, անդէն, բացորոշաբա՞ր՝ հարկաւո՞ր է գիտել՝ սա՞ վասն սոցա՞ : բայց ո՛չ⁵ անորոշակի գիտասցէ՝ եթե սա՞⁶, է, վատթարի լաւագոյն : քանզի⁷, կարծիք, այսպիսիս լինի*⁸. ո՛չ⁹ մակացութիւն : քանզի ո՛չ ևս գիտասցէ ստուգաբար, եթե է վատթարի լաւագոյն : քանզի եթե այսպէս դիպեցաւ, ո՛չ ինչ գոյ վատթարագոյն՝ քան զսա : ապա ուրեմն, երկելի է, զի հարկաւո՞ր է : զոր¹⁰ եթե գիտասցէ որ, առընչիցն¹¹, սահմանաբար գիտասցէ :—

Պրակր. ժգ¹³:

Խոկ զգլուխն, եթե գիտասցէ որ¹⁴ կամ զձեռլն, և զիւրաբանչիւր¹⁵ զայնպիսեացն¹⁶ : որք Են գոյացութիւնք. զայն. որ Էն¹⁷ որոշաբար գիտասցէ : բայց առ որ ասին¹⁸ ո՛չ է հարկաւոր : քանզի ոյր այս գլուխն, և¹⁹ կամ ոյր ձեռնս²⁰, ո՛չ եղիցի գիտել սահմանաւրէն : ապա ուրեմն ո՛չ են սոքա, առընչիցն : ապա եթե²¹ ո՛չ են առընչիցն, ճշմարիտ եղիցի ասել զի և²² ո՛չ մի գոյացութիւն առընչիցն է : բայց թերեւս դժուար է յաղագս այսպիսեացս, սաստըկաբար ի²³ բաց երկեցուցանել. հրամանաւ պատասխանւոյ. ո՛չ բագում անդամ հարցեալ՝ և խնդրեալ : բայց սակայն, տարակուսել, և վարանել. ի վերայ իւրաբանչիւր ուրուք սոցայցն²⁴. ո՛չ անպիտան է :

¹ V 'ի բացորոշեցելոցն.

³ սապէս] so C; V սոյնպէս.

⁶ V սայ.

¹¹ V յառընչիցն.

¹² V omits words զայն առ որ ասին, սահմանաբար.

The omission is explicable from the homoioteleuton. That it occurs in all texts except A is one of the many proofs of the absolute superiority of the latter. ¹³ A omits title of new chapter. ¹⁴ V has order որ զիս.

¹⁸ V ասինն.

²² V om. և. ²³ V om. ի. ²⁴ D սոցայցն.

² V կրկնապատկել; D կրկնապատկեալ.

⁴ սա] V զսա.

⁷ V om. քանզի.

⁹ ո՛չ] V այլ ո՛չ.

¹⁹ CD omit և.

²⁰ ձեռնս] so CD; V ձեռք. ²¹ V թէ.

²⁰ ձեռնս] so CD; V ձեռք.

²¹ V թէ.

²² V ձեռք.

²³ V ձեռք.

²⁴ D սոցայցն.

¹⁵ V զիւրաբանչիւրն. ¹⁶ V յայսպիսեացն. ¹⁷ Էն] V են.

¹⁸ V ասինն.

¹⁹ CD omit և.

²⁰ ձեռնս] so CD; V ձեռք.

²¹ V թէ.

²² V ձեռք.

²³ V ձեռք.

²⁴ D սոցայցն.

¹ V 'ի յոգնաբարն. ² V ունակութիւն. ³ V 'ի յարտեղացն. ⁴ և]

V և 'ի. ⁵ V չափաւորաբա՛ր.

⁶ V has order պատ. իմէքէ; DE have իրիք for իմէքէ.

⁷ V սապէս.

⁸ V յայսպիսեացն.

⁹ արագափիմիք] so D & Vo; V արագափիոփիմիք.

¹⁰ V om. և; C adds և.

¹¹ V աւողջութիւն; in C առ է erased.

¹² V արագափիմիք.

¹³ ո՛չ] so CD; V և ո՛չ.

¹⁴ V զբաջ.

¹⁵ եալս] so CD; V լեալս.

Յաղագս որակի և որակութեան :

25. Եւ որակութիւն ասեմ; ըստ որում որակ ոմանք ասին : և է որակութիւն, յոքնաբարարն¹. ասիցելոց :

Պրակր. ժգ :

Վրդ մի տեսակ որակութեան, ունակութիւն և տրամադրութիւն ասացին : և տարբէրէ, ունակութիւնը², ի տրամադրութիւնէ : վկա տեղագոյն, և յոքնամանակագոյնը գոլ : և այսպիսիք են մակացութիւնք, և առաքինութիւնք : քանզի մակացութիւն, թուի յարատեղացն³ գոլ, և⁴ դժուարաշարժիցն : եթե և չափաբարը⁵, ոք մակացութիւն առցէ : եթե ո՛չ մեծ փոփոխումն ընկալցի ի հիւանդութէնէ, կամ յայլմէ իմիքէ պատճառէ⁶ այսպիսւոյ:

սապէս⁷ և առաքինութիւնն : չիբար : արդարութիւնն, և ողջախոնութիւնն, և իւրաքանչեւրոք այսպիսեացըն⁸, ո՛չ զիւրաշարժելի թուի գոլ և ո՛չ զիւրափոփոխն : և տրամադրութիւնք ասին, որք Են գիւրաշարժք և արագափոխք⁹: չիկէն : չերմութիւնն, և ցրտութիւնն, և¹⁰ **** չիւ ** անդութիւնն¹¹: և որք միանգամ այսպիսիք են : քանզի տրամակայի իմն ըստ այսոցիկ մարդն: բայց արագափոփոխն¹² է, ի չերմուցուրտ լեալ : և յողջանալոցն, հիւանդանալն; սոնպէս և ի վերայ այլո՞ցն : եթե ո՛չ ոք. և սոցուն, այսոցիկ զիպեսցի, բազում ամանակաւ ահա բնաւորեալ: անբո՞յժ և կամ կարի դժուարաշարժելի եղեալ: զոր ահա. ոք իրը ունակութիւն առասացէ:

Պ. 9. 35. 5. p. 9.

Պրակր. ժգ :

Եւ երկելի է, զի զայսոքիկ կամին ունակութիւնս' ասել' որքին յոքնամանակագոյնք, և դժուարաշարժագոյնք: քանզի զմակացութեանցըն, ո՛չ քաջ¹⁴ զունաւունըն, այլ զիւրաշարժելիս եալս¹⁵,

¹ V 'ի յոգնաբարն. ² V ունակութիւն. ³ V 'ի յարտեղացն. ⁴ և]

V և 'ի. ⁵ V չափաւորաբա՛ր. ⁶ V has order պատ. իմէքէ; DE have իրիք for իմէքէ.

⁷ V սապէս. ⁸ V յայսպիսեացն. ⁹ արագափոփոխք] so D & Vo; V արագափոփոխք.

¹⁰ V om. և; C adds և. ¹¹ V աւողջութիւն; in C առ է erased.

¹² V արագափոփոխք.

¹³ ո՛չ] so CD; V և ո՛չ.

¹⁴ V զբաջ.

¹⁵ եալս] so CD; V լեալս.

ոչ ասեն ունակութիւն ունել: այլ սակայն տրամակային¹ իմ
ըստ մակացութեն. կամ վատթար, և² կամ քաջ: իսկ ապա տար-
բերէ ունակութիւն ի տրամադրութենէ՝ այսու, դիւրաշարժելին
գոլ: և ումեմ յոքամանակադոյն, և դժոխաշարժադոյն: և են
ունակութիւնքն և տրամադրութիւնք: իսկ տրամադրութիւնքն³,
ոչ ի հարկէ ունակութիւնք⁴: քանզի որ ունակութիւնս ունին, և
տրամակային իմն ըստ սոսա: իսկ որք տրամակայինն, ոչ ամենայն
իրաւք ունակութիւն ունին:

Պրակք. Դ:

Եւ այլ սեռ որակութեան, ըստ որում մրցականս, և ընթացականս:
կամ ողջականս, կամ հիւանդնոս: և ասեմք պարզաբար միանդա-
մայն, որ ինչ միանդամ ըստ բնական կարողութեան, կամ անկա-
րութեան ասի: քանզի ոչ վասն տրամակալոյն իմն. իւրաքան-
չերոք այսպիսեացն⁵ ասի. այլ վասն. զաւրութիւն ունելոյ
բնական. կամ անկարութիւն, առնել ինչ դիւրաւ, և կամ ոչ ինչ
կրել: հիզան: մրցականք. կամ ընթացականք ասին: ոչ վասն
տրամակալոյն իմն աւրինակի, այլ վասն զաւրութիւն⁶ ունելոյ
բնական առնել ինչ դիւրաւ: և ողջականք ասին, վասն զաւրու-
թիւն⁷ ունել⁸ բնական, ոչ ինչ կրել ի դիպելոցն⁹ դիւրաւ: և
հիւանդնոս, վասն զաւրութիւն ունել բնականս, ոչ ինչ կրել¹⁰:
և նմանապէս այսոցիկ, և խիստն և կակռւղն ունի: քանզի խիստն
ասի, վասն զաւրութիւնն¹¹ ունել ոչ դիւրաւ հատանիլ: իսկ
կակռւղն¹², վասն¹³ զաւրութիւն ունել. և նա, ոչ¹⁴ դիւրաւ հատա-
նիլ¹⁵ սորին այսորիկ:

¹ V տրամակայիլ. ² C om. L. ³ տրամադրութիւնքն] so D; V omits ն suffix. ⁴ V ունակութիւն. ⁵ V յայսպիսեացն. The first hand in A corrects իւրաքանչեւր ուրուքպիսեացն into իւրաքանչեւրոք այսպիսեացն. ⁶ զաւրութիւն] so B; C զաւրութեան; V զօրութիւն. ⁷ զաւրութիւն] so CV; D զաւրութեան. ⁸ V ունելոյ. ⁹ V դիպելոցն. ¹⁰ վասն զ-
կրել] BV read: վասն անզօրն լինել և դիւրաւ տալ տեղի հիւանդու-
թեանց բնականս ինչ կրել; C has վասն անզօրն լինել բնականս ինչ կրել
adding և դիւրաւ տալ in margin. Here as often the Ven. reading is
given in late hand in margin of A. ¹¹ V զօրութիւն. ¹² V կակռւղ.
¹³ վասն] V վասն ոչ. ¹⁴ նա, ոչ] V om. ¹⁵ հատանիլ] V տեղի տալ.

Պրակք. Ե:

Եւ երրորդ սեռ որակութեան, կրականք որակութիւնք. և կի՞րք: և
են այսպիսիքս: որկէն: քաղցրութիւն, և դառնութիւն, և ամե-
նայնք սոցալք¹. աղգակիցք: և ևս ջերմութիւն, և ցրտութիւն, և
սպիտակութիւն, և սեռութիւն: և զի այսոքիկ որակութիւնք են,
երևելի է: քանզի ընդունականք² որակք ասին, ըստ այսրմիկ:
որզան: մեղրգ³, վասն քաղցրութիւնոյ⁴ ունելոյ. քաղցր ասի: և
մարմին. սպիտակ. վասն սպիտակութիւնոյ ունելոյ: սապէս, և ի
վերայ այլոցն ունի⁵: Իսկ կրականք որակութիւնք ասին, ոչ վասն
սոցուն ընդունակացս, զորակութիւնսըն կրել ինչ: քանզի և ոչ
քաղցր' վասն կրել ինչ ասի. քաղցր: և ոչ այլոցն⁶ այսպիսեաց⁷ և
ոչ ինչ: նմանապէս⁸ այսոցիկ և ջերմութիւն և ցրտութիւն⁹,
կրականք որակութիւնք ասին: ոչ վասն սոցին¹⁰ ընդունականցս
կրել ինչ. այլ վասն ըստ զգայութեանցս, իւրաքանչեւր ասիցե-
լոցս, որակութեանցն, ախտից¹¹ գոլ արարչական: և¹² կրականք
որակութիւնք ասին: քանզի քաղցրութիւն, կի՞ր¹³ իմն ըստ ձաշա-
կելեաց առնէ, և ջերմութիւն ըստ շաւշափման¹⁴: նմանապէս և
այլքն¹⁵:

Պրակք. Շ:

Իսկ սպիտակութիւն, և սեռութիւն, և այլք¹⁶ գոյնք. ոչ նոյն¹⁷
աւրինակ ասիցելոցս, կրականք որակութիւնք ասին: այլ վասն
իւրեանցն յախտէ եղանել¹⁸: և զի լինին վասն ախտի. բազում
փոփոխմունք գունոյ. յայտէ: քանզի ամաչեալ ոք. շառագոյն
եղլ¹⁹: և երկուցեալ գեղին²⁰: և իւրաքանչեւրոք²¹, նայսպիսե-
ացն²²: մինչ զի և թե ոք բնութեամբ յայսպիսեացս ինչ ախտից

¹ First hand in A wrote first սոցալք and in margin corrects յ into լ; V սոցայցք. ² V adds սոցան անդունականք. ³ մեղրգ] so C; V մեղր. ⁴ V քաղցրութիւն. ⁵ ունի] so VC; B ասի. ⁶ այլոցն] V յայլոցն ինչ. ⁷ V յայսպիսեացս. ⁸ C adds և. ⁹ V ջերմու-
թիւնք և ցրտութիւնք; BEC ջերմութիւնք և քաղցրութիւն; D ջերմու-
թիւնք և ցրտութիւնք և քաղցրութիւն; C corrects քաղցրութիւն into
ցրտութիւն. ¹⁰ V սոցուն. ¹¹ V ախտիցն. ¹² V om. և. ¹³ V
կիրս. ¹⁴ V շաւշափմանց. ¹⁵ V այլքն. ¹⁶ V այլ. ¹⁷ նոյն] so CD;
V զնոյն. ¹⁸ V եղանիլ. ¹⁹ V շառագոյնէ. ²⁰ After գեղին V adds
լինի. ²¹ V զիւրաքանչեւրոք. ²² V յայսպիսեացս.

նախասացեալքս; և որակք՝ ըստ սոսալն¹ յարանունաբար ասացեալքն; և կամ որպէս զիարդ և իցէ ի սոցանէ: արդ ի վերայ յոլովցն². և գրե. թե ի վերայ ամենեցուն³, յարանունաբար ասին⁴: որկէն: ի սպիտակութենէն. սպիտակն: և ի քերականութենէն, քերականն: և յարդարութենէն, արդարն: սոյնպէս և ի վերայ այլոցն: իսկ իվերայ ոմանց. վասն ոչն կալոյ որակութեանցն անուանիք ոչ ընդունին յարանունաբար ի սոցանէ ասիլ: որկէն: ընթացականն⁵; կամ մրցականն: որ ըստ զաւրութեան մրցականութեանն⁶ ասի⁷: և⁸ ոչ ի միոջէ որակութենէ յարանունաբար ասի: քանզի ոչ կան անուանիք զաւրութեանցն ըստ որս սորպայ որակք ասին, որպէս և մակացութեանցն⁹: ըստ որս մրցականիք և կամ մարտիկք որք ըստ¹⁰ տրամադրութեան¹¹ ասին: քանզի մրցական մակացութեն ասի, և մարտական: 5. քանզի որակք՝ ի սոցանէ յարանունաբար տրամակայեալքն ասին: և թերեւ անուն¹² կայցէ. և ոչ ասի յարանունաբար. ըստ այսմիկ որակն ասացեալ: որզան յառաքինութենէն, քաջն ասի: քանզի վասն առաքինութեան ունելոյ. քաջ ասի. այլ ոչ յարանունաբար յառաքինութենէ¹³: բայց ոչ ի վերայ բաղմաց այսպիսիս է: արդ որակք այսուշետե ասին, յարանունաբարքս¹⁴ յասիցելոց որակութեանցն ասիցեալք: և կամ որպէս զիարդ և իցէ. այլպէս¹⁵ և ի նոցանէ::

Պրակլո. Ճ:¹⁶

Եւ գոյ և ներչակութիւն¹⁷ ևս, ըստ որակին: հիզան: արդարութիւն. անիրաւութեան ներչականն է: և սպիտակութիւն սեռութեան, և պյլքն: սապէս, և ըստ սոսայքն որակք ասիցեալք¹⁸: որկէն: անիրաւն. արդարոյն: և սպիտակն. սեռին: բայց ոչ ի վերայ

¹ սոսա V. ² յոլովիցն V. ³ ամենեցուն է V. ⁴ ասիլն V; below l. 32 in A ն կա over erasure in late hand. ⁵ ընթացականն և V. ⁶ մրցականութի V; մրցականութեանն B. ⁷ ասիցի V. ⁸ և om. V. ⁹ մակացութեանցն E; մակացութեանց V. ¹⁰ որք ըստ] ըստ որս D. ¹¹ տրամադրութեանն V. ¹² և before անուն add V. ¹³ յառաքինութենէ] յառաքինութենէն առաքինի V. ¹⁴ յարանունաբարք B. ¹⁵ այդպէս V. ¹⁶ In A title of this and following three chapters is wanting. ¹⁷ ներչականութիւն D. ¹⁸ սապիցեալքն V.

ամենեցուն, այսպիսիս է: քանզի շիկնին կամ դեղնին¹. կամ այսպիսեաց գունոց. ոչ ինչ է ներչական է. թեպետ և որակք են: և, ևս. եթե ներչակացն². իմն³. է որակ. և պյլն⁴ եղիցի⁵ որպէկ: և այս յայտ է ի ձեռն առեալ և երևեցուցեալ զայլսն սոորոգութիւնն: որզան: եթե արդարութեան, անիրաւութիւն: և սպիտակութեան. սեռութիւն ներչական⁷: և որակ է⁸ արդարութիւն: որակ ուրեմն ապա և անիրաւութիւնն է⁹: քանզի ոչ և մի. այլոց սոորոգութեանցըն յարմարեալ պատկանի. ընդ անիրաւութեան: ոչ քանակն. և ոչ առինչն. և ոչ ուրըն: և ոչ բոլորովին ինչ յայսպիսեացն և ոչ մի ինչ: այլ որակ¹⁰: սոյնպէս: և ի վերայ այլոցն. ըստ որակին ներչակացն:

Պրակլո. Ճա:

Եւ ընդունին զյաւէտն և զնուազն, որակք: քանզի սպիտակ, յաւէտ և նուազ այդ այլոց ասի: և արդարագին, այլ այլոց յաւէտ և նուազ: և ինքն մակատրութիւն¹¹ առնու: քանզի իբրու՛ սպիտակն է, ընդունի և սպիտակագին ևս եղանել¹²: բայց ոչ ամենայնիքն¹³, այլ յոլովք: քանզի արդարութիւն արդարութիւն եթե ասսացի յաւէտ¹⁴, տարակուսեալ վարանեսցի որք: նմանապէս և ի վերայ այլոց տրամադրութեանցն: քանզի ոմանք յերկուանան՛ յաղագս այսպիսեացն: քանզի արդարութիւն, արդարութեան, ոչ կարի քաջ ասին ասիլ յաւէտ և նուազ: և ոչ ողջութիւն ողջութիւն: բայց սակայն նուազ ունել այլում քան զայլում: սոյնպէս և զքերականութիւն, և զայլըս տրամադրութիւնն: բայց սակայն ըստ սոսալն¹⁶. սապիցեալք որակքն. անյերկուանալի ընդունին զյաւէտն¹⁷: քանզի քերականագին այլ քան զայլ ասի¹⁸: և ողջագին և

¹ այսպիսի է: քանզի շիկն կամ դեղնին V. ² ի ներչակաց V; ի ներչակացն BD. ³ The first hand in A corrects իմն into ոմն; ոմն V. ⁴ պյլքն V. ⁵ եղիցին V. ⁶ որակ D; որակք V. ⁷ ներչական է V. ⁸ է om. D. ⁹ անիրաւութիւն օmitting է V. ¹⁰ որակն C. ¹¹ մակատրամատութի V. ¹² եղանիլ V. ¹³ ամենայնիք V; ամենայնիք D. ¹⁴ յաւէտ և նուազ V. ¹⁵ ասին V. ¹⁶ սոսայն V. ¹⁷ V has զյաւէտն և զնուազն. ¹⁸ Before սապի in A is an erasure of one letter over which first hand had put a punctum delens.

5. *արդարագոյն. և ի վերայ այլըցն սոյնպէս:* բայց եռանդիւնի¹ և քառանդիւնի². ո՞չ թուի զյաւէտն³ ընդունել⁴. և ո՞չ այլոցն⁵ ձեւոց⁶. և ո՞չ մի ինչ: քանզի որք միանդամ ընդունին զեռանդիւնոյն զքան. և բոլորակին⁷, ամենեքեան նմանապէս եռանդիւնիք կամ բոլորակը են: իսկ այնք՝ որք ո՞չն⁸ ընդունին. ո՞չ մի ինչ այդ քան զայլ յաւէտ ճառեսցի: քանզի ո՞չ ինչ յաւէտ⁹ քառանդիւնին քան զայլ¹⁰ երկարն բոլորակ է: քանզի և ո՞չ մի ոչ ընդունի զբոլորակին բան: բայց պարզաբար միանդամյն եթե ոչ ընկալցին երկոքին¹¹ զառաջիկային զքան. ոչ ասասցի այդ քան զայլ յաւէտ¹²: ապա¹³ ո՞չ ընդունին որակըն զյաւետն¹⁴ և զնուազն:
- Պրակք. ժը :
15. Արդ ասացելոց, ո՞չ ինչ է ուրոյն յատուկ որակութեան, բայց նմանս և աննմանս ըստ որակութեանց միայն ասին: քանզի նըման այդ քան զայլ է, և ո՞չ ըստ միում իրիք, ըստ¹⁵ որում որակն է: իսկ ապա ուրեմն ուրոյն յատուկ լիցի որակութեան նմանն ասիլ ըստ ինքեան: բայց ո՞չ է պարտ և արժան խոռվիլ մի, գուցէ ասասցէ ոք զմշյաղագս որակութեան արարելոյ զառաջադրութիւնս, բաղումն ինչ առինչիցն համարել և ի հաշիւ արկանել: վասն զի զունակութիւնս և զտրամադրութիւնս, առինչիցն¹⁶ գոլ: քանզի գրէ. թե ի վերայ ամենեցուն այսպիսեացս, սեռն, առինչիցն ասին: իսկ ըստիւրաբան չիւրցն¹⁷, ո՞չ ինչ: քանզի մակացութիւն իրու զի, սեռէ, ինքն որ ինչ էն, այդոյ ասի: քանզի ուրումըն մակացութիւն ասի: իսկ ըստ իւրաբան չիւրցըն¹⁸, ո՞չ ինչ ինքն. որ ինչ էն. այդոյ¹⁹ ասի: ո՞րզան: քերականութիւն, ո՞չ ասի ուրումն քերականութիւն: և ո՞չ երաժշտականութիւն, որումն²⁰ երաժշտականութիւն: այլ թերեւս արդեւք ըստ սեռին, և²¹ սոքա

30. *յառընչիցն ասին: ո՞րկէն:* քերականութիւն ասի, ուրումըն մակացութիւն: ոչ¹ ուրումըն մակացութիւն²: և երաժշտականութիւն ուրումն մակացութիւն ասի, ո՞չ³ ուրումն երաժշտականութիւն: ապա ուրեմն ըստ իւրաբան չիւրցն ո՞չ են առընչիցն: և ասիմք⁴ որակք ըստ այսոցիկ. քանզի զսոսայ և ունիմք: քանզի մակացուք ասիմք վասն ունելն ինչ ըստ իւրաբան չիւրցն⁵ համձարոյ: ապա ուրեմն սոքա և ուրակութիւնք⁶ եղիցին ըստ իւրաբան չիւրցն⁷, ըստ որոց երբեմն և որակք ասիմք: իսկ սոքա ո՞չ են առընչիցն: և Աս թե պատահեսցէ նոյն առ ինչ և որակեալ: ո՞չ ինչ անտեղեգոյն⁸ է, յերկոսին սմա ի սեռէն, համար⁹ դասու¹⁰ անկանիլ:
- Յաղագս առնելոյ և կրելոյ :—
35. b. Ռնդունի, և¹¹ առնելդ և կրելդ, ներհականութիւն զյաւէտն, և զնուաղն: քանզի զեռուցանելն ցրտացուցանելոյն ներհական է: և զեռնուլըն, ցրտանալըն: և հեշտանալն, տրտմելոյն: ապա ուրեմն, ընդունի ներհականութիւն, և զյաւէտն և զնուաղ¹²: քանզի զեռուացանելն. և յաւէտ և նուաղ է: և տրտմել¹³ յաւէտ և նուաղ: ապա ուրեմն ընդունի զյաւէտ¹⁴, առնելն և կրելն: արդ յաղագս սոցա¹⁵, պյսքանք ասին: և ասացեալ է և յաղագս կալոյ. յառինչմն: քանզի յարանունաբար ի գրոցն ասի: իսկ յաղագս այլոցն, երբին. և ուրին. և ունելոյն. վասն յառաջագոյն յայտնին գոլոյ՝ ո՞չ ինչ յաղագս սոցայ՝ այլ ինչ ասի, քան որ միանդամ, ի սկըսմանն¹⁶ Ճառեցաւ: զի ունելն. նշանակէ զըստիմանելն, զզինելն¹⁷: իսկ ուրին. հիբար: ըն՝ լիկոնց¹⁸: և այլքն որ¹⁹ միանդամյաղագս նոցա Ճառեցաւ: արդ յաղագս յառաջ եղելոցս²⁰ սեռիցս²¹ բաւական են յառաջ ասացեալքն:

¹ այլ ոչ V. ² քերականութիւն V, and in margin in first hand A, which also adds following L above line. ³ այլ ոչ V. ⁴ ասիմք V. ⁵ իւրաբան չիւրցն V. ⁶ որակութիւնք V. ⁷ իւրաբան չիւրց B. ⁸ անտեղագոյն V. ⁹ ի համար V. ¹⁰ դասիլ B. ¹¹ և om. V. ¹² զնուաղն V. ¹³ տրտմելն V. ¹⁴ զյաւէտ զյաւէտ և զնուաղ V; զյաւէտն և զնուաղն C D. ¹⁵ սոցա B D; նոցա V. ¹⁶ սկըսմանն B D. ¹⁷ զզինելն B D; զինելն V. ¹⁸ լիկոնց V. ¹⁹ որ V; որք D. ²⁰ յառաջադրելոց V. ²¹ սեռից V.

¹ եռանդիւնի B; եռանդիւնին V. ² քառանդիւնի B; քառանդիւնին V. ³ զյաւէտն և զնուաղն V. ⁴ ընդունելով B D. ⁵ յայլոցն C. ⁶ ձեւոցն V. ⁷ զբոլորակին V. ⁸ ոչ V. ⁹ յաւէտ սուղ V. ¹⁰ զայն V. ¹¹ երկոքեան V. ¹² յաւէտ և նուաղ V. ¹³ ապա ուրեմն B. ¹⁴ որակութիքն զյաւէտն V. ¹⁵ այլ ըստ V. ¹⁶ առընչիցն V. ¹⁷ ըստիւրաբան չիւրցն V. ¹⁸ իւրաբանչիւրցն V. ¹⁹ այլոց V. ²⁰ ուրումն V. ²¹ Om. և V.

20.

25.

30.

¶րակք. Ե:

Արդ որք միանգամ հակակայցն, իրու առինչք. ինքեանք որ ինչ ենն. և կամ որպէս զիարդ և իցէ երեք. առ միմեանս ասին: իսկ որպէս ներհակբն⁶. ինքեանք որ ինչ ենն. և ո՛չ միով իւիք առ միմեանս ասին⁷: բայց սակայն ներհակբն⁸ միմեանց ասին⁹: քանզի ո՛չ բարի ասի բարի¹⁰. այլ ներհական: և ո՛չ սպիտակ. սկզ սպիտակ. այլ ներհական: իսկ ապա ուրեմն տարբեր են այսք հակադրութիք միմեանց:

¹ քանի V. ² կամ D; և կամ V. ³ է om. V. ⁴ յայսպիսեացս V.
⁵ քանզի մակացելին, իմեն ասի մակացելի մակացութեան:] omit V
and the other cods. ⁶ ներհակբ V. ⁷ ասին om. D. ⁸ ներհակբ B.
⁹ ասին om. D. ¹⁰ V tr. բարի ասի.

Յաղագս հակակայց:

Խակյաղագս հակակայց. ըստ քանիս¹ յեղանակս, սովորեցաւ հակակայիլ ճառելի² է: և ասի. այլ այլում հակակայիլ քառակաբար: կամ իրը առինչք: կամ իրը ներհակբ: կամ² իրը պակասութիւն: և ունակութիւն: կամ իրը ստորասութիւն. և բացասութիւն: և հակակայիլ³ իւրաքանչիւրոք այսպիսեացս⁴, իրը թե գաղափարաւ ասել. որպես առինչքն: որկէն: կրկնապատիկն. կիսւոչ: իսկ որպէս ներհականք: հեթար: չմր. բարուջ. իսկ որպէս ըստ պակասութեան և ունակութեան: հիշան: կուրութիւն, և երեսք: իսկ. որպէս ստորասութիւն և բացասութիւն: հիպէս: նստի, ո՛չ նստի: արդ որք միանգամ իրու առինչք հակակային, ինքեանք. որ ինչ են. հակակայիցն ասին: և կամ որպէս զիարդ և իցէ, այլազգ առ սոսա: որբար: կրկնապատիկն. կիսւոյն: ինքն. որ ինչ էն. այլո՞յ կրկնապատիկ ասի: և մակացութիւն, մակացելում: իրու առինչք հակակային: և ասի մակացութիւն, ինքն որ ինչ էն. մակացելոյն: և մակացելին, ինքն որ ինչ էն. առ հակակայեալ մակացութիւնն ասի: քանզի⁵ մակացելին, իմեն ասի մակացելի մակացութեան:

¶րակք. Ե:

Արդ որք միանգամ հակակային, իրու առինչք. ինքեանք որ ինչ ենն. և կամ որպէս զիարդ և իցէ երեք. առ միմեանս ասին: իսկ որպէս ներհակբն⁶. ինքեանք որ ինչ ենն. և ո՛չ միով իւիք առ միմեանս ասին⁷: բայց սակայն ներհակբն⁸ միմեանց ասին⁹: քանզի ո՛չ բարի. չարի ասի բարի¹⁰. այլ ներհական: և ո՛չ սպիտակ. սկզ սպիտակ. այլ ներհական: իսկ ապա ուրեմն տարբեր են այսք հակադրութիք միմեանց:

¶րակք. Ե:

- p. 12. Որք միանգամ ներհակացն են. այնպիսիք¹ են. մինչ զի յորս բնաւորեցան² լինել. կամ զորոց ստորոգիլն³: հարկաւոր⁴ է սոցա միումն գոլ որոյ⁵ ո՛չ ինչ է ընդ մէջ: իսկ որոց ո՛չ է հարկաւոր. միումն գոլ սոցա. է իմն ամենայն իրաւոք ընդ մէջ: որկէն: ողջութիւն և հիւանդութիւն ի մարմնոջ կենդանւոյ⁶ բնաւորեցաց⁷ լինել: և հարկաւոր է միումն գոլ⁸ ի կենդանւոյն մարմնի⁹ կամ առողջութիւնըն¹⁰. կամ հիւանդութիւն: և դար. և կոճատ. զթուոյ ստորոգի¹¹: և հարկաւորէ. միումն թուոջըն գոլ. կամ կոճատ¹². կամ դար: և¹³ ո՛չ է սոցա, և ո՛չ ինչ ընդմէջ: ո՛չ հիւանդութեան. և ողջութեան: և¹⁴ ո՛չ դարի և¹⁵ կոճատի:
5. 10. Իսկ որոց ո՛չ է հարկաւոր. մին¹⁶ գոլ սոցա է իմն ընդ մէջ: որդան: սեաւ և սպիտակ ի մարմնոջ բնաւորեցաց լինել: և ո՛չ է հարկաւոր, զմին¹⁷ գոլ նոցա ընմարմնոյն: քանզի ո՛չ ամենայն կամ սպիտակ է. և կամ սեաւ: և ո՛չ վատթար և առաքինի ստորոգեալ¹⁸ լինի զմարդոյ¹⁹ և զայլոց բազմաց: բայց ո՛չ է հարկաւոր. զմի²⁰ ի նոցանէ գոլ այնց զցյց ստորոգին: քանզի ո՛չ ամենայն կամ վատթար է²¹. կամ առաքինի: և է սոցա ընդ մէջ: որդէն: սպիտակին. և սեին. գործն և դեղինն: և որ միանգամ այլ գոյնք: իսկ վատթարին և առաքինւոյն, ո՛չ վատթարն: և ոչ առաքինին: արդ իվերայ ունանց անուանք կան միջոցացն: հիպէն: սպիտակին և սեին, գործն և դեղինն և որ²² միանգամ այլ գոյնք: իսկ ի վերայ ոմանց. անուամբ ո՛չ է դիւրին բացատրել²³ ընդմէջուն, բայց երկաքանչիւրովք²⁴ ծայրիցն, ապասութեամբ ընդմէջն²⁵ սահմանի:
15. 20. 25. հիբար: ո՛չ բարին, և ո՛չ չարն: ո՛չ արդարն. և ո՛չ անիրաւն:

¹ ի ներհակացն այսպիսիք V. ² բնաւորեցան V. ³ ստորոգիլ V. ⁴ և հարկաւոր V. ⁵ որոյ] սոցա V. ⁶ կենդանւոյն V. ⁷ բնաւորեցաւ D. ⁸ գոլ] լինել V. ⁹ ի մարմնի V. ¹⁰ առողջութիւն V. ¹¹ ստորոգին V. ¹² կոճատին B. ¹³ և om. V; is partially erased in A. ¹⁴ և om. D. ¹⁵ և ոչ D. ¹⁶ մին V; միումն B. ¹⁷ զմինն V. ¹⁸ որ ստորոգեալ V. ¹⁹ V tr. զմարդոյ լինի. ²⁰ զմինն V. ²¹ է om. V. ²² որք V. ²³ բացազրել V. ²⁴ երկաքանչիւրովքն V. ²⁵ զընդմէջն V.

¶ Pwlfp. 7:

- Իսկ պակասութիւն և ունակութիւն¹, առ նոյն լինքն: հրբար:
 երեսք և կուրութի ասին զակամք: իսկ ընդհանուր² ասիլ.
 յորում բնաւորեցն. ունակութիւն լինել զսովաւ³ ասին
 երկաքանչիւրոք ի նոցանէ: քանզի պակասիլ յայնժամ ասեմք
 զիւրաքանչիւր ունակութեանն⁴ ընդունականաց՝⁵ յորժամ յո-
 րում բնաւորեցաւն⁶ գոլ: յորժամ որ բնաւորեցաւն ունել⁷.
 ոչ միով իւկիք ոչ գուցէ⁸: քանզի ժաւոատ ասեմք. ոչ որ ոչ ունի
 ատամունս: և կոյր, ոչ որ ոչ ունի երեսս: այլ որ ոչ ունի,
 յորժամ բնաւորեցաւն ունել: քանզի ոմանք ի ծնրնդենէ⁹. ոչ
 երեսս ունին, և ոչ ատամունս: այլ ոչ ասին. ոչ ժաւոատք
 և ոչ¹⁰ կոյրք: իսկ պակասէն. և ունելն երեսս. ոչ է պակասու-
 թիւն. և ունակութիւն: քանզի ունակութիւն է. երեսք: իսկ
 պակասութիւն, կուրութիւն: բայց ունելն երեսս, ոչ է երեսք: և
 ոչ կոյրն գոլ. կուրութիւն: քանզի պակասութիւն իմն է կու-
 րութիւն: իսկ կոյրն գոլ. և պակասիլն. ոչ¹¹ է պակասութիւն:
 և Աս: եթե էր նոյն կուրութիւն. և կոյրն գոլ: ստորոգին¹²
 երկօքին զնմանէ: այլ սակայն կոյր ասի մարդ. բայց կուրութիւ-
 ն ոչ միով իւկիք մարդ ոչ ասի: և Հակակայլ¹³ և այսոքիկ թուեն.
 և պակասիլ¹³. և զունակութիւննն¹⁴ ունել¹⁵. որպէս պակասու-
 թիւն և ունակութիւն: քանզի յեղանակ Հակատրութեանն¹⁶.
 նոյն է: քանզի որպէս կուրութիւն երեսաց Հակակայի. այսպէս
 և¹⁷ կոյրն գոլ. զերեսան ունելում¹⁸. Հակակայի:

¶ Paul P. T.

- Բայց ոչ որ ընդ ստորասութեամբ և բացասութեամբ. ստորասութիւն և բացասութիւն։ քանզի ստորասութիւն. բայն է ստորասական։ իսկ բացասութիւն, բայն բացասական։ իսկ այնոցիկ¹⁹ որ ընդ

¹ իսկ պակ. և ուն C; իսկ ուն. և պակ. V. ² ընդհանուր V; անտանաւը
 D E. ³ զի զսովաւ V. ⁴ զունակութեանն V. ⁵ ընդունօղն V.
⁶ բնաւորեցան V. ⁷ յորժամոր բնաւորեցան ունել] և V. ⁸ ունիցի B.
⁹ ծննդեան V. ¹⁰ ոչ] կամ B. ¹¹ և] գոյէ պակասիլն, և ոչ V.
¹² ստորոգէին V. ¹³ պակասիլն V. ¹⁴ զունակութիւնսն C; զունակու-
 թին V. ¹⁵ ունելն V. ¹⁶ չակաղըռութեան V. ¹⁷ և om. V. ¹⁸ ունելըռմ
 CD; ունելումն V. ¹⁹ անորիկ V.

10. ստորասութեամբն¹. կամ ապօւսութեամբն. ոչ են². ոչ ինչ
է բան: և ասին և սոքա հակակայիլ միմեանց՝ որպէս ստորասու-
թիւն և բացասութիւն: և³ քանզի և ի վերայ սոցա. յեղանակ
հակադրութեանն⁴. նոյն է: քանզի որպէս երթեմ ստորասու-
թիւն, առ բացասութիւնն⁵: որպան: նստիլն⁶: ոչ նստւումն⁷:
այսպէս և որք ընդերկաբանչիւրով⁸ ի սոցանե. իրք են.
հակակային: նստելն, ոչ նստելրում: և զի պակասութիւն. և
ունակութիւն. ոչ հակակային. որպէս առինչքըն երեւելի⁹ է:
քանզի ոչ ասի այն ինչ, որ ինչ էն. հակակային: քանզի երեսք. ոչ
է¹⁰ կուրութեան երեսք: և ոչ այլազգ. և ոչ միով իւիք իրաւոք առ
այս ասի: սապէս. և ոչ կուրութիւն. ասի կուրութիւն երեսաց:
20. այլ պակասութի երեսաց կուրութիւնն ասի: և, ևս: առինչքն
ամենեքեան¹¹. առ հակադրած¹² ասին: իսկ ապա և կուրութիւն.
զի եթ¹³. էր առընչլցն, հակադարձէր ապա և այն¹⁴ առ որ¹⁵
ասին: այլ ոչ հակադրածի. քանզի. ոչ ասի երեսք կուրութեան:

25.

Digitized by Google

- Եւ զի ո՞չ որպէս ներհակբռն¹⁵ հակակային. այնք որք ըստ պակա-
սութեանն¹⁶ և ունակութեան ասին յայսցանէ¹⁷: քանզի ներհա-
կացն. որոց¹⁸ ո՞չ ինչ է ընդ մէջ. հարկաւոր է յորում ընաւորեցաւն¹⁹
լինել կամ զայց ստորոգին. միումն. ի սոցանէ գո՞լ միշտ: սոցա²⁰ ո՞չ
ինչ էր ընդ մէջ: իսկ որոց²¹ միումն հարկաւոր էր ընդունականին²²
գոլ: ո՞րկէն: ի վերայ հիւանդութեան. և ողջութեան. և. կոճա-
զին և դարի²³: Իսկ որոց է ինչ ընդ մէջ. ո՞չ երբեք հարկ ամե-
նայնոց²⁴. գոլ զմին²⁵: քանզի ո՞չ սպիտակ. և ո՞չ սեւաւ. ամե-
նայն գոլ ընդունականն: և ո՞չ ջլերմն²⁶. և ո՞չ ցուրտ: իսկ ընդ²⁷

35. միջոցն. ոչ ինչ արգելու՝ դոլ: և սոցա ևս. էր իմ ընդ մէջ որոց
ոչ էր հարկաւոր՝ զմիլն¹ դոլ ընդունականումն². եթե³ ոչ
որոց ընդութեամբ միլն⁴ դուցէ: հիշան: ընդութեամբ հրոյ՝
ջերմըն դոլ և ձեան' սպիտակէ: և ի վերայ այլոց⁵ բացորոշաբար⁶,
հարկաւոր է զմիլն⁷ դոլ: ոչ ուրում⁸ ումեք դէպ եղէ: քանզի
ոչ ընդունի զի՞ուր⁹ ցուրտ¹⁰ դոլ: և ոչ զմիլն սեաւ: ապա ուրեմն,
ամենայնոց¹¹, ոչ հարկաւոր է. ընդունականոցն¹². զմիլն¹³. ի
նոցանէն¹⁴ դոլ: այլ միայն. որոց ընդութբ. միլն¹⁵ դոյ¹⁶: և սոցա
բացորոշաբար, միլն¹⁷. ոչ որում ումեք և դէպ իցէ: իսկ ի վերայ
պակասութեան և ունակութեան. և ոչ մի յասիցելոցս ճշմարկտ
է¹⁸: քանզի ոչ միշտ ընդունականումն հարկաւոր է¹⁹ զմիլն²⁰ ի
նոցանէ դոլ: քանզի չեւ ևսն²¹ ընաւորեալ²² երեսս ունել. և ոչ
կոյր, և ոչ²³ երեսս ունել ասի: իսկ ապա. ոչ են սոքա յայսպի-
սեացս ներհակաց. որոց ոչ ինչ է ընդ մէջ: այլ և ոչ ոյց է ընդ
մէջ է²⁴. հարկաւոր է երբեք ամենայնի ընդունականումն զմիլն²⁵
ի նոցանէ²⁶: քանզի յորժամաշա ընաւորեալիցէ երեսս ունել.
յայնժամ²⁷ կոյր. և կամ երեսս ունել ասացի: և²⁸ սա ոչ բացո-
րոշաբար միլն²⁹, այլ որում³⁰ և դէպ իցէ: քանզի ոչ հարկաւոր
է կամ կոյր և³¹ կամ երեսսն³² ունել ասիլ. այլ որում³³ և դէպն³⁴
եղէ: իսկ ի վերայ ներհակացն. ոյց է ինչ ընդ մէջ. ոչ երբեք
հարկաւոր էր³⁵ ամենայնի զմիլն³⁶ դոլ: այլ ոմանց³⁷: և սոջայ.
բացորոշաբար միլն: իսկ ապա յայտ է. զի ոչ ըստ միում յեղա-

- ¹ զմինն V. ² յընդունականումն V. ³ եթե] և V. ⁴ մինն V.
5 After այլոց V adds հարկաւոր է զոմն յընդունականին դոլ, և. ⁶ բայց
որոշաբար C. ⁷ զմինն V. ⁸ ոչ որում CD; և որում ոչ V.
9 հուր V. ¹⁰ զցուրտն B. ¹¹ յամենայնոց V. ¹² յընդունականոց V.
13 զմինն V. ¹⁴ ի նոցանէ V. ¹⁵ մինն V. ¹⁶ դոլ V; դոյ BC.
17 մինն V. ¹⁸ իցի B. ¹⁹ էր B. ²⁰ զմինն V. ²¹ ևս V.
22 ընաւորեալն V. ²³ ոչ om. D. ²⁴ է ընդ մէջ է] ընդ մէջ է, և V; A
erased first է. ²⁵ զմինն V. ²⁶ After դոլ V adds բացորոշաբար.
27 և յայնժամ V. ²⁸ և om. V. ²⁹ մինն V; մին CD; զմինն B.
30 ում V. ³¹ և om. V. ³² երեսս V. ³³ որումն V. ³⁴ դէպ V.
35 է ըն V. ³⁶ զմինն V. ³⁷ For corruptions of this passage in Ven.
Text, see collation, p. 23, note on 13 a 14. Paris Cod. E alone, beside
A, has the true text.

նակաց. որպէս ներհականք հակակային ըստ պակասութեանքն¹
և ունակութեանք² հակակայլքն³:

Պակբ. է:

- Եւ ևս: զի ի վերայ ներհակացն յորժամ է ընդունականն, կարէ
ի միեւանս փոփոխումն լինել. եթե ոչ ում բնութեամբ միլն⁴,
դուցէ: հիշան. հրոյ. ջերմըն դոլ: և քանզի ողջըն, կարէ հիւան-
դանալ: և սպիտակն սեաւ լինել: և ջերմն. ցուրտ: և յառաքի-
նոյն վատթարէ: և ի վատթարէն առաքինն, կարէ լինել: քանզի
վատթարն. ի լաւ, գեղերանս, ածեալ բանս⁵ գոնեա սակաւ մի
ածումն առցէ, ի լաւագոյն⁶ դոլ: և եթե միանգամ սակաւ
ածումն առցէ. երեւլի⁷ է, զի կամ կատարելապէս փոխեացի, և
կամ կարէ շատ ածումն առցէ: քանզի միշտ դիւրաշարժագոյն
յառաքինութիւնն⁷ լինի, է: թեպէտ⁸ զինչ և⁹ ածումն և իցէ
առեալ սկսըմանէ¹⁰: մինչ զի առաւելագոյն դէպէ ածումն
առնուլ: և պա միշտ լինելով: կատարելապէս ի ներհակութե-
ունակութիւն հաստատեալ գարցի, եթե ոչ ժամանակաւ արգել-
ցի: իսկ ի վերայ ունակութեան, և պակասութեան. անկար¹¹ է
ի միեւանս փոփոխութիւն¹² լինել: քանզի յունակութենէ ի պակա-
սութիւնի փոփոխումն. իսկ ի պակասութենէ յունակութիւն
անկար¹³: քանզի ոչ կոյր եղեալ ոչ¹⁴ ոք դարձեալ վերատե-
սեաց: և ոչ կընտացեալ ոք, վարսաւոր եղեւ: և ոչ ժաւուատ,
ատամունս ըուսոյց¹⁵.

Պակբ. ը:

Իսկ որք միանգամիբ ստորասութիւն և բացասութիւն հակակային:
b. երեւլի⁷ է. զի և¹⁶ ոչ ըստ միում ասացելոց յեղանակացս¹⁷ հակա-
սութիւն V. է. զի և¹⁶ ոչ ըստ միում ասացելոց յեղանակացս¹⁷ հակա-

- ¹ պակասութեալ V. ² ունակութեքն V. ³ հակակայլք D E.
4 մինն V. ⁵ և ի բանս V; բանս C. ⁶ լաւագոյնն V. ⁷ յառաքի-
նութիւն V. ⁸ լինի, է: [թեպէտ] լինի: Եւ թէպէտ V. ⁹ և om. V. A sets
over թէպէտ լինի փոփոխումն. իսկ ի պակասութենէ յունակութիւն
անկար¹³: քանզի ոչ կոյր եղեալ ոչ¹⁴ ոք դարձեալ վերատե-
սեաց: և ոչ կընտացեալ ոք, վարսաւոր եղեւ: և ոչ ժաւուատ,
ատամունս ըուսոյց¹⁵. ¹⁶ և om. V. ¹⁷ V tr. յեղանակաց ասիցելոցս.

կային : քանզի ի վերայ միայնց սոցա՛ հարկաւորէ միշտ զոմն
Ճշմարիտ. և զոմն¹ սուտ, սայց գոլ : քանզի ո՞չ ի վերայ ներհաւ
կացն հարկաւորէ է գոլ զմիլն² Ճշմարիտ, և զմիլն սուտ : և ո՞չ ի
վերայ առընչիցն : և ո՞չ ի վերայ ունակութեան և պակասութեան :
որդան : ողջութիւն և հիւանդառութիւն, ներհականք : և ո՞չ մի ի
սոցանէ, ո՞չ Ճշմարիտ. և ո՞չ սուտ է : սոյնափէս. և կրկնապատիկն.
և կէմն : քանզի սոքա՛ իբր առինչըրն³ հակակային : և ո՞չ է ի
սոցանէ. և ո՞չ մի. ո՞չ Ճշմարիտ. և ո՞չ սուտ :

Եւ ո՞չ ըստպակասութեանքն. և ունակութեանքն : որբար : երեսք.
և կուրութիւն : և բնաւին յայնըց որբ և ո՞չ ըստ միումշարամաւ
նութեան ասին. ո՞չ ինչ : ո՞չ Ճշմարիտ. և ո՞չ սուտէ⁴ : բայց⁵ ամեւ
նայն ասացեալըս. առանց շարամանութեան՝ ասին : բայց սաւ
կայն՝ առաւել թուեացի. այսպիսիս դիպել և ի վերայց. ըստ
շարամանութեան ներհակացն ասիցելոց : քանզի ողջն լինել
սովկրատայ՝ հիւանդանալումն սովկրատայ ներհական է : այլ
և ո՞չ ի վերայ՝ այսց. հարկաւորէ է. միշտ զմիլն Ճշմարիտ. և
զմիլն սուտ գոլ : քանզի ելոյ սովկրատայ. եղիցի ոմն Ճշմարիտ, և
ոմն սուտ : իսկ ո՞չ ելոյ. երկոքին սուտք : քանզի ո՞չ հիւանդանայն
սովկրատէս⁶, և ո՞չ ողջն է Ճշմարիտէ⁷ : նորա⁸ ո՞չ ելոյ. բոլու
րովին սովկրատայն սուտ : իսկ ի վերայ պակասութեան⁹. ո՞չ
ելոյ¹⁰. ո՞չ է մին¹¹ Ճշմարիտ, և մին¹² սուտ : քանզի երեսսն¹³
ունել սովկրատայ. կոյրն գոլ սովկրատայ հակակային : որպէս
պակասութիւ. և ունակութիւ¹⁴ : և ելոյ : միումն. ո՞չ է հարկաւոր.
Ճշմարիտ գոլ կամ սուտ : քանզի յորժամ չեւ ևս բնաւորեցաւ
ունել. երկոքին սուտք : և ո՞չ ելոյ պարզաբար միանդամայն¹⁵
սովկրատայ՝ և այսպէս սուտք երկոքին : և երեսսն¹⁶ զնա ունել,
և կոյրն զնա գոլ : Իսկ ի վերայ սուրատութեան. և բացասու-

¹ զոմանս V. ² զմինն V; so always. ³ առինչըրն D; առինչք V.
⁴ սուտ ասին V. ⁵ բայց] և V. ⁶ In A first hand wrote հիւանդանայն
սովկրատէս, which is corrected by a late hand into հիւանդանալն սովկրա-
տայ, —the reading of V. ⁷ է Ճշմարիտ V. ⁸ V adds զի before նորա, and
below է aft. սուտ. ⁹ պակասութեան] ունակութեան և պակասութեան V.
¹⁰ ո՞չ ելոյ] ելոյ և ո՞չ ելոյ V. ¹¹ մինն V. ¹² մինն V. ¹³ երեսս V.
¹⁴ պակ. և ուն. C; V tr. ուն. և պակ. ¹⁵ պարզ. միա. D; V tr. միա. պարզ.
¹⁶ երեսս D; in A an old but not first hand adds suffix ն above line.

թեան. յար եթե իցէ. և եթե ո՞չ իցէ. միլն¹ եղիցի Ճշմարիտ. և
մին² սուտ : քանզի հիւանդանալն սովկրատայ. և ո՞չ³ հիւանդա-
նալն. ելոյ սորայ⁴ երեսելի է. զի միլն սայց՝ Ճշմարիտ է. կամ
սուտ : և ո՞չ ելոյ նմանապէս : քանզի հիւանդանալն. ո՞չ ելոյ
սուտ է : իսկ ո՞չ⁵ հիւանդանալ⁶. Ճշմարիտ : իսկ ապա ի վերայ
միմեանց⁷. ուրոյն յատուկ եղիցի. միշտ միլն⁸ սոցա Ճշմարիտ. կամ
սուտ գոլ որք միանդամ իրո սուրատութիւն. և բացասութի
հակակային :

Պլակը. թ :

Եւ ներհական է. ի հարկէ. բարւող⁹. չար¹⁰ : և սա¹¹ յայտէ¹² ըստ
իւրաքանչիւր իւրեանց մակածութեամբ¹³ : որկէն : ողջութեան.
հիւանդառութիւն¹⁴ : և արդարութեան. անիրաւութիւն¹⁵ : և արու-
թեան, երկչոտութիւն : նմանապէս և ի վերայ այլոցն : իսկ չա-
րոց¹⁶, է զի բարին ներհական է. և է զի չար¹⁷ : քանզի պակաս-
ւոց¹⁸. չարում ելում. առաւելն ներհական է չար : և նմանապէս
և ընդմիջութիւնն¹⁹, ներհականք երկաքանչիւրումն : իբրու զի
բարին է : քանզի²⁰ ի վերայ սակաւոյց զայսպիսիս²¹ գիտասցէ
որք : Իսկ ի վերայ յոլովցն²² միշտ չարումն. բարին ներհական է:
և, ևս, ներհակացն²³. ո՞չ հարկաւորէ է. եթե մին²⁴, իցէ, այլումն
գո՞լ : քանզի ողջն եղիցի ամենեցուն, ողջութիւն, եղիցի, բայց
հիւանդութիւն, ո՞չ : սապէս և սպիտակաց եղելոց²⁵ ամենեցուն,
սպիտակութիւն, եղիցի, իսկ սեռութիւն, ո՞չ : և, ևս, զի եթե սովկ-
րատայ ողջն լինել սովկրատայ հիւանդանալն²⁶ ներհական է. և
ո՞չ ընդունի համանդամայն ի նմին գոլ երկոքինն : ո՞չ ընկալցի

¹ մինն V. ² մին C D; միւսն B; մինն V. ³ և ո՞չն] կամ ոչ V.
⁴ սորայ] սովկրատայ C. ⁵ ո՞չ V; ո՞չ C D. ⁶ հիւանդանալն D. ⁷ միմեանց]
միայն A in mg.; սայց V. ⁸ մին V. ⁹ բարւոյ V. ¹⁰ չար C; չարն V.
¹¹ սա] սոքա V. ¹² յայտնին V. ¹³ մակածութեան V. ¹⁴ ողջութեան
հիւանդութիւն V; ողջութիւն հիւանդութեան B C. ¹⁵ արդարութեան.
անիրաւութիւն V B; արդարութիւն անիրաւութեան C. ¹⁶ V չարի.
¹⁷ V չարն. ¹⁸ V պակասոյ. ¹⁹ V ընդմիջութիւն. ²⁰ V և քանզի.
²¹ V զայսպիսիս. ²² V յոլովցն. ²³ V ներհականացն. ²⁴ V մինն.
²⁵ V սպիտակացելոց. ²⁶ V հիւանդանալոյն.

15. միոյ ներհակացն եղելոց¹, և այդըն գուլ: քանզի ելոյ սովորատայ
ողջ, ոչ եղեցի հիւանդանալ սովորատայ: և յայտ է, զի և² առ ի³
նոյն տեսակի, կամսեռի բնաւորեցան լինել ներհականքն: քանզի
հիւանդութիւն և ողջութիւն, ըն մարմնեռոջ կենդանւոյ: իսկ
սպիտակութիւն և սեռութիւն, պարզաբար ըն մարմնեռոջ: իսկ
արդարութիւն և անիրաւութիւն, նոգւոջ մարդոյ: Եւ հար-
կաւորէ ամենայն ներհականքն⁴, կամ նմին⁵ սեռի գոլ և կամ ի
ներհական սեռալըն⁶: և կամ⁷ ինքեանք սեռո⁸ գոլ: քանզի սպի-
տակ, և սեաւ, ի նմին սեռի: քանզի գոյն, է սոցա սեռոն: իսկ ար-
դարութիւն և անիրաւութիւն, ի ներհական սեռոն: քանզի
ուրումն առաքինութիւն, և ուրումն չարութիւն⁹ է սեռ: իսկ
բարի և չար. ոչ է՝ ի¹⁰ սեռի¹¹, այդ ինքեանք դիպեցան լինել
ոմանց սեռք:—
- Յաղագս նախկինի:—
- : ա: «Կախկին. այլ այլոյ ասի, քառակարար: քանզի նախ առաջին և
իսկագոյն. և տիրագոյն ըստ ժամանակի. ըստ որում երիցագոյն
այլ այլոյ, և հընագոյն և վաղագոյն ասի: քանզի վասն զժամա-
նակն աւելի գոլ երիցագոյն. և հընագոյն. և վաղագոյն ասի: իսկ
երկրորդ, որ ոչ հակադարձի, ըստ գոլոյն հետևութեան: որպան:
մին¹². քան զերկուտն նախկին է: քանզի երկուց ելոյ. հետեւ
անդէն մին¹³ գոլ: իսկ միոյ ելոյ ոչ է հարկաւոր երկու գոլ:
ապա ուրեմն. ոչ հակադարձի¹⁴. ի միոլէն հետևութիւն¹⁵ գոլոյ
զայլն: բայց նախկին նախկին¹⁶ թուի. այսպիսիս գոլ. յորմէ ոչ
հակադարձի գոլոյն հետևութիւն¹⁷: իսկ երբրորդ. ըստ¹⁸ գասի
իմն նախկինն¹⁹ ասի. որպէս ի վերայ մակացութեանցն և այլոյն:
քանզի նապացուցականց²⁰ մակացութեանց²¹ գոյն նախկին և վերջն

¹ V եղելոյ. ² և C D; om. V. ³ ի om. V. ⁴ V ներհակացն.
⁵ V ի նմին; նմին C D. ⁶ V սեռն. ⁷ կամ om. D. ⁸ V սեռք.
⁹ V չարութիւնն. ¹⁰ է՝ ի] V են. ¹¹ After սեռի V adds միում.
¹² մին B D; մի V. ¹³ մին V. ¹⁴ հակադարձէ B. ¹⁵ հետեւ-
թեան B D E. ¹⁶ նախկին om. V. ¹⁷ հետեւութեան C. ¹⁸ որ
ըստ V. ¹⁹ նախկին V. ²⁰ նապացուցական; in A first hand wrote
նապացուցականց, but ց is erased. ²¹ First hand in A wrote մակացու-
թեանց, but ց is erased.

- b. դասիւ: քանզի տա՛ռք¹. նախկինըք քան զտրամագիծն են
դասիւ: քանզի² սկզբունք. նախկինք են քան զտեսուածն դասիւ:
և ի քերականութեան. տա՛ռքն, նախկինք են քան զփաղառու-
թիւնն: և ի վերայ բանիցն³. նմանապէս: քանզի նախերգու-
թիւնն⁴, քան զպատմութիւնն⁵ նախկին է դասիւ: Եւ, ևս: առ
յառաջասացելովք. լաւագոյն⁶ և պատուականագոյն⁷ նախկինն
գոլ⁸ բնութեամբ՝ թուի⁹: բայց սովորեցին և բազումք, զպատու-
ականագոյննըն, և զյաւէտ սիրեցեալսն ինքեանց, նախկինն յիւ-
րեանց¹⁰ ասեն գոլ: բայց է¹¹. գրե թե աւտարագոյն յեղանա-
կացն¹² այսորիկ: արդ որք ասինն, նախկինն յեղանակք, պարանք
են: բայց թուեցի, և քան զսացեալսն. այլ միւս¹³ ևս գոլ.
նախկինն յեղանակ: քանզի այնց. որ¹⁴ հակադարձին. ըստ գոլոյն
հետեւութեան. զպատճառն որպէս զիարդ և իցէ. միւսոյն գոյն
նախկին. վայելչաբար ասասցի: և զի են այսպիսիք իմն, յայտէ;
քանզի գոյն մարդ՝ հակադարձէ. ըստ գոլոյն հետեւութեան. առ
Ճշմարիտն յաղագս իւր բան: քանզի եթե է մարդ¹⁵. Ճշմարիտ
բան¹⁶, որով ասերք. զի է մարդ. և հակադարձէ: և էր Ճշմարիտ
բանն, ոչ միով իւրիք պատճառք՝ գոլոյն զիրըն¹⁷: բայց սակայն¹⁸. իրն
երկի. իմն. որպէս¹⁹ պատճառք, գոլոյն Ճշմարիտ՝ զբանն: քանզի
վասն գոլոյն զիրըն. կամ ոչ Ճշմարիտ բանն, կամ սուտ ասի:
իսկ ապա՝ ըստ հինդ յեղանակս. նախկինն այլ այլոյ ասի:—

Յաղագս համանգամայնց:

- : բ: «Ամանգամայնքն²⁰, պարզաբար և իսկագոյնք, և տիրապէս²¹. որոց
լինելութիւնն²² ինմին ամանակի: քանզի ոչ մի²³ նախկին²⁴, և ոչ
վերջին է սոցա: բայց²⁵ համանգամայնք ըստ ամանակի սոքա

¹ տառք] V զիծք. ² քանզի և B; և քանզի C. ³ բանից V.
⁴ նախերգութիւն V. ⁵ զպատմութիւն V. ⁶ լաւագոյնն V. ⁷ պատու-
ականագոյնն V. ⁸ գոլ] գոլ այլ ոչ V. ⁹ Add այս before թուի V.
¹⁰ իւրեանց V. ¹¹ է C; om. V. ¹² յեղանակացն V. ¹³ միւսն C.
¹⁴ և է յայնց որք V. ¹⁵ մարդ է V. ¹⁶ բանն է V. ¹⁷ իրին V.
¹⁸ բայց սակայն] այլ V. ¹⁹ իրեւ V. ²⁰ The rubricating hand in A has
crossed out the suffix ն in A; համանգամայնք են V. ²¹ տիրագոյնք B.
²² լինելութիւն C. ²³ մին V. ²⁴ նախկին է C. ²⁵ բայց] այլ V.

	ասին : իսկ բնութեամբ համանգամայնք. որք միանգամ հակա-
դարձին. ըստ գոլզին հետեւութեան : բայց ոչ միով իւիք, պատ-
ճառ, այլ այլը գոլզի է : որզան : ի վերայ կրկնապատրկին. և
30.	կիսուոյ ¹ : քանզի հակադարձեն սոքա : վասն զի կրկնապատրկի ²
ելոյ, է կէս : և կիսուոյ ելոյ. է, կրկնապատիկ ³ : բայց ոչ միում
ուրուք, պատճառք գոլզի է : և ի նմանէք սեռէ. հակատարաբար-
ձեալք միմեանց, համանգամայնք բնութեամբ ասին : իսկ հակա-
տարաբարձիլ ասին միմեանց, ըստ նըմ, ինքն տարրելութեան : որ-
զան : թռչուն ⁴ հետեւակին. և ջրայնոյն : քանզի սոքա միմեանց.
հակատարաբարձին. ի նմին սեռէ ելով : քանզի կենդանին. տա-
րաբարձի յայսոսիկ. ի թռչունն. և ⁵ հետեւակին, և ի ջրայնն, և
ի ցամաքայինն : և ոչ ինչ սոցա նախկին. կամ վերջին է. այլ
համանգամայնք բնութեամբ այսոքիկ թռուին գոլ : և տա-
րաբարձին և սոքա, իւրաքանչիւր. ի տեսակս դարձեալ հե-
տեւակին ⁶ . կենդանի ⁷ . և թռչունն. և ջրայինն : և եղիցի ⁸ և
այն համանգամայնք բնութեամբ. որ միանգամ ի նմին սեռէ.
5. ըստ նմին տարաբարձութեան ⁸ է : իսկ սեռքն, միշտ քան զտեսակ-
սըն. նախկինք : քանզի ոչ հակադարձէ ⁹ . ըստ գոլզին հետեւու-
թեան : որզան : ջրայնոյ ելոյ. է կենդանին : իսկ, կենդանւոյ՝
ելոյ. ոչ հարկաւոր է ջրային գոլ : արդ համանգամայնք ¹⁰ բնու-
թեամբ ասին. որք միանգամ հակադարձին. ըստ գոլզին հետեւու-
թեան : բայց ոչ միով իւիք պատճառ ¹¹ գոլզ, այլումն է : և ի
նմանէքն սեռէ. հակատարաբարձեալքըն միմեանց : տի, միանգա-
մայն պարզաբար, համանգամայնք. որոց լինելութիւնն ի նմին
ամանակի : —
	Յաղագս շարժութեան :
: 7:	Կ արժութեան տեսակի են. վեց : լինելութիւն : ապականութիւն :
աճելութիւն : նուազութիւն : այլայլութիւն : ըստ տեղույ փոփո-
խութիւն ¹² : արդ այնք ¹³ շարժութիւնքն ¹⁴ . երկելի են. զի այլք
ի միմեանց են : քանզի ոչ է լինելութիւն. ապականութիւն : և ոչ
15.	

Յաղագս շարժութեան :

¹ կիսոյ CD; կիսոյն V. ² կրկնապատիկ C; կրկնապատկին B. ³ կրկնապատիկն V. ⁴ թռչունն V, which just above has նմինքն. ⁵ և ի V. ⁶ հետուակ V. ⁷ կենդանին V. ⁸ տարաբարձութեանն V. ⁹ շակադարձէ C; om. է V. ¹⁰ շամանդամայնքն V. ¹¹ պատճառք V. ¹² V tr. բաստակութիւն. ¹³ հինգ այնք V. ¹⁴ շարժութիւնք V.

- աճելութիւն, նուազութիւն; և ոչ ըստ տեղւոյն¹ փոփոխութեան²: սապէս և այլքն: իսկ ի վերայ այլայլութեան. ունի իմ անհնարութիւն: մի՛ գուցէ հարկաւոր էր այլայլեալ,³ ըստ ոմանց այլոց շարժութեանցն այլայլել⁴: իսկ այս ոչ ճշմարիտ է⁵: քանզի գրե, թե ըստ ամենայն ախտից՝ և կամ⁶ ըստ աւելեաց այլայլել պատահեաց մեզ: քանզի⁷ և ոչ միոյ այլոց⁸ շարժութեանցն, հասարակաց ելոց: քանզի ոչ աճել⁹ հարկաւոր է՝ որ ըստ ախտին շարժի. և ոչ նուազել¹⁰: սապէս. և ի վերայ այլոցն: ապա ուրեմն, այլ եղիցի առ այլովք շարժութեամբն այլայլութիւն: քանզի եթե նոյն էր պարտ էր այլայլոյն¹¹. անդրէն աճել. և նուազանալ: և կամ այլ ինչ այլոցն հետևել շարժութեանց: այլ ոչ է հարկ: սոյնպէս. և որ աճէրն. և կամ այլ ինչ շարժութիւն շարժիւր, այլայլել: այլ են ինչ որ աճեն. որք ոչ այլայլին: որկէն: քառանկիւնին. անգեան փարադրեցելոյ. աճեաց. է¹²: բայց այլայլագոյն. և ոչ ինչ. ոչ եղև: սոյնպէս և ի վերայ այլոց այսպիսեացն: ապա ուրեմն, այլ եղիցին շարժութիւնքն ի միմեանց :

Digitized by srujanika@gmail.com

- b. : Եւ է պարզաբար շարժութիւն¹⁴. դադարութեան¹⁵ ներհական :
իսկ ըստ իւրաքանչիւրոցն լինելութե, ապականութիւն : և աճելութեան, նուազութիւն : իսկ ըստ տեղլոյն փոփոխութեան, ըստ տեղոյն դադարութիւն : մանաւանդ¹⁶ երևեցաւ՝ հակակայիլ :
5. և թերեւս արդեք. ի ներհական տեղին¹⁷ փոփոխութիւն : հինգար :
ներքատումն, վերինն : իսկ վերսատումն ներքինն : իսկ այլում¹⁸
բացատրեցելոց¹⁹ շարժութեանցն. ոչ գիւրին է բացատրել : զի՞նչ

¹ տեղւոյ V. ² փոփոխութիւն V. ³ այլայլել V. ⁴ այլայլութիւն
 V; այլայլութիւն C. ⁵ Om. է V. ⁶ կամթէ D. ⁷ այլքանզի V
 (on page 452); քանզի without այլ V (page 406); քանզի և այլ ոչ C.
⁸ և ոչ ըստ միոյ այլոց V (p. 451); in A first hand wrote այլոյ but corrected into այլոց. ⁹ աձի V. ¹⁰ նուազի V. ¹¹ այլայլըն V;
 այլայլութեանն D ¹² աձեսցէ V; աձեացէ CD; in preceding line
 անկեան V. ¹³ Om. ոչ V. ¹⁴ շարժութեան V. ¹⁵ դադարութիւն V.
¹⁶ դադարութիւն մանաւանդ omitting stop, V. ¹⁷ ի ներհական տեղին V.
¹⁸ պիպութեանն V. ¹⁹ բազարըեցելոյ V.

արդեք է ներհական։ բայց¹ երևեցաւ, ոչ ինչ գոլ ինչ², իւր
ներհական։ բայց եթե ոք. և ի վերայ այսորիկ, զըստ որակին
դադարութիւն՝ հակադրիցէ այնմ; ի ներհական որակին փոփո-
խութիւն։ որպէս ի վերայ՝ ըստ տեղւոյն փոփոխութեան. ըստ
տեղւոյն դադարութիւն։ կամ ի ներհական տեղին փոփոխու-
թիւն³: քանզի է այլայլութիւն, փոփոխութիւն ըստ որակի:
ապա ուրեմն, հակակայեսցէ ըստ որակին դադարութեան, ի⁴
ներհականըն. որակին փոփոխութիւն։ որբար։ սպիտակըն լինել.
սեաւն լինելում։ քանզի այլայլէ ի ներհական որակին՝ փոփո-
խութեան եղելոյ։

Յաղագս ունելոյ։—

5. Ունելոյ, ըստ յոլով յեղանակս ասի, կամ իբր ունակութիւն. և
տրամադրութիւն. կամ ըստ այլոյ իմն որակութեան։ քանզի
ասիմք⁵ մակացութիւն իմն ունել. և առաքինութիւն։ կամ որպէս
20. քանզիկ; որբար։ որ դիպէ որ, ունելով⁶ մեծութիւն։ քանզի ասի
եռականգուն մեծութիւն ունել. կամ քառականգուն, կամ որպէս,
որք⁷ շուրջ զմարմնով են։ որբար։ հանդերձ, կամ սպասմուճան։
կամ որպէս ի մասնըկան։ որզան։ ի ձեռին մատանի։ կամ որպէս,
մասն։ որզան։ զձեռն, կամ զո՞տն։ կամ որպէս՝ յամանի։ որկէն։
25. կեղթն, զցորեանսըն։ և սափորն, զգինին։ քանզի զգինին. ունի
սափորն, և կեղթն զցորեանսն⁸։ արդ այսորիկ ամսնեքեան. ունել
ասին։ որպէս նամանւո՞ց. և⁹ կամ որպէս ստացուած։ քանզի
ունել տուն և վայր ասիմք¹⁰։ և կին ունել. և կին¹¹ այր։ բայց
երևեցաւ, աւտարագո՞յն ունելոյս, այժմու ձառեցեալ՝ յեղանակս
գոլ¹²։ քանզի ոչ այլ ինչ ունելովս¹³, կինս¹⁴, նշանակեմք, բայց
զի շարարնակեալ է։ բայց թերեւս, և այլք ոմանք երևեսցին
ունելոյ յեղանակը¹⁵։ բայց սովորեալքս՝ ասիլ՝ գրե՛, թե ամենե-
քին¹⁶ թուեալք և հաշուեալք եղեն այսորիկ։

¹ բայց] այլ V. ² ինչ] ինքն V. ³ կամ ի ն. ա. փոփոխութիւն first hand adds above line in A. ⁴ ի om. V. ⁵ ասեմք V. ⁶ ունել V.
⁷ որ V; om. D. ⁸ զցորեանսն C; զցորեանն V. ⁹ և om. V.
¹⁰ ասեմք V. ¹¹ կինն V. ¹² գոլ om. C. ¹³ ունելովս D; ունելով V.
¹⁴ կին V. ¹⁵ յեղանակ V. ¹⁶ ամենիքեան V.

THE DE INTERPRETATIONE OF ARISTOTLE.

Յաղագս մեկնութեան
պէրի առմէնիաս։

Պրակր. ա:

p. 16. Կամ արժան է դնել զինչ է անուն. և զինչ¹ բայ։ ապա զինչ է
բայցասութիւն, և ստորասութիւն, և բացերևութիւն. և բան։

Պրակր. ի:

Երդ են. ներձայնո՞ցն. ներանձինցն ախտից² նշանակր։ և գրիցեալ-
քն, ներձայնոցացըն։ և որպէս կիրքն³ ոչ ամենեցուն նոյնք. և ոչ
ձայնքն. նոյնք։ բայց որոց այսոցիկ⁴ նշանակր առաջնոցն։ սոքին
ամենեցուն կիրք⁵ անձինն։ և որոց այսոքիկ⁶ նմանութիւնք. իրք
աշա սոքին⁷։ արդ յաղագս այսոցիկ ասացեալ է, ներ յաղագս
ոգւոյն, քանզի այլոյ իրի է։

Պրակր. է:

Եւ է, որպէս նանձին, յորժամ⁸ իմացուածս առանց ձշմարտել կամ
սրտել⁹. և յորժամ աչա¹⁰ որոց հարկաւոր է սոցա՝ գոլ միումն։
այսպէս և ներձայնո՞ցն։ քանզի ի շարարդութեան, և ի տրոչու-
թեան է. ձշմարիտն և սուտն։

Պրակր. դ:

Երդ սոքին իսկ անուանքս. և բայքըս, երկին առանց շարարդու-
թեան. և տրոչութեան իմացուածի¹¹։ որկէն։ մարդ. կամ

¹ զինչ է V. ² ախտիցն V; ախտից D. ³ գիրքն V. ⁴ այսոցիկ BC in marg.; այսոքիկ V. ⁵ Before կիրք add նոյն V. ⁶ այսոցիկ B.
⁷ սոքին B; սոքա V. ⁸ յորժամ om. V; in A late hand erased.
⁹ սրտել V. ¹⁰ յորժամ աչա] է V; in A late hand erased. ¹¹ յիմա-
ցուածն V.

սպիտակէ: յորժամ¹ ոչ առդիցի ինչ չեւ ևս է. ոչ սուտ. և ոչ
ճշմարիտ: բայց նշանակէ² այսորիկ³: և քանզի. եղջիւրուա,
քաղդ⁴. նշանակէ իմըն. բայց չեւ ևս ճշմարիտ ինչ կամ սուտ, եթե
ոչ զգին. կամ զիչըն գոլ առդիցէ: կամ պարզ. կամ ըստ
ժամանակի:

Հաղագս անուան: ա:

20. Վնուն. է ձայն նշանական. ըստ շարադրութե՞ւ. առանց ամանակի: որոյ ոչ ինչ մասն է նշանական, զատեալ: քանզի ներգեղեցկածիրդ: ձիդ. ոչ ինչ ըստ ինքեան նշանակէ. որպէս ներբանին: գեղեցիկ ձի: բայց սակայն, ոչ որպէս ներ պարզս, անուանս⁵, այսպէս ունի և ներմանեալսըն: քանզի՝ ներ, նոշա⁶, ոչ միով իւիք մասն նշանական: իսկ ներ, սոշա⁷, կամի, է, այլ ոչ ուրեք զատուցելոյ: որդան: յածեղաձւո՞ն, եղաձին:
25. Պրակր: է:

Իսկ ըստ⁸ շարադրութեան. զի բնութեամբ, նանուանցն⁹ ոչ ինչ է:
այլ¹⁰ յորժամ եղիցի¹¹ նշանակ: բայց նշանակէն, և անդիլը¹²
թընդըմունք: որդան: գաղանաց, որոց ոչ ինչ է անուն: բայց
ոչ մարդ, ոչ անուն: բայց սակայն, և ոչ կայ անուն. զինչ պարտ
է կոչել զուա: քանզի ոչ բան. և ոչ բացասութիւն է: այլ եղիցի
անուն անորոշելի: իսկ փիլովնայ¹³, կամ փիլովնի¹⁴. և որքան
միանգամ, այլ ինչ՝ այսպիսիք. ոչ անուանք, այլ հոլով¹⁵
անուան¹⁶: և բան է սորա, այլն ամենայն: ըստ նմին, և
չանդերձ էիւն, կամ երլն, կամ եղիցիըն, ոչ ճշմարիտ է¹⁷,

b.

¹ Add և before յորժամ V; om. D. ² նշանակը V. ³ այսորիկ]

միայն են այսորիկ V. ⁴ եղջերուաքաղդ V. ⁵ ներ պարզ անուանս V;
ներ պարզս անուանս D. ⁶ նոշայ V. ⁷ սոշայ V. ⁸ զըստ C.
⁹ անուանց V. ¹⁰ Before այլ all Arm. texts except A add foll.: և
թէպէտ են ըստ բնութեան ձայնք ընդ գրով անկեալ սակայն անուանք ոչ
ասին; in A very late hand adds this scholion in margin. ¹¹ եղիցին V.
¹² անդիր V; in next line A adds last syllable ոց of որոց above line.
¹³ փիլոնայ V. ¹⁴ փիլոնի V. ¹⁵ հոլովը V. ¹⁶ անուանց V. ¹⁷ ճշմարտէ V.

5. կամ սըտէ: բայց անունն, միշտ: որդան: փիլովնի է. կամ ոչ է:
քանզի չեւ ևս ոչ ճշմարտէ, և ոչ սըտէ:—

Հաղագս բայի: ա:

Բայէ¹. որ առնշանակէ ամանակ. որոյ մասընն² ոչ ինչ նշանակէ զատ:
և է միշտ, ըստ³ զայլմէց ասիցելոցն նշանակ: և ասեմ, զի
առնշանակէ ամանակ: որդութիւն, անուն: իսկ ողջ է,
բայ: քանզի առնշանակէ զայլմէց գոյն: և միշտ ըստ⁴ զայլմէց
ասիցելոցն նշանակէ: որկէն: ենթակայից: և⁵ կամ նենթակայյ-
ողաց⁶ ասիցելոցն է: իսկ ոչն ողջ է, և ոչըն վաստակէ: ոչ բայ՝
ասեմք: քանզի առնշանակէ ամանակ: և միշտ զումեքէ գոյ: բայց
տարբերութեանն⁷. անուն ոչ կայ. այլ եղիցի անորոշելի բայ: զի
նմանապէս յորոյ⁸ վերայ և⁹ է, և ելոյ, և ոչ ելոյ: բայց նմա-
նապէս, և ողջացաւն, կամ ողջասցիբն¹⁰ ոչ բայ, այլ հոլով բայի:
բայց տարբեր է բայի: զի սա՝ զյարկաւոն¹¹ նշանակէ ամանակ:
իսկ նա՛ զշուրջըն:—

Պրակր. է:

Երդ սոքա. ինքեանք ըստ ինքեանս ասելով¹² բայլքս, անուանք են:
և նշանակէն իմն; քանզի կացուցանէ, որ ասեն¹³ զտրամախոչու-
թիւնն¹⁴: և որ լուան. դադարեաց: այլ թե է, կամ թե¹⁵ չէ.
չեւ ևս նշանակէ: քանզի ոչ եթե գոյն, կամ ոչըն գոյլ նշանակ
է իրին: և ոչ եթե լոկ: զնոյն ինքն զեակն ասասցես: քանզի
սա ոչ ինչ է. բայց առնշանակէ շարադրութիւն իմն. որ¹⁶ առանց
շարադրեցելոցըն. ոչ¹⁷ է իմանալ:—

¹ In A rubricating hand adds the է. ² մասն V. ³ Om.
ըստ V. ⁴ Om. ըստ V; add D. ⁵ և om. C. ⁶ նենթակայողաց V.
7 տարբերութեանն D; տարբերութեան V. ⁸ նմանապէս է յորոյ V.
⁹ և om. V. ¹⁰ ողջասցին V. ¹¹ զներկայան V E; զյարկայան D.
¹² ասելով B; ասացեալ C V; ելով V. ¹³ զոր ասէն V. ¹⁴ զտրամա-
խոչութիւնն BD; զտրամախոչութիւն V. ¹⁵ թե om. V. ¹⁶ որոյ V;
որ B. ¹⁷ Before ոչ add զշուրդեալսն C.

Յաղագս բանի :—

Իան, է. ձայն. նշանական: որոյ մասանցըն. իմն նշանական է զատ: իբր ասութիւն: այլ ո՛չ իբր ստորասութիւն: և ասեմ¹, որդան: մարդ. նշանակէ իմըն: այլ ո՛չ եթե է, կամ եթե ո՛չ է: այլ եղից ստորասութիւն. կամ բացասութի. թե² ինչ առդիցի: այլ ո՛չ եթե մարդյն փաղառութիւն. մու: քանզի և ո՛չ ներթաւ կըն. ակն նշանական: այլ ձայն է այժըմ միայն: իսկ ներկպատիկըն³, նշանակէ է: այլ ո՛չ ըստ ինքեան, որպէս⁴ յառաջն ասացեալ է:

Պրակք. է:

- p. 17. Եւ է, բան ամենայն, նշանական, ո՛չ իբր զգործի. այլ որպէս ասացեալ է. ըստ շարադրութեան: իսկ բացերեւական, ո՛չ ամենայն⁵ այլ նորում ճշմարտելն, կամ սրտելն, իք: բայց ո՛չ նամենեսին՝ իք: որկէն: իղձրդ. բան: այլ ո՛չ ճշմարիտ, և ո՛չ սուտ: այլ պլըն, իրաց կացըցեն: քանզի⁶ ճարտասանութեան, կամ քերդուղութեան⁷, ընտանեգոյն է որոնումըն⁸: իսկ բացերեւականս, արդեան տեսութեանս⁹: և է. մի, առաջին բան բացերեւական. ստորասութիւն, ապա բացասութիւն: իսկ պլըն ամենեքեան. շաղկապաւ, մի: բայց հարկ է զամենայն բան բացերեւական. նարտաբայէ գոլ կամ ի տապալմանէ: և քանզի մարդոյն¹⁰ բան, թե ո՛չ զէն, և կամ զեղիցին, կամ զայլ ինչ զայսպիսեացն առդիցէ, չև ևս բան բացերեւական: և վասն զի մի է. այլ ո՛չ բազում, կենդանի, հետեակ. երկոտանի: քանզի ո՛չ ի շարայարդ, ասիլ¹¹, մի եղիցի: բայց է այլոյ այս գործառութեան ասել:

Պրակք. է:

Եւ է մի բան բացերեւական¹². կամ որ մի յայտնէ, կամ որ շաղկապաւ մի: և բազումք. որք¹³ բազումլու. և ո՛չ մի. կամ անշաղկապքն:

¹ ասեմք V; ասեմ CD.² եթէ V.³ ներ պատիկան V o D.⁴ որպէս և V.⁵ ամենայն V.⁶ քանզի ըն V.⁷ քերթողութե V;⁸ քերդողութե E.⁹ որոշմունս V;¹⁰ որոշմունս in marg. A.¹¹ անտում V.¹² անտում V.¹³ որ V.¹⁴ որ V.

Երդ՝ անուն կամ բայց, ասութիւն եղիցի միայն: վասն զի ո՛չ է ասել այնպէս յայտնել ինձ¹ ձայնիւ. մինչ զի բացերեւոցէլ կամ հարցեալ ուրուք. կամ ո՛չ այլ իւր յառաջագոյն կամեցելոյ: և սայց. պարզն է բացերեւութիւն: որպակ: իմըն զումեմնէ. կամ իրըն², ապումեքէ: իսկ արդ. սայցըն. շար. կայն: որդան: բան իմն աչա³, շարադրելի:

Պրակք. է:

Եւ է պարզ բացերեւութիւն, ձայն նշանական յաղագս գուլ ինչ կամ ո՛չ գոլ՝ որպէս ամանակըն բաժանեալը: և ստորասութի. է, բացերեւութիւն, ուրումըն զումեմնէ: իսկ բացասութի. բացերեւութիւն, ուրումըն, ապումեքէ: և վասն զի է. և զիքն ապերկեցուցանել⁴ իբր⁵ զիք: և զիքն իբրև զչիք: և զիքն իբրև զչիք: և զիքն իբրև զիք: և շնորջ զարտաքոյսըն այժու⁶ ամանակիս⁷: սոյնպէս զամենայն ինչ ներկալցի. զոր ստորասեացն ոք. ապասոցել: և զոր ապուսեացն ոք. ստորասոցէլ: ապա ուրեմն, յայտնի է, զի ամենում⁸ ստորասութեան, և բացասութիւն հակակայ: և ամենում բացասութեան, ստորասութիւն: եղիցի հակասութիւն այս⁹: ստորասութիւն և բացասութիւն հակակայեալը: և ասեմ հակակայիլ զսորին պարիկ. զսմընէ: բայց ոչ հոմանունակի, և որքանք¹⁰ պլք ևս զայսպիսեացըն հակորշեմք, առ իմաստականս խանդութիւնս¹¹:

Պրակք. է:

Եւ վասն զի են որմանք ըստ բոլորէ զիբացըն. և ոմանք ըստ իւրաքանչիւցն: և ասեմք ըստ բոլորէ, որ ի վերայ յոլովնց¹² ընաւուցաւ ստորոգիլ: և իւրաքանչիւրըն¹³. որ ո՛չ: որկէն: մարդ զբուրէցն¹⁴: իսկ կալիսա՛ զըստ իւրաքանչիւրըն, հարկ է բացերեւոցել որպէս իք, կամ չիք: է¹⁵ յորժամ զբուրէցն իմքք.

¹ ինչ V. ² իմն C D; omit V. ³ աչա V. ⁴ երկեցուցանել V. ⁵ իբրև V. ⁶ այժմու V. ⁷ ամանակին V. ⁸ ամենում V. ⁹ այսպէս V. ¹⁰ որքան V. ¹¹ խանդութիւնս V; խանդութիւն C; in A the rubricating hand adds suffix ս above line. ¹² յոլովիցն V. ¹³ իւրաքանչիւրըն V. ¹⁴ ըստ բոլորէցն V. ¹⁵ և է V.

- և է յորժամ զըստ իւրաքանչիւրցըն։ արդ եթե զըոլորէն. բացերկոցէ, ի վերայ բոլորին¹ եթե իք. կամ ոչ եղիցի ներհականք² բացերկութիւնքն³։ և ասեմ ի վերայ ըստ բոլորէն. բացերկոցել զըոլորէն։ որպէս ամենայն մարդ. սպիտակ։ ոչ ոք մարդ սպիտակ։ իսկ յորժամ ի վերայ ըստ բոլորէն։ և ոչ ըստ բոլորէ⁴. ոչ են ներհականք։ բայց զազեցեալըն. իք՝ գոլ ներհական⁵։ և ասեմ. զըստբոլորէն ապերկեցոցել⁶ ի վերայ ոչ ըստ⁷ բոլորէն։ որդան։ իք սպիտակ մարդ։ ոչ իք սպիտակ մարդ։ քանզի ըստ բոլորէ ելց մարդին։ ոչ իբր ըստ⁷ բոլորէ վարիլ բացերկութեամբն։ քանզի ամեն ոչ⁸ զըստ⁹ բոլորէն նշանակ։ այլ թե ըստ բոլորէ։ իսկ ի վերայ ստորոգիցելց¹⁰ զըստբոլորէն¹¹, ստորոգել ըստ բոլորէ¹². ոչ իք ճշմարիտ։ քանզի և ոչ միըս¹³ ստորասութիւն եղիցի։ նորում ստորոգիցելցն ըստ բոլորէն, ստորոգի ըստ¹⁴ բոլորէն։ որդան։ իք ամեն. մարդ. ամեն կենդանին¹⁵։

Պլակք. ՚:

Երդ հակակայիլ ստորասութիւնն է¹⁶ բացասութեան ասեմ հակասութեամբ։ զըստ բոլորէն, նշանակելով նըմին. զի ոչ¹⁷ ըստ բոլորէ։ որդան։ ամեն մարդ. սպիտակ։ ոչ ամեն մարդ. սպիտակ։ ոչ ոք մարդ սպիտակ։ է ոմն մարդ սպիտակ։ և ներհակի¹⁸ զըստ բոլորէ ստորասութիւն, և զըստ բոլորէն բացասութիւն։ որպէն։ ամեն. մարդ արդար։ վասն¹⁹ որպէս²⁰ զայսոսիկ. ոչ դոյ կար²¹. համան գամայն ճշմարիտը գոլ։ իսկ զներհականըս սոցա, ներլնդունի ի վերայ սորին։ ոչ ամեն մարդ սպիտակ։ և է ոմն մարդ սպիտակ։ զի²² ոչ ամեն ոչ զըստբոլորէն նշանակ։ արդ որքանք

¶*PwLp. 7*:

¹ ლստ բոլորին V. ² ներհականք CD; ներհական V. ³ բայերեւուի V.
⁴ լստ բոլորէ] զբոլորէ V. ⁵ ներհական CD; ներհականք V. ⁶ երեւոցեւ V.
⁷ լստ] զ V. ⁸ V tr. ոչ ամէն. ⁹ զըստ] զ V. ¹⁰ ստորոգիցեւոցն V;
 ստորոգիցեւոցն CD. ¹¹ ոչ լստ բոլորէն V. ¹² զբոլորէն omitting լստ V.
¹³ մի V. ¹⁴ լստ] զ V. ¹⁵ կենդանի V; in A rubricating hand adds ն
 above line. ¹⁶ In A first hand set a punctum delens over և; V omits.
¹⁷ զի ՞չ] զոչ V. ¹⁸ ներհակի C; ներհակ V. ¹⁹ Before լասն V adds ոչ
 ոք մարդ արդար. և. ²⁰ որոյ] զի V. ²¹ First hand in A seems to have
 written կարի and an early hand to have erased ի. ²² զի] բանդի V.

- Հակասութիք. զըստ բոլորէցն են. ըստ բոլորէ¹ հարկ է. զնմըն
Ճշմարիտ գոլ՝ կամ սուտ: և որքանք ի վերայ ըստ իւրաքան-
չիւրցն: որկէն²: իք սովկրատէս սպիտակ. և³ որքանք ի վերայ
ըստ բոլորէցըն. ոչ⁴ ըստբոլորէ⁵ ոչ միշտ, ոմն սուտ, և ոմն
Ճշմարիտ: քանզի համանգամայն Ճշմարիտ իք ասել. թե իք
մարդ սպիտակ: և եթե ոչ իք մարդ սպիտակ: և իք մարդ
գեղեցիկ: ոչ⁶ իք մարդ գեղեցիկ: քանզի եթե զաղեր⁷ ոչ
գեղեցիկ: և եթե լինի ինչ: և ոչ իք:

Պրակբ. է:

Իսյց թուեսցի յանկարծաւրէն անտեղի գոլ վասն երկել⁸ նշանա-
կել⁹. ոչդ¹⁰, իք մարդ սպիտակ: համանգամայն. թե¹¹ և ոչ ոք
մարդ սպիտակ: բայց այս, ոչ զնիյն նշանակէ. և ոչ համանգա-
մայն ի հարկէ: և երկելի է. զի և մու բացասութիւն ըստ միոյ
ստորասութեան: քանզի զայն պարտ է բացասոցել. զբացասու-
թիւնն¹². զոր ստորասեացն ապուսութիւնն¹³ և ապուսմընէ¹⁴.

կամ ըստ իւրաքանչիւրցն¹⁵ ումեքէ. և¹⁶ կամ ապշտբոլորէցն.
իմեքէ: կամ իբր ըստ բոլորէ. կամ իբր¹⁷ ոչ ըստ¹⁸ բոլորէ: և
ասեմ, որկէն¹⁹: իք սովկրատէս սպիտակ: ոչ է սովկրատէս
սպիտակ. և եթե այլ ինչ: կամ ապա²⁰ այլը զսոյն. ոչ հակա-
կայն²¹: այլ եղեցի նորա, միւսն²² ևս²³: ամենում մարդ սպիտակ,
ոչն ամեն մարդ սպիտակ: և ումենումն²⁴ մարդ²⁵. ոչն ոք մարդ
սպիտակ: իսկ իքում մարդ սպիտակ. ոչ իք մարդ սպիտակ:
Արդ՝ զի մու բացասութիւն, մուլմ ստորասութեան հակակայ է.
բացերեւակի: և ոյք են սոքա, ասացեալ են: և զի²⁶ ներհականք

1 լստրոլորէ D; զըոլորէ V. 2 Before որկէն add սղնպէս. V. 3 Before
 և add սոկրատէս ոչ սպիտակ V. 4 և ոչ V. 5 զըոլորէ V. 6 և ոչ V.
 7 զազեր՝ V. 8 վասն զի երեխ V. 9 նշանակելդ V. 10 ոչ V.
 11 համանգամայն այնմ թէ V. 12 զըացասուի V. 13 ստորասուի V;
 in A punctum delens over ն suffix and first hand gives variant ստո-
 րասութիւնն in margin. 14 ապօսմնել V. 15 իւրաքանչիւրցն C;
 իւրաքանչիւրցն V. 16 և om. V. 17 կամիբը] և V. 18 լստ] զ V.
 19 որզան V. 20 ապ V. 21 հակակայ V. 22 միւսն D; միւս V.
 23 ևս D; ևսն V. 24 ումեմն ոմն V. 25 After մարդ add սպիտակ V.
 26 զի են V.

10. այլք. և նյը են սոքա: և զի ո՛չ ամեն ճշմարիտ, կամ սուտ հակասութիւնն¹: և վասն էր. և երբ ճշմարիտ կամ սուտ:

Պլակք. ը:

15. Իայց մի՞ է ստորասութիւն և բացասութի՞՝ կամ զմո՞ւ² զմիոջէ՞ նշանակելով: կամ զբոլորէ՞ ելոյ՝ զբոլորէ՞: կամ ո՛չ նմանապէս: որդան: ամենայն մարդ՝ սպիտակ է: ո՛չ³ իք ամենայն մարդ սպիտակ: իք մարդ սպիտակ: չիք մարդ սպիտակ: ո՛չ ոք մարդ սպիտակ: ոմն մարդ սպիտակ: թե սպիտակն. մու նշանակէ: իսկ եթե երկո՞ւց՝ մո՞ւ անուն կայցէ: արտ որոց չիք մո՞ւ: ո՛չ մու ստորասութիւն, և ո՛չ մու բացասութիւն: որդան: թե ոք դիցէ⁴: անուն. Հանդերձ. ձիոջ. և մարդում: իքըն Հանդերձ սպիտակ: սա ո՛չ մու ստորասութիւն, և ո՛չ բացասութիւն մու: քանզի ո՛չ ինչ տարբե՞ր է ասել. թե իք ձի կ⁵ մարդ. սպիտակ: և կամ թե իք ձի սպիտակ: և իք մարդ: սպիտակ: արդ եթե սոքա բազո՞ւմն նշանակեն. և ե՞ն բազո՞ւմք: յայտ է, թե և⁶ առաջի՞նն բազումն նշանակէ, կամ ո՛չ ինչ: քանզի չիք ոք ձի՝ մարդ: ապա ուրեմն. և ո՛չ ներ սոջա⁷ հարկաւո՞ր. զոմն ճշմարիտ և զոմըն սո՞ւտ հակասութիւն գոլ:

20. Արդ՝ մակ եակացն, և եղելոց⁸, զստորասութի՞ն⁹, կամ զբացասութիւնըն¹⁰ ճշմարիտ գոլ՝ կամ սո՞ւտ: և մակ¹¹ ըստ բոլորէցն. իբր զբոլորէ միշտ զոմըն ճշմարիտ. և զոմըն սո՞ւտ: և մակ ըստ իւրաքանչիւրցն. որպէս ասացեալ է: իսկ մակ ըստ բոլորէցն ասիցելոց՝ ոչ¹² ըստ¹³ բոլորէ, ո՛չ հարկաւո՞ր. ասացեալ է¹⁴, և յաղագս սորա:

¶Paul. ð:

Ասկ մակ՝ ըստիւրաքանչիւրցըն, և հանդեղձելոցն՝ ոչ նմանապէս : Քանզի եթե ամենայն ստորասութիւն. և բացասութիւն Ճշմարիտ

¹ ζωկասութիւն V. ² մու V. ³ և ոչ V. ⁴ In A first hand
sets punctum delens over *գ* in *գիցէ*. ⁵ և om. V. ⁶ և om. V.
⁷ նոջա V. ⁸ After *եղելոց* C adds ζωրկ է. ⁹ ստորասութիւն V.
¹⁰ զբացասութիւն V. ¹¹ մակ] կամ C. ¹² և ոչ V. ¹³ ըստ] զ V.
¹⁴ է om. V.

35. կամ սուտ¹: Ա² ամենայն³ հարկ է կամ գո՞լ կամ չգոլ: զի եթե
ոմն ասացիք. լինոցել⁴ ինչ. և ոմն ոչ ասասցէ զո՞յն զայս: յայտ
է. եթե հարկ է ճշմարտել զո՞մն. սպյց: թե ամենայն ստորա-
սութի⁵ ճշմարիտ կամ սուտ: քանզի երկորին, ոչ են համանդա-
մայն ի վերայ այսպիսեացս: քանզի եթե ճշմարիտ ասել⁶, եթե
սպիտակ. կամ ոչ սպիտակ. է հարկաւոր գո՞լ սպիտակ. կամ ոչ
սպիտակ: և եթե իք սպիտակ. կամ ոչ⁷ սպիտակ. ճշմարիտ էր⁸.
ասել, կամ ապուսել⁹: և¹⁰ եթե ոչ սրտէ. և եթե սրտէ. չիք
ապա հարկզատորասութիւնն կամ¹¹ զբացասութիւնն¹², ճշմարիտ
գոլ կամ սուտ: ապա¹³ ուրեմն, ոչ ինչ ոչ իք՝ և ոչ լինի. և ոչ
ի դիպուածոյ: և ոչ ումը ումեք և դէպ լիցի. և¹⁴ ոչ եղիցի¹⁵:
կամ¹⁶ ոչ՝ ոչ¹⁷ եղիցի¹⁸: այլ ի հարկէ ամենայն: և ոչ ումը ումեք
և դեպ է: զի. կամ: որ ստորասեացն ճշմարիտ է. կամ¹⁹ որ ապու-
սեաց: քանզի²⁰ նմանապէս արդեք լինէր. կամ ոչ լինէր. քանզի²¹
ումը ումեք. և դէպ է: և ոչ ինչ առաւել այսպէս, կամ²² ոչ
պինակէս ունի՛ կամ կալցի՛:

Պլակէք. ժ.²³:

10. Եւս²⁴, եթե իք սպիտակ՝ այժմ; ճշմարիտ էր ասել յառաջագոյն.
թե եղիցի սպիտակ: իսկ ապա միշտ ճշմարիտ էր ասել յառաջա-
գոյն, զինչ և էր յեղելոցն, եթե եղիցի: և եթե ճշմարիտ էր
ասել յառաջագոյն. թե է, կամ թե²⁵ եղիցի: ոչ կար, այս ոչ
դոլ: և ոչ ոչ լինոցել²⁶: իսկ որ ոչ կար, ոչ եղանել²⁷, անկար²⁸,

1 **սուլա** է V. 2 **Լ**] ապա V. 3 **ամենայնի** V. 4 **լինոցել** V; A sets
 punctum delens over **ո**; D has **լինելոցել**. 5 **ստորասութիւն և բացա-**
սութիւն V. 6 **է ասելն** V. 7 **ոչ իք** V. 8 **է** V. 9 **ապօսել** V.
 10 **և** om. V. 11 V has passage thus **սոնէ չկը.** ապա **հարկ է զստորասութիւն**,
կամ. 12 **զբացասութիւն** V. 13 Before **ապա** add **Եւ եթե այս ոչ** V.
 14 **և** om. V. 15 **եղիցին** V. 16 **կամ**] **և** V. 17 **ոչ որ ոչ** V. 18 **եղիցին** V.
 19 **և կամ** V. 20 **քանզի** B C; **[թէ** V. 21 **կամ**] **և** V. 22 In A first
 hand adds **՞չ** above line. 23 **ժ** man. rec. supra rasuram in A. 24 **Եւ**
ևս V. 25 **թե** om. V. 26 **լինելոցել** C. 27 **եղանիլ** V. 28 **անկարն** C.

15. ՚ը եղանել¹: իսկ որ անկարն. ՞ը եղանել. հարկաւոր եղանել:
իսկ ապա ամենայն² զշանդերձեալմն հարկաւորապէս էր եղանել:
ապա ՞ը ինչ ուրեմն. ՞ւմ ումքը դէպ էր³. և ՞ը ի դիպուածոյ⁴
եղիցի: քանզի եթե ի դիպուածոյ⁵. ՞ը ի հարկէ: բայց սակայն,
և ՞ը որպէս չեղճք. ճշմարիտ ներընդունի ասել: որզան: եթե
՞ը եղիցի: և ՞ը ՞ը եղիցի: քանզի և նախառաջին ելց ստորա-
սութեանն⁶, սրտի բայցասութիւնն⁷. ՞ը ճշմարիտ: և, սորա սրտոյ.
20. ելց, զստորասութիւնն⁸ պատահեսցէ ՞ը ճշմարիտ գոլ: և առ
այսոքիւք. եթե ճշմարիտ էր ասել. եթե սպիտակ. և սեաւ⁹ պարտ
է¹⁰ երկոցնւն¹¹ գոլ: և¹² եթե գոլ ի վաղիւ. ելոցել¹³ ի վաղիւ:
և եթե¹⁴ ՞ը եղիցի. և ՞ը¹⁵ եղիցի ի¹⁶ վաղիւ. ՞ը¹⁷ եղիցի ՞ւմ
ումքըն դէպ է: որզան: նաւամարտութիւն: քանզի պիտեսցի¹⁸.
25. ՞ը լինել նաւամարտութիւն: և ՞ը ՞ը լինել նաւամարտութիւն:
արդ որք պատահեն. այսոքիւք. անտեղիք. և այսպիսիք այլք: զի
եթե ամենայն ստորասութեան, և բացասութեան, կամ ի վերայ
ըստ բոլորէցն ասիցելոց՝ իբր զբոլորէ. կամ ի վերայ ըստ իւրաքան-
չեւրոցըն. հարկ է հակակայիցն¹⁹ գոլ՝ ումեմն ճշմարիտ, և ումեմն
սուտ: այլ ՞ը ինչ ՞ւմ ումք դէպէ. գոլ ներլինիսն²⁰. այլ ամենայն
ինչ գոլ²¹ և լինել²² ի հարկէ: իսկ ապա և ՞ը խորհել պիտեսցի:
և ՞ը իրաւորել: իբրու թե զայս ինչ արացուք եղիցի այս: և
եթե ՞ը զայս ինչ ՞ը եղիցի: քանզի ՞ը ինչ արգելու. և ի բիւր
ամ: ումեմն ասել՝ այս լինոցել. և ումեմն ՞ը ասել: իսկ ապա ի
30. հարկէ եղիցի: ՞ւմ ումք սպիր ճշմարիտ էր ասել. լայնժամ:

35.

¹ Եղանիւ V, and so throughout chapter
Դիպէր V. ⁴ Դիպուածոյց V; Դիպուածոց

2 զամենալի V.

3 4

Դիպէր V. **Դիպուածոյց** V; **Դիպուածոյց**

4

in next line ⁵ չեզը. ⁶ ստորասութիւն C. ⁷ բացասութի V. ⁸ զսու-

⁹ Before *սեաւ* add *ոչ սպիտակ* V; om. B. ¹⁰ *է* B; *էր* V.
¹¹ *եղիզօրուն* B; *եղիզուն* V. ¹² *եւ* BD; om. V. ¹³ *եղագեւ* BC;

սրբոցնես Ե; սրբուցս Վ. և ԵԵ, ՕԽ. V. սրբոցնԵ ԵԸ;
և Եթե ԵլոցեԼ V. ¹⁴ և Եթե Ե; և Եթե ոչ գոլի ի վաղիւ ոչ ԵլոցեԼ

(Ելոց C) ի (օմ. ի D) վաղիւ, և եթե V. 15 ոչ B; ոչն V. — 16 ի օմ. B.
 ասաս ոչ V. 17 ոհակասի V. 18 հակակայից V. 19 հակակայից V. 20 նկանիսին D:

ակա հչ V. 21 դիմումներ V. 22 չափակայք V. 23 սովորական D,
ներլինելիսն V. 21 ամենայնին չգոլն V. 22 լինելն V.

- Բ Դայց սակայն, և ո՞չ այս տարբե՞րէ. թե ոմանք ասացին զհակասու-
 թիւնն², թե³ ո՞չ ասացին: քանզի յայտ է. թե այսպէս ունին
 իրքն, թե բայց և ոմն ո՞չ ստորասիցէ. և ոմն⁴ բացասիցէ: քանզի
 ո՞չ վասն ստորասելըյն, կամ բացասելըյն, եղիցի՝ կամ ո՞չ եղիցի:
 թե ո՞չ⁵ ի բիւր ամ առաւել՝ կամ՞ն երբանհում ժամանակի և իցէ:
 իսկ ապա թե. նամենհում⁶ ամանակում այսպէս ունէր՝ մինչ զի
 մինում ճշմարտել՝ հարկաւո՞ր էր այս եղանիլ. կամ ո՞չ եղանիլ
 և⁸ իւրաքանչիւր ի լինելոցըն միշտ այսպէս ունէր, մինչ զի ի
 հարկէ լինել: քանզի յորժամ ճշմարտապէս եասաց⁹ ոք. եթե¹⁰
 եղիցի. ո՞չ կար. ո՞չ եղանիլ: և զեղեքալըն ճշմարիտ էր ասել միշտ
 եթե¹¹ եղիցի: և եթե սոքա անկա՞րք, քանզի տեսաննմք. զի
 սկիզբն է հանդերձելոցըն. և ի խորհել. և ի գործելինչ: և զի
 բոլորապէս, է. ներս¹² ո՞չն միշտ ներգործեն¹³, կարն գոլ՝ և ո՞չ
 նորս երկոքին ներընկալեալ լինին և գոլն և ո՞չն գոլ: իսկ ապա
 և եղանիլն. և ո՞չն եղանիլ¹⁴: և բազումք մեզ յայտք են, այսպէս
 ունելով: զի զայս, զհանդերձս՝ կար գոյ հատանիլ¹⁵. և ո՞չ
 հատրցի, այլ յառաջ մաշեսցի: նմանապէս և ո՞չն հատանիլ կար:
 քանզի ո՞չ գոյր յառաջագոյն սա՝ մաշել. եթե ո՞չ կար էր, ո՞չն
 հատանիլ սա: ապա ուրեմն, և մակ այլոցըն նեղելութեանց¹⁶,
 որք միանգամ ըստ զաւրութեան ասին այսպիսւումն; ապա ուրեմն
 երկելի՛ է. զի ո՞չ ամենայն ինչ ի հարկէ, ո՞չ է. և ո՞չ լինի: այլ
 են ինչ: որում ումեք և դէպ է: և ո՞չ ինչ առաւել՝ կամ ստորա-
 սութիւն կամ բացասութիւն ճշմարիտ: և են. որք առաւել:
 իւրու թե բազում անգամ: յոլով մի¹⁷ ընտիր ո՞չ աղե¹⁸. այլ
 ընդունի եղանիլ ոմն. և ոմն ո՞չ:

¹ ~~f~~ over erasure of a ~~f~~ and ~~w~~ added in recent hand A.

⁴ *nm̄* added in first hand in marg. of

A; ⁵ וְיַעֲשֵׂה V. ⁶ יָמִינְךָ וּמִימְנֶךָ V. ⁷ שְׁגַנְמָרְבָּנְךָ לְ V.
⁸ וְאַתָּה לְ V. ⁹ וְאַתָּה תֹּאכַל V. ¹⁰ בְּתָבֵח om. V. ¹¹ V tr. בְּתָבֵח ^{מִתְבָּשֵׂל}.

¹² ወጥሮ V. ¹³ ንብረቶዥድቤት V. ¹⁴ ከጻናት V. ¹⁵ ፅመስዎንቤት V.

¹⁶ Եղելութեց V. ¹⁷ և յոլով մինն V. ¹⁸ «Հաղե»] և մինն «Հաղե» V.

ησω L v.

25. ορպէս պակասութիւնքն : բայց¹ երկուքն, ոչ : և² ասեմ: զիքն.
կամ աւարդար ընդիցի. և կամ առ ոչ արդարն : իսկ ապա, և
բացասութիւնն : և ապա, չըրք եղիցին : և իմանամք զասիցեալս³
արտաստորոգիցելոցս⁴; իք արդար մարդ : իք ոչ⁵ արդար մարդ :
սորա⁶ բացասութիւն, ոչ իք ոչ արդար մարդ : քանզի իքն
աստանաւր, և ոչըն իք, ընդ արդարումն⁷, և ընդ ոչ⁸ արդարում⁹
առդիցի¹⁰: արդ այսոքիկ որպէս ի վերլուծականն¹¹ ասի. այսպէս
դասեալ է :—

Պրակք. ԺԵ¹²:

- Ի՞այց նմանապէս ունի, զի թէպէտ ըստ բոլորէ զանուանէն իցէ
ստորասութի, որզան՝ ամենայն իք մարդ արդար, բացասութի, ոչ
ամենայն իք մարդ արդար, ամենայն իք մարդ ոչ արդար, ոչ
ամենայն իք մարդ ոչ արդար. բայց ոչ նմանապէս զըստ տրամա-
չափն ընկալցի շարագշմարտել, այլ ընկալցի երբէք :
- Երդ երկուք այսոքիկ հակակային. բայց այլքն առ ոչն մարդ իբր
ենթակայ իմն առեղելոյ. որպէս¹³, է արդար ոչ մարդ, ոչ իք
արդար ոչ մարդ¹⁴: Ի՞այց աւելիք սայց ոչ են հակադրութիք.
բայց սոքա զատ առանց նոցա ինքեանք ըստ ինքեանս են՝ իբրև
անուամք ոչն մարդով առվարեցեալք :

Պրակք. տամն ուվեց:

- Իսկ մակոյցիքն. ոչ յարմարի¹⁵: որզան: մակողջէին, և գնայ. ի
վերայ սոցա զնին առնէ, այսպէս եղեալ. իբրու. թե իքն յարիցի
և ընդհարկանիցի: որզան: է. ողջանալով¹⁶ ամենայն մարդ: ոչ

¹ բայց] V և. ² V omits from և ասեմ to չըրք եղիցին. ³ V զասա-
ցեալս. ⁴ արտաստորագրիցելոց V. ⁵ իք ոչ] V ոչ իք. ⁶ Before
սորա V adds իք ոչ արդար մարդ. ⁷ V ընդ արդարումն. ⁸ ոչ] so
C D; V ոչն. ⁹ V արդարումն. ¹⁰ V առդիցէ. ¹¹ V վերլուծականս.
¹² Through loss of folio this whole chapter is absent in A; the text given
is therefore that of V. ¹³ C omits որպէս. ¹⁴ After մարդ B C add
իք ոչ արդար ոչ մարդ, ոչ իք ոչ արդար ոչ մարդ. ¹⁵ V յարմարին.
¹⁶ V ողջ.

- ողջէ ամենայն մարդ : ողջէ ամենայն ոչ մարդ : ոչ ողջէ ամենայն
ոչ մարդ : քանզի ոչ է. զնչն ամենայն մարդ¹ ասելի, այլ² զնչն.
բացասութիւնը³ մարդոյն. առդնելի⁴ է: քանզի ամէնն. ոչ
զըոլորէն⁴ նշանակէ՛ այլ իբր⁵ զըոլորէ անհնւնը⁶: և յայտ է
յայսմանէ: ողջ է մարդ: ոչ ողջ է մարդ: ողջէ ոչ մարդ: ոչ
ողջէ ոչ մարդ: քանզի սոքա. նոցա տարբերեն՝ վասն ոչն
զըոլորէ: իսկ ապա ամենայն⁷, կամ և ոչ ոքն. ոչ ինչ այլ
առնշանակէ՛. բայց զի զըոլորէ անուանն⁸. կամ ստորասել կամ
ապուսել: արդ զայլն. զնոյնս պիտի առդնել:

Պրակք: Տամն և եւլժն:—

- Վ ամն զի ներհական բացասութիւն է. ամենայն իք կենդանի՝
արդար, որ նշանակէ՛ թե ոչ ինչ կենդանի արդար: սոքա երեխն.
զի ոչ երեք եղիցին Ճշմարիտք համանդամայն: ոչ ի վերայ
սորին: և ոչ⁹ հակակայքն սոցայ¹⁰, եղիցին¹¹ երբեք. իմը¹²
կենդանի. իք արդար: ոչ ամենայն կենդանի՝ իք արդար: և
հետեւն սոքա այնմ որոքն, ամենայն մարդ արդար է: կամ ոչ
ոք է մարդ արդար: իսկ այնմ: իքն. ոմն մարդ արդար. հակա-
կայն, թե ոչ ամեն մարդ իք ոչ¹³ արդար: քանզի հարկ է գոլ
զնմի: և¹⁴ երեկլի⁵ է. զի ի վերայ ըստ¹⁵ իւրաքանչիւրցըն, թե
Ճշմարիտ¹⁶ հարցեալ բացուսել՝ զի¹⁷ և ստորուսել Ճշմարիտ:
որդ: ապաքէն. սովորատէս. իմաստոնն: ոչ՝ սովորատէս՝ ապա
ոչ իմաստուն: իսկ ի վերայց ըստ բոլորէ, ոչ Ճշմարիտ, նմանա-
պէս ասիցեալն¹⁸: բայց Ճշմարիտ բացասութիւնն¹⁹: ապաքէն
ամէն մարդ իմաստոնն: ոչ՝ ամեն, ապա մարդ ոչ իմաստուն:
քանզի այս սուտ: այլ ոչն ամեն, ապաքէն մարդ իմաստուն
Ճշմարիտ: զի այս է հակակայն, իսկ այն ներհակըն:

¹ ամենայն մարդ] V ամենայնին, այլ մարդոյ. ² C և այլ. ³ V
բացասութիւն. ⁴ զըստ բոլորէն V. ⁵ իբրև V. ⁶ V om. անունըն;
D reads զնուունն. ⁷ V ամենայնն. ⁸ V զնուունն. ⁹ V om. ոչ:
¹⁰ V սոցա. ¹¹ V եղիցին. ¹² V ոմն. ¹³ V om. ոչ. ¹⁴ V om. և.
¹⁵ V om. ըստ. ¹⁶ V tr. Ճշմարիտ թէ. ¹⁷ V om. զի. ¹⁸ V ասա-
ցեալն. ¹⁹ V բացասութիւն.

Պրակք. Տասն և ութ՝

- Խակ անորոշչին¹ հակակապըքն, անուանկը՝ կամ բայլք: ո՞րզան: ի վերայլը². ո՞չըն մարդ՝ և ո՞չ արդար: որպէս բացասութիւն առանց անուան, և բայլի, թուեսցի գոլ: բայց՝ ո՞չ են: քանզի միշտ Ճշմարտել հարկ³, կամ սրտել զբացասութիւնն⁴: իսկ որ ասացըն, ո՞չ մարդ: ո՞չ ինչ առաւել քան զայն որ ասացըն մարդ⁵: այլ և նուազ Ճշմարտեաց ինչ՝ կամ⁶ սրտեաց: թե ո՞չ ինչ առդիցի: և նշանակ: ի՞քն⁷ ամէն ո՞չ մարդ արդար: և ո՞չ մու, ի նոցանէ, զնո՞յն, և ո՞չ հակակապն սման⁸, այսըլ⁹, ո՞չ սէ¹⁰, ամէնն¹¹ ո՞չ մարդ արդար: իսկ ամէնն, ո՞չ մարդ ո՞չ արդար: այնըմ, ո՞չն ոք արդար՝ ո՞չ մարդ: զնո՞յն նշանակէ: և փոխադրեալք անուանէքս. և բայքս զնո՞յն նշանակեն: ո՞րզան: իք սպիտակ մարդ: իք մարդ սպիտակ: քանզի եթե ո՞չ այս է¹², սորին աւելիք եղիցին բացասութիւնք¹³: այդ զուցաւ, զի մու, մոյլ: քանզի այնը¹⁴ որ է սպիտակըն մարդ. բացասութիւնըն¹⁵, ո՞չըն իք սպիտակ մարդ: իսկ այնը, իքըն մարդ սպիտակ. թե ո՞չ սոյն է. այնըմ իքըն. սպիտակ մարդ. եղիցի բացասութիւնըն¹⁶, կամ ո՞չըն իք. ո՞չ մարդ սպիտակ. կամ ո՞չըն իք. սպիտակ մարդ: այլ այլ է բացասութիւնն¹⁷, այնըր, իքն, ո՞չ մարդ սպիտակ: և այլ այնը. իքըն սպիտակ մարդ: իսկ ապա եղիցին երկո՞ւք. մոյլ: Այդ զի փոխադրեցելոյ. անուանն¹⁸ և բայլի. սոյն եղիցի ստորասութիւն և բացասութիւն՝ յայտ է:

ՊՐԱԼԵՐ. Տասն և ինն:

15. **Իայց** մուլ զշատե՞ց, կամ զբաղնումն զմիոջէ, ստորասե՞լ կամ ապօւսե՞լ.
Եթե ո՞չ մի իմն իցէ Ե բազմացըն բաղկացեալ ո՞չ եք ստորա-
սութիւնի մի. և ո՞չ բացասութիւն; և ասե՞մ մի. ո՞չ եթե անուն մի

¹ V *անորոշակին*. ² V *'իվերայ*. ³ V *հարկ է*. ⁴ V *զբացասութիւն*.
⁵ C D *մարդն*, ⁶ V *և կամ*: ⁷ *նշանակ*: *իլքն*] V *նշանակէ ինքն*; D has *իլքն* for *ինքն*. ⁸ *սմա* seems to have been reading of A, but *մ* is erased by late hand; V *սորա*. ⁹ *այսրմ*] V *որ է այս*. ¹⁰ *ոչ սէ*] V *ոչ է*. ¹¹ V *ամէն*. ¹² V om. *է*. ¹³ V *բացասութիւն*. ¹⁴ V *այնմ*:
¹⁵ V *բացասութիւն*. ¹⁶ V *բացասութիւն*. ¹⁷ V *բացասութիւն*. ¹⁸ V *անուան*.

- իցէ որկայցէն. և ո՞չ իցէ մի՛ ինչ ի նոցանէն։ ո՞րկէն։ մարդ
թերես ի՞ք, և կենդանի՛, և երկոտանի՛ և ընտանի՛։ այլ և մի՛ իմն
լինի սայց։ իսկ իսպիտակէն, և ի մարդոյն. և ի գնալոյն, ո՞չ մի՛
իսկ ապա և ո՞չ եթե¹ մի՛ ինչ զսոցանէ ստորոգեսցէ ոք, մուշ
ստորասութիւն։ այլ ձայն, մուշ՝ բայց ստորասութիւնք բաղնւմք։
և ո՞չ եթե զմիոցէ զայսոսիկ' այլ նմանապէս բաղնւմք։ արդ
եթե հարցումն տրամաբանական։ ընպատասխանատուութեան է
խնդիր. կամ աւտարկելոյն, և կամ միւսոյ մասին հակասութեան։
իսկ առարկութիւնն² հակասութե մոյր է, մասն; ո՞չ եղիցի
պատասխանատուութիւն մուշ. առաջըսըս; քանզի և ո՞չ հարցումն
մուշ։ և ո՞չ եթե իցէ Ճշմարիտ։ և ասայեալ է ներ տեղականալն,
յաղագս սայց։ բայց համայն յայտ է, զի և ո՞չ զինչ է³. հար-
ցումնէ տրամաբանական։ քանզի պարտ է տալ ի հարցմանէն
առնուլ զորոք կամի զհակասութեանն⁴ մասն բացերևե-
ցուցանել։ և պիտի հարցաւզին առտարորոշել արդեք այս է
մարդ. կամ ո՞չ այս։
- ### Պակք քսան։—
- Ա ամն զի ոմանք ստորոգին շաբադրեալք, իբր մի՛ զամենայն⁵ ստորո-
գածն⁶. առանց⁷ ստորոգիցելոց⁸ և ոմանք ո՞չ զինչ է⁹ տար-
բերութիւնըն¹⁰։ քանզի զմարդոյ. Ճշմարիտ¹¹ ասել. և զատ
կենդանի. և զատ երկոտանի. և իբր մի՛։ և զմարդ. և զսպիտակ.
և զայսոսիկ իբր զմի՛, այլ ո՞չ եթե կարուակ, և բարի՛. և կարուակ
բարի։ քանզի եթե ո՞չ¹², զինչ ոք¹³ երկաքանչիւլոյն¹⁴ իցէ. և
երկոքին։ բացումք՝ և անտեղիք հետեւին։ քանզի զմարդոյն. և
մարդն Ճշմարիտ, և սպիտակին։ իսկ ապա, և ամենն։ դարձեալ
թե սպիտակին և ամենն։ իսկ ապա մարդոյն¹⁵. եղիցի. սպիտակ։ և
պայս յանհուն¹⁶։ և դարձեալ երաժշտական սպիտակ. գնալով։ և

1 V **Եթէ և.** 2 V **առարկութի.** 3 V **զինչէն**; in A one letter is
 erased after է. 4 V **զչակասուե.** 5 V **ամենայն.** 6 V **ստորոգած.**
 7 V **առանձին.** 8 V **ստորոգիցելոցն.** 9 V **զինչէն.** 10 V **արթե-**
բութին. 11 V **Ճշմարիտ է.** 12 V tr. **ոչ եթէ.** 13 V om. **ոք**
 14 V **իւրաքանչիւրն.** 15 V adds **ամէն** before **մարդն.** 16 V **յանհօւնս**

այսոքիկ բազում անդամ՝ շարամանեալք : Աս¹, եթե սովկրատէս :
սովկրատէս և մարդ : և² սովկրատէս, մարդ : և³ մարդ և⁴ երկու
տանի : արդ զի եթե ոք վայրապար ասասցէ. զշարամանութիւնս.
լինել բազումք պատահէն սրանէ⁵ անտեղիք. յայտ⁶. և որպէս
դրելիք⁷. ասասցուք այժմ:—

Պրակր. իա⁸ :—

Իայց ստորոգիցելոցն. և մակորոց ստորոգիլ պատահէլ⁹ սովորեաց.
որքան միանգամ ասին ըստ պատահըման. կամ զնմնէ¹⁰. կամ
զմիւսըմնէն: այսոքիկ. ոչ եղեցին մի: որպան: մարդ
սպիտակ իք և երաժշտական: այլ ոչ մու սպիտակն և երաժ-
շտական¹²: քանզի պատահըմնէք երկորին նըմն: և եթե զ.
սպիտակն¹³ երաժշտական¹⁴, մի ինչ: քանզի ըստ պատահըման
սպիտակըն¹⁵ երաժշտական¹⁶: ապա ոչ եղեցի սպիտակն երաժ-
շտական¹⁷ մու¹⁸ ինչ: վասն որոյ և ոչ կարուակն վայրապար
բարի. այլ կենդանի. երկոտանի: քանզի¹⁹ ոչ ըստ պատահըման:
ևս, և ոչ որքանըք ներգոնն. ներմիումն: վասն որոյ և ոչ
սպիտակն բազում անդամ, և ոչ մարդն: մարդ կենդանի կամ
երկոտանի: քանզի ներգոյն²⁰, ներմարդումն. երկոտանին և
կենդանին:

Իայց ձշմարիտ է ասել զումեքէն. և պարզաբար: որկէն: ոմն²¹
մարդ, մարդ: կամ զըմն սպիտակ, մարդ սպիտակ: բայց ոչ միշտ:
այլ²² յորժամ ներառկայ' ում²³ հակակայցն ինչ ներգուցէ,
զորոց զշետերթայ հակասութիւնն²⁴, ոչ ձշմարիտ' այլ սուտ:

¹ V և; E ևս. ² D և; V և եթէ. ³ D և; V և եթէ. ⁴ D om. և.
⁵ C սրտել: V ասել. ⁶ V յայտ է. ⁷ In mg. of A the rubricating hand
writes զնելիք. ⁸ This chapter is missing in C. ⁹ B պատահէլ; V
պատահէրալ. ¹⁰ V զնմանէ. ¹¹ V միւսն. ¹² V երաժշտականն.
¹³ V և ոչ եթէ սպիտակն; in A one letter is erased after զ, and the պ in
սպիտակն is corrected from a տ. ¹⁴ V և երաժշտականն. ¹⁵ V սպիտակ.
¹⁶ V և երաժշտականն. ¹⁷ V adds և before երաժշտականն. ¹⁸ V մի.
¹⁹ քանզի] B որք. ²⁰ V ներգոյ. ²¹ V զոմն. ²² այլ B; V քանզի.
²³ D ներառկայցն. ²⁴ V հակասութիւն.

որպան: մեռեալըն¹ մարդ, մարդ ասել. և յորժամ ոչ² ներգուցէ
ձշմարիտ³. և յորժամ⁴ ներգուցէ, միշտ ոչ⁵ ձշմարիտ: և յոր-
ժամ⁶ ներգուցէ⁷, ոչ միշտ ձշմարիտ: որպէս հոմերոնս, իք իմն:
որպան: քերդող⁸: իսկ արդ արդեք, և էջ կամ ոչ: քանզի ըստ
պատահըման ստորոգի իքն զշոմերովնէ: քանզի քերդողէ: այլ ոչ
ըստ ինքեան ստորոգի զշոմերովնէ իքըն: իսկ ապա նորքանւոջս
ստորոգութեանս⁹, և ոչ ներհակութիւն է. թե բանք¹⁰ փոխանակ
անուանց ասին: և ըստ ինքեան ստորոգիցէ և ոչ ըստ պատահը-
մանն: ի վերայ սայց զինչ¹¹ և պարզ՝ և ձշմարիտ իք¹² ասել: իսկ
զորոնչն եակ թե կարծելի. ոչ ձշմարիտ ասել եակ ինչ: քանզի
կարծիք սորա, ոչ իք թե է. այլ զի ոչ է:

Պրակր. իք¹³ :—

35. Եւ այսոցիկ. տարորոշեցելոց. հայցելի¹⁴ է. զիարդ ունին ստորասու-
թիւնք և բացասութիւնք առ միմեանք. կարսպըն գոլ. և ոչ կտր:
և ներընդունականին: և ոչ ներընդունականին: և յաղագս
անկարին և հարկաւորի: քանզի ունի տարակուսանս ոմանս:
քանզի եթե շարամանելոցըն. սոքա միմեանց հակակայէն¹⁴ հակա-
սութիւնք. որքանք¹⁵ ըստ գոլ կամ ոչ գոլ գասին: որդան: գոլըն¹⁶
մարդ. բացասութիւն ոչ գոլ մարդ. ոչըն գոլ սպիտակ մարդ,
այլ ոչ գոլն. ոչ սպիտակ մարդ: քանզի եթե զամենայնէ ստորա-
սութիւն իցէ. կամ բացասութիւն, զիայցան եղեցի ձշմարիտ ասել.
գոլ ոչ սպիտակ մարդ. որէ, անտեղի: և եթե այսպէս առնելի է
զշակասութիւնն: ասեմ¹⁷ որքանից գոլն. ոչ առդընիցի. զսըն
արասցէ. փոխանակ գոլըն ասիցեալ: որդան: այնը. մարդն

¹ V զմեռեալն. ² BDE omit ոչ. ³ Before ձշմարիտ BD E add
միշտ ոչ. ⁴ B յորժամ ոչ. ⁵ միշտ ոչ] BDE ոչ միշտ. ⁶ DE
omit և յորժամ ներգուցէ, ոչ միշտ ձշմարիտ. ⁷ V adds ոչն before
ներգուցէ. ⁸ V քերթող. ⁹ V ստորոգուհս. ¹⁰ D բայ. ¹¹ V զինչ.
¹² B իք; ի միասին իք V. ¹³ CD հայցելի; V այցելի. ¹⁴ C հակա-
սութիւնն. ¹⁵ որքանք CD; որքան V. ¹⁶ V has the passage thus:
գոլըն սպիտակ մարդ՝ բացասութիւն, ոչ գոլ ոչ սպիտակ մարդ, այլ ոչն գոլ
սպիտակ մարդ: Քանզի եթե ¹⁷ In A first hand adds ասեմ in
margin.

10. գնայ. ստորասութեան: բացասութիւն. ոչ գնայն ոչ մարդ. այլ
ոչն գնայ մարդ: քանզի ոչ ինչ տարբեր է ասել. մարդ գնալ
կամ մարդ զնալով ել: իսկ ապա թե այսպէս, ամենայն ուրեք.
և կարն գոլոյ. բացասութիւն եղիցի. ոչ ոչ կար¹ գոլ. այլ կարըն
ոչ գոլ:

Պրակր. իդ:—

15. Ի՞այց թուի. զնայն կար գոլ և ոչ³ գոլ: քանզի ամենայն կարն.
չատանիլ. կամ գնալ. և ոչ գնալ և ոչ չատանիլ՝ կար: և քանզի
ամենայն այսպես կարելի. ոչ միշտ ներդործէ: իսկ ապա լիցի
սորա բացասութիւնն⁴: քանզի կարէ և ոչ գնալ. զնալին. և ոչ
տեսանել. տեսանելին: այլ սակայն անկար է զնմանէ ճշմարտել
զհակակայն ստորասութիւնն: իսկ ապա, ոչ ուրեմն այս բացա-
սութիւն: քանզի պատահի⁵. արտ սայց' կամ⁶ սոյն⁷ ստորուսել.
և բացուսել չամանգամայն զնմընէ⁸ կամ ոչ ըստ գոլն⁹. և ոչ
գոլ զառեղեալմն. լինել¹⁰ ստորասութիւնս և բացասութիւնս:
քանզի եթե այն անկարելի է, այս աչա եղիցի ընտրելի: ապա
է ուրեմն բացասութիւ. կարն գոլոյ. ոչըն¹¹ կար գոլ¹² այլ ոչն¹³
կարն¹⁴ ոչ¹⁵ գոլ: և սոյն բան և յաղագս, ներընդունելոյ գոլ: և
25. քանզի և¹⁶ սորա բացասութիւն է. զոչն¹⁷ ներընդունական գոլ:
և մակ այլոցն, նմանաւրէն: որդ. անկարին և չարկաւորի: քանզի
լինի. որպէս ի վերայ նոցա, գոլն, և ոչն գոլ առդըրութիւն¹⁸:
իսկ ենթակայիլին¹⁹. ոմն սպիտակ. և ոմն մարդ: այսպէս աստա-
նաւր. գոլն և ոչն գոլ. իբր ընթակայ լինի: ոմն²⁰ սպիտակ. և ոմն
մարդ: այսպէս աստանաւր. գոլն և ոչն գոլ. իբր ընթակայ լինի:

¹ ոչ կար] V կար ոչ. ² կարըն ոչ] V ոչ կարն. ³ ոչ] V կար ոչ.
⁴ C բացասութիւն. ⁵ C պատահի; V պատանի. ⁶ V tr. կամ արտասայց.
⁷ V և զսոյն; C և սոյն. ⁸ V զնմանէ. ⁹ ոչ ըստ գոլն] V զգոլն.
¹⁰ V գոլ զառեղեալմն ոչ լինել. ¹¹ V ոչ. ¹² գոլ] V ոչ գոլ.
¹³ ոչն] The ն has over it a punctum delens in first hand. ¹⁴ V կար;
in A the suffix ն is added above the line, but apparently by the first
hand. ¹⁵ V om. ոչ. ¹⁶ V om. և bef. and aft. քանզի. ¹⁷ V ոչն. ¹⁸ առդ-
րութիւն D; առադրութիւն V. ¹⁹ V ենթակայ. ²⁰ ոմն սպիտակ down
to լինի are omitted in V; their presence in A is clearly due to dittology.

30. իսկ կարելի¹. և ներընդունելն. առդրութիւնք²: որոշելով. որպէս
ի վերայ այնոցիկ զՃշմարիտն. և զետեսն: նմանապէս սոքա ի
վերայ գոլոյն կար: և գոլոյն ոչ կար:—

Պրակր. քասան ու չորք:—

35. Իսկ կարն ոչ³ գոլոյ, բացասութիւ. ոչ ոչն⁴ կար գոլ⁵. այլ ոչն. կար
ոչ⁶ գոլ: վասն որոյ և հետեւել⁷ թուեսցին միմեանց: քանզի
զնայն կարելի⁸ գոլ: և կարելի ոչ գոլ: զի ոչ չակասութիւնք
միմեանց այսպիսիքս: կարելի⁹ գոլ և կարելի ոչ գոլ: այլ ոչ⁸
կարելին⁹ գոլ և կարելին ոչ գոլ. ոչ¹⁰ կարելին ոչ գոլ: և ոչ
երբեք ի վերայ սորին ճշմարտի. միանգամայն¹¹ քանզի¹² չակակայ
էն: և ոչ¹³ սակայն կարելին ոչ գոլ. և ոչ կարելին ոչ գոլ.
ոչ¹⁴ երբեք միանգամայն: և նմանապէս, և չարկաւորն գոլոյ.
բացասութիւն. ոչ չարկաւորն¹⁵ ոչ գոլոյ¹⁶. այլ ոչն չարկաւոր¹⁷
գոլ: իսկ չարկաւորն ոչ գոլոյ. ոչն չարկաւոր ոչ գոլ: և անկա-
րելոյն գոլ¹⁸. ոչ անկարելին ոչ գոլ. այլ ոչն անկարելի գոլ:
իսկ անկարելոյն ոչ գոլ. ոչն անկարելի՝ ոչ գոլ: և զբոլորէ
որպէս սասցեալ է. գոլն¹⁹ և ոչ²⁰ գոլ. միշտ պիտի զնել. իբրև
զենթակայ:

p: 22. Իսկ ստորասութիւն և բացասութիւն զսոսա առդնելով²¹. առ գոլն
10. և ոչ գոլ շարադասել: և զսոսա կարծել պարտ է. գոլ զհակա-
կայս, ասութիւնս²², և բացասութիւնս՝ կարելի, ոչ կարելի;
մարթ, ոչ մարթ: անկարելի, ոչ անկարելի: չարկաւոր՝ ոչ
չարկաւոր: ճշմարիտ, ոչ ճշմարիտ: և հետեւութիւնքն²³. ըստ
բանի եղիցին, այսպէս եղելոց²⁴: քանզի կարումըն գոլ²⁵. մար-
թելն²⁶ գոլ: և սա այսմ չակագարձէ: և ոչն²⁷ կարելի²⁸ գոլ. և

15. ¹ V կարել; C D կարելին. ² V առդրութիւ. ³ V om. ոչ. ⁴ V om.
ոչն. ⁵ V adds ոչ before գոլ. ⁶ V om. ոչ. ⁷ V հետեւիլ. ⁸ V ոչն.
⁹ V կարելի. ¹⁰ ոչ] V և ոչ. ¹¹ V ճշմարտի միանգամայն. ¹² քանզի] V թէ. ¹³ էն: և ոչ] V են և թէ ոչ. ¹⁴ ոչ] V և ոչ. ¹⁵ V չարկաւոր.
¹⁶ V գոլ. ¹⁷ չարկաւոր D; չարկաւորն V. ¹⁸ V գոլոյ. ¹⁹ V զգոլն.
²⁰ V զոչ. ²¹ առդնելով C; առնելով V. ²² V գոլ չակակայս ստորա-
սութիւնս. ²³ V հետեւութիւ. ²⁴ եղելոց C D; եղելոց V. ²⁵ գոլ D;
գոլ հետեւի V. ²⁶ մարթել V. ²⁷ V ոչ. ²⁸ V անկարելի.

20. ՚ըն հարկաւո՞ր գոլ։ իսկ կարեւմ¹ ՚չ գոլ՝ և ներընդունականում² ՚չ գոլ։ ՚չն հարկաւոր ոչ³ անկարելի ՚չ գոլ։ իսկ ՚չն կարեւումն ոչ⁴ գոլ։ և ՚չ⁵ ներընդունելումն . . գոլ⁶ հարկաւո՞ր գոլ։ և անկարելին ՚չ գոլ⁷։ ՚չ . . . գունակ լ . . . ՚չ . . կ . . . ո . . ՚չ գոլ . . և անկարելին . . և ոչ կարումն⁸. ՚չ գոլ։ և ՚չ ընդունական⁹ ՚չ գոլ հարկաւո՞ր գոլ։ և անկարելին ՚չ գոլ¹⁰։

Երդ տեսցի ի ստորագրութենէս. ասիցեալս¹¹: կարելի գոլ ՚չ կարելի գոլ. կարելի ՚չ գոլ. ՚չ կարելի ՚չ գոլ։ մարթելի¹² գոլ ՚չ մարթի գոլ. մարթի ՚չ գոլ. ՚չ մարթի ոչ գոլ։ անկարելի գոլ. ՚չ անկարելի գոլ. անկարելի ոչ գոլ. ՚չ անկարելի ոչ գոլ։ անկարելի գոլ. ՚չ անկարելի ՚չ գոլ¹³. հարկաւո՞ր գոլ. ՚չ հարկաւո՞ր գոլ. ՚չ հարկաւո՞ր գոլ։

25. 30.

¶ *push* *P* : *f**b* :-

35. Անկարելին և ոչ անկարելի¹⁴ կարելում, և մարթելում և ոչ
մարթելում. և ոչ կարելում. հետեւ՝ Հակասութեամբ¹⁵. բայց
Հակադարձաբար՝ քանզի կարելումըն գոլ. բացասութիւն. ոչ
կարելին գոլ. իսկ բացասութեանն¹⁶ ստորասութեանն¹⁷. քանզի
ոչն¹⁸ անկարելում գոլ¹⁹. անկարելին գոլ. քանզի ստորասութ...²⁰

¹ V **կարելումն.** ² V **սերընդունելումն.** ³ V completes the lacuna thus **գոլ** և **ոչն**; in A damp has effaced six or seven letters. ⁴ V om. **ոչ.** ⁵ V **ոչ;** in A damp seems to have effaced a final **ն.** ⁶ V **գոլ;** in A damp or other agency has effaced two letters, probably **ոչ,** before **գոլ.** ⁷ V tr. **անկարելին գոլ.** և **հարկաւոր ոչ գոլ.** The words which followed in A have been all but totally erased by a late hand, but the following seems to have stood: **իսկ կարելում ոչ գոլ և ոչ ընդունական գոլ ոչն հարկաւոր ոչ գոլ և անկարելին գոլ.** ⁸ V **կարելումն.** ⁹ V **ընդունականումն.** ¹⁰ V tr. և **անկ.** **ոչ գոլ** և **հարկաւոր գոլ.** ¹¹ V **ասացեալս;** in A final **ս** is a correction of **ն.** ¹² V **մարթի.** ¹³ **անկարելի գոլ.** **ոչ անկարելի ոչ գոլ]** V omits. ¹⁴ V **անկարելին.** ¹⁵ V has **կարելում հետեւի.** **ոչ հակասուեք.** ¹⁶ V **բացասուի.** ¹⁷ V **ստորասուեք.** ¹⁸ **քանզի ոչն** V om. ¹⁹ **գոլ]** V **գոլ որ է ոչ.** ²⁰ In A the three final letters are erased by damp; V **ստորասուեք.**

- անկարելին գոլ¹. իսկ ո՞չն անկարելի². բացասութիւն։ բայց հարկաւորն զիարդ. տեսանելին է։ երևելին է. զի ո՞չ այսպէս. այլ հակակայքն։ հետևելին։ այս հակասութիւն զամա։ քանզի բացասութիւնն³. ո՞չ է. հարկաւորն ո՞չ գոլ։ քանզի մարթի. Ճշմարտիլ⁴ ի վերայ նորին երկորին։ քանզի հարկաւոր ո՞չն⁵. ո՞չ գոլ. ո՞չ հարկաւոր գոլ։ և պատճառք ո՞չըն⁶ հետևել. նմանապէս այլոցն։ զի ներհակաբար անկարելին հարկելուումն, բացտուեալ⁷ լինի։ զնո՞յն կարելո՞վ։ քանզի եթե անկարելին. հարկաւոր է այս ո՞չ գոլ. այլ⁸ չգո՞լ։ և եթե անկարելի ո՞չ գոլ. այս հարկաւոր գոլ։ իսկ ապա թե այն նմանապէս կարելուումն. և ո՞չ⁹ այսոքիկ. ի¹⁰ ներհակէն¹¹։ վասն զի ո՞չ նշանակէ՛ զնոյն. հարկաւորն և անկարելին. այլ որպէս ասացեալ է հակաղարձապարա:

Digitized by srujanika@gmail.com

10. Ո՞ի գուցէ. ըստ որում կարելին. այսպէս կալ զ՞արկաւորին հակա-
սութիւնս¹²: քանզի հարկաւորին դոլ. կարելին դոլ: քանզի եթե
ոչ իցէ բացասութիւն, հետևեսցի: քանզի հարկ է կամ ասել¹³.
կամ բացուսել¹⁴: իսկ ապա եթե ոչ անկարելի¹⁵ դոլ անկարելի
դոլ: ապա ուրեմն անկարելին¹⁶ դոլ հարկաւորին դոլ. որ է ան-
տեղի: այլ սակայն, կարելումն դոլ ոչն կար դոլ: հետեւի ևս¹⁷
սմա. ոչըն հարկաւոր դոլ: իսկ ապա պատահէ հարկաւորին դոլ.
ոչ հարկաւորին¹⁸ դոլ: որ անտեղի¹⁹ է. այլ սակայն և ոչ²⁰ հար-
կաւորին դոլ²¹ հետեւի կարելումն դոլ: և ոչ հարկաւորին²²
ոչ դոլ: քանզի նմա երկոբեան մարթեն²³ պատահել: իսկ սմա.
որը²⁴ ճշմարիտ իցէ. ոչ²⁵ ևս եղիցի այն ճշմարիտ: քանզի երկո-
բեան կարեն. կարելի²⁶ դոլ և ոչ դոլ: և եթե հարկաւոր դոլ և

¹ V om. *գոլ*. ² D *կարելի*. ³ V *բացասութիւն*. ⁴ V *Ճշմարտել*.
⁵ V om. *ոչն*. ⁶ V *ոչ*. ⁷ V *հարկ ելումն բացատուեալ*. ⁸ *այլ*
 CDE; *այլ հարկաւոր է*. ⁹ V om. *ոչ*. ¹⁰ V om. *ի*. ¹¹ V *ներ-
 շակը են*; just below V has *հակադարձաբար*. ¹² V *հակասուին*.
¹³ V *ստորասել*. ¹⁴ V *բացասել*. ¹⁵ V *կարելի*. ¹⁶ V *անկարելի*; in
 A the final *ն* is added above line in first or contemp. hand. ¹⁷ In
 A the first hand adds *ևս* above line; V *և*. ¹⁸ V *հարկաւոր*.
¹⁹ V tr. *է անտեղի*. ²⁰ V om. *և ոչ*. ²¹ *գոլ*] V *գոլ ոչ*. ²² V
հարկաւոր. ²³ V *մարթին*. ²⁴ V *որ*. ²⁵ *ոչ*] V *և ոչ*.

Պրակք. ի՛թ :—

Եւ ոք ներհական է՝ ստորասութիւնն բացասութեամն¹. եթե
ստորասութիւն ստորասութեան. թե բան՝ բանի. որ ասէն թե
ամենայն մարդ արդար՝ ո՛չ որումն² մարդ արդար, կամ ամենայն
մարդ արդար. ամենումն մարդ անիրած է: որզան՝ կաղջիաս
արդար է, կաղջիաս արդար ո՛չ է. կաղջիաս անիրած է: որ ոք
ներհական ի սոցանէն: քանզի ի ներձայնոջքն³ չետևին ներխոր-
հրդոջացն, և անդ ներհական կարծիքն. ներհականին: որզան:
զի ամենայն մարդ արդար. ամենումն⁴ մարդ անիրած: և ի վերայ
ներձայնոջացն ստորասութեանցն. չարկ է նմանապէս ունել: և
եթե ո՛չ անդ ներհականին կարծիքն. ներհական է. ո՛չ ստորասու-
թիւնն⁵, ստորասութե եղիցի ներհական. այլ ասացեալ բացա-
սութիւնքն: իսկ ապա խուզելի է. որ կարծիք ճշմարիտ, սրժտի
կարծեաց⁶ ներհական: արդեւք հակասութեանն⁷. թե որ զչա-
կառակն գոլ կարծեցուցանէ: և ասեմ այսպէս: իմն⁸ . . . ,
կարծիք. ճշմարիտ. բարւոյ՝ զի բարի: և այլ զի ո՛չ բարի սուտ:
և միւս. զի չար: արդ մը ոք ի սոցանէ ներհական ճշմարըտին: և
եթե մի⁹. ըստ որո՞ւմ ումեք և¹⁰ է. ներհական:—

Պրակք. լ:

Արդ այսուիկ կարծիք. զներհական կարծին¹¹, որոշել¹², ներհա-
կացն¹³ գոլ սուտ: քանզի բարւոյն, զի բարի, և զչարին¹⁴, զի
չար: սոյն թերևս, և ճշմարիտ. թե աւելիք. թե մի է: և ներ-
հական այսուիկ: ո՛չ ներհակացըն¹⁵, գոլ ներհական՝ այլ առաւել
ներհականում: և եթե նը բարւոյն՝ զի բարի է¹⁶ բարւոյ
կարծիք: և է զի ո՛չ բարի է: և է այլ զի ո՛չ է. և ո՛չ կարէ գոլ.
և կարելի է¹⁷: զայլոցն ո՛չ մի դնելի է: ո՛չ որքանք ել զուն է.

¹ V ստորասութե բացասութիւն; BC have ստորասութեն. ² V ոք ոմն
and in same line կամ թե ամ. ³ V սոցանէ իցէ: քանզի ներհ ձայն. and
in next line թէ անդ for և անդ. ⁴ C ամենումն. ⁵ V ստորասութիւն.
⁶ V կարծեացն. ⁷ V հակասութե. ⁸ V has է իմն; A must have
had իմն է. ⁹ V մի է. ¹⁰ V om. և. ¹¹ V զկարծին. ¹² V որոշել.
¹³ V ներհականացն. ¹⁴ V չարին. ¹⁵ V ներհականացն. ¹⁶ է BCD;
V է, և. ¹⁷ V omits stop after է.

10. կարծեցուցանեն. և ո՛չ որքանք՝ ո՛չ գոլ զէն: քանզի անհունք՝
երկոքին¹: և որքանք ել կարծեցուցանեն, զուն է՝ և որքանք ո՛չ
ել զէն. այլ նորքանս խարճն: և այսուիկ² են. արդ որոց լինելու-
թիւնք³: և արտհակակայցըն⁴ լինելութիւնք: իսկ ապա և
խարանքն⁵:

Պրակք. լա⁶:

15. Վրդ եթե բարին, և բարին⁷, և ո՛չն⁸ չար իք. և ոմն ըստ ինքեան, և
ոմն ըստ պ. տա ան . . .⁹ պատահեցաւ սմա, ո՛չ չարում¹⁰
գոլ: և առաւել իւրաքանչիւրոյ¹¹ ճշմարիտ, կամ ըստ ինքեան¹²,
և սուտ, թեպէտ և ճշմարիտ: արդ ո՛չն բարի բարին, ըստին-
քեանն¹³ ելոյ, սուտ: իսկ չարին. ըստ պատահմանն: ապա ուրեմն,
առաւել եղիցի. սուտ՝ բարւոյն հակասութիւնն. քան թե. ներհա-
կանին: քանզի¹⁴ յոյժ սուեալ է առ իւրաքանչիւրոք զներհականն
ունելով կարծիս: քանզի ներհականքն յոլովդցըն¹⁵ տարբերեցե-
լոց առ ի նոյն: արդ եթե ներհական սոցա. մին¹⁶. և ներհակա-
նագոյն բացասութեան¹⁷, յայտ է զի սա եղիցի ներհական: իսկ
այնր' թե չար. բարին շարամանեալ է. և քանզի ո՛չ բարի. չարկ
է. թերևս կարծել զոյն:

Պրակք. լը¹⁸:

Եւ մս թե ի վերայ¹⁹ այլոցն նմանապէս պիտի ունել և²⁰ այսուիկ
թուեսցի բարւոք ասել²¹: քանզի ամենայն ուրեք հակասու-

¹ երկոքին C; V երկոքեանն. ² այսուիկ B; V այնոքիկ. ³ V
լինելութիւն. ⁴ V արդի հակակայցն. ⁵ B խարճն. ⁶ In A the
numeration of ch. is added by a late hand. ⁷ V բարի. ⁸ V ոչ.
In A suffix ն added above line by the rubricating hand. ⁹ In A seven
or eight letters erased and the passage corrected to պատահման քանզի,
which V has; B has պատահի. քանզի, which clearly stood originally in A.
¹⁰ V չարումն. ¹¹ V իւրաքանչիւրն. ¹² [ինքեանն, կամ
ըստ պատահմանն. ¹³ V ինքեան. ¹⁴ After քանզի V adds որ. ¹⁵ V ի
յոլովդցն. ¹⁶ V մինն. ¹⁷ բացասութեան B; բացասութի V. ¹⁸ In
A the numeration լը is corrected by late hand from լա. ¹⁹ V վերայց.
²⁰ և om. V. ²¹ V ասել.

30. թեան¹ և կամ ոչ ուրեք, և յոր ոչ է ներհակութիւն²: բայց
որքանից, ոչ իք ներհական, յաղագս սայց իք սուտ՝ Ճշմարտու-
թեանն³ հակակայ: որզան: որք զմարդն, ոչ կարծեն մարդ.
յոյժ սուտեն: արդ եթե սոքա ներհական, և այլքն հակասու-
թեանքրն⁴:

¶ *pwk.p.* **Lq** 5:

Եւս⁶ նմանապէս ունի և բարւոյն, զի բարի⁷: և ոչն բարւոյ՝ զի ոչ
բարի: և առ այսոքիւք՝ բարւոյն, զի ոչ բարի, և ոչ բարւոյն, զի
բարի: արդ ոչումն բարւոյ, զի ոչ բարի, Ճշմարտի ելց՝ կարծեաց,
զինչ եղիցի ներհական. ոչ ահա որ ասէն⁸, թե չար: քանզի
համանգամայն երբեմն եղիցի Ճշմարիտ: բայց ոչ երբեք Ճշմա-
րիտ, Ճշմարտում ներհական: քանզի եք իմն. ոչ բարի⁹, չար:
իսկ ապա մարթի, համանգամայն Ճշմարիտս¹⁰ գոլ: և ոչ դարձեալ
զի ոչ չարն: քանզի Ճշմարիտ է¹¹ այս; քանզի համանգամայն և
սոքա եղիցին: և պակասեալ է. ոչ ումըն բարւոյ զի ոչ¹² բարի
է, ներհականն ոչն¹³ բարւոյ՝ զի բարի: քանզի ոչ Ճշմարիտ է
այս: իսկ այնք. վասն զի ոչ¹⁴ բարի¹⁵. ներում բարւոյն, ներհա-
կան ոչն¹⁶ բարւոյ¹⁷, զի բարի¹⁸ սուրտ: քանզի Ճշմարիտ այս¹⁹:
իսկ ապա և այնմ, բարւոյն զի ոչ բարին, եղիցի ոչ բարւոյն, զի
բարի²⁰: և երևելի է, զի ոչ ինչ տարբերեացէ. և ոչ եթե զըոլորէ
դիցուք ստորտութիւն: քանզի զըոլորէ բացատութի. ներհականն
եղիցի: որպան: կարծեաց²¹, այնըմ որ կարծեցուցանէն²²: քանզի
ամենայն որ ինչ իցէ բարին²³, բարի իք. կամ թե ոչ ինչ բարեաց
բարի է: քանզի բարւոյն. զի բարի թե²⁴ զըոլորէ բարին, նոյն է
այնրմ: որ զինչ²⁵ իգէ բարին, կարծեցուցանելով՝ զի բարի:

¹ In A a final letter has been erased; BC have չակասութեանն.

² V. ներհականութիւն. ³ V. Ճշմարտութե՛ : BCD Ճշմարտութեանն.

⁴ V. *Cantabrigienses*; ⁵ it is a late correction from ¹⁷; ⁶ V. *I. I. 1.*

⁷ V. *ակասութիւն*. ⁸ *L^q* is a late correction from *L^F*. ⁹ V. *և ևս*;
¹⁰ V. *եւ բայց*.

11 CDE 12 V.L.L. 13 V... 14 V. om... 15 V... 16

¹⁶ V. om. ¹⁷ V. ¹⁸ *պատկեր*] V. ¹⁹ *բարեկամություն* B.

¹⁰ V om. *ոչեւ*. ¹¹ V *բարւոյն*. ¹² *բարի*] V *ոչ բարին*. ¹³ *այս* B;

Վ է այս. 20 Վ բարին; Յ Ը Ը Բ Ը Բ Ը կարծեացն. 22 Վ կար-

στέγονται σενεν. 20 V παρή. 21 V οὐκ εἰ. 20 V ηὗνξε.

պարի է յայն մանեւ, թե ամենայն որ ինչ է բարի
բարի, իք. և նմանապէս, և ի վերայ ո՞չ բարւոյ: իսկ ապա զի
թե ի վերայ կարծեաց այսպէս ունի: և են ներձայնւո՞ջքն
ստորասութիւնք³ և բացասութիւնքն. նշանակը ներանձինցն⁴,
յայտ է զի և ստորասութեն ներչական, բացասութիւնն⁵, որ
յաղագս նորին զբոլորէ: ո՞րդան: զի ամենայն բարի. բարի. կամ
ամէն մարդ՝ բարի. կամ⁶ թե ո՞չ առ⁷ ամէնայն մարդ. կամ թե
ո՞չ որ: և բացերևականաբարպ⁸, թե ո՞չ ամէն. կամ ոչ ամենայն⁹.
երևելի է. զի և ճշմարտութեան, ճշմարտութիւն ո՞չ մարթէ
ներչական գոլ ո՞չ կարծիք¹⁰. և ո՞չ ներչակութիւն¹¹: քանզի
ներչակութիւնք այնք. որք ի հակակայսն: իսկ առ ի նոսին¹²,
մարթէ ճշմարտել զոյն: բայց¹³ համանգամայն¹⁴. ո՞չ մարթեն
ներչականք գոլ նմին:

¹ V tr. *ինչ ոչ.* ² V *ոչն.* ³ V *ստորասութիքն.* ⁴ V *ներանձիցն;*
 Ը *ներանձինցն.* ⁵ V *բացասութիթ.* ⁶ V om. *կամ.* ⁷ *առ* om. V. ⁸ V
ապացերևաբար. ⁹ *ամենայն]* V *ոք.* ¹⁰ V *'ի կարծիսս;* B *կարծիք.* ¹¹ V *'ի*
ներհակութիթ. ¹² After *նոսին* V adds *'ի համանդամայսն.* ¹³ D *բայց;*
 V *զի.* ¹⁴ V *չամանդամայնքն.*

At the beginning of the Categories down the margin A has written in the first hand the following scholion on the Title:—**վասնզի ստորոգում թիւնքը, ներածագոյնք են և մանկանց դիւրակի առուսանել:** Նա' և կատարելագոյնք քան զայլմն գրեան: Քնզի յաղագս տասըն, սեռիցն սեռականագունից, կարձառաւտարաք' անցանէ, իմաստասէրս: յիրաւէ նախակարգեցին զսոսա՛, քան զայլն գրեան վասն երկուց՝ պատճառաց:—

At the end of the De Interpretatione after last section of commentary A has following subscription in first hand :—**Ամաստութիւն հաւը և բանս սիրողին իմաստութե՛ն. վարդապետին սարկաւագ կոչեցեալ աշխատանաց յուղղութիւն տառիս. զարքանն հատո՞յ յանկա՛չաղձրից:**

ERRATA IN APPENDICES.

Page 105, l. 34 ḥπει.

Page 107, l. 4, for 95 read 105; l. 23, in note 7, for ումուք read ումուք. A in mg. ումէք.

Page 113, l. 29, for ասես read ասեմ.

Page 115, l. 12, read որպէս; l. 19, ներչականըն; l. 21 ումեմըն.

Page 118, l. 19, for ևւ read և.

Page 123, l. 16, read սակաւոջմ; l. 23, սահման.

Page 124, in note 15, read աննմանք.

Page 128, read, in note 5, as follows: so V; om. յար first, etc.

Page 129, l. 10, read որկէն; l. 17 զգալին.

Page 130, l. 12, for յ read ժ.

Page 132, l. 4, read գեղեցկադոյնն; in last line but one read ձեռն for ձեռե.

Page 133, l. 11, read հիւանդութենէ; l. 18 արագափոփոխ.

Page 134, l. 22, read զաւրութիւնն.

Page 136, l. 7, read բնութեանն; l. 17, շիկնէն; l. 20, որակութիւնք; l. 28, բնութե.

NOTE.—Variants in the critical apparatus, of which the source is not specified, are to be ascribed to the Venice Printed Text.

218

Ապ

0024473

ՏԵՂՄ

ԽԵՂ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0024473

